هاوکاری

التضامن

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتییە
لە دەزگای هاوکاری چاپ و بلاوکردنەوەی کوردی دەردەچێ
لە « دار الحریة » چاپ دەکرێ
وزارة الاعلام
دار التضامن للطباعة والنشر الكردية
بغداد ـ شارع الجمهورية ـ ساحة الخلاني
تلفون (٦٨٣١١ ، ٦٨٣١٢ ، ٦٨٣١٣)

HAWKARI, TEL 68311, 68312, 68313

ساڵی ۱۹۷۰ دامەزراوە — /۱۹۷٦/۳/ ژمارە (۳۰۷) — « ۱۲۰ » لاپەڕە — « ۲۵ » فلس

نامەی سەرۆک بەکر بۆ سەرۆکی لائۆس

ڕۆژی سێ شەممەی ڕابوردو دوکتۆر سعدون حمادی ، وەزیری دەرەوە لەشاری ڤیان تیانی پایتەختی لائوس ، نامەیەکی سەرۆکی فەرماندەبەڕێز احمد حسن البکری دا بە بەڕێز سوفانا فونگ سەرۆک کۆماری گەلی لائوس ، سەرۆک فونگ بێخۆشحالی خۆی بە چاوپێکەوتنی وەزیری دەرەوەی عیراق دەربڕیوەو هیوای سەرکەوتنی لەو ئەرکەی پێسپێردراوە بۆ خواستوە •

صدام حسین : پێویستە چاودێری ئەو توانایە بکرێت کە هەیەو لەبەردەست دایە بۆ پەرەپێدانی کشتوکاڵ

ئەمەریکا بۆ دوژمنی پێشنیاز کردووە کە کۆتایی بە دۆخی شەڕ بهێنێ

ماموستا صدام حسین لە لێکۆڵینەوەی کاروباری ... بەشدار ئەبێ

سەرلەبەیانی ٢٩ـ٢ ماموستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە کۆبونەوەی ئەولیژنانەدا بەشدار بوو کە لە پێنجەمین کۆنگرەی ساڵانەی کشتوکاڵەوە هاتونەتە کایەوە ، کۆبونەوەکەش لە نەقابەی ئەندازیارانی کشتوکاڵ کرا لە بەغدا •

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە لێکۆڵینەوەی کاروباری هەندێ لیژنەدا بەشدار بوو ، وە لەم بارەیەوە ئاموژگاری کردن بۆ پەرەپێدانی کشتوکاڵ و پێگەیاندن و دەستەبەر بوونی پێویستی بەرز کردنەوەی ئاستی ئەو خزمەتانەی پێشکەش بە لادێ نشینەکان ئەکرێت •

ئنجا ماموستا صدام گوێ لە پێشنیازی سەرۆکی لیژنەکان گرت کە دەربارەی بەرنامەی کاری لیژنەکان و کۆبونەوەکە دوان •

کاک عزەت دوری ئەندالی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و وەزیری ناوخۆ سەرۆکی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ و دکتور حسن فهمی جمعە وەزیری کشتوکاڵ و چارەسەرکردنی کشتوکاڵ لەو کۆبونەوانەدا بەشداربوون •

ئەوەی شایانی باسە کاک عزەت دوری داوای لە لیژنەکان کرد کە ڕێگاو شێوەی زانستییانە بگرنە بەر بۆ پەرەپێدانی کشتوکاڵ بەجۆرێک کە لەگەڵ سروشتی ئەو گۆڕانەدا بگونجێ کە لەوڵاتدا لە ئارادان •

هەروەها بایەخ بە لێکۆڵینەوەی دۆخی لادێ و لادێ نشینەکان بدرێت بۆ بەرز کردنەوەی ئاستیان بەوپێیەی سەرکردایەتی سیاسی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب و شۆرشی نەتەوەیی و سوشیالیستی چواردەی تەموز نەخشەیان کێشاوە •

دیسانەوە ڕۆژی سێ شەممە ٢ـ٣ ماموستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە کۆبونەوەیەکی تری پێنجەمین کۆنگرەی ساڵانەی کشتوکاڵدا بەشداربوو کە هەر لە هۆڵی نەقابەی کشتوکاڵییانی تەکنیکی دەستی پێکردەوە •

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش داوای کرد کە پێویستی چاودێری ئەو توانایە بکرێت کەهەیەو لەبەردەستدایە بۆ جێبەجێ کردنی نەخشەی پەرەپێدانی کەرتی کشتوکاڵ • ئەمجار باسی ئەو گۆڕانەی کرد کەبەسەر جۆرەکانی بەرهەمی کشتوکاڵدا دێت بەهۆی سروشتی پێویستییەکانی کارکردن لەم مەیدانەدا •

دوای ئەمە ماموستا صدام گوێی بۆ پێشنیازو قسەی

بروانە ل ـ١١ـ

کرێکارانی عیراق یارمەتی بۆ یەکێتی کرێکارانی لوبنان ئەنێرن

بێروت : ئا•د•ع :

ڕۆژی ٢ـ٣ یەکێتی گشتی نەقابەی کرێکاران لەعیراق یارمەتی دارایی بۆ یەکێتی کرێکارانی لوبنان و فەلەستین ناردوەکو بەشدارییەک لە جیهی کرێکارانی عیراقەوە بۆ پشتگیری خۆڕاگری کرێکارانی لوبنان و فەلەستین •

یارمەتییەکەش نزیکەی (١٠٠) هەزار لیرەیە کە پەنجا هەزار لیرەی ئەدرێ بەوکرێکارانەی بەهۆی ڕووداوەکانی لوبنانەوە زیانیان ...

یەکێتی گشتی نەقابەی کرێکاران لەوتارێکدا کە بەبۆنەی ناردنی ئەو یارمەتییەی کرێکارانی عیراقەوە بۆ لوبنان خوێندیەوە وتی : گەلی عیراق و شۆڕشەکەی لەمەوبەرو ئێستاو لە پاشە ڕۆژیشدا هەرپشتگیری و پشتیوانی چینی کرێکارانی لوبنان ئەکەن لەخەبات و جەنگی ئێستاو دوارۆژدا •

هەڤاڵ حەیدەر بایەخ بە دەوری یەکێتی سۆڤیەت ئەدات

مۆسکو : تاس : ئا•د•ع :

لە وتارێکدا کە ڕۆژی ١ـ٣ دکتۆر زەید حەیدەر ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوەیی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب لە بیست و پێنجەمین کۆنگرەی حزبی کومونیستی سۆڤیێتی دا خوێندیەوە بەناوی حزبەوە ستایشی دەوری یەکێتی سۆڤییەت و ئەو پشتگیری کردنەی کرد لەخەباتی گەلەکەمانی کردوە بەتایبەتی لە شەڕی میللی کردنی نەوتدا دژی کۆمپانیا مۆنۆپۆلەکانی بێگانە •

هەروەها وتی : پەیوکردنی هاوکاری لەگەڵ هێزەکانی شۆڕشی جیهان داو لە پێشەوەیان یەکێتی سۆڤییەت ڕێبازێکی نەگۆڕاوی حزب و شۆڕشەکەمانە ... بەو یارمەتییەدا کە یەکێتی سۆڤییەت پێشکەش بە خەباتی گەلی عەرەبی کردوە لەشەڕی چارەنووسیدا دژی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و کۆنەپەرستی و لە پێناو سەربەخۆیی نیشتمان و پێشکەوتنی کۆمەلایەتیدا •

لاشە لە شەقامەکانی بێروتدا ؟!

ڕۆژی ٢ـ٣ لاشەی چەند مردویەکی نەناسراو لە چەند ناوچەیەکی بێروتدا دۆزراونەوە لە بەنجیتی شەڕو ئاژاوەکەی ناوخۆی لوبناندا کوژراون • ئاگاداران لەو باوەڕەدان کە دۆزینەوەی ئەو لاشانە دور نیە جارێکی تر باری ناوخۆی لوبنان بشالۆزێنێتەوە •

ئا•د•ع

هەڤاڵ عیسەمی : حیزب توانی سەرکەوتنی گەورە لە عیراقدا بەدی بهێنێ

هەڤاڵ شبلی عەیسەمی یاریدەدەری سکرتێری گشتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب ڕۆژی ١ـ٣ لەوتارێکدا کە لەکاتی کردنەوەی سیانزەهەمین دەورەی پێگەیاندنی کادیری حزبدا خوێندیەوە وتی :

حزب لەعیراق توانی لەماوەیەکی کەمدا دەسکەوتێکی زۆرو زەبەندە بەدی بهێنێ کەراستەوخۆ پەیوەندییان

بروانە ل ـ ٢ ـ

ئەمەریکا داوای لە دوژمن کردووە کە کۆتایی بە دۆخی شەڕ بهێنێ

خاکی زەوتکراو : ئا•د•ف: ئا•د•ع :

ڕۆژی ٢ـ٣ ئیسحاق رابین سەرەک وەزیرانی دەولەتۆکەی ڕەگەزپەرستی زایونیزم وتی : ئەمەریکا پێشنیازی بۆ « ئیسرائیل » کردوە کە دۆخ و باری شەڕ لەگەڵ ئەو ڕژێمانەی عەرەب کۆتایی پێ بهێنێ کە خەریکی خۆ بەدەستەوەدانن و ئەمهەنگاوەش جێگای کۆنگرەی جنێف بگرێتەوە •

هەروەها وتی : «ئیسرائیل» ئارەزوی لە بەشداربوونی کۆنگرەی جنێڤە بەلام بەشدار بوونی ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی فەلەستین کۆسپ و تەگەرە ئەخاتە بەردەم ئەم کارەدیسانەوە رابین وتی کۆتایی هێنان بەدۆخی شەڕ لەگەڵ هەردوو ڕژێمی سوریاو میسر ئەگونجێ و ئامادەین بیکەین بەلام ئەم کارە لەگەڵ ئەردەندا پێویستی بەقایل بوونی ئەنجومەنی وەزیران و کەنیشتە هەیە !

کودتای عەسکەری هەڕەشەلە پرتوگال ئەکات

ئاگادارانی سیاسی لە لشبونە بلاویان کردەوە کە ناکۆکییەکی توند کەوتۆتە نێوان سەرکردەکانی لەشکری پورتوگالەوە •

ئاژانسی ڕۆیتەر بلاوی کردەوە کە چەند کەرتێکی لەشکر خەریکی سازکردنی کودەتایەکن و مانگی نیسانیان بۆ ئەم مەبەستە تەرخان کردووە •• ئەوەی شایانی باسە لەم ڕۆژانەدا پەرلەمانی پورتوگال دەستی بەکۆبونەوە کرد بۆ کۆتایی هێنان بە حوکمی لەشکر لەوڵاتدا ••

لەلایەکی ترەوە ڕۆژنامە ڕاستڕەوەکانی لشبونە ڕۆژی ٢ـ٢ هێرشێکی توندیان کردبۆ سەر دەستی چەپی ئەفسەرەکانی لەشکر لەئەنجومەنی شورشدا هەروەها ئەو ڕۆژنامانە ڕەخنەشیان لە فرانسیسکو کۆستا گۆمێزی سەرکۆمار گرتبوو •

ڕۆیتەر

دەزگایەکی تایبەتی بۆ کوشتن و بڕینلە شیلی

لە شاری « سانتیاگو »ی پایتەختی شیلییەوە زانراوە کە دەزگایەکی نهێنی دروست بووەو ناو نراوە « دیفا »و لێپرسراوە بەرامبەر کوشتن و بڕینی نیشتمان پەروەرەکانی وڵاتی شیلی •

ئەم دەزگایە زوربەی ئەندامەکانی حزبی « نیشتمان و سەربەستی » ڕاستڕەوی تێدایەو هەر نیشتمان پەروەری لە لایەن حکومەتی عەسکەری شیلییەوە بگیری ئەمان ئەیکوژن •

دەنگوباس وای ڕاگەیاندوە کە لەکاتی کودەتا ڕاستڕەوەکەی شیلییەوە هەر لەسەرەتادا ٣٤٨ کەسیان کوشتوە •

شۆڕشگێران و پولیسی ڕۆدیسیا

سالزبوری : هەفتەی ڕابوردوو لە شاری سالزبوری بلاوکرایەوە کە لەسەر سنوری مۆزەمبیق شەڕێک لەنێوان شورشگێڕانی ئەفەریقاو لقێکی پولیسی ڕەگەزپەرستی ڕۆدیسیا هەلگیرساوەو لەئەنجامدا شەش پۆلیس کوژراون •• وە ماوەیەک لەمەوبەریش لەبەیەکا چوونێکی تردا حەوت پۆلیسی ئاسایشی ڕودیسیا کوژرابوون •

بەیاننامەی ڕۆژنامەنوسانی عیراق بەبۆنەی ڕۆژی خەلیجی عەرەبییەوە

ڕۆژنامە نووسانی عیراق سەلماندویانە کە بڕیاری میللی کردنی نەوت وەلامدانەوەی لەبارو گونجاوی شورش بو لەبەرپەرچدانەوەی ئەوترسەی هەڕەشەی لەعەرەبایەتی خەلیج ئەکرد •

بەبۆنەی یەکی ئازار ، ڕۆژی خلیجی عەرەب دوو شەممەی ڕابوردوو ٩ـ٣ نەقابەی ڕۆژنامەنوسانی عیراق بەیاننامەیەکی دەرکرد تیایدا ڕایگەیاند کە ڕۆژنامە نووسانی عیراق دلسۆزی بەلێن و پەیمان و خەباتی بێوچان ئەکەن بۆ پاراستنی عەرەبایەتی خلیج وەخامەکانیان ئەخەنە کار بۆ خزمەت کردنی کێشەکانی نەتەوەیی و مرۆڤایەتی بەگیانی گەشبینانەو بڕوایەکی قولەوە بەسەرکەوتنمان بەسەر دوژمنانماندا •

بەیاننامەکەوتی : سەرکەوتنی میللی کردنی نەوت کە شۆڕشی ١٧ی تەموز بەسەرکردایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بەدی هێنا وەلامدانەوەیەکی لەبارو گونجاوی ئەو هەڕەشەو گورەشانە بووکە ئەکرانە سەر عەرەبایەتی خلیج و گەلانی عەرەب ••• هەروەها ئەم هەنگاوە هێنانەدی خواست و ئیرادەی نەتەوەی عەرەب بوو کە لەپێناو ڕزگاری و یەکگرتن و پێشکەوتندا تێئەکۆشێ •

بەبۆنەی بیرەوەری (١)ی مارتی ١٩٧٣وە

ڕۆژی سەرکەوتنی گەل و بەجۆکاهاتنی ئیمپریالیزم

ئەمڕۆ سەرتاپا گەلی قارەمانی عیراق لە دەریای کفوکولی بەختیاری و چەپلە ڕێزاندا بەوپەڕی شانازییەوە دلێرانە یادی سێهەمین ساڵی سەرکەوتنی جێ گرتووی مێژوویی زاڵ بونێکی مەزنی بێ هاوتا ئەکاتەوە ••• ئەم سەرکەوتنەی کە لە ڕێڕەوی کاروانی خەباتی ئەسرەوتی گەلدا جێگایەکی دیاری کراوی تایبەتی وەرگرتووە ، وە یەکێکە لەو دەسکەوتە ئاودارانەی کە وەکو ئەستێرەیەکی پرشنگدار لە ئاسمانی زنجیرە سەرکەوتنەکانیدا ئەدرەوشێنەوە •

لەو ڕۆژەوە کە یەکەمین باچ لە بابە گرگوڕ دراو ئالتونی ڕەش لەم خاک و نیشتمانەدا هەلهێنجراوە کۆمپانیاکانی نەوتی ئیمپریالیزم وەکو مۆتەکە سواری سینگی ئەم گەلە بون ، بەند لە دوای بەند ، تەوق لە دوای تەوقیان ئەخستە گەردنی گەلەوە بەجارێ بەربونە ویزەی ئەم جەماوەرە تا وەک زەرو خوێنی بمژن و سەروەت و سامانی بەتالان بەرن و کۆشک و تەلاری لە دور سنووری بێ دروست بکەن وشەڕو ئاژاوەی بێ هەلگیرسێنن •• بۆ ئەم مەبەستە چەپەلە داموو دەزگایەکی وا لەباریان لە عیراقدا بنیات نا کە گوتومت ملکەچی بەرژەوەندی ستراتیجییان بێت و لەگەڵ قازانج و مەبەستی خۆیاندا بگونجێ • بۆیەکا حکومەتەکانی عیراق بەدرێژایی قوناغێکی دوورودرێژ و ڕەبەق ببوونە کۆلارەو پەتەکەی بەدەست کۆمپانیاکانی نەوتەوە بوو ، هەرچی ئەمان ئەیان ویستبایە نەخشەیان ئەکێشابایە ئەبوایە ئەکرایە •

بروانە ل ـ٢ـ

Institut Kurde de Paris

عێراق داوای جێ بەجێ کردنی بڕیارەکانی بزووتنەوەی وڵاتانی بێ لایەن ئەکات

وەزیری دەرەوە :

- پێویستە هاوکاری ئابوری نێوان وڵاتانی بێ‌لایەن فراوانتر بکرێت بۆ ڕووبەڕووبوونی وڵاتانی پیشەسازی .
- عێراق و سری‌لانکا : چارەسەرکردنی کێشەی ناوچەی عەرەب لە ڕێگای ڕزگارکردنی هەموو خاکی زەوت کراوەوە ئەبێت .

کۆلۆمبۆ : ئا٠د٠ع

ڕۆژی ٢٨ـ٢ دکتور سعدون حمادی وەزیری دەرەوە لە کۆلومبو بە پەیامنێری (ئا٠د٠ع)ی ڕاگەیاند کە لەو گەشتەیدا ساغی کردۆتەوە کە پێویستە مشوری جێ بەجێ کردنی بڕیارەکانی بزوتنەوەی وڵاتانی بێ‌لایەن بخورێ .. دکتور حمادی بەسەردانێکی دوو ڕۆژی لەسری لانکا بوو وە ڕۆژی ٢٩ـ٢ بەرەو ڕانگۆنی پایتەختی بۆرما کەوتە ڕێ .. هەروەها بەڕێز وەزیری دەرەوەی عێراق وتی : لەگەڵ خاتو سیریمافۆ باندرا نایکەی سەرەك وەزیرانی سری‌لانکاو وەزیری بەرگری‌و دەرەوە کۆبۆتەوەو باری سەرنجی هەردوو لا دەربارەی پێنجەمین کونگرەی ئایندەی بەرزی وڵاتانی بێ‌لایەن یەك بووە .

هەروەها وتی ئیمە وەکو وڵاتانی بێ‌لایەن پێویستە هاوکاری ئابوری نێوانمان فراوانتر بکەین بۆ ڕوو بەڕوو بوونی وڵاتانی خاوەن پیشەسازی .

پێویستە وڵاتانی خاوەن کەرەسەی خاویش پشتگیری بڕیارەکانی ڕێکخراوی (ئوپێك) بکەن بۆ ئەوەی پارسەنگی قورستر ببێت .

وەدەربارەی پاشە ڕۆژی ئۆقیانوسی هیند وتی : عێراق وائەبینی کە ئەبێ لە هەموو قۆلێکەوە هەلمەتێکی جوامێرانە دەست پێ بکرێ‌و هەنگاوی دیپلوماسی‌یانەی لەگەڵدا بهاوێژرێ بۆ ئەوەی ئەو ناوچەیە بەیەکجارەکی ئاشتی‌و هێمنی تیادا جێگیر ببێت .

پەیامنێری ئاژانسی ئا٠د٠ع ئەڵێ بەلای کاربەدەستانی کۆلۆمبۆوە ئەو سەردانەی دکتور حمادی ئەبێتە هۆی فراوان‌و بەتین‌کردنی پەیوەندی نێوان سری‌لانکاو وڵاتانی عەرەب‌و پشتگیری ئامانجی وڵاتانی سێ‌یەمی جیهان ئەکات لەسەر شانۆی نێو دەوڵەتاندا .

بەیاننامەیەکی دوو قۆڵی

لە لایەکی ترەوە هەفتەی ڕابوردوو لەکۆتایی سەردانەکەی دکتور سعدون حمادیدا بەیاننامەیەکی دوو قۆڵی لە کۆلۆمبۆی پایتەختی سری‌لانکا بلاو کرایەوە .

بەیاننامەکە وتبوی :ـ

لە نێوان ٢٦ تا ٢٨ی مانگی شوبات وەزیری دەرەوەی عێراق سەری لە سری لانکاداو نامەیەکی سەرۆك احمد حسن بکری دابە سەرۆکی سری‌لانکا ولیام گوبالاوا ، هەروەها لەو ماوەیەدا لەگەڵ خاتو سیریمافو باندرانایکەی سەرەك وەزیران کۆبۆوەو وتوویژی لەگەڵ وەزیری دارایی‌و داد کرد .

هەردوو لا ڕایانگەیاند کە ئارەزوی پەرەپێدانی هاوکاری‌و پەیوەندی نێوانیان ئەکەن لە هەموو بوارو مەیانێکدا ..

وە هەردوو وەفدباسی چونیەتی پەرە پێدانی بزوتنەوەی وڵاتانی بێ لایەنیان کردو دەربارەی کێشەی فەلەستین وتیان : چارەسەر کردنی ئەم کێشەیە لەڕێگای ڕزگارکردنی هەموو خاکی زەوت کراوو دابین کردنی مافی نیشتمانی گەلی فەلەستینەوە ئەبێت .

هاوڵاتیانی خاکی زەوت کراو خۆیان بۆ مانگرتنێکی فراوان ئامادە ئەکەن

خاکی زەوت کراو : ئاژانسەکان .

ئەو هەواڵانەی لە خاکی زەوت کراوەوە گەیشتون وائەگەیەنن ، کە هاوڵاتیە عەرەبەکان خۆ ئامادە کردنن بۆ مان گرتنێکی فراوان‌و خۆپیشاندانێکی گەورە لەبەردەم کەنیسەی زایونیدا .

ئاژانسی ڤوباسی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست ئەڵێ ئەم مان گرتن‌و پیشاندانە جەماوەریە فراوانە بۆ دەربڕینی ئەبێ دووبارە ناڕەواکانی دەسەڵاتدارانی زایونیزمی دەست‌و درێژی ناپاکانەیان بەسەر شوێنە پیرۆزەکان .

ئاژانسەکە وتویەتی ئەو ڕۆژەی خۆپیشاندانو مانگرتنەکەی تیا ئەبێ ، ئەهێشتا دیاری نەکراوە ناو ئەنرێ « ڕۆژی خاك »و ئێستا کۆبونەوە لەناو ڕیزی هاوڵاتیەکاندا لەهەموو لایەکی خاکی زەوت کراو دەستی پێ کردوە ، بە مەبەستی خۆ ئامادە کردن .

ئەوەی شایانی باسە ، ڕۆژی هەینی ڕابوردو ، پۆلیسی دوژمن مزگەوتی « ئەقصى »ی پیرۆزی ئابلوقە دابو ، ئەوەك دوای نوێژی هەینی خۆپیشاندان دەست پێ بکات .

دیسان دوژمن ئائیستا چەند جارێ قەدەغەی هاتوچوکردنی بەسەر شاری نابلس‌دا فەرز کردوە تا نەیەڵێ هاوڵاتیەکان کۆببنەوەو خۆیان بۆ خۆپیشاندان ئامادە بکەن ، سەرەڕای ئەوەی دەست کراوە بە ڕەش بگیری‌یەکی فراوان لەناو ئەو هاوڵاتیانەدا .

شۆڕشگێڕەکانی عومان هەڕەشە لە داگیرکەرو بەکرێ گیراوەکان ئەکەن

عەدەن : ئا٠د٠ع .

بەرەی ڕزگاریخوازی گەلی عومان هەڕەشەیەکی توندی ئاراستەی موخابەراتی بەریتانیا و هێزەکانی بێگانەو بەکرێ گیراوەکانی کردوە بەرانبەر ئەو کاروبارە بێ ڕەوشتی‌یە نامرۆڤایەتیەی بۆ تۆلەسەندنەوە لە هاوڵاتیانی بێدەسەڵاتی عومانی ئەکەن ..

ڕۆژنامەی (صوت الثورة)ی زمانی حاڵی بەرەی ناوبراو وتویە ! ئیمپریالیزمیەکان‌و کونەپەرست‌و بەکرێ گیراوەکانی پەنایان بردۆتە بەر کاروباری فاشستانە بۆ تۆلە سەندنەوەی ئەو زیانانەی بەدەستی شورشگێڕان لێیان ئەکەوێت . لەم دواییەدا فێری ئەوەبون‌و لوغم لەڕێگای هاتوچوی فەللاح‌و شوانە هەژارەکاندا دائەنێن‌و تائێستا چەندان بێ گوناهی عومانیان بەم کارە بێ‌ڕەوشتەی ئەوان لەناوچون بەتایبەتی ئیمپریالیزمیەکان هێزەکانی بێگانەو کونەپەرست زیاتر قینیان لەوە هەستاوە ئەو هاوڵاتیانە ئامادە نین بەهیچ جۆری مامەڵەو هاوکاری لەگەڵ ئەو ناپاکانەدا بکەن دژی ئاوات‌و خواستی گەلی عومانی تێکۆشەر کار ئەکەن

بەرەی ڕزگاریخوازی عومان ئەوەی سەلماندوە ، کاروباری ناڕەوایانەی دوژمن نیشانەی ئەوەیە لەئەنجامی لێدانی بەهێزی شۆڕشگێڕ بەرەی ڕزگاریخوازدا سەری لێ شێواوەو دیسان نیشانەی ئەوەشە ، شورشی گەلی عومان هەر سەرئەکەوێت‌و چەند سەرشوڕی هەتا هەتایی بۆ دوژمن دا ئەدات .

ڕۆژی سەرکەوتنی گەل « پاشماوە »

ساڵەهای ساڵ گەلی نەبەزی عێراق بە کوردو عەرەبەوە قوربانی لە دوای قوربانی‌یان ئەدا ، ڕۆڵەکانی ملیان لە تیغ ئەسوو ، ڕاپەڕین لەدوای ڕاپەڕینیان بەرپا ئەکرد ... ئاڕی بەرگری گرتنیان دژی کۆمپانیا مۆنوپۆلەکانی نەوتی ئیمپریالیزم خۆش ئەکرد ، تاوەکو وڵات لە چنگیان ڕزگار بێت‌و گەل ئازاد بێت ، وە ئاواتەکانی لە بەختیاری‌و سەربەستیدا بێتەدی .

خەباتی یەکگرتوی هەردوو گەل ، یەکێتی کۆمەڵەکانی وڵات‌و دەست‌تانە ناو دەستی سوپای گەل ، شۆڕشی ١٤ی تەموزی ١٩٥٨ ، ڕژێمی ئیمپریالیزم دەربەگایەتی هەڵتەکاندو سەرنو وەی کردو ئەم شۆڕشە ... پێشکەوتن‌و وریا بونەوەیەکی لەبن نەهاتوی بوو گەلی عێراق خستە سەرپشت .

بەرپا بوونی شۆڕشی ١٧ی تەموز گۆڕانێکی بنەڕەتی‌ی ئیجگار گەورەی هێنایەکایەوە هیواو ئومێدی گەلی هەژاند ، زەمینەو بارێکی ئەوتۆی خولقاند تا هەموو گەل یەك بگرێت ، بۆئەوەی وەستایانە گورزێکی گران بکێشن بەسەر کۆمپانیاکانی نەوت‌دا وەجارێ میللی کردنی نەوت بدرێ ... تا گەل لەبنەڕەتدا لەچنگ ئەم ئەژدیهایە سێ سەرە ڕزگار بێت ، وە هەنگاو بۆپێشەوە چون بنێت ، بۆپێشخستنی کۆمەڵگای عێراق‌و بنیات نانی سوشیالیستی .

لەژێر سەرکردایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبدا گەلی عێراق هاتە مەیدانەوە پشت ئەستور بەخۆی بەهاوپشتی‌ی هەموو گەلانی خەباتگێڕی جیهان . کەوتە وێزەی ئیمپریالیزم‌و بڕیاری میللی کردنی نەوتی جێبەجێ کردو بەکورتایی چاوی دوشمن ئەم سەرکەوتنە ئەوەی بردەسەرو دەستی لەمل هیوای چەند ساڵەی خەباتی خۆی کرد ، بەم چەشنە خەباتی میللی کردنی نەوت هەر بەوەشەوە نەوەستا ، ساڵ لەدوای ساڵ سەرکردایەتی شۆڕش مشتە کۆلەیەکی جەرگ بڕی لە ڕتە ئیمپریالیزم تا ئەم ساڵ دوا تنۆکی نەوت لە قورگی ئەم کۆمپانیانەدا دەرهێناو سەربەخۆیی هەتا هەتایەی ئابوری‌مان هاتەدی‌و وڵات پاك بووە لە هەموو دڕکو داڵی ئەو کۆمپانیا چەپەڵە خوێن مژانەو نەوتی عێراق کەوتەوە دەست خاوەنی خۆی .

لەیەکی حوزەیران تاکاتە یەکی مارتی ١٩٧٣ گەلە نەبەزەکەمان نموونەی گەلێکی قارەمانی خۆ بەخت کەر ئاگری لە سەرپشتی ئیمپریالیزم‌و نۆکەرەکانی ئەکردەوە ... ئامادەیی خۆی ئەنواندو بەهەموو چەشنێ توانای خۆی نیشان ئەدا ، پشتێنی ئەنتاناەی بەست‌و ئاڵای بەرزی بەرگری گرتنی دژی ئیمپریالیزم بەرزکردەوەو بەڵێن‌و پەیمانی تازە ئەکردەوە بۆ خەبات کردن ، بۆ هەنگاو نان‌و بۆپێشەوە چوون بۆ سەقام گیرکردن‌و جێگیر کردنی سەرکەوتنی میللی کردنی نەوت لەژێر سەرکردایەتی سیاسی شۆڕش‌و حزبدا بۆ بەدەست هێنانی سەرکەوتن دوای سەرکەوتن‌و هێنانەدی گرە لاتیەکی پێشکەوتووی سوشیالیستی .

سەرکەوتنی میللی کردنی نەوت‌و بەچۆکدا هێنانی ئیمپریالیزم لەوڵاتدا جارێکی تر نیشانی دایەوە کە میللەتی قارەمانی عێراق درێغی ناکات لەخۆبەخت کردن‌و قوربانی دان ، هەمیشە لەسەر پێ بووە تێکۆشاوە بەرامبەر ئیمپریالیزم ... وە لە ژێر سەرکردایەتی شۆڕشدا هەمیشە بۆپێشەوە ئەچێت ... بۆ دروست کردنی نیشتمانێکی سەربەست‌و کۆمەڵگایەکی سۆشیالیستی پێش کەوتوخواز لە عێراقدا .

ئیتر با ئاڵای بەرزی میللی کردنی نەوت هەرشەکاوە بێت .

با هەر پیرۆز بێت ڕۆژی یەکی مارت ... ڕۆژی هەرەس هێنانی ئیمپریالیزم‌و سەرکەوتنی گەل .

ڕژێمی ڕەگەزپەرستی خوارووی ئەفریقیا توشی سەختترین تەنگانە بووە

لەم دواییانەدا لە (یانەی مراوی کێوی) لە شاری جوهانسبۆرگ کە مەڵبەندی کۆبونەوەی ئەو چلکاوخۆرە بێگانانەدا دەنرێ کە لە کۆنگۆو نایجیریا کاریان کردوە ، کۆبونەوەیەك بۆ لێکۆڵینەوەی ئەنجامی دەست تێوەردانی کاروباری ئەنگۆلا بەستراوە ، لەو کۆبونەوەدا هەندێك لەو « ڕاوێژ کەرانە !! » بەشدار بون کە پشتی‌هێزە بەکرێ گیراوەکانی دو بەرەی جیاوازی خوازی ئەنگۆلایان گرتبو . ئەوانە چەند پێشنیارێکیان کرد بۆ ئەوەی بتوانن ژمارەیەکی زۆر بەکرێگیراوی ئەورووپایی‌و ئەمریکایی پەیدا بکەن بۆ ئەوەی پشتی ڕژێمی ڕەگەز پەرستی بریتوریا بگرن ، پاش ئەو نوشوستی‌یەی بەهۆی دەست تێوەردانی سوپایی لە ئەنگۆلا توشی بوە بریاریش دراوە دەملیۆن دۆلار بۆپەیداکردنی بەکرێ گیراوی تازە تەرخان بکرێ تا بەرەنگاری ئەو وەزعە تازەیان پێ بکەن کە پاش گۆڕانی وەزع بە قازانجی حکومەتە ڕزگاریخوازەکان لە موزەمبیق‌و گینیا ـ بیساو ئەنگۆلادا هاتەکایەوە چونکە ئەم وەزعە تازەیە ڕاستەو خۆی کار لە سەر دۆخی خوارووی ئەفریقیاو نامیبیاو ڕودیسیای خوارو ئەکا .

چاوەدێری کەرانی ڕۆژئاوا لەو ڕایەدان کە سەرکەوتنی بزوتنەوەی گەلی لە ئەنگۆلا کارێکی زۆری لە سەر ئەو هەژدە ملیون ئەفریقاییە هەبوە کە ڕەگەزپەرستانی خوارووی ئەفریقا بەزۆر خۆی بەسەردا سەپاندون وەزەبرێکی کاریگەریشی لەو سەرۆك عەشیرەتە ئەفریقاییانە داوە کە داوای « هاوکاری » لە گەڵ حکومەتی فۆرستێردا دەکەن بۆیە ڕژێمی ڕەگەز پەرستی خوارووی ئەفریقا بۆ یەکەم جار لە مێژوی خۆیدا هەست بە لە رزۆکی جێ پێیەکانی دەکا کە تائێستا لای وابو زۆر پتەوە . ڕۆژنامەی « نویە تسوریچر تسایتۆنگ »ی سوەیسرا نووسیویەتی دەست تێوەردان لە خوارووی ئەفریقادا تێ شکانێکی سوپایی‌و سیاسی حکومەتی فۆرستێر بو . ئیزگەکانی ئەورووپای ڕۆژ ئاواش‌ئەوە دەسەلێنن کە ئەنجا مەکانی دەست تێوەردانی کاروباری ئەنگۆلا . کاربەدەستانی ڕەگەز پەرستەکان دەستیان کردوە بەفرۆشتنی زەوی‌و زارەکەیان‌و سەفارەتی دەوڵەتە ڕۆژ ئاواییەکان پڕ بوە لەوکەسانە کە داوای ڕێگادان بە سەفەر بۆدەرەوەی ئەفریقای خوارو دەکەن . هەر لەوکاتەدا مقۆمقۆ کەوتۆتە ناو کۆڕو کۆمەڵە ڕەگەز پەرستەکانی خاوەن بانك‌و کانگاو کارخانەو کێڵگە لە خوارووی ئەفریقادا کە تائێستا سەرەڕای دورە پەرێزی ئەوڕژێمەش سودو قازانجێکی بێ ژمارەیان دەست دەکەوت .

پاش ئەوشکستە گەورەیە کە لە ئەنگولا بەسەر هێزە پەلامار دەرە ڕەگەز پەرستەکان داهات ، وادێتە بەر چاو کە ئەو کۆڕو کۆمەڵانەی لە ناو بەیمانی ئەتلانتیکدا پشتیوانی‌یان لەو پەلا مارە دەکرد ئێستا بەرەبەرە خۆیان دەدزنەوەو « فۆرستێر لەو تەنگانەیەدا بەتەنیا دەهێڵنەوە کار گەیشتۆتە ڕادەیەك کە ڕۆژنامەی « هاند لزبلات » ئەڵمانیای ڕۆژئاوا ڕاپۆرتێکی بلاوکردۆتەوە تێیدا دەڵێ کومپانیاکان‌و خاوەن پرۆژەکانی ئەورووپا نایانەوێ سەرمایەکانیان لە خوارووی ئەفریقادا بخەنەکار چونکە (دۆخی ئەووڵاتە جێگای متمانەنیە) . ئێستا فۆرستێر تەنیا ئەوڕێگایەی بۆ ماوەتەوە کە بەجێ بەجێ کردنی هەندێ « ئیسلاحات !! » بەربەستی تێکچون‌و ئاڵۆزی باری ناوخۆیی بکات .

**

ڤێتنامی دیموکرات داوای ڕزگارکردنی گەلانی ناوچەکە ئەکات

بانکۆك : یونایتس : ئا٠د٠ع :

کۆماری دیموکراتی ڤێتنام ڕۆژی ٢٩ـ٢ داوای لە تەنەوە ڕزگاریخوازەکانی ناوچەی خوارووی ڕۆژ هەڵاتی ئاسیا کرد کە ڕژێمە کۆنەپەرستانی ناوچەکە بروخێنن .

وە ڕۆژنامەی نهان‌دان لە وتارێك داوتی : حکومەتی کۆماری دیموکراتی ڤێتنامەوو جوەو یارمەتی‌یەکی ئەم بزنەوە شۆڕشگێڕیانە ئەدات لە خەباتیاندا لەپێناو سەربەخۆیی و ڕزگاریدا .

نهان‌دان وتی : دۆخێکی لەبار بۆ گەلانی ناوچەی ... پێشکەوتن ... سەرەڕای ... ئەخشەو پیلانەکانی ئیمپریالیزم‌و دەست خستنەوەی سەربەخۆیی‌و دەسەڵاتیان‌و دیاری کردنی پاشە ڕۆژو چارە نووسی خۆیان ئەو سەرکەوتنانەی گەلانی ڤێتنام‌و لاوس‌و کەمبودیا بەدەستیان هێنا بەڵگەو نموونەی بەرزی ڕزگاری‌و سەربەخۆییە لە بەردەم ئەو گەلانەدا کە تا ئێستا لە ژێر چەپۆکی ئەو ڕژێمە کۆنەپەرستانەدا دەناڵێنن کە کاسەلێسی ئیمپریالیزمی ئەمریکان .

ئەمەریکا ئەو ڕۆژنامە نووسانە ئەگری کە شتی نهێنی بڵاو ئەکەنەوە !!

نیۆیۆرك : تاس : ئا٠د٠ع :

ڕۆژی ٢٩ـ٢ بەرنامەیەك پێشکەش بەئەنجومەنی سەنای ئەمەریکا کرا دەربارەی گرتنی ئەو ڕۆژنامە نووسانەی هەواڵ‌و ئاگاداری‌و شتی نهێنی بڵاو ئەکەنەوە !!

بەپێی ئەو هەواڵانەی لە نیۆیۆرکەوە هاتوون ئەو پرۆژەیە بۆیە پێشکەش کراوە تاوەکو ئەو دەست‌چەپەڵی‌و خراپکاری‌و بەرتیل خواردنە بشاردرێتەوە کە ئێستا لە نێوان کاربەدەستە پایەبەرزەکانی ئەمەریکادا بڵاوبۆتەوە .

وەیەکێتی پارێزەران لە نیویورك بڵاوی کردەوە کە ئەگەر ئەنجومەن ئەو بەرنامەیە پەسند بکات ئەوا ڕسوا کردنی تاوان‌و پیلانەکانی دەزگای جاسوسی‌ی ئەمەریکا (سی . ئای . ئەی) بەتاوان دائەنرێت‌و ئەوکەسەش سزا ئەدرێت ..

بەیاننامەکەی یەکێتی پارێزەران وتویە : ئەمە ڕووی ڕاستەقینەی سەربەستی ڕۆژنامەگەری‌یە لە ئەمەریکا کە واشنتۆن کردویەتیە پێنێشتە خۆشەی ژێر ددان .!!

هەڤاڵ عەیسەمی پاشماوە

بەچەماوەرو کێشەکانی نەتەوە پیەوە هەیە . ئەودەسکەوتانەش بەهۆی کارامەیی‌و لێهاتویی حزب‌و ڕێکخستن‌و گیانی خەبات‌و تێکوشانی هەڤاڵانەوە هاتۆتە دی .

کامڵی بیری‌ی (فکری) و پراکتیکی تێکۆشان مەرجی بنچینەیی هەموو تێکۆشەرێکن کە لەبزوتنەوەیەکی شۆڕشگێڕی وەکو حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبدا کاربکەن .

ئەوەی شایانی باسە هەڤاڵ دکتور ئەلیاس فەرەح ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوەیی‌و عزەت مستەفا ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش‌و ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوەیی‌و عدنان حمدانی‌و حسن عامری ئەندامانی سەرکردایەتی قطری حزب‌و چەند هەڤاڵیك بەڕێوەبەرانی مەکتەبی سەرکردایەتی نەتەوەیی ئامادە ببون .

ئا٠د٠ع

لەگەڵ قوتابیاندا ـ پاشماوە

ڕاگەیاندنی مەڵبەند .

لاپەڕەی خەباتی قوتابیان مەتناوێکی پیروزبو کە مەکتەبی سکرتاریەت هاویشتی بۆ ئەوەی بەئەنجامبێت‌و پاوەش بۆ بەرهەمی قوتابیان بکرێتەوەو بتوانێت بەرێگای ڕاگەیاندن بیرو ڕای قوتابیان هەڵبسەنگێنێت .

لاپەڕەکە زۆر بە باشی دێتە بەرچاوم‌و تەواوی کاری تێدا دەکەن بەلای منەوە زۆر هەوڵی سەرکەوتنی کارکەرانی تێدا دەخوازم .

لەپێناوی پاراستنی ـ پاشماوە

گۆرانی پیرەکان ... تاد ئەمانە کەسەی بابەتەکەی کۆ ئەمۆڵی ئەرکی سەرشانی کردوتەوە مافی بێ‌شێل ناکرێت قوتابیانە ، لێرەوە ڕەنگە هەندێ هەم نووسینی ئەو کەسەش قوتابی بڵێن .. ئەوا ئەو زانستی یانە تر دەبێت ... بەرهەمانەمان کۆ کردەوەو وە چونکە لە حاڵەتێکدا کەسێك دەستمان خستن بێیان لێ بابەتێکی فۆلکلۆری دەداتە بکەین ؟! ڕاستە ... قوتابی نووسەرێکی تر بەڵام ئەو بەتایبەتی لە هەندێ قۆناغی نووسەرە ناوی ئەو کەسە نابات ژیان خوێندن توانای ئەوەی کوایە خۆی کۆی کردوەتەوەو نی‌یە لەو بەرهەمانە بکۆڵێتەوەو ئەم شارو ئەو ... وندی بە دوایدا دیراسەی بکات ئەمەیان کردووە .. ئەو کاتە سەر لێ ناشکرایە بەڵام گەورە ترین شێواوی خۆی دەئاڵێنێتە شتیان پیرۆزترین شت نووسینەکەی .. بۆیە هەر وەك ئەوەیە لە فەوتان ڕزگار دەبێت لە پێشەوە وتمان دەبێ یان دەتوانێ بیداتە دەزگایەکی فۆلکلۆریش دەست پاك و بە زانستی سوودی لێ‌وەربگرن‌و ئەمەك بێ‌و بابەتەکان دڵسۆزانە ئەگەر خاوەنەکەیشی بەرچاو لەجێی خۆی دابنێتەوە ... تێربوو پاوەك ئامانەتێك بیداتە نووسەرێك کە بە خۆی دەزانی

لە کۆتایی ئەم نووسینە شارەزایی هەیە تا ئەو لە ڕێی کورتەمان حەز دەکەم دووبارە لێکدانەوەو تێگەیشتن خۆی لێ‌ی قوتابیان بەو ئەرکەی خۆیان بکۆڵێتەوە ، بە مەرجێ ئەو هەڵسن‌و بتوانن خزمەتێکی نووسەرمان ئەو کەسە قوت ڕابردووی نەتەوەکەیان بکەن ، نەدات‌و لە کاتی چاپ کردنیان کە ڕابردووی نەتەوەش بنکەو لە سەر نووسینی ئەو بەرهەمە ماڵە گەورەی ئێستایە ئێستاش ئەوەندە بەئەمەک بێ‌ناوی ئەو پیشەکی دوا ڕۆژەو ... تاد کەسە بهێنێ و بڵێ لەوم وەرگرتووە ، ئەو کاتە هەم ئەو

*

چیرۆکی کۆشە پاشماوە

لەبن دارەکە ڕاوەستا ئەوانی بتوانی لەجێی خۆی قایم کەش یەك چونە سەرپشتی یەك کەیەوە . گورگی کلك تا بەرز بونەوەو کەمی مابو هەڵکەندراو لەخۆشیان بیکەنێ بەتەمابون کابرا بهێننە دەربەری‌و پەلاماری کلکەکەی‌دا . خواری‌و بیخۆن . کابرا بینی گورگەکان هەمویان بەسەر وەزع بەرێشانەو ئەوەندەی یەکدا کەوتن وەختابو ملیان ئەماوە دەستیان بیگاتێ کلکی بشکێ . هەرایان کردە ورگی گورگەی لەتورەکە دەرهێناو کلك براو ئەو هەڵات‌و ئەمانیش هاویشتیە خوارێ . لەسەرەوە بەدوایدا چونکە تاوانبارابو بانگی کرد : کەمی مابو ملی هەمویان

ـ مام گورگ ها ئەوە بشکێنێ . کابراش لەدارەکە کلکەکەت هەڵی گرەوە بەلکو هاتە خوارو بەسەلامەتی

Institut Kurde de Paris

لە بیرەوەری سەرکەوتنی ١ی مارتدا

کاتێك پێویست بوو لەسەرمان وەلام بدەینەوە وەلامێکی مێژوویی و بەلایەکا خەرانە .. لە بەرنامەی حیزب و شۆڕشەوە هەنگاومان نا بۆ رزگارکردنی ئابوری نیشتمان لە ژێر چنگی مۆنۆپۆلەکانی بێگانەو پشتمان بە وزەی داهێنەری جەماوەرو توانای خۆراگری بەست هەرچەندە دۆخێکی نالەبار دەورەی دابووین و ئەشمان زانی کە جەماوەر پشتگیری هەموو هەنگاوێکی نیشتمانی و نەتەوەیی ئەکات کە بەرژەوەندی و خواستەکانی بنوێنێ .

هەروەها بڕوامان پتەوبوو کە مرۆڤایەتی پێشکەوتنخواز پشتگیری خەباتە رەواکەمان ئەکات دژی مۆنۆپۆلەکان . لەسەر ئەم بنچینەیە بڕیاری یەکی حوزەیرانی سالی ١٩٧٢مان دەرکرد دەربارەی میللی کردنی کۆمپانیای نەوتی عیراق .. تاقی کردنەوەو کردەوەش دوای چەند مانگێك دەریانخست کە بڕیارەکەمان راست و دروست بوو .

سەرۆك احمد حسن البکر

لە وتاری میللی کردنی پاشماوەی بەشەکانی بێگانە لە کومپانیای نەوتی بەسرە

یەکی مارت لاپەڕەیەکی نوێیە لە مێژووی خەباتی گەلی عیراق

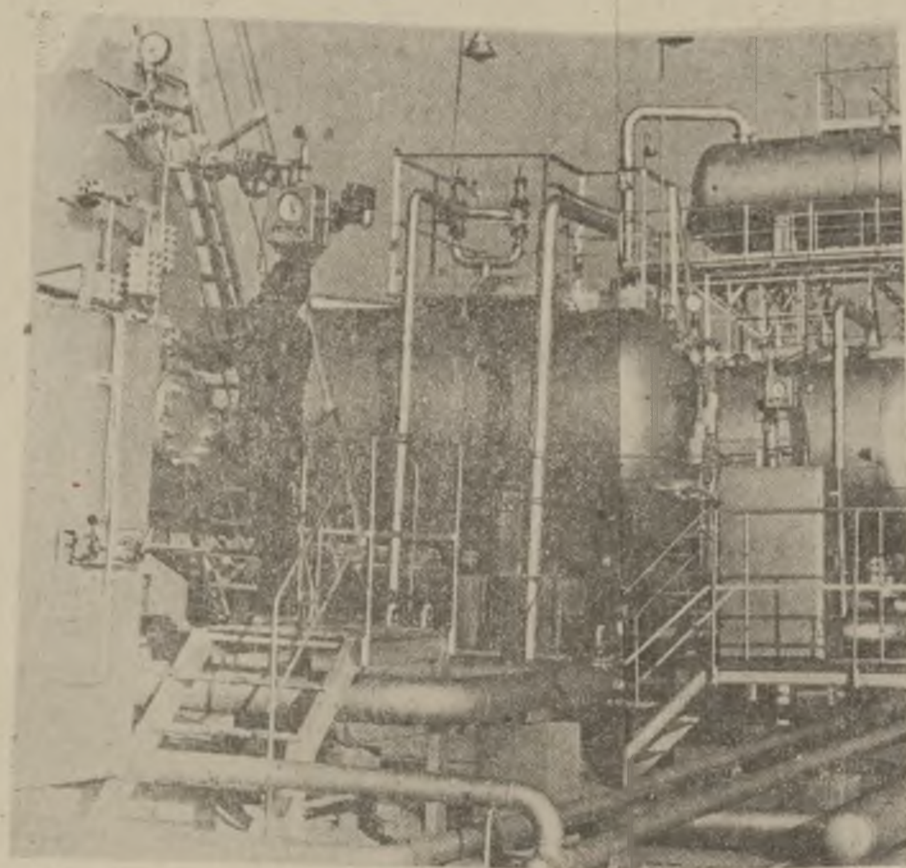

لەم رۆژانەدا یادی سێ سالەی سەرکەوتنەکەی میللی کردنی یەکی مارت ئەکەینەوە . ئەو سەرکەوتنەی کە سەربەخۆیی سیاسی و ئابوری عیراقی جێگیرتر کردو رێبازی بەرەسەندن و بەرەوپێش چوونی گەشەکردنی ولاتی بە هەنگاوی گەورەو تەوژم بەرەو ئاسۆیەکی روناك و فراوانتر پال نا .

میللی کردنی کۆمپانیای نەوتی عیراق دەورێکی لە ئەندازە بەدەری گیرا بۆ بە تەوژم کردنی بزوتنەوەی شورشی عەرەب و جیهان و کارێکی گەورەی کردە سەر پەیوەندی نەوتی نێو دەولەتان و بەرژەوەندی ولاتانی بەرهەم هێنەری نەوت .

میللی کردنی نەوتی عیراق چەند حسیەتێکی دیاری هەیە و بە تاقی کردنەوەیەکی گرنگ دادەنرێ لە خەبات و تێکۆشاندا دژی ئیمپریالیزم و مۆنۆپۆلەکانی و لە پێناو تەواو کردنی دوا پایەی سەربەخۆیی ولاتدا .

ئەوی راست بێ وەنەبێ هەنگاوی میللی کردنەکە تەنیا کوڕی ئەو رۆژەی خۆی بوبێ و لە پڕێکا ترابێ بەلکو بەرەو رووی خەبات و تێکۆشانی سەخت و درێژ خایەنی گەل و هێزە نیشتمانی و پێشکەوتنخوازەکانیەتی . دوای تاقی کردنەوەش دەرکەوت کە بە بێ لا[...] لادانی کۆمپانیا مۆنۆپۆلەکان کە داردەستی ئیمپریالیزم و نموونەی دەست بەسەراگرتنن ، وە بەبێ ئەوەی نەوت بکەوێتەوە دەست خاوەنە راستەقینەکانی ناتوانرێ پایەی ئابوری ولات توندو تۆل و قایم بکرێت .

هەروەکو ئاشکرایە لەمەوبەر عیراق تەنیا پشتی بە داهاتی نەوت بەستبوو . وە ئیمپریالیستەکانیش هەولیان دابوو کە کەرتەکانی تری ئابوری وەکو کارگەو فابریقەو پیشەسازی و کشتوکال بە دواکەوتویی و شەل و شکەستی بمێننەوە بۆ ئەوەی ولات ئابوریەکی نانەواوو شێزاوی هەبێ و بەیەکجارەکی چاو ببڕێتە داهاتی نەوت و ئەمانیش بە ئارەزوی خۆیان یاری بە چارەنوسی بکەن و رۆژێك بەرهەم زیاد بکەن و رۆژێکی تر کەمی بکەنەوەو بە ئارەزوی خۆشیان شتێك لەو داهاتە بدەن بە عیراق و لە مەیانی ئابوریدا عیراق دەست بە دامێنن و پاشکوی ولاتە ئیمپریالیستیەکانەوە بگرێ .

وە نەبێ دەوری ئەو کۆمپانیا مۆنۆپولیانەی نەوت بە تەنیا بریتی بووبێ لە دەست گرتن بە سەر سامانی نەوت و قۆزتنەوەی خیرو بیرەکەی بەلکو لەوەش زیاتر دەوری گزیرو پاسەوانی بەرژەوەندیەکانی ئیمپریالیزم و رژێمە کۆنەپەرستەکانیان ئەگێرا بۆ لیدان و سەرکوت کردنەوەی پێشکەوتنخوازو هێزە نیشتمانیەکانی ولات .

دوای شۆڕشی ١٤ی تەمووز

سەرکەوتنی شۆڕشی ١٤ی تەمووزی ١٩٥٨ دۆخێکی گونجاوی خولقاند بۆ دەست

وەشاندن لە کۆمپانیا مۆنۆپۆلەکانی نەوت .. ئەوە بوو حکومەتی عیراق دەستی بە وتوویژ کردن کرد لە گەلیاندا و چەند دەسکەوتێکی گرنگی بە دەست هێناو شۆڕشیش دەستی کرد بە پتەوکردنی باری ئابوری و بایەخدان بە کەرتی بەرهەم هێنان وەکو پیشەسازی کشتوکال ...

وتووێژەکان نزیکەی سێ سالیان خایاندو کۆمپانیاکان زۆر سەرکێشییان تیادا کردو لە کەلی شەیتان نەئەهاتنە خوارەوەو سودیشیان لەو ئاکۆکیانە وەرئەگرت کە لە [...] هەبوو ، هەروەها رژێمی فەرمانڕەواش وردە وردە بەرەو دیکتاتوری ئاکە کەسی هەنگاوی ئەناو شەڕیش لە ژووروی ولاتدا هەلگیرسا کە کۆمپانیاکان دەستیان هەبوو لە هەلگیرساندنیدا ... کاتێك کۆمپانیاکان بە دەنگ داواکاریەکانی حکومەتەوە نەهاتن میریی یاسای ژمارە (٨٠)ی سالی ١٩٦١ی دەرکرد کە دەسکەوتێکی گەورەی نیشتمانی بوو تیایدا ٩٩٫٥٪ی زەوییەکان و ئەو شوێنانەی نەوتیان تیادایە لە ژێر دەسەلاتی کۆمپانیاکان دەرهێنرانەوە . هەروەها زەمینەی خۆش کرد بۆ ئەوەی راستەوخۆ و لە رێگای نیشتمانییەوە نەوتی ولات بهێنرێتە بەرهەم .

شۆڕشی ١٧ی تەمووز

حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب دوای سەرکەوتنی شۆڕشی ١٧ی تەمووزی سالی ١٩٦٨ سیاسەتێکی نیشتمانی لە بواری نەوتدا گرتەبەر و گوڕینی پێشکەوتنخوازانەی بە سەردا هێنا لە پێناو بەرژەوەندی گەلدا ... سەرکردایەتی شۆڕش دەستی کرد بە زیندو کردنەوەی یاسای ژمارە (٨٠)و بەرهەم هێنانی نەوت بەرهەم هێنانێکی نیشتمانیانەو دوور لە مۆنۆپۆلیەکانی نەوت بەتایبەتی لەو جێگایانەدا کە یاسای ژمارە (٨٠) رزگاری کردبوون . وە بە پێی دوو ریککەوتنی ئابوری لە گەل یەکێتی سۆڤییەت کە لە سالی ١٩٦٩ دا مۆرکران لە ماوەی سێ سال دانەوت هێنرایە بەرهەم و لە ٧ی نیسانی ١٩٧٢ دا نەوتی نیشتمانی لە بیرەکانی نەوتی عراق هێنرایە دەرەوەو زەبرێکی

چەند بە لە کۆمپانیا مۆنۆپۆلەکانی بێ بانە وەستێنرا .

وە لە کۆتایی سالی ١٩٧١دا قۆناغێکی تری وتوویژ لە گەل کۆمپانیاکانی نەوتدا دەستی پێ کردەوەو شورش بە توندی ئاگاداری کردنەوە کە ئەگەر بە باشی نەیەنە پێشەوەو مل بۆ داواکارییەکان رانەکێشن ئەوا کێشەکە بەلایەکدا دەخات ... بەلام کۆمپانیاکان هەروەکو پیشەی خۆیان خەریکی خۆ دواخستنی و خۆ دزینەوەو برپالانتە بوون ئەوە بوو شورش لە یەکی ئازار (مارت)دا یاسی میللی کردنی کومپانیای نەوتی عیراقی بلاو کردەوە ...

راپۆرتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب لەم بارەوە ئەلێ :-

(بیر کردنەوە لە میللی کردنی نەوت لە هاوینی سالی ١٩٧٠ دەستی پێکرد ... وە دوای سەرنەکەوتنی وتووێژەکان کە کاتی خۆی هەوالەکەی بلاو نەکرایەوە بۆ حزب روون بۆ وە کە کۆمپانیاکان خەریکی دواخستنی ئەم مەسەلەیەن و ئەیانەوێ شورش رابهێنن بە ئەوەی دەستی لێ بوەشێنن و بیروخێنن) ... بەلام شورش بە کۆلەک و پشتیوانی گەل و هێزە پێشکەوتنخوازەکان و دوستانی جیهان توانی لە یەکی مارتی ١٩٧٣ سەرکەوتنی یەکجارەکی بەدەست بهێنێ و سەر بە کۆمپانیاکان شۆڕ بکات و ئەو سامان و خیرو بیرە زۆرە لە چنگ بێگانە دەربهێنێتەوەو بۆ خیرو خۆشی گەلی عیراق بیخاتە کار .

سلاو لە یادی میللی کردنی کۆمپانیای نەوتی عیراق .

باشی میللی کردن

دوا کانگای نەوت

چەند پرۆژەی گەورە پاش زالبوونی دەسەلاتی نیشتمانی بە سەر نەوتدا لە هەشتی کانوونی یەکەمی رابردوودا سەرکردایەتی حزب و شۆڕش دوایی بە دەسەلاتی مونوپۆلەکانی بێگانە بەسەر نەوتی عیراقدا هێناو بەم کارە سەربەخۆیی سیاسی بەهێز کردو ویستی نیشتمانیی لە هەموو بەندو بەستێك ئازاد کرد . ئەم میللی کردنە سەرکەوتنی ویستی کۆمەلانی خەلك بوو بۆ دەسەلات پەیدا کردن بەسەر سامانی نەوتدا . سەرکردایەتی حزب و شۆڕش بەو هەنگاوە پیرۆزە دلسۆزی خۆی بۆ بەهێز کردنی سەربەخۆیی سیاسی لە ولاتە خەباتکەرەکە ماندا سەلماند .

لە کاتی ئاهەنگ گێراندا بە بۆنەی سەرکەوتن و بەچۆك داهێنانی مۆنۆپۆلەکانی نەوتدا سەرمان لە دواکانگای میللی کراوی نەوت (کانگای خواروی رمیلە) داوە .

لە چاوپێکەوتنێکدا لە گەل کاك عدنان عبدالحمید العمر بەرێوەبەری بەرهەم هێنان لە کومپانیای نیشتمانیی (نەوتی میللی کراوی بەسرە) دا ، ناوبراو سەلماندی کە کاروبار زۆر بە باشی لە باری بەرهەم هێنان و دامەزراندنی پرۆژەی تازە دا لە گەشە کردن دایە . لە باری بەرهەم هێنانەوە پاش دروستکردنی ئیستگە تازەکانی جیا کردنەوەی غاز و بە تایبەتی ئیستگەی خوارو ، بەرێ کردنی ٨٠ ملیۆن تەن نەوت لە سالێکدا دەستە بەرکراوە . بەم جۆرە وزەی بەرهەم هێنانی جیا کردنەوەی غاز لە چوار ئیستگەکەی رمیلەدا (شامیەو خواروی و کرنیات و رمیلە) زیادی کردوە .

چەند پرۆژەی تازە

لە بارەی ئەو پرۆژانەوە کە تازە دامەزراون کاك العمر وتی لە ئیستگەی رمیلەدا عەمبارێکی تازە دروست کراوە کە ١٢٠ هەزار بە رمیل نەوت دەگرێ بۆ وەرگرتنی نەوتی زیاتر دوو (طوربین)ی هەر کام لە ئیستگەکانی خوارو وە شامیەو کرنیات و سێ (طوربین)ی رومیلە . هەروەها سێ ئیستگەی کۆبونەوەی نەوت لە زبیر زیاد کراون . بۆ دابین کردنی بەرێ کردنی زیاتری نەوت دوو بۆری تازە ڕاکشاون کە یەکیان ٢٠ ئینجەو بۆ ئیستگەکانی خوارو و شامیەو کرنیات دانراوەو ئەوی تریشیان ٢٦ ئینجەو بو ئیستگەی رمیلە تەرخان کراوە .

لە زبیرەوە بۆ فاو بۆرییەکی تازەی ٣٢ ئینجی زیاد کراوە وسێ عەمباری تازەش لە فاو دروست کراون کە ٤٠٠ هەزار بەرمیل نەوت دەگرن . بۆرییەکی تریش لە فاوەوە بۆ بەندەری قوول ڕاکشاوە کە بارستایی ٤٢ ئینجەو سەکۆ (الرصیف)ی ژمارە پێنجیش بەهێز کراوە بۆ ئەوەی بتوانێ کەشتی گەورەتر هەلبگرێ لەوانەی لە ٨٠ تا ٣٠٠ هەزار تەن نەوت هەلدەگرن . هەروەها دوو سەکۆی تریش (سەکۆی ژمارە ٧و ژمارە ٨) زیاد کراون .

کاروبارەکان بەشێوەی ئاسایی بوون

دەربارەی میللی کردنی پاشماوەی بەشی کومپانیا بێگانەکان لە کومپانیای نەوتی بەسرەدا وتی : لە هەوەل رۆژی میللی کردنەوە کاروبار بە چەشنێکی ئاسایی بەردەوام بوە ، چونکە ئەو کادیرانەی لە بەرهەم هێنانی نەوتدا کاردەکەن لە سەدا سەد عیراقین و پاش بیستنی ئەو رووداوە کە هەموو لایەك چاوەڕێی بوون هیچ تێکچوونێك رووی نەداو بە پێچەوانە بڕیاردرا کە پتر هەول بدرێ بۆ زیاد کردنی بەرهەم و پاراستنی ئامرازی کار .

چەند لێکۆلینەوەیەکی تازە

کاك سمیر کبە ئەندازیاری قوولکەکانی نەوت (مکامن النفط) وتی : کانگای خواروی رمیلە سالی ١٩٥١ دۆزرایەوەو پاش سێ سال دەست بە بەرهەم هێنانی نەوت کرا .
[illegible]
کەیشتۆتە ٣٢٠ ملیۆن تەن نەوتی خاو . کاری ئێمە لێرە لە ئەندازیاری نەوتدا بریتیە لە چاوەدێری هەلکەندن و دۆزینەوەی قوولکە نەوتەکان کە عادەتەن (٣٣٠٠) مەتر لە ڕێکی زەوی دورن .

لە بارەی بەرنامەی کارەوە ئەندازیار کبە وتی : ئێمە ئیستا لە گەل کومپانیایەکی ڕاوێژکاری فەرەنسە خەریکی ئەنجامدانی لێکۆلینەوەی قوولکە نەوتەکانین . لەوەوە دەتوانین باشترین ڕێگا بۆ بەرهەم هێنان و شوێنی بەرهەم هێنان و پێویستی وشك کردنی ئاو بدۆزینەوە . ئەم لێکۆلینە وانە پێویستی جیاکردنەوە ئاولە نەوتمان بۆ دەرئەخەن ئیستا خەریکی لێکۆلینەوەین بو ئەوەی بتوانین ڕاستەوخۆ ئاوەکە وشك بکەین کە جارێ بەرهەمی ئەو تاقیکردنەوە هەرلەژێر لێکۆلینەوەدایە .

لە بارەی ئەوچالە نەوتانەوە کە سالی ڕابردوو هەلکەنراون وتی کرێکارە فەننییەکانمان ١٢ چالی بەرهەم هێنانیان لە کانگای خواروی رمیلە لێداوەو چالێکی ئاو وشك کردنیشیان ئاندراوە . لە ئاخ و ئوخی سالیشدا دوو چالاوی تازەیان هەلکەندوە کە یەکیان هی بەرهەم هێنان و ئەوی تریان هی ئاو وشك کردنە . بەرنامەی سالی تازەشمان لێدانی نۆ چالاوی تازە و چاك کردنەوەی ١٢ چالاوی کۆنە .

خزمەتی کرێکارەکان

لە بارەی ئەو خزمەتانەوە کە پێشکەش بە کرێکاران دەکرێن کاك عادل عریم یارمەتی دەری بەرێوەبەری کانگاکان وتی :

کومپانیا لە هیچ خزمەت و یارمەتیەکی کرێکاران دریخی ناکا . ئەو کرێکارانەی بە نۆرە کاردەکەن لە کاتی خۆیدا و بە پێی کاتی دەوام دەگوێزرێنەوە . کومپانیا بۆ ژەمەنانێکی هەر کرێکارێك ١٥٠فلس یا زیاتر خەرج دەکا ، لە کاتێك دا کرێکار تەنیا ٣٠ فلس پارە بۆ ئەو ژەمەنانەدەدا .

یارمەتی دەری بە رێوەبەر وتی: ئەو خزمەتانەی پێشکەشی کرێکاران دەکرێن زۆرن ، یەکێك لەوانە بوونی (موظف صحی) یەکە لە کانگادا بۆ ئەوەی لەکاتی پێویستیدا تیماری سەرەتایی کرێکاران بکاو هەروەها ترومبیلی ئیسعافیش لە کانگا هەیە تا لە کاتی کوت و پڕدا ئەخۆشەکان بەزووترین کات بگەیەنێتە نەخۆشخانەی (الزبیر) .. لە لایەکی تریشەوە هەرکرێکارەی بەگوێرەی کاری خۆی بەرگی کارکردنی دەدرێتێ .

لە ژووری چاوە دێری چوار ئیستگەکەی خواروی رمیلەدا

کاك هادی الفریح بە درێژی باسی کاری ئەو ژوورەو چۆنیەتی کار کردنی ئوتوماتیکی و چاوەدێری کاری ئەو چوار ئیستگەیە لە هەموو بارێکەوەو چاوە دێری بەرێ کردنی نەوتی کرد کە هەمووی ئەو کارانە بە شێوەی ئوتوماتیکی جێ بەجێ دەکا .

کاك هادی الفریح یەکێك لە ئیستگەکانی پیشانی نوێنەری « الجمهوریە » دا کە دەزگایەکی چاوەدێری تێدایە . ئەو دەزگایە ئوتوماتیکی کاردەکاو هەمووکاروباری ئەو ئیستگەیەو ژمارەکان وڕادەی هەلێنجانی نەوت نیشان دەدا .

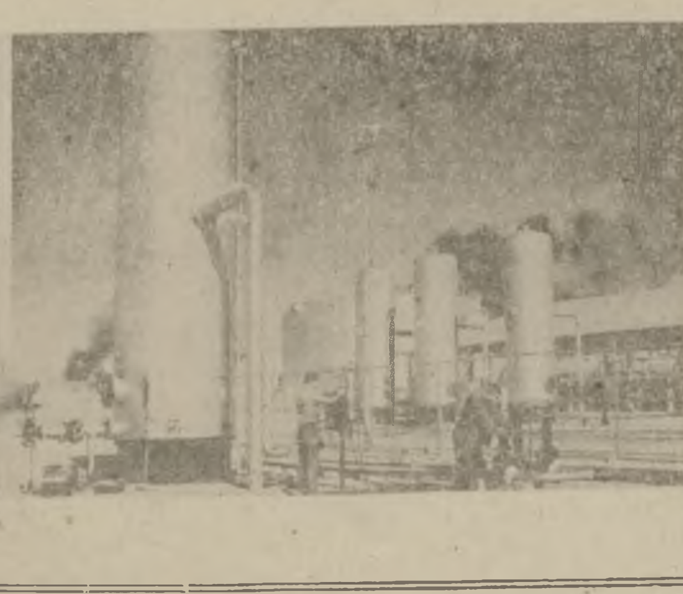

Institut Kurde de Paris

کۆڕە ئەدەبییەکانی سلێمانی

کاکەی فەللاح

ئەو کەسەی ماوەیەکی کەم لەم شارەدا بمێنێتەوەو دوورو نزیک ئاگاداری کـۆڕو جموجوولی یەکێتیو کۆمـەڵو مەڵبەند بێت ئەگاتە ئـەوەی بەخۆی بسەلمێنێ کە بزوتنەوەیـەکی ڕۆشـنبیری ، وردتر ئەدەبی هەیە ، کە بە پێی ماوەو سنووری خۆی ، مایەی گەشە۔کردنو پەروەردە بوونو پێش خستنی ئەدەبی کوردییە ·

ئەم نووسینە ، کەمو زۆر ، بە لای ئەو لایەنانەدا ناچێ کە تایبەتین بـە جۆری باسەکانو چۆنێتی ڕەخنـەی کەرەسـەو هەڵسەنگاندنی بەرهەمەکان ، بەڵکوو لـە شێوەی بەستنی کۆڕەکـانو هـەڵسووڕاندنو ئەرکی تایبەتی هـەر یەکێتیو کۆمەڵێك ئـەدوێ لەگـەڵ دەربڕینی چـەند سـەرنجو تێبینییەکی ئەوتۆ کە لەوانەیە بۆنی خزمەتی لێ بێت ·

وادبوونەوە

شێرکۆ بێکەس

— ١ —

وەك باڵندە ·· کاتێ خەمم ، خۆی کڕ ئەکاو ··
لەسەر برژانگی هەڵبەستم ·· هـەڵئەگورمێ(*) لـەو ساتەدا ··

لەناو کۆچی بێدەنگیدا ·· گێتییەکم :
زەریاو ڕەشەباو بروسکەم ·· تێدا ئەنوێ ·

— ٢ —

لە هەندەران ··
بەسەرهاتێ : کلیلێکی ون بووی گریان
کاتێ بۆ ئەو ئەگەڕانو ،
بـەڵام دەرگای شاریان شکان

— ٣ —

گزنگ بیری هاویشتمە ناو ،
گۆمێکەوە ··
کاتێ لەو سەر گەڕایەوە
ڕستە بازنەی سەر ئاوی بۆ هێنابووم
ئەوا منیش بۆ پشتێنی کەمەری تۆم ،
هێنایەوە !

— ٤ —

ئەڵقەڕێزێ یەك یەك ئـەڵقەی
لەشی پسان
خۆی لە دەرگایە ڕاپسکان
چونکە ئەو — دەستەی — هاتبوو
بە ئەم ·· لە دەرگاکە بدا
ئەو دەستە بوو ·· چوو بووە خوێنی
— جەمال عیرفان —

١٩٧٥

هەڵگورمان : مات بوونی بال...

چاکتر وایە کۆڕە ئەدەبییەکانمان لەسەر بنەڕەتێکی ڕێکوپێک بێت

هەروەها مەبەسـت لـەم نووسینە ئەوە نییە کە ئـەو کۆمـەڵو یەکێتییانـە مافی بەشدار بوونی ژیانی ئەدەبییان نییە ، تەنها قسـەم لەسـەر شێوەی بەشـدار بوونەکەو جـۆری هەڵسـووڕاندنی کۆڕەکانە ·

ئەوانەی ئەمڕۆ لەم شـارە زیندووەدا سەرشانۆی جمو جووڵو چالاکییان گرتوە : لقی سلێمانی یەکێتی نووسـەرانی کـورد یەکێتی مامۆسـتایان ، مەڵبەندی لاوان ·

یەکێتی نووسەرانی کـورد کۆمەڵێکی ئەدەبییەو تێکڕا بە گشتی ، لـە کاروبارو ئەرکی ئەدەبیو ڕۆشنبیریدا خـۆی ئەنوێنێ ··· لقی سـلێمانی لێدەرچێ ، هەموو لقەکانی تریو مەرکەزەکەیشی کـە بەغدایە ، لەجێی ئـەبووانەو نووزەی لێبڕاوە · ئەم لقەیش ، لەبـەر ئەو حالەتە گرانەی بەسـەر یەکێتی هاتوە ، وەك پێویسـت بۆشایی پڕناکاتەوەو جەمسەری ڕێبازە ئەدەبییەکانو خواستو تاسەو بزوتنەوەی ئەدەبی بـە ڕاستەڕێی خزمەتو گەشـە۔کـردنا نابەسـتێتەوە بـە یەکـەوە ، لەوانـەیە پاش هەڵسـانەوەی یـەکێتیو هەڵبژاردنـەوەی دەسـتەی بەڕێوەبەر ئەمیش گـەرمترو لەش سـووکتر بکەوێتـە جێبەجێ کردنی ئەرکە ئەدەبیو ڕۆشنبیرییەکانی سەرشانی ··
یەکێتی مامۆستایان کۆمـەڵێکی پیشەییەو تایبـەتە بـە مامۆستایانو بێگومان ئـەرکی ڕۆشنبیری خۆی هەیە بەڵام لە چوارچێـوەی پـەروەردەو فێـربوونو سـنووری مامۆستایاندا ·

مەڵبەندی لاوانیش سەر بـە لایەنێکی ڕەسمییەو ئـەمیش ئەرکی ڕۆشنبیری خۆی هەیەو زۆرتر لـە جمو جوولەکانیـا عەقڵو جێدەستی لاوانی ئەبێ پێوە دیار بێ ·

ئەم ڕاستییە ئەمانگەیەنێتە ئـەو ئەنجامەی کە بڵێین : دەمێکە ڕۆژی ئەوە هاتوە کـە هەر یەکێتیو کۆمەڵێك بەپێی ناوەڕۆکی مەبەستی دروسـت بوونو پێکـەوە نانی ئامانجو عەقڵی تایبەتی سەرەکی خۆی بەخشەی ئـەرکو جموجوولی لێدوانی کتێبی مانگانە هەیە کە بە زنجیرە کۆڕی ئەوێ ·

بجووڵێتەوە بەشە خزمـەتی پێویست پێشکەش بکات ··· بە داخەوە ئەوەی من ئەیبینمو ئەیبیسم پێچەوانەی ئەم جۆرە بۆ چوونانەیە ·

لە ماوەیەکی کـەمو کورتی یـەك دوو مانگیدا چەند کۆڕو کۆبوونەوەیـەکی ئـەدەبیو زمانەوانی گیـرا ، یـەکێکی ناشارەزا ، یـان بێگانەیـەکی [illegible] ئەو کۆڕانەوە هیچ هەسـتی بەوە نەئەکرد کە ئـەم جۆرە کۆڕو کۆبوونەوانە هەر جارەی کۆمەڵێکی جیـاواز دروسـتی کردوون · بۆیە بە پێویسـتم زانی ئەم چەند تێبینییەی لای خوارەوە دەربڕم هیوادارم بـە سنگێکی فـراوانو دەروونێکی بابـەتیو بێ ئەردەوە لێم وەربگرن ·

١ — یەکێتی نووسـەرانی کورد لـەبەر ئەوەی پێویستی ئەدەبو پێش خستنو گەشـە پێدانی ئەدەبی کوردی دروستی کردوە ، وا بزانم جێی خزیەتی کە ئەم ئەرکە ئەدەبییە ، وەك بـە تایبەتی هی خۆیەتی ، بـۆ ئەویش بەجێ بهێڵرێو بـەو بسپێردرێ ·

٢ — یەکێتی نووسـەران ، هـەق وایە بێجیاوازی ئەدەبی کۆنو نوێ ، ئـەدەبی (لاوانو پیران !) ، بەرهەمی ئەندامو غـەیری ئـەندام ، لیژنەیەکی ڕۆشنبیری ئەوتۆی هەبێ کە بە گیانێکی بابەتییانەوە سەرنجی بەرهەم بداتو کەمتر خـاوەن بەرهەم بناسێ ·

٣ — لە جمو جوولو کۆڕەکانیا دەرگایەکی کراوەی بـۆ بەرهەمی ئەو لاوە بەهرەدارانە تەرخان کردبێ کـە مایـەی هیوای دوارۆژی ئەدەبەکەمانن·

٤ — دەمێکـــە ڕۆژی خوێندنەوەی شیعرو چیرۆكو هەڵسەنگاندنیان بە سەرچوە·· با ئاسـۆی جموجوول دوورترو تـازەتر بێ · ئەدەبەکـەمان پێویستی بـە لێکۆڵینەوەو هەڵسـەنگاندنی بەرهـەمی شاعیرو نووسەرە هونەرمەندەکان هەیە ، پێویستی بـە تاقی کردنەوەی شـیعریو دانانی چیرۆك هەیە ، پێویستی بـە

٥ — لـە ڕووی جمو جووڵی ئەدەبییەوە نازانم بۆ یـەکێتی مامۆستایانو مەڵبـەندی لاوانو بەشی دیراسانی کوردی زانکۆی سـلێمانی لەگـەڵ یەکێتی نووسەرانی کـورددا لەسـەر بەرنامەیەکی یەکگـرتوو ڕێك ناکەون تا لـە ڕێگای یەکێتی نووسەرانـەوە بزوتنـەوەی [illegible] گەشە بکات ·

٦ — یـەکێتی مامۆستایان ، لەنگەری جموجوولو کۆڕەکانی لەسـەر کاروباری پەروەردەو فێربوونو هۆیەکـانی ڕوون۔کردنەوەی وانـەو فەلسـەفەو زمانەوانیو زانستیو ··· هتد رابگرێت ·

٧ — پێم وایـە ئەوەی زیاتر ئـەم حالـەتە ناسروشتییەی دروست کردوە بە تایبەتی لـە نێوان یـەکێتی مامۆستایانو یەکێتی نووسەراندا ئەوەیە کە چەند مامۆستایەك هەن ئەندامن لە لیژنەی ڕۆشنبیری یـەکێتی نووسەراندا . لە هەمان کاتیشدا ئەندامن لە لیژنەی ڕۆشنبیری یەکێتی مامۆستایاندا ، لەهـەر لایەکەوە داوای جمو جووڵێان لێ بکـرێ یەکسەر کـۆڕی ئەدەبییان بـە بیرا دێ ، بێ ئەوەی ئاوە ڕەچاو بکەن کـە ئـەرکی یـەکێتی مامۆستایان لەگـەڵ ئـەرکی یەکێتی نووسەراندا جیاوازە · ئەگـەر ئەم تێکەڵو پێکەڵییە نەبێ بۆ ئەبێ یەکێتی مامۆستایان لـە کۆڕێکدا بڵاوی بکاتـەوە کـە نیازی وایە کۆڕێکی تایبەتی بۆ مامۆستا (هێمن) ساز بکات ، سـاز کردنی کـۆڕی وا بـۆ شاعیرێکی وا هەر زۆر تایبەتە بە یەکێتی نووسەرانی کورد ، ئەگـەر کـاکی شاعیرمان (مامۆستا)ش بوایە ، واتـە (معلم یان مدرس) هەر نەیسەرێ بە دییەیەکی تیا بوو ·

٨ — هەروەها ئـەو حالـەتە ناسروشتییەش کـە لە نێوان یەکێتی نووسەرانو مەڵبەندی لاواندا هەیە ، وەك من بیزانم ، بۆ ئـەوە ئەگەڕێتەوە کـە بەشێکی زۆر لە لاوەکان لـەو قەناعەتەدا ئەژین گوایە یەکێتی دەرگای لە ڕووی لاوو بەرهەمی لاو داخستوەو یەکێتییش لـەو باوەڕەدایە کە ئەو لاوانە تەنها خۆیان بە شت ئەزانن و بە ··· ئەم جۆرە گیرگرفتانە بەرەی سـووکە دانیشتنێكو دەبێتی ئەخـە نیاز پاکی یەك ناگرێ ·

٩ — تێناگـەم ئـەدەمیش لەگەڵ ئەو پەڕی ڕێزو شانازیمان بۆی ، ئەبێ بۆ ئەوەندە گرنگو بایەخدار بێ ، تا وەك خەرمانێکی هاوبەشی هەر لایەك بێتی هەر خشتی بەهێنە ڕکۆ [illegible] ڕۆشنبیری گشتی ·

١٠ — بمانەوێ نەمانـەوێ ، ئـەم حالەتە بارێکی وای لـە شارەکەدا لـە نێوان کۆمـەڵو یەکێتیو ئـەدەب دۆستانا دروست کردوە ، کە ناشمەوێ بیڵێم ، تواندنی بازۆڵەی تیـا دیارە ، بەتایبەتی لە مەسەلەی میکرۆفۆن گرتنـا خەریکـە ناخۆش ئەبێ· یەکێك لە ڕێگای کاغەزەوە تێبینی داوا ئەکاتو وەڵام ئەداتەوە یان نایداتەوە ، کۆمـەڵێکی زۆر ئەمـە ی بێناخۆشەو خوێنی گـەرمی هەڵ ئەچێ ، یەکێکی تر ئەمە بە هەڵ ئەزانێ و لە ڕاستیخۆیەوە بڵاوی ئەکاتەوە کـە میکرۆفۆن مافێکی دیموکراتی یا نەیەو نابێ لـە کەس بگیرێ ، تا هی وای لێپەیدا ئەبێ (کـە ناشکوری نەبێ لە ڕۆژو بارو رادەی ئێرەدا ژمارەیان زۆرەو لەوەش بەدەرێ کە (میکروفۆن باز)یش پەیدا بوون ، کـە لـەو لایەنەی میکرۆفۆنەکەی بەرەڵلا کردوەو وردە وردە بە دڵو جار جارەش بە زمان پەشیمان ببێتەوە ·

١١ — لـە هەموو ئەمانـە ناسۆرترو دیارتر ئەوەیە کە تا ئێستە ئەوەندەی من دیومـەو هەستی پێئەکـەم ، نازانین چۆن کۆڕ بگرین ، بۆیە هیچ پێتان سەیر نەبێ کە بڵێم : ئێمە لـەم دارو بارەی خزمـەتانا پێویستیمان بە بەستنی چـەند کۆڕێك هەیە بۆ ئەوەی فێـری کۆڕ بەستن ببین · ئەو قسەو پلارو توانجو جنێوو بزوتنەوە ناشیرینە ئاشکرایانەی لـە کۆڕەکانا بـەر چاوو گـوێ ئەکەوتوون و ئەکەون بۆ ئـەوە ناشێن لە نووسینێکی واو لـە ڕۆژنامەیەکدا بخرێنە بەرچـاو کەسێ کەسە (ئەلفبایەك) بەسە — ·

مـەولـەوی
١٨٠٦ — ١٨٨٢

جمال مفتي

بەشی یەکەم
مەولەویو وڵاتی سلێمانی

با وا دەست پێبکەین ، پێویست ناکا باسی شاعیرێتیی مەولەوی بکەین چونکـە ئەمە شتێکە براوەتەوە لە ئەدەبی کوردیدا · [illegible] سەرنجێکە لەو سەرچاوانە هاتنە بـەر چاوم کە لەسەر مەولەوی نووسراون وەکـو ڕۆژنامەکانی دەوروبەری ساڵانی ٩٣٠—٩٣٥ (ژیان ، ژیانەوە) و مێژووی ئەدەبی کوردی ئنجا گەڕامـەوە بۆ باری ژیانی پێشـووی سلێمانی ·

بـا وورد بۆین بزانیـن ئەگەینە کـوێ ؟ ئەوەی لـە مێژووی ناوبراو بەرچـاوم کەوت ئەوەیە کـە گوایە پێش ئەوەی مەلا عەبدوڵلا مەریوانی ١٨٦٠ — ١٩٣٠ بێتە سلێمانی ، خەڵکی ئـەم وڵاتە ئەوەندە (مەولەوی)یان نەناسـیوەو پیرەمێردی ئـەدیبی گەورەی کورد زۆر کەڵکی لـەم زاتـە وەرگرتووە بۆ گۆڕینی شیعری مەولەوی بـۆ شێوەی سلێمانی (روحی مەولەوی — چاپخانەی ژین — ١٩٣٥) ئنجا لەبـەر ئەوەی باسەکە وا نیە وەکو لەو مێژووەدا هـەیە لەلاپەڕە ٥٩٧ لەبەر ئەم هۆیانەی خوارەوە :

١ — مەولەوی لـە وڵاتی جێگەی خۆیدا ·· بەڵام [illegible] سلێمانیدا هەر لە زەمانی خۆیدا وانە مەولەوی لە دەوروبەری ٢٠ نـاو شـۆرەتی بووەو بـە ساڵیدا ئیجازەی وەرگرتووە لە شاعیرێکی گـەورە ناسراوە ، سلێمانیو پێش ئەوەی ئیجازە ئنجـــا بـــۆ ڕوون وەربگـرێت شـاعیر بووەو کردنەوەی باسەکـەمان ئەڵێین شـیعری وتووە ، ئەمـەشـە ئەم شاعیرە زۆر جێگە گەڕاوە بەڵگەیەکە کە مەولەوی هەر لە بۆ خوێندن — بە پەیڕەوی ئـەو زەمـانی فەقێتیدا لـە وڵاتی سەردەمە — لە پاشا هاتۆتـە سلێمانی بە شاعیر ناسراوە · سلێمانی لـە خزمەتی مـەلا عبدوررەحمان نۆدشی کـە مفتی سـلێمانی بووەو زانایـەکی بەرزی کوردە لـە ساڵەکانی ١٨٦٠ — ١٨٦٣ ئەمری خـوای بـەجێ هێنـاوە ئیجـازە وەرئـەگرێت ·· مـەلا عەبدوررەحمان باوکی زانـاو شاعیری کورد مەلا ئەحمـەدی نۆدشییە ١٨١٥ — ١٨٨٣ کـە گەلێ شیعرو تەعلیقاتی هەیە · خـۆ ئەگەر ئەوەش بخەینـە بەرچاو کـە بە بۆنەی ئیجـازە وەرگرتنی (مەولەوی)یـەوە ئەحمەد پاشای بابان سەیرانێك ڕێك ئەخات لە سەرچنار کـە هـەوارێکی خۆشی نزیـك سلێمانییـە ، ئـەوە یەعنی شاعیرمان ئیجـازەی عیلمی وەرگرتووە پێش ساڵی ١٨٤٥ — ١٨٤٦ چونکە ئەم پاشایە لـەم مێژووەدا لە سلێمانی نـەماوەو ئـەم مێژووەش بۆ وەرگرتنی ئیجازەی مەولـەوی زۆر لـە

٢ — شێخ عوسمانی تەوێڵە (١٧٧٤ — ١٨٦٧) : ئـەوەی ئاشکرایە شاعیرمان خەلیفـەی ئەم شێخە بووە ، ئەمیش ماوەیـەکی زۆر لـە سـلێمانی دانیشتووەو خزیشی خەلیفـەی مەولانا خالیـدی نەقشبەندی بووە ، دیارە لە کۆڕی ئـەم شێخەدا لـە پەیوەندییەکی ڕوحیو مەعنـەوی لەگـەڵ (مەولـەوی)دا بـووە ، شیعرەکانی بڵاوبوونەتەوە لـە ڕێگـەی خەلیفەو دەروێشەکانی کە لێی نزیك بوون ·

٣ — مفتی سلێمانی مـەلا عەزیز (١٨٢٠ — ١٨٤٧) : ئەم مامۆستایە زانایەکی گـەورەی کوردەو شـاعیریش بووە ، نازناوی (فەوزی) یە لە کاتی منالیـدا دەرسە ووردەکان لای باوکی ئەخوێنێ ئنجا ئەچێتـە (پێنجوین) لـە لای زانـای گـەورە ، مـەلای پێنجوین (گوڵعەنبەری) ئەخوێنێ لـە پاشا ئەچێتە هەورامان لە بیارە لە خزمەتی زانای مەشهوور مەلا قادری گەورە ئیجـازەی عیلمی وەرئەگرێت · لە ساڵی ١٨٩٧ز ئەگەڕێتەوە بـۆ سـلێمانیو ئەبێت بە مفتی لە جێگـەی باوکی کە لە عەینیساڵدا ئەمری خودا بەجێ دێنێت ··· مـەلا عەزیز ئەو ماوە زۆرە کە لـە ناوچەی هەوراماندا ئەمێنێتەوە چاك فێری زمانی گۆرانی واتـە هەورامانی ئەبێتو زۆر لـە شیعرەکانی مەولەویو شاعیرەکانی تری هـەورامان لەبـەر ئەکاتو خۆشی زۆری حەز لـە شیعرو ئەدەبیـات ئەکـرد ، دیسان لە ڕێگەی ئەمەوە لـە سلێمانی شیعرەکانی مەولـەوی زۆر بڵاو ئـەبووەوە بـەناو خەڵکدا ·

مەحموود پاشای جـاف کەشکۆڵێکی هەیە خـۆی نووسیویەتەوە ، ئەم کەشکۆلە گەلێ شیعری شاعیرەکـانی تێدایە بە تایبەتی شیعرەکانی مەولەویو زۆربەی کات ئـەم کەشکۆڵەی پێبووەو ئەم پیاوە لە زەمانی توركدا لە سـلێمانی دەست بەسەر بووەو خۆشـی لەگەڵ مفتی سلیمانیدا خێزانەکانیـان خۆشك بوونو زۆربەی کات پێکەوە بوونو بە هـۆی ئەم کەشکۆڵەوە زۆر شیعری مەولەوی بڵاوبۆتەوە ·

تا ئێرە ئەوەمان ڕاگەیانـد کـە مـەولـەوی شـاعیر هـەر لـە سـەرەتای شیعر ووتنییەوە تا ئێستاش بە شاعیرێکی گەورەی وڵاتـی سلێمانی ناسراوە ، بـە پێچەوانەی ئەو ڕایەوە کـە دەڵێ بەهۆی مەلا عەبدوڵـلا — دیوانـییەوە بڵاوبۆتەوە · ئەم زاتە ساڵی ٩٣٣ هاتۆتـە سلێمانی و ئەو کاتە تەمـەنی ٧٣ ساڵ بووە ، پاش بەینێـك ئەمری خودا بەجـێ دێنێتو ئەوەی ئاشکرایە ئەم پیـاوە زۆر شارەزای شـیعری مەولەویو شاعیرەکانی تـری ناوچەی هەورامان بووە ، بەڵام مامۆستا پیرەمێرد لە نووسینەکانـی خۆیدا هیچ باسی ئـەوە ناکات بڵێ کەڵـکم لـەم

بەشی دووەم
گۆڕینی شیعری مەولەوی بۆ شێوەی سلێمانی

شاعیرو ئەدیبی ک[...] [illegible] وەرگێڕ — مترجم — و [...] بەروەو بە دوو بەرگ [...] مەولەوی بڵاوکردۆتەوە [...] ٩٣٥ لە چاپخانەی ژین [...] سلێمانی بە چاپی گەیاندو[...] ئنجا با بزانین پێش چ[...] کردنی ئەم دوو بەرگەی (ر[...] مەولەوی) پیرەمێرد ئەڵێت ج[...] لە ڕۆژنامەی (ژیان)ی ژم[...] (٤٠٩) ، یەکی ئەیلوولی ٢٤ [...] کە خۆیشی ئەو ڕۆژنامەی[...] دەرکردوە لە ژێر ناونیش[...] (مەولەوی ئێمەو مـەول[...] ڕوحی) باسی ئەوە ئەکات چۆن ئەم گەنج بووە گوێی دەنگی عەزیزی ئەمینە بووە [...] گۆیەندەیەکی بێ هەمتا بە [...] شیعری مەولەوی ، شیـ[...] مەولەوی ئەوەندە جـ[...] ئەخوێنێتەوە گفتەی لە ناو [...] خوشـترو ئاوازی لەگفتـ[...] خوشتر بوو بەهۆی ئەم گۆر[...] بێژەوە خوم دایە شـیـ[...] مـەولەوی لەو تـە[...] بە مەعنا ترم نەدی ، هەنـ[...] خەیاڵی هەیە (١٠٠) سـ[...] دوای خۆی تێیدەگەی ، بە[...] دوو قورت هەیە بۆ شـێو[...] زمانەکەی یەکی ئاگری سۆ[...] زەردەشتی ، مـ[...] هیجرانەکەی دوو ساڵە خەر[...] دیوانەکەی کۆبکەمەوە ، هە[...] خێرەومەندێ دیوانێکی و[...] پێشان ئەدام خودا بومان به[...] مفتی دیوانێکی تا چەند ڕۆژ[...] دامێ ئەوەی ئاشکرایە بیـ[...] مێردی هەڵکـەوتوو ز[...] خۆشەویستی شاعیرو زاناکا[...] کورد بوو ، ئەم هەڵکەوتـوو[...] خزمەتێکی گەورەی ئەدەبـ[...] کوردی کردووەو ڕۆژنامـ[...] نووسیش بووە · گەلێ پەنـ[...] ئامۆژگاری بڵاوکردۆتـەوە خزمەتی ئەم پیاوە هەر بە قـ[...] ئاسانە خوا ئەزانێ چـ[...] چەرمەسەری دیوە لەم ڕێگەیە[...] ·· زۆر نزیکی ئەبینم کـ[...] لە بەینی مەلا عەزیزو پیرەمێرد[...] هاوکاری یەك بوبێ لە بـارە[...]

بڕوانە ل ١١

یەکێک لە چیرۆکە ئەفسانەیی‌یەکانی دەربارەی ئیتالیا

نوسینی : مەکسیم گۆرکی
عبداللە پەشێو لە روسی‌یەوە کردوویە بە کوردی

ئاخاوتن‌و قسە کـردن دەربارەی دایکان لە بن نایێ • چەند حەفتەیەك بو ، وەکـو ئەنگوستیلەیەکی تەنـگ ، دوژمنە پڕ چەکەکان ئابلوقـەی شاریان دابو • شەوان ئاگـر دەسوتاو بلێسە بە چـاوە سورەکانی دەیڕوانیـە شوورەکان‌و گەلێك بیـرو لێکدانەوەی خەماوی دەخستە دلی شارەکە •

لە شوورەکان‌را دەیاندیت، چۆن قولغانگەی دوژمنـان تـا دێت وێك دێتەوە ، چـۆن لـە دەورو پشتی ئاگرەکـانا ، سێبەری رەشیان دەجمـێ • کەروێن‌و حیلەی ئەسـپە تێرو تەسەلەکانیان دەهاتـە گوێ ، قرمەقرمی چەکەکانیان ، قاقای پێکەنینیان ، گۆرانیـە دلخۆشکەرەکانیان کە پڕ بو لە هیوای سەرکەوتن ، دەنـگی دەدایەوە ـ ئایا چ هەیە ئـازار بەخش‌تر بێ لە گوێ گرتن لـە گۆرانی‌و پێکەنینی دوژمن ؟

ئەو جوگەلانەی شـاریان تێر ئاو دەکرد، دوژمن هەمویانی بە تەرمی کوژراوان پـڕ کردبۆوە ،دارمێوی دەوروپشتی شوورەکانی دەسـوتاند ، کێلگەکانی تێك‌و پێـك دەدا ، باخچەکانی دەبڕیەوە ، شار لە هەمو لایەکەوە والآ بو ، تۆپ‌و موشکێتی دوژمنان سـاچمەو قورقوشمیان بـە سـەردا دەباراند •

سەربازە مەیلەو برسیەکان، ئەوانەی شەڕ لە پەلوپـۆی خستبون ، بە ناوچـەوان گرژی‌یەوە ، بـە شـەقامە تەنگ‌و تروسکەکانـدا رەت دەبوون : لە پەنجـەرەی مالەکانیشـەوە ، نالـەی بریندارا‌ن ، دەنگی ورێنـە ، نزاو پاڕانەوەی ژنان‌و زریـك‌و هـۆڕی منـالان دەچۆڕایـە خـوارەوە •

لەگەل یەکترا بە ئاستەم دەئاخاوتن ، جار جارەش لـە ناوەڕاستی قسەدا هەلوەستە‌یەکیان دەکردو هەستی خۆیان رادەگرت ـ ئاخـۆ دوژمـن بەسەریاندا نادا ؟

خۆ ژیان بە جارێ تـاڵ دەبو ، کاتێ ئێوارە دادەهـات دونیا کش‌و مات دەبوو نـالەو گریـان ئاشکراتر دەهـاتە گوێ • لە گەلی‌و دۆلی چیـا دوورەکانەوە ، سێبەرە شینە قەتمەریەکان بە قونە خشـکێ دادەکشانە سەر لەشـکرگەی دوژمن ، هەلدەکشـان •• هەلدەکشان تا دەگەیشـتنە شـوورە نیوە روخاوەکـان • مانگیش لەسەر لوتکەی شاخ‌و داخەکانەوە وەکو مەتالێك ، کە زەبری شیرێ شڕی کـردبێ دەردەکەوت •

خەلکەکە ، سەرقال‌و برسی، بێ ئەوەی چاوەڕوانی هیـچ یارمەتیەك بن ، رۆژ بـە رۆژ نائومێدتر دەبون‌و بە ترسەوە چاویان دەبڕیە مانگ ، لوتکەلە

چیاکان، دەمی بەشی گەلیەکان‌و لەشکرگای پڕ هەیبەت‌و هـوی دوژمن ـ هەمو شتێك مـردنی بە بیریاندا دەهێناو تاقـە ئەستێرەیەك بە شێوەیەکـی ئەوتۆ نەیدەجریواند کـە دلدانەوەیەکی تیا بێ •

لە مالەکانا دەترسـان ئاگـر هەلکەن ، تەم‌و مژی چـڕو پڕ شەقامەکانی پێچـابو ، ئافرەتێك کە سەر تاپا خـۆی لەناو پالتۆیەکی مشەممـای رەشەوە لوول دابو ، وەکـو ماسی‌یەك لە قولایی رووبـارا ،کڕو بێ دەنـگ رێـگای دەبڕی •

کە خەلکەکە چاویـان پێ دەکـەوت لـە یەکتریان دەپرسی :

ـ ئەمە ئەوە ؟

ـ خۆیەتی !

دوای ئەو پرسیارە هـی واهەبو خۆی دەدا پەنایـەك یا خۆی لە پشت دەرگا دەشاردەوەهی واش هەبو بێ ئەوەی فـزە بکات سەری خۆی دادەنواندو بە تەنیشتی‌دا تێدەپـەری • فەرماندەی نۆبەتدارەکانیـش گەفی لێ‌دەکرد :

ـ دیسان هاتیتـە سـەرجادە ، ماریانا خان ؟ خـۆ ئەگەر بتکوژن کەس کەسـێکی تاوانبار ناکات •

ئافرەتەکە لە شوێنی خۆی رەق رادەوەستاو چاوەڕوانـی دەکرد ، بەلآم نۆبەتدارەکـان لێی رەت دەبون بێ ئـەوەی بیزیان بێ دەستی لێ‌راسـت کەنەوە • چەکدارەکان هەروەك خۆیان لە لاشەی مردوو لابدەن ئاوا خۆیان لێی لادەدا، ئەویش بە تاقی تەنیا لە ناو تـەم‌و مژا دەمایەوەو سەر لـە نوێ ملی بە رێگاوە دەنـا ، لـە شەقامێکەوە بۆ شەقامێك ،کڕ تەنیا ، لال‌و رەشـپۆش ،سوێندت دەخوارد نیشـانەی شارە ناوچەوان رەشەکەیە ، لەهەمو لایەکیشەوە ، دەنـگی خەماوی ، نالە ، گـریان نزاو پاڕانەوەو چپەی ماتـی سەربازی نائومێد سەرادوویان دەنـا •

هەم هاونیشتمانی بو هەم دایك ، لەلایەك بیـری لـە کوڕەکەی دەکردەوە لەلایەکـی تریش لە نیشـتمانەکەی : سەرکردەی خاپورکـەرانی شارەکە کوڕی ئـەو بو ، گەنجێکی جوان‌و دلـڕەق‌و گەلۆر • هەندە لەمێژ نەبـو دایکە بـە شـانازی‌یەوە تێی‌رادەما ، هـەروەك لە دیاری‌یەکی بەهادار رابمێنـێ کە بۆ ولاتی دانابێ ، هـەروەك لە هێزێکی خێرخواز رابمێنـێ کە هێنابێتیە سـەر دنیا ، تـا بە هانای خەلکی ، ئـەو شـارەوە بێ ، کە هێلانە ئاسا ، خـ ... تیا لە دایك بوو ئەم کوڕەشـی تیا لێ بە باش کەوت • سەتان داوە دەزوو دلەکـەی دەبەستایەوە ، بـەو بەردە دێرینانەی کە باوك‌و باپیـری ئەو هەمو خانوو شـوورانەی شاریان پێ‌بنیات‌نا ، بەو خاکەی ئێسقانی هاوخونیەکانی تیـا شاردرابۆوە ، بە ئەفسانەکان، گۆرانیەکان‌و هیواو ئاواتەکانی خەلك ـ ئەو دلە خەریك بـو نزیك‌ترین کەسی خۆی گـوم کات ، دەگریا : دلـەکـەی وەك تەرازوویێك وابو تایەکـی خۆشەویستی کوڕەکەی تیابو •

تایەکەی تری خۆشەویستی شار ، ژنە هەر چەندی دەیهێناو دەیبرد نەیدەزانی کامەیـان سەنگین‌ترە •

بەو رەنگە شەوان بـە شەقامەکانا دەسوڕایـەوە • هەندێ کەس ، ئەوانەی نەیان دەناسی ، لێی دەترسان ، ئەو تارمایی‌یە رەشەیان بە نیشانەی مەرگ دەهاتە بەرچاو ، ئـەو مـەرگەی لە هەمویانەوە نزیك بو ، ئەوانەی دەشیان ناسی ، بـێ ئـەوەی ورتـەیان لـە دەمەوە بێ ، لێی دەڕەوینەوە• رۆژێکیان ، ئافرەتەکە ، لـە قوژبنێکی دوورا ، نزیـك شوورەی شار ، ژنێکی دی : بە دیار تەرمی کوژراوێکەوە چۆکی دابۆوە ، بە شێوەیەکی ئەوتـۆ جولەی لەخۆ بڕیبو ، سـوێندت دەخوارد پارچەیـەکە لە زەوی‌یەکە • رووی ماتەمینـی بەرەو ئەستێرەکان بـەرز کردبۆوەو دوعای دەکـرد ، لەسەر شـوورەی پشـت سەریشیەوە ، نوبەتدارەکـان هات‌و چۆیان دەکردو خرمـەی چەکەکانیان دەهات کـە لـە شوورە دەخشان •

دایـکی خۆفرۆشـەکە پرسی‌ی :

ـ میردتە ؟

ـ نەء •

ـ براتە ؟

ـ کوڕمە • سـێزدە رۆژ لەمەوبەر مێردەکەم کـوژراو ئەمەشیان ئەمرۆ •

دایکی کوژراوەکە هەستایە سەرپێ‌و بەکزیەوە گوتی :

ـ مادۆنا هەمو شـتێك دەبینێ، هەمـو شتێك دەزانی‌و من سوپاسی دەکەم •

ـ بۆچی ؟

ـ ئـەوەی یەکەمیان پرسی ـ ئەوەی دووەم وەلامـی دایەوە :

ـ پێش ئەوەی لە پێنـاو ولاتا بکوژرێت ، دەتوانم بلێم زۆر جار ترسی دەهاوێشـتە دلم : ساویلکە بو ، ژیـانی رەنگاو رەنگی زۆر خـۆش دەویست ، مەترسـی ئـەوەی لێ‌دەکرا ، لە پێناو شـتێکی ئاوادا ناپاکی لەگەل شارەکەدا بکات ، هەروەك کوڕەکـەی ماریانا ، نەیاری خواو خەلك‌و رابەری دوژمنان کردی ، دەك بەر نەفرەت کەوێ ، دەك ئـەو منالدانەش بەر نەفرەت کـەوێ کە هەلی‌گرت •

ماریانا ، روخساری خـۆی شاردەوەو بەجێی هێشت • بۆ سبەینێ خـۆی گەیانـدە پاسەوانەکانی شارو گوتی :

ـ یا ئەوەتا بمکوژن ، چونکە کوڕەکەم بو بە دوژمنتان ، یـا ئەوەتا دەروازەکەم بۆ بکەنەوە دەچمە لای •

ئەوانیش پێیان گوت :

ـ تۆ ـ مرۆڤی ، دەبـێ ولاتت لەلا بەنـرخ بێ ، کوڕەکەت دوژمنی تۆشـە هەروەك دوژمنی هەر یەکێکە لە ئێمە •

ـ من ـ دایکم ، خۆشـم دەوێت‌و خۆم بە تاوانبار دەزانم کە ئەو ئاوای لێهات •

پاسەوانەکان لە ناوەخـۆ کەوتنە مقۆ مقۆ ، لە دوایشـدا بریاریان دا :

ئێمە ـ لەراسـتی‌دا ـ ناتوانین بتکوژین سـەبارەت بە تاوانی کوڕەکەت •

ئێمە دەزانین کـە تۆ بـۆت نەدەکرا کوڕەکەت لەو تاوانە ترسناکە دوور خەیتەوە •

ئێمە هەست بـە ئـازارت

کەین • بەلآم تۆ تـا بـۆ پێنەوەی دیلەکانیشـمان • کەلکی شار نایێت ـ کوڕەکەت ربەستت نیە : لامان وایـە و شەیتانە بە جـارێ لـە ری کردووی ، با ئـەوە زات بێ ئەگەر بە خـۆتی وا دەبینیت • بەلای ئێمـەوە و سزایە لە مردنیـش سناکترە •!

ژنە گوتی :

ـ بەلێ ! ئەوە ترسناکترە •

دەروازەیان بۆ خـستە سەر گازی پشت‌و لە شاریان دەرنا ، لە سەر شـوورەڕا ماشایان دەکرد ، کە ژنـەکە ە خاکی خۆشەویستا هەنگاوی نا ، ئەو خاکەی خوێنی ڕژاو بە دەستی کوڕەکەی ئـەو ابپۆشی بو •

بە هێواشی دەرۆیشت، زۆر بە زەحمەت پێی لە خاکەکـە دەکردەوە ، ئاوئاوە بەسـەر لاشەی پاسەوانەکانی شـارا دەچەمایەوە ، بە قێزێکـەوە سەرە سمکی لـە چەکـە شکاوەکان هەلدەدا ـ دایـکان هەمیشە رکیان لە چەکێـك دەبێتەوە کە هێرشی پێ‌بهێنرێ بەلآم تەنیا دان بەو چەکـەدا دەنێن کە ژیانی پێ‌بپارێزرێت

هەروەك لەژێر پالتـۆیە مشەمماکەیەوە پیالە ئاوێکی بە دەستەوەبێ‌و لە ڕژانی بترسێ ئاوا دەرۆیشت: تـا دوور دەکەوتەوە بچوکتر دەبۆوە ،کە لە شوورەڕا چاویان بـۆ هەلدەخست وایان دەچو بە دلآ کە هەرچی هەناسەسـاردی‌و نائومێدی هەیە لەگەل ئـەودا دوور دەکەوێتەوە •

چاویان لێ‌بو ، کـە لە ناوەڕاستی رێگادا راوەسـتاو قەلاغ بالتە بە مشەمماکـەی لەسەر لادا ، بەبێنێکی بـاش چاوی بڕیە شار • کـە لـە لەشکرگای دوژمنان‌ڕا دیتیـان تاقە کەسێك لە ناوەڕاستی مەیدانی شەڕەوە ، بێ تالووکە، بە ئەسپایی ، بەرەو لایان دێ، چەند تاپۆیەکی رەشـی وەك خۆی بە پیریەوە هاتن •

تێیان خوڕی :

ـ کێی ؟ بـۆ کـوێ دەچیت ؟

ژنە وەلآمی دانەوە :

ـ سەرکردەو رابەرتـان کوڕی منە •

کە ئەمەی گوت ، هیـچ یەکێك لەسەربازەکان گومانیان لە قسەکەی نەکـرد • لـە گەرانەوەدا ، بەدەم رێـگاوە ، مەدحی کوڕەکەیان دەکردو بـە ئازایی‌و زیرەکیان هەلدەگوت، دایکەش گوێی بۆ شـل کردبوون بە شانازیەکـەوە سەری خۆی بەرز کـردبۆە ، بەقەد تۆزقالێك قسەی ئەوانی بەلاوە سەمەرە نەبو ، چونـکە کوڕ کوڕی ئەو بێ هەلبـەت دەبێ ئاوا بێ !

ئێستاش ،ئەوەتـا ، لەبەردەمی ئەو کەسەدایە کـە نـۆ مانـگ پێـش هاتنـە دنیای ناسیویەتی • لەبـەر دەمـی ئەو کەسەدایە کـە ساتێ لە دلی جیا نەبۆتـەوە ـ جل‌و بەرگی ئاوریشـمین‌و مەخمەلی لەبـەردا بو ، شیرەکەشی بە دوڕوگەوهـەر بزمار ڕێژ کرابو ـ بە کورتـی لە وەزعێکی ئەوتۆدا بو کـە دایکە دەمێك بو خەونی پێـوە دەدیت ـ دەولەمەند، بەناوبانگ خۆشەویست •

کوڕە کاتێ دەستی دایکی ماچ کرد گوتی :

ـ دایە ! تۆ هاتیتـە لام ،مانای وایە تێم گـەیشتیت ، سبەینێ ئەو شارە نەفـرەتلێکراوە بـە جارێ داگیـر دەکەم •

دایکە وەبیری هێنایـەوە :

ـ ئەو شارەی خـۆت تیا لەدایك بویت !

کوڕە ، سەرخۆشی سەرکـەوتنەکانی خۆی بو ، تێنـوی ناوو ناوبانگ بو ، بەگـەرم‌و گـوڕی‌و هەلچونێـکی هەرزەکارانەوە هەلی‌دایێ :

ـ من هاتوومەتە سەر دنیـا هەر بۆ دنیا ، بۆ ئەوەی تام لە خۆشی‌یەکەی بکەم ! من تـائێستا هەر لە پێنـاو تۆدا بەزەییم بەو شارەدا دەهاتەوە ـ ئەو شارە وەکـو دڕکەزی‌یـەك وایە لە پێما ، رێم نادا بـە خێرایی بەرەو ناوبانگ‌و شکۆ هەنگاو بنێم ، وەك خۆم دەمەوێ •

بەلآم هەنووکە ـ سبەینێ ـ من هێلانەی ئەو لاسارانە تێك‌و پێك دەدەم !

دایکە گوتی :

ـ ئەو شوێنەی هەربەردێکی تۆی لە بیرە کـە منـال بویت •

ـ بەرد ـ لال‌و پالە ئەگـەر مرۆڤ نەیهێنێتـە دوان ـ لێ‌گەڕێ دەبا کەژو کێوەکـان دەربارەی من بێنە گۆ ، ئا مـن ئەوەم دەوێ !

دایکە لێی پرسی :

ـ ئەی خەلکەکە ؟

ـ بەلێ ، دایە ، ئەوانـم لە بیرە ! ئەوان پێویستمن ، چونکە پالەوانەکان لە بیرویادی خەلکا نامرن •

ـ پالەوان ـ ئەو کەسـەیەکە بە کوێرایی چاوی مـەرگ ژیان دروست بکات ، کـە بەسەرمردنا زال بێ ••

کوڕە قسەی پـێ‌بڕی :

ـ نەء ! روخێنەریش نەرەوەك ئەو کەسەی شار دروست دەکـات •

بروانە ل ـ ٩ ـ

ئازایەتی کـورد لـە « مەم‌و زین » ی خانی‌دا

عبدالرحمن مزوری

هەر چەند مرۆڤ لە گولستانی شیعری « خانی » گول بچنێ ، گولستانەکەی هەر پڕو گەشە ، هەر چەند لە دەریاکەی گەوهەرو مرواری دەربێنێ،دەریاکەی خالی نابێت ، خوێنەرانی بەڕێـز لـەم وتارەدا ئەمانـەوێ گۆلیگی‌تر لە گولشەنی « خانی » بکەینـەوە ، وە گەوهەرێکی‌کە لە دەریایەکەی دەربهێنین •

« خانی » دلسۆزو شەیدای میللەتی کوردە ، کەس وەکو ئەو بە خاچی (صەلیبی) کوردی‌یا هەلنەواسراوە ، هەر نەرێتێك‌و خوێك‌و سیفەتێکی بلندو نرخـدار هەبێ ، بە بالآی میللەتەکەی خویدا بڕیوە ، میللەتەکەی نراخدارو پڕ بهـایە •• ئازاو چـالـەنگە •• مەردو چاوکراوەیە •• ڕاست‌و بەوەفایە •• ئـەم صیفەتانە هەمویان وەکو مۆر وان لە ناوچاوی‌دران کاتێ کـە ئەلێـت :

هەر مێرەکێ وان ببەزلی حاتەم
هەر مێرەکێ ژان بڕەزمی رۆستەم

یـان :

جامێرێ هێمەت‌و سەخاوەت
مێرینی‌و غیرەت‌و جەلادەت
ئەڤ خەتمە ژبو قەبیلێ ئەکراد
وان دانە بشێرو هیمەتێ داد

مەم‌و زین ـ رودنکو ل : ٣٣ـ٣٤

میر ـ زین الـدین ـ میرێکی کوردە ، میـری میرنشینی (بۆتان)ە ، شوێنی رووداوی چیرۆکی مەم‌و زینی ئەمرە ، ئەم میرە هەر وەکو « خانی » ئەلێت تاجی سەری هەمو شاهانە ، سەروەری شـاهو میرانە ، شاسوارو پالەوانە ، لە دادپەروەری‌یا ئاوێنکـی روون‌و سافە ، (رۆستەمی) زەمـانی خۆیەتی ، (حاتەمی) مەردایەتی‌و پیاوەتی‌یە :

جبار فەلەك ژوی حەزەرکار
مەسلول ژسل سەیفی جبار
زینا مەلیکان‌ و زین الدین بو
نائێ وی ئەمیر « زین الدین » بو

مەم‌و زین ـ رودنکو ـ ل : ٤٤

دیسان کاتێ « خانی » نیشانەی خۆرو پرشـنگە جوان‌و بەرزەکانی «تاجدین»و بنەمالەکـەی ئەکـات بۆمان دەرئەخات ، چۆن بنەمالێکی دەست رۆیشـتووە و خاوەن ڕێزە ، پیاوێکیان بەرامبـەر بە هەزارانە ، شێری رۆژی تەنگانەو تەهاتین ، هەمیشە دلی دوژمنان ئەسوتێنن :

(تاجدین) وگوتنێ جوانەك
گودەرزێ زەمانە پەهلەوانەك
نەسل‌و نەسەبێ حەسەب عەیان بو
سەر دەفتەرێ سەروەرێ گران بو
بابێ وی دگوتنێ « سکەندەر »
لێکن عەرەبان دگو غضنفر
لەورا کو بە شیر شبهێ شێربو
رۆژا شەڕێ ئەو هزار مێر بو

مەم‌و زین ـ رودنکو ـ ل : ٥٠

هەروەها سوارەکانی کورد چاپوك‌و پالەوان‌و بەووك رەون ، دەست‌ڕاست‌و نیشان شکێنن ، لە ڕاووشکارا بێ‌هاوتان ، گەرانەوە بەدەست‌خالی لە ڕاوا لە لایـان ئەنگە ، ئەخوزگای ئەو بالندەو گیانەوەرانەی ئەکـەونە بەر شیرو تیرەکانیان :

چاپوك حەرەکات و نەوجوانان
وان فێرس و گوردێ پەهلەوانان
درندە درانەدبون بشێران
پەرندە پەراندبون بتیران

مەم‌و زین ـ رودنکو ـ ل : ١٧

مرۆڤی کورد ، وەکو « خانی » دەستنیشـانی ئەکات ، ڕاست‌و یەك رووە ، هەڤالینی‌و دۆستایەتی هەر لەو پیرۆز بێت ، سەرو مالی خوی لە پێناوی دۆستایەتی و برایەتی یا ئەبەخشێ ، دلی خوی لە هەڤالی رەش ناکاو لەو پیرۆز بێت،سەرو مالی‌خوی لە پێناوی دۆسـتایەتی « مەم » چون مالەکەی خوی سوتاند ، بۆ ئەوەی « مەم » رزگار ببێ لەو گیرو گرفتەی تێی کەوتبو :

کۆ ڕابە « ستی » کو من درەنگە
ئیرۆ مەدگەل ڤێ مالێ جەنگە
طفلێ خو خلاس کە دلێ بچیت مال
مال بومن‌و ها ژبوتە منال

• • •• • • • • • • •
• • •• • • • • • • •

خەل ئەدکوژێت ئاگر بئاڤێ
ئەز دێ فەکوژم بە ئاگر ئاڤێ !!

مەم‌و زین ـ ردونکو ـ ل : ١٣٠ـ١٣١

لە دوایی ئەوە « خانی » داستانێکی سەلحەمەیێکی ـ کوردی ، پیشانمان ئەدات ، کاتێ دوو سەد لە پیاوەکانی میر ، بەرەنگاری « مەم » ئەبن ، و مەم ناچار ئەبێـت خەنجەرەکەی لـە کێلان بکێشێ ، وە هـەر سێ هەڤالەکانی ـ تاجدین‌و چەکۆو عارف ـ هەلئەسـنە سەرپێ ، وە لە پیاوەکانی میر توورەئەبن‌و بەسەریانا ئەنەڕێنن : خۆتان هوشیارکەن •• ئێوە سـەرخۆش‌و مەست نین •• باشمان ئەناسن •• بڕوا بکەن سێ سەد لە ئێوە ئەتوژین ، تا بتوانن ترزێك (مـەم) تەنگاو بکەن :

ڕابونە مەمێ دوو سەد غضنفر
(مەم) ڕابو پیان ددەستێ خەنجەر
(تاجدین) و (چەکۆ) و دگەل برائی
ڕابون بنعەصەبێ ئەبائی
گوتن ئەلی جندیان ئەوەستن
هون جملە نەسەرخۆش‌و نەمەستن
هون قەنج دزانن ئەم کوەان ؟!
صاحب هونەرن دپەهلەوانن !!
پانسەد ژوە حملەکەن بکەر وان
نادێنەوە نەوبەتا چێ زەبان
گەردە وە ئەجەل بدەست مە نینە
ئەمما وەگەلەك ژدەست مە دینە
حەتاکو مەمێ بکەن گرفتار
سێ سەد ژوە دێ بین بریندار
حەتا ئەمە هەرسێیان بکەرکەن
هون دێ لمەمێ کوسان نظر کەن ؟!

مەم‌و زین ـ رودنکو ـ ل : ١٣٩

وەلە کۆتایی یا ئاشکرایە چەند لەسـەر « خانـی» بنوسین و بێژین مافی لەسەر شانمان‌تەواو نابێ ،چونکە خانی دەریایێکی فراوانە کەف‌و مرواری بەیەکەوە فڕێ ئەدات ، کەس وەکو خۆی نرخـی خـۆی نازانێ کاتێ ئەلێـت :

طبعی « خانی » صەدەفا گەوهەرێ عیرفانە ودلێ
مەتن خوانەك نەتین صاحیبی مەعنا چ بکەت ؟!

پیرۆزبایی جەژنی لە دایك بوونی پێغەمبەری مەزن بۆ سەرۆك بەكر

بە بۆنەی نزیك بونـــەوەی یادی لەدایك بونی پێغەمەرەوە(د) بەڕێز قازیی بەغدا بروسكەیەكی پیرۆزبایی بۆ سەرۆك بكـــر ناردوە ئەمـــەش تـــەواوی بروسكەكەیە :

بەناوی خوای بەخشـــندەو میهرەبانەوە ·

مهیب احمد حسن البكـــر سەركۆماری بەڕێز ·

بەبۆنەی نزیك بونـــەوەی یادی لەدایك بونی پێغەمەری خوامان محمـــەد درودی خوای لەسەر بێت ، خۆم بەبەختیار دەزانم كـــە لەناخی دلـــەوە پیرۆزبایتان لێ بكەم‌و لەخـــوا دەپارێمەوە كە هەمیشە ساغ‌و بێ‌وەی‌بن‌و سەردەمتان بكاتە خێرو خۆشی‌و پێشكـــەوتن بۆ وڵات ·

لەگەل ئـــەم بیرەوەرییەمەزنەدا هاوولاتیـــان خەریكی ئاهەنگی ڕۆژی یەكی مارتن ئەو ڕۆژەی شۆرشی ١٧ی تەمموزی مەزن توانی راســـتی‌و مافی میللەت لەچنگی مونۆپۆلـــە بێگانەكان دربهێنێت‌و سامانی نەوت میللی بكات ·

موسلمانان چاوەڕێی ئێـــوەو ئاوەلە شۆرشگێرەكانتانن كـــەخاكە پیرۆزە داگیركراوەكانمان لەبێگـــانەو داگیركـــەرەزایۆنیستەكان پاك كەنـــەوە · نەتەوەكەمان لەكۆنەوە تا ئێستا مەشخەلی سەرفرازیی‌و ئازادی هەلگردوەو ئەمرۆش هێـــزو تواناو ســـەركردایەتیـــەكی نەوتۆمان هەیە ، كە هەمـــان سەركەوتن‌و سەربەرزیمـــان بۆ بپارێزن ·

عبدالقادر ابراهیم
قازیی بەغدا

ئەوی شایانی باســـە قازیی بەغدا بەیان نامەیەكی دەركردوە ئەوەی دیاری كردوە كـــە ڕۆژی شەممەی ڕێكەوتی ١٣ی ئـــەم مانگـــە یادی لەدایك بونی پێغەمبەر درودی خوای لەسەر بێت ·

مامۆستا جزراوی دەورەی مەشقی پیشەسازی كردەوە

ڕۆژی سێ شەممەی ڕێكەوتی ٢ی ئەم مانگە بەڕێز مامۆستا طه الجزراوی ئەندامی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆرش‌و وەزیری پیشەسازی‌و كانەكان ـــەژێر دروشمی « لەپێناو پێگەیاندنی كادیرو تەكنیكیەكی ادا كـــە بتوانی پرۆگرامی تەشـــەكردن جێبەجێ بكات » دەوریـــەكی مەشقی پیشەسازی كردۆتـــەوە دەورەكە لە مەركەزی نەتەوەیی راوێژكاری پەرەپێدانی بەڕێوەبردندا كراوەتەوە ، «١٦» لە كیمیاگەرو فیزیاگـــەرەكانی دەزگـــای گشـــتیی پیشەسازی خـــواردەمەنی تیا بەشدارن تا بتوانن لـــەمەودوا كاروباری ئەو دەزگایە بەڕێوەبەرن بەشدارانی دورەكە تاماوەی ١٠ مانگ مەشقیان پێ دەكرێت ·

مامۆستا دوری پێنجەم كۆنگرەی سالانەی كشتوكاڵی كردەوە

(لە پێناوی زیادكردنی بەهـــەم‌و چەسپاندنی سوشیالستی لـــە لادێ كاندا ·)

• مامۆستا عزة الدوری ئەوەی ساغ كردەوە كە مەبەستی سەرەكی بەستنی كونگرەكە دەست نیشان كردنی ڕێبازێكە بۆ كشت‌و كاڵ كە لەگەڵ ڕەوت‌و ڕێبازی شۆرشدا بگونجێت ·

سەر لـــە بەیانی ڕۆژی شەممەی ڕێكەوتی ٢٨ی مانگـــی ڕابوردو مامۆستا عزة الدوری ئەندامی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆرش‌و ســـەرۆكی ئەنجومەنی بەرزی كشتوكاڵ هۆڵی نقـــابەی ئەندازیاری كشتوكاڵ لەژێر دروشـــمی « لەپێناوی زیادكردنی بەرهەم‌و چەسپاندنی سۆسیالیستیی لەلادێكاندا » پێنجەم كۆنگرەی سالانەی كشتوكاڵی كردەوە

لەكردنەوەی كۆنگرەكـــەدا بەڕێز هەڤاڵ حسن العامـــری ئەندامی سەركردایەتی قوتریی حیزبی بەعس سۆشیالیســـتی عەرەب‌و جێگری ســـەرۆكی ئەنجومەنی بەرزی كشـــتوكاڵ‌و بەڕێزان حسن فهمی جمعـــە وەزیری كشـــتوكاڵ‌و چاكسـ كردنی كشتوكاڵ‌و دكتور مكرم تالـــەبانی وەزیری (ری)و عبدالستار طاهر شریف وەزیری شارەوانی‌و عبدالله اسماعیل وەزیری دەولـــەت‌و هەندێك لەپارێزگاران بەشـــداربون · مامۆستا دوری لـــە كردنەوەی كۆنگرەكەدا وتارێكی خوێندۆتـــە ... بەستنی كۆنگرەكە دەســـت نیشان كردنی ڕێبازێكە بـــۆ كشتوكاڵ كە لەگـــەڵ ڕەوت‌و ڕێبازی شۆرشدا بگونجێـــت لە هێنانەدی دیهانی ئەشـــاوەی پێشكەوتۆدا ئەویش بەجێبەجێ كردنی نەخشەكانی شـــۆرش ئەمەیانی كشـــتوكاڵدا ·· هەروەها مامۆستا دوری داوای لە بەشدارانی كۆنگرەكە كردوە لە ئەلك لـــە ئافیكردنەوەدا بێ پێشوبینن ئەو تاقی كردنەـ وانەی راپۆرتی سیاسی هەشتەم كونگرەی قوتریی حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب دەســـت نیشانی كردون ·

دوا بەدوای ئـــەو بەرێز هەڤاڵ حسن العامری‌و وەزیری كشـــتوكاڵ‌و وەزیری ... وتاریان خوێندەوە لە ئەنجامدا (١٨) لیـــژنە پێكهات بەرهەمی كشتوكاڵی‌و كشتو رابـــەرو سەوزەوتەرەو جێبەجێ كـــردنی پرۆ پاراستنی پەرەپێدانی كشـــتوكاڵ‌و بەیوەنـــ كشـــتوكاڵ‌و پـــەیوە گەلێكی تر ·· ئەم لیژنانـــە لەماوەی ڕۆژدا لەو پێش نیازانە كۆلانە كە خرابونە پێش چاویان

تەوە لـــە وتارەكەیدا وتویەتی : ئەم كۆنگرەیە لە دوو كۆنگرەكەی پێشوتر زۆر جیـــاوازن چ لەبارەی ناوەڕۆك‌و مەبەستی كۆنگرەكانەوە وە چ لەبـــارەی كەورەیی‌و فراوانی‌و ئـــەو ئەركەی كەوتۆتە ئەستۆی · هەروەها وتویەتی : بەستنی كۆنگرەكە بەم شێوەیەی ئێستاكەی هەولی داوە كە بەرهـــەم هێنەرە ڕاستەقینەكان خۆیانی تیا بنوێنن ·

بەرێز سەرۆكی ئەنجـــومەنی بەرزی كشتوكالی داوای لـــە بەشدارانی كۆنگرەكە كردوە كە بە شێوەیەك گفت‌وگۆ دەربارەی ئەو باسانە بكەن بێتە ئایـــەی زیاد كردنی بەرهەم‌و هێنانەدی خواستەكانی شۆرش بۆ دامەزـ راندنی دیهـــاتی سۆشیالیستی لەوڵاتدا ·

بەرێز مامۆســـــتا دوری لەوتارەكەیدا ئەوەی ســـاغ كردۆتەوە كە مەبەستی سەرەكی

مامۆستا جبوری سەرۆكایەتی یەكەم كۆبونەوەی لیژنەی ڕێكخستنی كاروباری ناوچەی ئۆتۆنۆمی كرد

هەفتەی رابوردو مامۆســـتا حامد الجبوری وەزیری دەولەت بۆ ڕێكخستنی كاروباری نێوان دەسەلات داریەتی مەركـــەزو دەزگاكانی ئۆتۆنۆمی گەیشتە هەولێر · لـــەم سەردانەی مامۆستا جبوری چەند ... ... دەزگاكانی ئەنجومەنی تەنفیزی ئەدات بۆ ئەوەی ... بكرێن بەنە ڕێگای كاروباری ئەو دەزگایانە ·

مامۆستا جبوری لەلایـــەن مامۆستایان بابكر محمودپشدری سەروكی ئەنجومەنی یاســـادانو هاشم عقراوی ســـەروكی ئەنجومەنی تەنفیزی‌و پارێزگاری هەولێرو هەڤاڵ ســـكرتیری حزبی بەعس سوشیالیـــستی عەرەب لقی هەولێرەوە پێشوازی كرا ·

وەرۆژی سێ شـــەممەی ڕێكەوتی ٢ی ئەم مانگە مامۆستا حامد الجبوری سەرۆكـــایەتی یەكەم كۆبونەوەی لیژنـــەی ڕێكخستنی مەركەزی ناوچـــەی ئۆتۆنۆمی كردوە · كۆبونەوەكە لە هۆلـــی كۆبونەوەی ئەنجومەنی تەنفیزی

كراوەو بەڕێز بابەكر محمـــود البشدەری سەرۆكی ئەنجومەنی یاسادانان‌و بەڕێز هاشم‌عقراوی سەرۆكی ئەنجومەنی تەنفیزیی‌و پارێزگارەكانی ســـلێمانی‌و هەولێرو دهۆك‌و هەڤاڵ‌جێگری سكرتێری حیزبی بەعســـی سوشیالیستی عەرەب لقی زۆرۆ ئەندامانی لیژنەكە لە كۆبونەـ وەكەدا بەشدار بون ·

لـــە كۆبونەوەكەدا لـــە پێویستییەكانی پارێزگاكـــانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی كۆلرایـــەوە وە نەخشەیەك بۆ لیژنەكـــە دانراوە تا لەماوەی داهـــاتودا بەشێوەیەكی ئەوتۆ چالاكـــی خزمەت گوزاریی هاوولاتیـــانی ئەوناوچەیە جێبەجێ بكـــات ·· لە كۆبونەوەكـــەدا بریاری ئەوە دراوە كە ئەندامانی لیژنەكە لەمەودوا بـــە ناوچەكـــانی ئۆتۆنۆمیدا بەردەوام گەشـــت بكەن تا لەكەموكوڕیی‌و پێویستی خەلكی ئاگـــاداربن‌و هەولـــی چارەسەریان بدرێت ·

عیراق ئەكۆبونەوەیەكی نەتەوەیەكگرتووكاندا

كۆمـــاری عیـــراق لـــەو كۆبونەوەیەدا بەشداری ئەكات كـــە لـــە كۆتایی ئەم مانگەدا لیژنەی دەولەتان بـــۆ كاروباری خواردەمەنی لە ڕۆما ئەیبەستی كۆبونەوەكە بـــە سەرپەرشتی نەتەوەیەكگرتوەكان ئەبێ ·

لەم كۆبونەوەیەدا باسی ئەوراپورتە ئەكرێ كـــە لیژنـــەی هەلســـوراندنی كـــاروباری گەشـــەپێدانی بەرهـــەمی خواردەمەنی ئامادەی كـــردوە · نوێنـــەرانی عیـــراق لـــەم كۆبونەوەیەدا بریتی ئەبێ لـــە نوێنەری وەزارەتی نەخشـــەو پیشەسازی‌و تەندروستی ·

قەرزی عیراق بۆ یونسكۆ

كوماری عیراق ، چـــوار ملیـــون دۆلاری بە قەرز داوە بەڕێكخراوی یونسكو ، ئـــەم یارمەتیەی عیراق بۆ ئەوەیە تا ڕێكخراوی ناوبراو چارەسەری گیروگرفتی دارایی خـــۆی بێ بكات ، ئـــەم گیروگرفتەش لەئەنجـــامی ئەوەدا توشی ڕێكخراوەكە بوە ، چـــونكە ئەمەریكا یارمـــەتی خـــۆی لێ بریوە ، ئەویش لەســـەر ئەوەی ڕێكخراوی یونســـكو زونتەوەی زایونســـتی وەك بزوتنەوەیەكی ڕەگەز پەرست داوەتە قەلەم ·

لەلایەن عیراقـــەوە بەڕێز منذر توفیق الونداوی بالوێزی عیراق لەپاریس ڕێكەوتن‌نامەی ئەرزەكەی مۆر كردوە وە لـــە لایەن یونسكۆشـــەوە بەڕێز بشـیر البكـــری بەڕێوەبەری پەیوەندی لەگـــەل وڵاتانی عەرەبدا ڕێكەوتن نامەكـــەی مۆركـــردوە كۆك بكری بـــە ناراسی دەنگوباسی عیـــراقی رائەیاندوە كـــە سوپاسی ئەو ڕێكخراوە بە سەرەتاك نكـ گەلی عیراق بكەیەنێت بۆ ئـــەو كارە مەردانەیەی عیراق لەگەڵ ئەو ڕێكخراوەدا نواندویەتی ·

وەزیری نەوت : شۆرش ئەیەوێت ئافرەت زیاتر لە ئیشوكاردا بەشدار بێت

بەرێز مامۆستا تایەعبدالكریم وەزیری نەوت ئەوەی ســـاغ كردۆتەوە كە شۆرش بێ‌پەروا هەول‌و تەقەلای ئەوە ئەدات كە ئافرەت لە هەمو مەیدانێكـــدا بەشداری ئیش‌و كـــاربێت تا شوێنی ئاسایی خۆی لەكۆمەلدا بگرێت‌و لەتەك پیاواندا لـــە مەیدانی پەرەپێداندا یەكســـان بن ·

بەرێز مامۆستا تایەعبدالكریم لەو وتارەدا كە لە ئاهـــەنگی دەورەی كادیری ئافرەتانـــدا خوێندویەتەوە ئەوەی دەســـت نیشان كردوە كە ئافرەت پێش شۆرشی ١٧ تەمموزی پیشكەوتن خوازی سۆشیالیست بەهـــۆی بیركردنەوەی پروپوچەوە خرابۆ لاوەو ڕێگای نەئەدرایە كە ڕۆلی تەواوی خۆی لەكۆمەلدا ببینێت وە ئەوشی ساغ كردۆتـــەوە كە حیزب باوەڕێكی تەواوی بە یەكسانی ئافرەت هەیە لەگەل پیاوداو لەمەیانی بنیات نانی كۆمەلدا لێكیان جیا ناكاتەوە ·

پیرۆزبایمان لە هەموو مامۆستایان

ڕۆژی ای مارت ، كـــە بیرەوەری سەركەوتنی گـــەل‌و بەچۆكاهاتنی دەسەلاتی مۆنۆـ پولەكانە دیسان ڕۆژی جەژنی مامۆستایانیشە ، لە ناخـــەوە سلاوو ڕێزو پیرۆزبایمـــان بۆ هەموو مامۆستایانی ئەم وڵاتە ، وڵاتی برایەتی كوردو عەرەب‌و سەركەوتنی میللی كردنی نەوت وڵاتی یەكێتی‌و شۆرش · سلاو لەو مامۆســـتایانەی وەك مۆم سوتان‌و ئەوەی شۆرشـــیان بی كـــەیاند ســـلاو و ڕێـــز مامۆستایانەی ئەمرۆ ئەركـــی بی‌تەیاندنی ئەم ئەوەیان لـــە ئەستۆیە لەســـەر ڕێ‌ڕەوی :

برایەتی‌و یەكێتی تێكوشـــانی كوردو عەرەب بۆ پاراســـتنی هەموو ئەو دەسكەوتە مەزنانەی ســـەركردایەتی شۆرشی ١٧ی تەموز بەدی هێناون هەر لـــە ئۆتۆنۆمی ناوچەی كوردستانەوە هەتا دوا ســـەركەوتنی میللی كردنی نەوت‌و ڕێگا خۆش كردن بۆ دەسكەوتەی زیاتر ···

« هاوكاری »

پیشانگایەكی هونەری تەشكیلی لـــە هەولێر

كاك محمد علی امین پارێزكاری هەولێر پیشانگای هونەری تەشـــكیلی‌و كەرەستەكانی فێركردنی قوتابخانە سەرەتای‌ـ یەكانی پارێزگای هەولێـــری كردەوە ·

لـــە ئاهەنگی كردنەوەی پیشانگاكەدا مامۆستا عبدالغفار صـــائغ جێگری ئەمینداری گشتی كاروبـــاری پەروەردەو خوێنـــدنی بالا لەئەنجومەنی تەنفیزی ناوچـــەی ئۆتۆنۆمی‌و بەڕێوەبـــەری پەروەردەی پارێز گاكە ئامادە بوو ·

سەرۆكی دەزگای گشتی كانەكانی بۆ ڕۆژنامەی « هاوكاری » ئەدوێ

ڕۆژی ١٥ـ٤ـ٩٧٦ دەست ئەكرێ بە جێبەجێ كردنی ڕێكەوتنامەیەی لە نێوان دەزگای گشـــتی كانەكان‌و دەزگای پولیتكای جیكۆسلۆفاكی مۆركرا بۆ دۆزینەوەی كان لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی ·

لەم بارەیەوە ، دكتـــۆر عبدالرزاق الهاشمی ســـەرۆكی دەزگای گشـــتی كانەكان بۆ ڕۆژنامـــەی هاوكاری ڕوون كردەوە كە ڕێكەوتنامەكە لـــەم مانگەدا مۆركـــراوەو (٦٥٠٠) كیلۆمەتری چوارگۆشـــە ئەگرێتەوە لەناوچەی‌ڕۆژهەلاتی زوورو بە نرخی ملیۆنێـــك‌و (٦٥٠) هەزار دۆلار ، كـــە ئەمەش تەرخان ئەكرێت بـــۆ سووك كردنی هاوچۆر كرینی ئامێرو ئالاتی پێویست ·

دكتۆر هاشمی وتی ، ڕێكەوتنامەكە بایەخێـــكی تەواوی داوەتە ئەم پرۆژەیەو زۆر بـــە وردی لـــە هەمو لایەنێكی تۆلیەوەتەوە وەك ئامادە كـــردنی راپۆرت‌و چـــاودێری كردنی چونێتی ئیش‌و ئارو پێك هێنانی بەرنامەی جیۆلۆجی بە سەرـ پەرشتی سەرۆكی پرۆژەكـــە ڕۆشنی كردنەوەی ئەنجامەكانی هەولدان ·

سەبارەت بـــە پرسیارێكی هاوكاری دەربارەی گرنگترین پرۆژەی دەزگای گشتی كانەكان لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا ، دكتۆر هاشمی وتی :

بۆ ئـــەم مەبەستە چـــەند پرۆژەیەك لە بەرنامەی نەخشەی پێنج ساڵەدا دانراوەو لـــە هەموویان گرنگتر ئامانەن :ـ

١ ـ تەواو كردنی پشكنین‌و گەڕان بە شوێنی (كان)دا لـــە سەرتاپای ناوچەی ئۆتۆنۆمی نێوان سالانی (١٩٧٩ـ١٩٨٠)

٢ ـ دەست پێكردن بە ئامادە كردنی لێكۆلینەوەی جیۆلۆجی زانستی دەربارەی ئەو ناوچانەی كە ئومێد وایە (كان)ی جیای تێدا بدۆزرێتەوە ·

٣ ـ بۆ پڕكردنەوەو جێبەجێ كردنی پێویستییەكانی ئیش‌و كار هەر لـــەم ساڵەوە لە ڕەواندزو گەلالە دەست كرا بە دروست كردنی كاركـــەی گەچ‌و قوم ·

٤ ـ تا ئێســـتا (١٢٥٠) كیلۆمەتر لە ناوچـــەی ماوەت زاخۆ پشكنراوەو جـــە جێنایەكمان تەرخان كردوە دروست كردن‌و بەرهەم هێنان مەرمەڕ كە ئومێدەوارین بـــە پێویســـتی پێویستییەكانی ناوچەكەو زیاتریش بێت ·

لە كۆتاییـــدا بەڕێز بەڕێوەبەری گشتی كانەكان رایگەیاند كە پێنج كاركەی مەرمەڕ لـــە شاری هەولێر تەواوكراوەو بە نزیكانە كاركـــەی شەشەمیش تەواو ئەبێت ·

ئەمەو ·· جگە لـــە كوپینە شتی پێویست بۆ دروســـت كردنی كاركەی بەرهەم هێنانی بەردی ئەقاری (الحجر المقطع كە نیاز وایە لە بیرەوەری ٧ی نیســـانی داهاتودا بەردی بناغەی دابنرێ ·

هاندانی كرێكاران بۆ بەشـــداربون لـــە مەڵبەندەكانی لەناو بردنی نەخوێنەواریدا

وەزارەتی كاروكـــاروباری كۆمەلایەتی پێشنیاری كـــردوە كە وەزارەتی دارایی نەخشەیەكی هاندانی مادی‌و مانەوێ دابنرێ بە مەبەستی هاندانی كرێكاران تا لە مەلبەندەكانی لەناوبردنی نەخوێنەواریدا بـــەشداربن ، ئەویش لە ڕێگای دانانی پلەی خزمەت كردنی زیاتر بۆ هـــەر كرێكـــاری لـــە مەلبـــەندی لـــەناوبردنی نەخوێنەواریدا سەربكەوێ كـــە ئەمەش ڕێگای بـــەدی هێنانی ئامانجی سەرـ كردایەتی سیاسی‌یە لەســـەرـ كەوتنی ئەركی نیشتمانیدا وەك لە ڕاپۆرتی سیاسی كۆنگرەی هەشتەمی قطری حزبی بەعسی‌سوشیالسیی عـــەرەبدا دیاری كراوە ·

***

ئەشكەوتەكەی « كونەبا »

لەم دووایییەدا ، یەكێك لـــەدانیشتوانی ناوچەی دەربەندی خان كە ناوی (صلاح الـــدین‌مردان)ە لە گۆشەی (زانیاری بۆ هەمو لایەك)ی تەلەفزیونی‌بەغداوە ڕایگەیاند ئەشكەوتێكی تازەی لە سەر لوونكەی شاخی‌گولان لە سلێمانی دۆزیوەتەوە كە بە گەورە ترین ئەشـــكەوتی‌عیراق ئەژمێردرێ ·

پاش ئەم هەواڵە بە هەفتەـ یەك دەزگای گشتی گەشـــت‌و هاوینە هەوارەكان وەفدێكـــی پەنجا كەسی لە نووســـەرو وێنەگرو زانـــای جیۆلۆجی‌و پزیشكی ڕێك خست بۆ سەرـ دانی ئەم ئەشكەوتەو ئامـــادە كردنی لێكۆلینەوەی هەمە جۆر دەربارەی نهێنییەكانی ·

دیوارەكانی ئەشـــكەوتەكە تاشە بەردی زل‌و جوان جوان ، تێكلجـــار سەخت‌و سامناكن ، بانایی گوێسەبانەكەی لە نێوان (١٢ـ١٥) مەترەدایـــە وە شێوەكەی زیاتر لە ڕەشـــماڵ دەچێت ، ئەوەی جێگای ســـەر سووڕ مانیشـــە ، گەرمایی ناوەوەی ئەشـــكەوتەكە سی‌ی پلەیە ·

تاریكایی‌یەكی ترســـناك ، سالێك دائەنێن‌و وتوویانە ئـــەم گومـــاوی ئاوی ڕەنگاوڕەنگ ، ئەمانە هەمو لە گەل ئـــەو وردە كیان لە بەرانەی بەسەر زەویـ یەكەدا ئەخشـــان سیمایەكی تایبەتی‌و دلفرێنیان بەخشی وە بەناوەوەی ئەشكەوتەكە ·

خۆ ئەگەر دەرگای ئەشكەوـ تەكە بەراورد بكرێت بە پێوانەی گشتی ئەوا زۆر بچـــووكە ، چونكە درێژیی‌یەكەی تەنیا یەك مەترەیەو بانایی‌یەكەیشی لـــە (٦٠)سم تێپەڕ نابێت ·

زانـــا جیولۆجیستەكانی وەفدەكە تەمەنی ئەشـــكەوتی (كونە با) بە چەند ملیـــۆن ئەشكەوتە لە ئەنجامی هورووژم‌و ئۆڕینەكانی ناوەوەی شـــاخی (گولان)دا پەیدا بووەو دوور نیە چەند گۆڕین‌و ڕووداوێكی تری لە پاشە ڕۆژدا بە سەردا بێت ·

مایەوە سەر ئەوەی بلێین تا ئێستا هیـــچ پاشماوەیەكی شوێنەواری تێدا نەدۆزراوەتەوە جگە لەم دوو بەرواره (١١ـ٩ـ١٩٦٨) ، (٧ـ١ـ١٩٧٠) كە ئەوە نیشـــان ئەدەن خەلكی تریش چوونەتە ژوورەوەو بـــۆ یادگار ئـــەو بەروارەیان جێ هێشتووە ·

Institut Kurde de Paris

دیدەنی ماموستا عبدالستار طاهر شریف لە پارێزگای سەلاحەدین

ڕۆژی یەكی ئەم مانگـە لەگـەڵ بیرەوەری سەركەوتنی گەلی عیراقماندا بەسـەر كارتێلە كـانی نـەوت و ئیمپریالیزمـدا لەهەنگاوی خـۆماڵـی كـردنی كۆمپانیاكانی نەوتدا. بەدەیان پرۆژەی نوێ كرایەوەو بەردی بناغەی گەلێكی تر دانرا .

لەگـەڵ ئەو بیرەوەریەمەزنـەدا بـەڕێز ماموستا عبدالستار طاهرشریف وەزیری شارەوانی و جێگری وەزارەت و هـەمو بەرێوەوە بەرەگشتی ـ یەكانی وەزارەتی شارەوانی بـەرەو شـاری تكریتی مەركـەزی پارێزگای سەلاحەدین كەوتنە ڕێ ، بـۆ وردبوونەوە لـە ئیشـوكاروپێویستیەكانی ئەم پارێزگـا نوێیە .

بەگەیشتنی بـەڕێز وەزیری شارەوانی بۆشـاری تكریت لەلایەن كاربەدەستان و خـەڵكی شـارەكەوە پێشوازییـەكی گەرم كـرا ، دوای دیـدەنی بارەگای پارێزگا هەموكاربـەدەستان و هەڤاڵان لێپرسراوی حیزبی بەعسـی سۆشیالیستی عەرەب و پارێزگارو ئەنجومـەنی گەلی و شارەوانی لـەبارەگای حیزبی بەعسـی سۆشیالیستی عەرەب كۆبونەوەیەكی فراوانیان كرد .

لە كۆبونەوەكەدا ماموستا عبدالستار طاهر شریف وتی : ناوی سەلاحەدین برایەتیـەكی كـۆنی كـوردو عەرەبمان دەخاتەوەیاد ، یادی ئەو ڕۆژو دەورەی دەرەبەگایەتی ئەوروپا بەناوی ئاینەوە لەشكری بـۆداگیركردنی خـاكی قـودس دەنارد ، لـەو كاتەوە عەردو یەكن و ئەو هێزە داگیركەرانـە نەیان دەتوانی لەیەكیان دابڕن . بۆیە ناوی سەلاحەدینمان خۆش دەوێت چونكە بۆنی برایـەتی و هـاوكاری و كوردو عـەرەبی لێدێت و برایـەتی دێرینمـان دەخاتەوەیاد .

ئیمرۆ وڵاتمـان لە داگیركـەرو نۆكەران و چلكـاو خۆرانی ئیمپـریالیزم پاك بۆتـەوە ، تادوێنێ دوچـاری شـەڕو ئاژاوەیان كردبوین ، بـەڵام ئـەمرۆ وڵات لـەژێر سەركردایەتی حیزبی بەعسـی سۆشیالیستی عەرەبدا چۆتـە دۆخ و زروفێكـی واوە كـە پێویستمان بەئیش و كـردەوەو خۆ ماندو كردنە تا وڵاتەكەمان بـەرەو خەمڵین و گەشانـەوەو پێشكەوتن بەرین ، هـەروەك لەراپورتی هەشتەمین كونگرەی حیزبی بەعسـی سۆشیالیستی عەرەبدا دیاری كراوە ، هـەوڵ بدەین جیاوازی لەنیو شـارو لادێكاندا نەهێڵین و وەكیـەك هەردوكیان بەرو پێش بەرین .

دوای ئـەوە بەڕێز وەزیری شارەوانی لەگـەڵ هەڤـاڵان لێپرسراوی حیـزبی بەعسـی سۆشیالیستی عـەرەب لقی تكـریت و عـەردو ئەنجومەنی گەلی و شارەوانیدا كەوتنـە گفتوگۆی سەبارەت پێویستەـ كانی شاری تكریت ... دوای ئەو گفتوگۆیە بـەڕێز وەزیرو كاربەدەستان كەوتنە گـەڕان بەنـاو شـاری تكریتدا تا لەنزیكـەوە بەتـەواوی لەپێویستی یەكانی ئـەو شارە بگەن .

نیراوی « هاوكاری »

مەڵبەندی ئاراستەیی بـۆ ئافرەتانی لادێی لە سلێمانی

هەفتەی رابـوردو ٢٦ ئەندامی ئەنجومـەنەكانی بەرێوەبەرایەتی هەرەوەزكاری كشت وكاڵ لە پارێزگـای سلێمانی چونەتە دەورەیەكـی ڕۆشنبیریەوە كە مەڵبـەندی ڕۆشنبیری جوتیاران كردویەـتیەوە .

لەم دەورەیەدا كـوری ڕۆشنبیری سـەبارەت بـە یاساكانی چاككـردنی كشت وكاڵ و ئەركـەكانی كۆمەڵـە هەرەوەزیـەكانی ئەبەستری . هەروەها لـە سەرۆكایەتی ناوچەی كشتوكاڵی پارێزگای سلێمانی مەڵبـەندی ئاراستەیی ئافرەتانی لادێـیی كرایەوە كـە ناوچەكـانی هەڵەبجەو دەربەنـدیخـان و سەرچنارو خورماڵ و بازیـان و شارەزوور بەكرەجۆ ئەگرێتەوە .

كاروباری ئەم مەڵبەنـدە ئەدرێ بە ٤٢ رابـەری كۆمەڵایەتی لە دەورەیەكی یەك مانگیدا .

دامـەزراوی نـوێی تەندروستی لەهەولێر

ئەمانەتی گشتیوە دوومەڵبەندی كاروباری لادێكانی لـە ئەنجومەنی ئەنفیزی ناوچـەی ئۆتۆنۆمی چـەند دامەزراوێكی نوێی تەندروستی لە هەولێر كردۆتەوە . یەكێك لـەو دامـەزراوانە مەڵبـەندی تەندروستی هەولێرەو بارەگای لەئەمانەتی گشتی تەندروستی و دوو مـەڵبـەندی تر لە مەخمورو كەندیناوەو كۆیە . ئەوەی شایانی باسە ئەم دامەزرراوانە ٨٧٣ هەزار دیناریان تێچوە .

بەرنامەی گۆشـەی زانكۆی سلێمانی كۆلیجی ئاداب بەشی دیراساتی كوردی

پەیامنێری هاوكاری لە سلێمانی یەوە

پاش هەوڵ و تەقـەلای بەرێز سەرۆكی زانكـۆی سلێمانی دكتۆر طارق حەسەن عمادی ، كاربەدەستانی تەلەفزیۆنی كەركوك ماوەی كردنەوەی بەرنامەیەكیان دا بـە ناوی (بەرنامەی گۆشەی زانكـۆ كۆلیجی ئاداب بەشی دیراساتی كوردی)یەوە .

ئاشكرایە كردنەوەی ئـەم گۆشـە هەمیشەیی یە لـە تەلەفزیۆنی كەركووكەوە بـەزمانی كوردی و بە ناوی بەشی دیراساتی كوردییەوە هەنگاوێكی پێویسـتـو دیارە ، بەتایبەتی پاش ئەوەی كـە زانیمان و چاوێكمان بەوتـاری كردنەوەی سەرەتای گۆشـەكەكەوت كە وەك پردێكی پتەوی پەیوەندی نێوان ماموستایان و قوتابیانی زانكـۆو جەماوەری خەڵكی بەیەكەوە ئەبەستێتەوە ، زنجیرەی یەكەم لـە بەرنامەی گۆشەی زانكۆ تۆماركراوە ، كە ئەم وتارەی خوارەوە پوختـەی نیازو مەبەستەكانی گۆشەكەیە . بەرنامەی (گۆشەی زانكـۆ) كۆلیجی ئاداب بەشـی دیراساتی كوردی پێشكەش دەكات .

زۆر دەمێكـە ماموستایانی بەشەكەمان بەپەرۆشەوە بیـر لەوە دەكەنەوە كە لە سنوورێكی تەسكدا نەمێننـەوەو ڕووەو جەماوەری خـەڵكی بەگشـتی هەنگـاو بنێن و دەم لـەباس و خواستی گۆڕانەكانی كۆمـەڵ و تەوژمی ئەدەبەوە بەگشـتی بژەن و لەسوچێكی ئەم شاشە بچكۆلەیەوە بەشداری ئـەو تەوژمە بكەن كە ئەمڕۆ لـەم سەردەمەدا ڕووی كردۆتـە هەمو كـون و كەلەبەرێكی جیهان و بەبیر ئەو بیرەوە هەنگاو بنێن كە ئەمڕۆ باوی ئەو ئەدەبە نەماوە كـە پێی دەوترێ ئەدەبێـكی ناوچـەیی بەڵكە باوبـاوی ئەو ئەدەبەیە كەپێی دەوترێ ئەدەبی جیهـانی و پێی دەوترێ خۆشەویسـتی وتێ گەیشتنی بەرامبەر بەهەمـوو بیش و ئازارەكانی جیهـان ، لەومەیدانە شەوە بەچاویلكە یەكی وردبینی یەوە ئاوڕ لـە ئەدەبیاتی كوردی بدەینـەوە وبەشداری لـەبوو ژاندنەوەی ئەو شەبۆلەدا بكەین كە لـە ئەدەبیاتی كەنجانی ئەم دەمـەدا بەدی دەكەین . جا وا لەم ڕۆژەوە ئەوگۆشەیەی كە داوا كاریمان بوو بەپێی بڕیاری سـەرۆكایەتی زانكۆ جێبەجێ كـرا و بەرێوەبـەرانی دام و دەزگای تەلـەفزیۆنی كەركووكیش بەسوپاسەوە ڕێگایان بۆخۆش كردین ، بە كورتـی هـەر لەسەرەتای یەكەم گۆشەمانەوە دەمانەوێ ئەوە بڵێین كە هـەر چەندە گۆشەكەمان گۆشـەی ماموستایانی زانكـۆیەو بەپێی توانا بیروڕای ئەوانـی تێدا پێشكەش دەكرێ بەڵام ئەمـە ڕێگای ئەوە ناگـرێ لەهاووڵاتیانی خۆشەویست كە بەچاوی وردبینی و دەروونێكی فراوانـەوە ئاوڕ لەگۆشەكەمان بدەنەوەو چ جۆرە بابەتێك بـە پەسندتر دەزانن و بەبابـەتەی دادە نێن كە لە دڵ دەردەچێ و بەدەروون ئاشنا دەبێ ، ئـەوا بایێشنیارو داواكاری و بەرهەمی خۆیانمان بۆ بنێرن تا لەگۆشـەكانی داهاتوومانـدا بەپێی توانایان خەینە پێش چـاو چونكە ئامانجی گۆشەكـەمان تەنها بۆ ئەوەیە كە لە سنووری زانكۆ وقوتابیەكانمان بچینـە دەرەوەو زانكۆو ڕادەی زانستی و پێشكەوتنی بەهەمـوو لایـەك بگەیەنین ..

بەرنامەكانی داهاتوومان ئاوڕ لە بەرهەمی ئەدەبیاتی كوردی و ئەدەبیاتی جیهانی و بابـەتی لێكۆڵینەوەو لێدوان و هونەر بە گشتی دەداتەوە كـە جگە لەم ئەش هەندێ بابـەتی جەسپاومان بەردەوام دەبێت كە بریتی دەبێت لە دەنگ و باسی زانستی و ڕۆشـنبیری و ئەدەبی زانكۆ ، تابەهۆی ئەم هەواڵانەوە بتوانیـن خەڵكـی لەوڕێ ڕەوەنوێیە ئاگادار بكەین كـە ئەمڕۆ زانكـۆو ماموستاكانی بیری لێدەكەنەوە .

لەبەرنامەی ئەم جارەماندا كە یەكەم بەرنامەی زانكۆكەمانە بە پێویستی دەزانین كە ئاوڕێك لە مێژووی دامەزراندنی زانكـۆو كۆلیجەكانی بدەینـەوە تـا بتوانین هەر لەم سەرەتاكورتـە وەزانكۆ بەبینەران بناسێنین ..

دوا بە دوای شۆڕشی (١٧)ی گەلاوێژی بیروز زانكـۆی سلێمانی بەپێی شریاری ژمارە (١٤٢)ی ساڵی ١٩٦٨ دامەزرێنراوە .

ئەو هۆیەی كەبووە ڕێـگا ئـەم داهاتەكایەوەتا بتوانێ ساماتی خۆشكەرەی دەركردنی ڕۆشنبیری و ئەدەبیاتی ناوچەكە ....

بڕیاره ئەو بیرە پیرۆزە بوو كە بەرسەندن و فێركـردنی زانكۆیی لە عیراقدا وای بـە پێویست زانی كە زانكۆیەكی تر دابمەزرێنێ ، واش بەبـاش زانرا كە شاری سلێمانی ببێتە مەڵبەندی ئەو زانكۆیە ، خوێندن لەم زانكۆیەدا هەر لـە ساڵی (٦٨-٦٩) وەدەستی پێكردو یەكسەر سێ كۆلێجی تێـدا كرایەوە كـە (زانستەكان ، ئەندازیاری ، كشتوكاڵ بوو) .

تا ئێستا ساڵ لە دوای ساڵ ژمارەی قوتابیانی ئـەم سێ كۆلێجە لە زیاد بوونێكی بەردەوام دایەو هەولێش دەدرێ كـە بەشی نوێیان تێدا بكرێتەوە ، كردنەوەی ئەم بەشانەش لـە ژێر سەر چاوەوتێ ڕوانینێكی زانستیانە دایە بەرامبەر بـە پێویستی یەكانی ناوچەكە بـۆ خوێندكاری كارامە ولێهاتوو ، بۆ نموونە دەبینینی ئەمڕۆ لـە كۆلێجی زانستەكاندا : چـوار بەشی سەرەكیمان هەیە كـە بەشی ماتماتیك و كیمیاو فیزیاو زانیاریەكانی ژیانە ، وە لـە كۆلێجی كشتوكاڵدا : بەشـی بەروبوومی ڕووەكی ، بەشـی خاك و خۆڵ ، بەشی خواردەمەنیە پیشەیەكان ، بەشی پەروەردەكردنی ئاژەڵ و باڵندە ، وە لە كۆلێجی ئەندازیاریدا تا ئێستا تەنها دوو بەش كراوەتەوە كـە بەشی ئەندازیاری شارستانی و ئەندازیاری كارەبایە .

تازەترین كۆلێج لەكۆلێجـەكانی زانكۆی سلێمانی كۆلیجی ئادابە كە لەساڵی (١٩٧١)دا دامەزرێنراوە ، ئەم كۆلێجـە تازەیە لە پێناوی گەشەپێدانی ڕۆشنبیری و ئەدەبیاتی ناوچەكە

ئەدەبیاتی كوردی بەشێوەیەكی پوختـە بپارێزێ و كادیری كارامەو لێهاتوو لەو مەیدانەدا پێبگەیەنێ و زانكۆی سلێمانیش لەو ڕووەوە بتوانێ شـان بەشانی دام ودەزگا ڕۆشنبیری یەكوردیەكانی تری وەك یەكێتی نووسەرانی كوردو بەشـی دیراساتی كوردی زانكـۆی بەغداو كۆڕی زانیـاری كوردو دەزگای هاوكاری و بەرێـوەبەرێتی ڕۆشنبیری ی گشـتی كوردی و ئەمیندارێتی گشـتی فێركردن و پەروەردە كـردن ، بەشداری لەئەش و نماكـردنی ناوچەكەدا بكات .

سەرەتا ئەم كۆلێجە ساوایە تەنهـا بریتی بوو لەبەشی دیراساتی كوردی كە لە ساڵی (١٩٧١-١٩٧٢)دا خوێندنی تێدا دەست پێ كراو یەكـەم كۆمەڵە قوتابی كە بریتی بوون لە (٢٤) كوڕو كچ لـە ساڵی (١٩٧٤-١٩٧٥)دا دەرچوون و وەك چەپكە نۆبەرەی كۆلێجەكە پێشكەش كران . لە سـاڵی (١٩٧٢-١٩٧٣)دا لقـی ئابووریش كرایەوەو خرایە پاڵ بەشی دیراساتی كوردی كـە ئەمساڵ یەكەم كۆمەڵە قوتابیانی لێ دەردەچێ ، بەڵام ئەمسـاڵ بڕیار درا كە لقی ئابووری لـە كۆلێجی ئادابدا ببێتە بەشێكی سەر بەخۆو بنكەی ئەو كۆلێجە بێ كە لەساڵی داهاتوودا بـە ناوی كۆلێجی (بەڕێوە بردن و ئابووریەوە) دەكرێتەوە ، جگە لەمەش هەر ئەمساڵ لەبەشـی دیراساتی كوردیدا لقێكی تازە كرایەوە بە ناوی (لقە زانستی یە كۆمەڵایەتی یە ـ كانەوە) كـە ساڵی داهاتوو دەبێتە بەشێكی سەربەخۆ .

لە پرسـراوی مەڵبەندی لاوان لە دهـۆك

بـۆ ڕۆژنـامـەی هـاوكـاری « ئـەدوێ »

كاك محمود مفتی

بایەخ دان ، بـە لاوان و ڕەخساندنی پێویستیەكانیـان ئەركێكی پیرۆزەو بەتایبـەتی كردنەوەی مەڵبەندەكانی لاوان لە زوربەی شـارەكاندا هەنگاوێكی بەجێیە بو خەریك كردنی لاوان بەشتی سـود بەخشەوە ، پەیامنێری هاوكاری لە پارێزگای دهۆك چاوی بـە «كاك محمود مفتی» بەرێوەبەری مەڵبەندی لاوان كەوتووە ئـەم گفتوگویـەی سەبارەت بـە ئـەروك و ئیشـوكارەكانی مەڵبەندی لاوان لـە گـەڵ كردوە .

پرسیار : ژمارەی ئەندامێتە مەڵبەندێ لاوان لە دهـوك چەندن ؟

بەرسف : ژمارا وان نوكـە ٦٦٧ ئەندام ٥٣ ژوان كچـن ییت دی كورن .

پرسیار : هەوەل ساڵا ١٩٧٥ چ چالاكی كریە ؟

بەرسف : ساڵا ١٩٧٥ ئـەم بڤـان چالاكییت خارێ یێت رابین .

أ - ئەم چونیە شێرانەكـێ لسەر سنگێ كورو كـچ بەشداربون ڤێ سێرانێ لسەر فەرمانا ڕێڤەبەریا وەرز شـولا وان ئەم پێ رابوین .

ب - ئەم ب سێ ئاهنگێت خوش رابوین لسەر شـانوێ خویندگەها كاوە ب مناسبەتـا (٨) شواتێ «١١» ئـاداری ١٧ تیرمەهێ .

ح - بیرهـاتیا (٣٠) تیرمەهێ ئەم چونیە سێرانەكێ ل سەرسنكێ .

د - تیپامەیا گویانا گولانێ دگەل ئـەڤ تیپێت خارێ یاری كر .

١ - تێكوشانا میللی
٢ - موسەنا
٣ - خەبات
٤ - سوێس
٥ - ئەلماس
٦ - راپەرین
٧ - سمێل
٨ - باختمێ
٩ - زاخو
١٠ - ڕێڤەبەریا

« شرطە » لدهوكـێ تێ دگەل تیپا ئەلماس و زاخـو ئەم خارەبتوین جارەكـێ ژی دگەل سمیلێ ئەم خسـارە تبوین .

پرسیار : فەرمانبـەرێت هەوە دكێمن بو چی هنـك فەرمانبەرا نادامەزرینن .

بەرسف : راستە چەنـد فەرمانبەرێت مـەدكێمن . دەرگەهێ ڤەكریە هەركەسـێ حەزكەت بلا بێهێت داخازاخو پێش كێش كەت دی دامەرزینین ئەمینداریا گشتی یاروشـن بیری و لاوان گەلەك پێ كولێ دكەت تاكو ئەو شاغرێت هەین بومە پركەن .

پرسیار : بوچی كوڤـارا هەوە دەرناچیت .

بەرسف : براستی ئـەم نەشێین بێژین گوڤارامـە دەرناچیت چمكی نوكە گەلـەك كارێت تێنەكرن تاكوگوڤـار دەربچیت . بهاریكـاریا برادەرێت لێژنا ڕوشن بیـرط زێدەبار ماموسـتا محمـد ئامیدی و داود قادرێ نزیك دێ كەڤیتە دەستێ خویندەوارا .

پەیامنێری «هاوكاری» لە دهوك

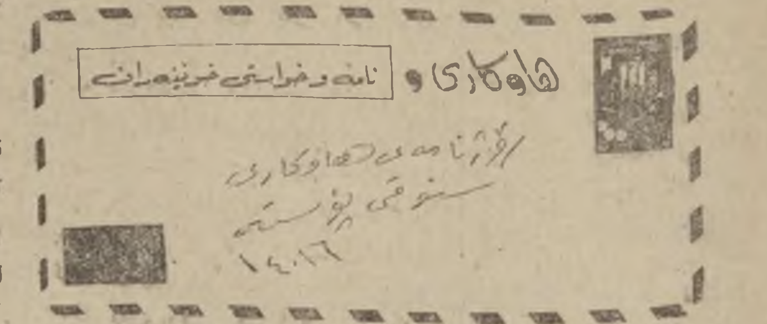

میوانخانەی « شیرین » لە سلێمانی ئەم كارە سەیرەی چۆن كرد ؟!

● برایـەك ، نامەیـەكی ناردوە ، وەك خـۆی بـڵاوی ئەكەینـەوە ، ئێمـە تەنیـا ئـەوەندە لـە خـاوەنی « میوانخانەی شیرین » لـە سلێمانی ئەپرسین : چۆن ئەم كـارە سەیرەی كردو بەزەیی نەهاتەوە بـەو نەخۆشەدا ؟! دیسان نامەكەش بەرچـاوی لا دیاری كراوەكان ئەخەین كـە لێپرسراوی دیاری كردنی نرخی نوستن و ژان كـردنی پشوی هاووڵاتیەكانن :

نامەكە ئەڵێ :

(برایان :

پیرێكی لادێی كـە نـاوی « حمدی حاجی »یە لەم ڕۆژانەدا چوە بۆ سـەفەر بۆ شـاری سلێمانی ، لـە بـەر ئەوەی منداڵەكانی نەخـۆش بـوە ، ماوەیەكی زۆر لە میوان خانـەیەك گەڕاوە ، هەر كەزانیویانە نەخۆشی پێیـە !! جێیانیان نەكردۆتەو ، بەڵام لە ئەنجامدا هەرچۆنی بێ توانی جێگای سێ كەس لـە میـوان خانـەی (شیرین) پەیدا بكات ، لـە سەعات ١٢ی شەودا شاردی میوانخانەكە چۆتە سەرێ و پێ وتوە : كاكـە بەتانیەكانمان بدەرێ ، نابێ دوو بەتانیتان هەبێ هەر چـەند هەوڵی داوە ، بـەو سەرمایەو نەخۆشی یەیە بـە بەتانیـەك ئیدارە ناكەن بێ سود بوە ، دوایی چۆتە لای خاوەنی میوان خانەكەو كەچی ئەم پێی وتوە : كاكە هـەر ئەمەیە ، بەتانیـەكان عی شاگردەكانە ، دوای ئەوە ڕازی بوە ، بەرامبەر گێڕانەوەی بەتانیەكان « ٤٠٠ » فلس بۆ هەر بەتانیەك بدات ، بیجگە لە كرێی ئوتێل كـە ئەویش « ٤٠٠ » فلسە بۆ هەر ئەفرێ !! واتـە بەتانیـەكان كرێی تایبەتیان بوە !!) .

● سـینەماكـانی ناوچەی كوردستان ●

● كاك « شـاخـەوان خۆشناو » لـە پۆلی دووەمی قوتابخانەی ئامادەیی كشتوكاڵ لـە هەولێر نامەیەكی ناردوە تیایدا ئەڵێ :

(زۆربەی ئەو فلیمانەی لـە سینەماكانی ناوچـەی كوردستاندا پیشان ئەدرێن ، بـە تایبەتی لـە مەڵبەندی ئوتونومی بێ كەڵكن ، یان زۆر كـۆنن ، یـان ناوەرۆكی و بەرازیان هەیە كە لەگـەڵ خورەوشتی ئەمڕۆی كۆمـەڵی ئێمەدا ناگونجێ و كاریگەرێكـی سەلبی ئەكاتە سەر پەروەردەی لاوەكانمان) .

هاوكاری :

كومان لەوەدا نیە ، لـەم قوناغی گۆڕانی بەرەو پێشكەوتنەی تێكـڕای وڵاتەكەمان ئەبیبنێ ناگونجی ئەو فلیمانەی لە سینەماكاندا پیشان بدرێن لـە مستەوای ئەو گۆڕانەدا نەبێ و ناشكونجێ ڕێـگا بدرێ بەخـاوەن سینەماكان بـە ئارەزوی خۆیان یاری بە زەوق و ئارەزوی خەڵكی بكەن . وە ئێمە كاك شاخەوان و هەموو هاووڵاتیەكان ئاگادار ئەكەین كـە وەزارەتی ڕاگەیاندن بڕیارێكـی دەركـردوە بـۆ كۆكردنەوەی هەموو ئەو فلیمانـەی لـە سینەماكانی وڵاتدا هەیە بـۆ ئەوەی سەر لەنـوێ سـەیر بكرێتەوەو ئیتر ناوە نادرێ ئەو جۆرە فلیمانە بڵاو ببنەوە كـە لەگـەڵ ڕێڕەوی شۆڕشدا لەروی پەروەردەوە ناگونجێـن بێ گومان ئەم هەنگاوە سینەماـ كانی ناوچـەی ئۆتۆنومیش ئەگرێتەوە .

چـەمچەماڵ چۆنە ؟!..

كاك (لطیف كریم چەمچەماڵی) لە ئامادەیی كشتوكاڵی بەدرەجو لە سلێمانی نامەیەكی دورو درێژی ناردوە دەربارەی چەمچەماڵ دوای پێشەكیەكـەی :

(بەڵام چـەمچەماڵ قـەزایەكی دواكەوتوە لەبارەی :

- هەتا ئیستا كتێبخـانەی گشتی تیا نیە كـە خوێنەرو قوتابی سودی لێوەربگرێ .

- تەنیا سـێ قوتابخانەی سەرەتایی تیـایەو ژمارەی قوتابیەكان لەوەزۆر تر هەڵئە گرێ .

- سینەمایەكی تێدانیە كـە خـەڵكی لەكاتی بێ ئیشی‌دا سودی لێ ببینن .

- مەكتەبەی فرۆشـتن كتێب و ڕۆژنامەی لێنیـە یەكی بیەوی ڕۆژنامە یان كتێب بكرێ ئەبێ سەفەرێكی بۆ بكات !

- لەكاتی زسـتاندا قوڕی كۆڵانەكان خەڵكی ماندو كردوە ، هیچ نەبێ چەورێژی كەن .

- قوتابخانەیەكی ناونـدی كچانی تێدا بو لەبـەر نەبوونی ماموستا ئەویش داخرا !

هاوكاری :

نامەكـەی كاك لطیف كریم سەبارەت بە كـەمو كورتی چەمچەماڵ بەرچـاو ئەخەین و ئەڵێین بەراستی چارەسـەری هەموویان بە خێرایی و دەستو برد زۆر پێویستەو ناشكونجی قەزایەكی وا گەورە بەو كەموـ كوریانەوە بنـاڵێنێ هیوادارین كاربەدەستانی دڵسۆز هیمـەتێكی گورج و گوڵانە بكەن .

كورتە وەڵام :

● كاك سـالار علی ..

تێناگەین چیت نووسـیوە ، دیسان ناونیشان بۆ ئـەم كوشەیە لـە ڕۆژنامەكەمان زۆر پێویستە .

● نامەی قوتابیانی ئامادەی كچانی سلیمانی : ئەوەی باسی ئەكەن ، زیـاتر ڕونی بكەنەوە ، بەناونیشانەوە و ئێمـە ئامادەین گیروگرفتەكەتان بەرچـاو بخەین .

● كاك مسـعود عزالدین : ئەوەی تۆ باسی ئەكەی ببـورە یەكەو ڕاست نامە بۆ ئەو لایەنە خۆی بنوسە بەڵكو وەڵامێكـت دەست كەوێ .

Institut Kurde de Paris

یەكیەتی قوتابیانی
كوردستان
ئامادەی ئەكات

بروسكەی یەكێتی قوتابیانی كوردستان بۆ سەرۆك كۆمار

باوكی سەر كردە سەرۆك كۆمار كاك احمد حسن البكر
هەڤالی تێكۆشەر صدام حسین جێگری سەرۆكی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆرش ٠

بەبۆنەی دووەمین دەورەی ئاسایی ئەنجومەنی ئیداری یەكێتی قوتابیانی كوردستان سڵاوو رێزی قوتابیانتان پێشكەش بێ لەكاتێكدا بەجەرگانە سەركردایەتی كاروانی شۆرشی (١٧ـ٣٠) تەموزی نەتەوەیی پێشكەوتوخواز دەكەن ، پەیمانتان بۆ تازە دەكەینەوە كە هەرگیز لە رێی خەباتدا لانەدەین و پشتگیری گۆڕانە سۆشیالیزمی‌یەكان بكەین و دەرس لەو تاقی كردنەوانە وەرگرین كە چەند ساڵە شۆرش پێیدا دەڕوات ٠

ئێمە لەو قۆناغە ناسكەی ئەمڕۆ كە نەتەوەی عەرەب پێی دا دەڕوات خۆمان لەریزی پێشەوەی خەبات دادەنێین بەگیان و زانیاریشەوە ئامادەین بۆ پاراستنی شۆرش و پشتگیری داخوازی‌یە جوامێرانەكانتان دەكەین بۆ بوژانەوەی بەرەی ژووروو بوژانەوەی بەرەكانی تر ٠

هەر بژین بۆ سەركردایەتی ئەم نەتەوەیە بۆ یەكێتی و سەربەستی و سۆشیالیستی ٠

ئەنجومەنی ئیداری
یەكێتی قوتابیانی كوردستان

وتەی مەكتەبی سكرتاریەت بەبۆنەی «١»ی مارتەوە

ئەمڕۆ یادی بیرەوەری سێیەم ساڵەی سەركەوتنە مێژوویی‌یەكەیە كە شۆرشی (١٧)ی تەموز بە سەركردایەتی پارتی بەعسی سۆشیالیستی دوای خەباتێكی بێووچان دژی كۆمپانیا مۆنۆپۆلەكان هێنایەدی ، لە هەمان كاتیشدا مامۆستایان لە رۆژی جەژنی خۆیاندا دەژین كە حیزب بۆی هێنانە دی ٠ ئەو سەركەوتنە مێژوویی‌یەش كە بەراستی گۆڕانێكی دیارە لە رێگەی شۆرش و ئامانجەكانی بۆ بنیات نانی كۆمەڵایەكی سۆشیالیزمی ئەم راستی‌یەش بە ئاشكرا لە بواری قوتری عەرەبی و دەوڵەتان دیارە ٠

بۆیە دەبێ ئەمڕۆ زیاتر هەوڵ بدەین و خۆمان ماندوو بكەین تا كاروانی شۆرش بەرەو پێشەوە بەرین ئامانجەكانی لە خەڵك بگەیەنین و هوشیاری سەردەم بكەینە خۆراكی بیری ئەم نەوەیە تا لە گەڵ دروشمی « جارێ ئەرك دوایی ماف » بەك بگرینەوە ، كە زانیاری و تێگەیشتن سنووری ئەم ئەركەش دیاری دەكەن ٠

قوتابیانی تێكۆشەر ٠٠ ئێمە لە خۆڕاگرتن و بەرگری كردنی ئەم چەند ساڵە تاقی كردنەوەمان وەرگرتوەو پەیمانیش بۆ سەركردایەتی حیزب و شۆرشەوە بە تایبەتی باوكی تێكۆشەر كاك « احمد حسن البكر » دووپات دەكەینەوە ، كە لە رێی تێكۆشان و خەبات لانادەین بۆ پاراستنی دەسكەوتەكانی شۆرش تا كاری بنیات نان و بەرەو پێشەوە چوون وەك چۆن راپۆرتی سیاسی دەست نیشانی كردووە دێتە دی ٠

یەكێتی قوتابیانی كوردستان زۆر جار دووپاتی كردۆتەوە كە دەورە نیشتمانی‌یەكەی دەبێ لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی وە لە رێی یەكێتی مەركەزی « یەكێتی نیشتمانی‌ی قوتابیانی عیراق » بێنێتەدی تا كۆمەڵگای یەكێتی و سەربەستی و سۆشیالیزمی دڵێتە پێشەوە ٠٠٠

سڵاو لەوانەی نەوتیان خۆماڵی كردو سەركەوتنیان وەدەست هێنا ٠

سڵاو لە مامۆستایان كە كاری بنیات نانیان لە ئەستۆیە ٠

مەكتەبی سكرتاریەتی
یەكێتی قوتابیانی كوردستان

كە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبی دوای شۆرشی (١٧)ی تەمووزدەسەڵاتی لە عیراق بە دەست هێنا ، لە پرتیشكێكی زۆرخراپە سەر شۆرش و رێكخراوەكانی حزب لە هەموو جێگایەكو لە لایەن چەندین ناقمەوە ٠ وە شێوەیەكی كتوپری بەر پرسیاری گەورەی خراپە سەرشان ، پارتی بەهۆی دەسەڵاتەوە كە لە عیراق بە دەستی‌یەوە بوو ، وە لە رێگای رێكخراوەكانیەوە لە وولاتانی عەرەبا ـ داوا كراوبووكە دروشم و بەرنامە بلاوكراوەكانی بەكردەوە جێبەجێ بكات٠ وە بەخێرایی ئەركەكانی بەدی بهێنێ و هەڵوێستی سیاسی و سەربازی و ئایدیولوجی و رێكخستنانەی فراوان و هەمەجۆرەو بەو پەڕی وردی و ئاگاداری‌یەوە بنوێنێ ٠

له راپۆرتی سیاسی هەشتەمین
كۆنگرەی قطری حزبی
بەعسی سۆشیالیستی عەرەب

له هەفتەی داهاتوودا

هەموو لقەكان ئاگادار دەكەینەوە كە لە ژمارەی داهاتوودا بە درێژی راپۆرتی رۆشنبیری‌یان بلاو دەكرێتەوە، میهرەجانە شیعری‌یەكەی لقی هەولێریش بە وێنەوە بلاو دەكەینەوە،وە ئەو نووسینانەی گەیشتوون هەمووی لە كاتی خۆیان بلاو دەبنەوە ، حەزیش دەكەین ئەوە بزانن ـ مقابەلەـ كردن بێ وێنە ناگونجێ جا تكایە بۆ جارێكی تر وێنەكانیش بنێرن و سوپاس ٠

لەگەڵ قوتابیاندا

جمال‌الدین محمد امین
ئامادەی كردوە

مادام « خەباتی قوتابیان »لاپەڕەی ئەمو قوتابیی‌یەكی كوردەو لە پێناوی ویست و ئاواتەكانیاندا دەنوسن ئێمەش بەباشمان زانی گفتوگۆیەكی خۆمانە دەربارەی ئەم لاپەڕەیە لەگەڵ ئەندامانی لیژنەی رۆشنبیری و راگەیاندنی مەڵبەندی لقی هەولێر بكەین هەریەكە لەبارەی بۆچوونی خۆیەوە شتێك بلێ بەریش بەرەوپێشبردنی سەركەوتنی لاپەڕەكە بێت٠ ئاكە پرسیاریش كە ئەم لاپەڕەیە هەڵسەنگێنی ئەوەیە ٠

پ ـ لاپەڕەی خەباتی قوتابیانتان چۆن دێتە بەرچاو ؟

وەلامی كاك هونەر محمد حسن سكرتێری لیژنەی رۆشنبیری راگەیاندنی مەڵبەند :

لاپەڕەی خەباتی قوتابیان لەرۆژنامەی هاوكاری بە رای من شتێكی زۆر بەسودە بۆ براقوتابی‌یەكان ، بەتایبەتی نوسەرەكان ، كە هانداێكە بۆ ئەو برا قوتابیانەی دەستی نوسینیان هەیە بە گشتی ، وە بۆ ئەوانەی كە تازە ئارەزووی سەرهەڵبڕین ئەكەن بۆ سەر جیهانی ئەدەب و رۆشنبیری ٠

ئەم لاپەڕەیە بیروڕای هەمو قوتابی‌یە نوسەرەكان دەرئەبڕێتەوە لەچوارچێوەیەكی هونەری‌دا پێشكەشی دەكا ٠

داوا دەكەین كەوا لەمەزیاتر هەنگاوی گەورە بهاوێژێ بۆ بلاوكردنەوەی بەرهەمە رەنگینەكانی قوتابیان هەروەها گونجاندن لەمە زیاتر لەگەڵ مێشك و بیروڕای قوتابی‌یەكان بۆ دروستكردنی دوارۆژێكی ئەدەبی روناكتر ٠

وەلامی كاك همزە حامد ئەندامی لیژنەی رۆشنبیری راگەیاندنی مەڵبەندی لقی سۆران :

ئێمە كە ئەم رۆ لاپەڕەی خەباتی قوتابیانمان لەرۆژنامەی هاوكاری‌دا ئەبینین شادمان ئەبین بەوەی كە دەنگی قوتابیانی كوردستان رائەنەیەنێ و لاپەڕەیەكی بزوتنەوەو خەبات و تێكۆشانی قوتابیانی كوردستانی تیا دەرئەخەوەو بەرەی پێ بدرێت زیاتر بێت ٠

وەلامی كاك فرید حسن ئەندامی لیژنەی رۆشنبیری راگەیاندنی مەڵبەندی لقی سۆران :

هەمو شتێ لەسەرەتای بوونیدا لەوانەیە شەقڵی ناتەواوی پێوە بێت و زۆر جار بكەوێتە هەڵە بەڵام ئەبێ وچانی كاركردن ئەوا پەیتاپەیتا ئەو رێبازە بەرەو پێشەوە دەڕوات ٠

لاپەڕەی خەباتی قوتابیان واخەریكە ئاستی بەرز دەبێتەوە بەڵام بەرای من پێویستە زیاتر تۆڕی نوسین تیایدا فراوان بكرێت و دەوری قوتابیان زیاتر رون بكرێتەوە ٠

وەلامی كاك طلعت معروف ئەندامی لیژنەی رۆشنبیری

بڕوانە ل ـ٢ـ

لە بیرەوەری خوێندنی بەخۆڕایی‌دا

شوان

بەر پا بوونی شۆرشی تەموزوەك لە سەرەتاشەوە سەركردەكانی رایان گەیاند لەپێناوی رەش و رووتی ئەم وولاتەدابوو ، بۆیە دوای (١٧)ی تەمووز وە تا ئێستاش بەردەوام لە گەل زان و ویستی گەل بەرەوپەو هەنگاوەكانی دەربڕی ئاواتەكانیانە گەرتی پەروەردەو فێركردنیش یەكێك بوو لەو كەرتانەی‌شۆرش بە پەرۆشیەوەبوو چونكە دەورێكی كارامەو لە بار لە بواری فێركردن و بوژانەوەی بیری نەتەوەیی‌دادەگیرێ ، راپۆرتی سیاسی هەشتەمین كۆنگرەی قوتری‌حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب ئەرك و كارەكانی داهاتووی دەست‌نیشان كردووەو بەردی بناغەی دوا رۆژێكی رەچاو كراوی بۆ عیراق نیشانە كردووە ، تا ئێستاش ئەگەر هەر هەون و تەقەلایەك بۆ بوژانەوەو زیاد كردنی قوتابخانە درابێ هێشتان ناوبەتی بكانە ویستەكانی حیزب بەلام دەبینین باخچەی منداڵان لە ساڵی ١٩٧١ كە (٨٣) باخچە بووە لە ساڵی ١٩٧٤ بووە بە (٢٠٣) هەر لەو ساڵەدا بوو بە (١٧٤٩) لەو لاشەوە ژمارەی مامۆستاو فێركەران بوونە (١٣٩١) كە پێشان تەنها ٥٦٦ بون ئەمە ئەگەر بە نسبەت باخچەی منداڵان وا بوو بێ قوتابخانە سەرەتایی‌یەكانیش لەو باشتر بوون ، بە پێی رێرەوی حیزب برەوی پێ دراو لە هەر لاوە سەرەتای بنیات نانی قوتابخانە دەستی پێكردو مامۆستای پێویستی بۆ رەوانە كرا ٠ هەروەها قوتابخانەی ناوەندی و ئامادەیش گەلێ بەرەوپێشەوە چوون و بەرەوبەباری خوێندن و مامۆستاو بەرنامەی خوێندنیان درا تا لە گەل باری پێویستی بڕوات ٠

نیستاش لە نەخشەی گەشەپێدانی ٧٦ ـ ١٩٨٠ وا دیاری كراوە كە لایەنی خوێندنی پیشەیی زیاد بكرێت و هەروەی پێویستیش هەیە بۆی جێبەجێ بكرێت تا ئەو ئاواتانە دێنێتە دی كە راپۆرتی سیاسی بە ئەمایەتی ، دوای گۆرینی بەرنامەی خوێندن لەم ئامادەیی‌یانە بۆ بەرەو دەسكەوت و بەرهەم هێنان كارێكی خوێندنی ئەزەری بەمەشق كردوە دەبەستێتەوەو كادیری پیشەیی تێگەیشتوو پەیدا دەكات ، پێویستی وڵات بە كەسانی تێگەیشتوو لە بواری بوژانەوەو پلانی ئەتەوەیی وای كردووە كە زۆر برەو بە خوێندنی زانستیش بدرێت تا ئەوانەش لە رێی لێزانینی خۆیان بەشداری كاروكوژانی بەرەو پێشەوە چون بكەن هەر بۆ ئەمەش رادەی وەرگیراوانی بەشی زانستی لە ئاموژگاو زانكۆكان نزیكەی (٧٠٪) ئەبێت ٠ كە وڵاتیش ئەوەندە پێویستی بە كادرو كەسانی تێگەیشتوو هەبی دەبێ بیریش لەوە بكرێتەوە كە هەموو پێویستی

یەك جێبەجێ بكرێت تا بەئاسانی هەموو ئاواتەكان بێتە دی ، بۆیە بڕیاری خوێندنی بە خۆرایی لە جێی خۆی بوو كە هەموو پێویستی‌یەكانی قوتابیان لە « دەفتەرو قەڵەم و ئامرازەكانی تر بە خورایی بۆ دابەش كردن هەر بۆیە تەنها پارەی دەفتەرەكان لە ساڵیك (٣) ملیون و نیوی تێچوو٠ خوێندنی بە خۆرایی ئەگەر ئەو هەموو پێویستی‌یانەی بۆ قوتابیان هێنابێتە دی و بارگرانی كرێنی پێویستی‌یەكانی سوك كردبێت سوودێكی زۆریشی هەبوو كە قوتابخانە ئەهلی‌یەكانی‌هەمووی لەناوبردو رەسمی و دەوڵەت خۆی سەرپەرشتی كردن و رێگاو شوێنی بۆ دانان ، ئەم هەنگاوەی حیزب زیاتر باری پەروەردەو فێركردنی بەرەو سۆشیالیزمی بردو لە گەل ئاواتەكانی یەك خستەوە چونكە هەموو ژیان و بەرەو پێشەوە چونێكی تریش تەواو نابێ ئەگەر هەموو لایەنەكانی ژیانی ئەو كۆمەڵە پێكەوە بەرەو نەبات

لەبێناوی پاراستنی سامانی نەتەوەیی

دارا

« ٤ »

لە باسی پێشووماندا گەیشتینە ئەو شوێنەی ووتمان هەندێك بەهەر هەنجەتێك بێت دەسكاری سامانی نەتەوەیی دەكەن و بە ئارەزوو ویستی خۆیان دەیگۆڕن، گویا هەندێكی لە گەل رۆژگاری ئەمرۆ ناگونجێت ، یان چۆن دەبێ ووشەی بێگانەی ئەوەندە تێ بكەوێ ، هەموو میللەتان لە سامانی كۆنیان لایەنی چاك و خراپ هەیە بەلام ٠ ئەت مانای ئەوە نی‌یە لە بەر هەندێ لایەنی بێ هێز هەموو سامانی نەتەوەیی پێ شیل بكەین ٠ لە فۆلكلۆردا نرخی ووشە بە ئاشكرا بەدیاردەكەوێت و دووریش نی‌یە زۆر بابەتی وا ئاشكرا بكات كە ئەگەر هەر وا سەر پێیی سەیری بكەین تێی ئەگەین ٠ووشەی بێگانە هەر ئەوە نی‌یە بێگانەیەو دەبێ فرێ بدرێت و بابەتەكان پاك بكەینەوە ، ئەم مەسەلەیە زیاتریش هەڵدەگرێ، ئەوە رەنگە بەلای هەندێك بە پێچەوانەوە بێت و بیانەوێ ئەم رێبازە بەكار بهێنن و لە پەنای هەندێ بۆ چوندا بجولێن بەلام وابزانم ئەم رێگە گرتنە نەك هەر هەڵەیەو دەبێ خۆمانی لێ بە دوور بگرین بگرە ئەگەر وای لێ هات مێژووی پەرەسەندنی زمان و ئاشكرا كردنی بنجی هەندێ ووشەش هەر نغرۆ دەكات ، بوونی ووشەیەكی عەرەبی بە تایبەتی ئەگەر ناوی كەس یان شوێن بێت ئەوا مێژووی پەیدا بوونی ئەو نووسینەو رەنگە زروفەكەش بە دیار بخات ، لەوەش زیاتر ووشەیەكی بێگانە لە نووسەرێكی كورد بەكاری هێناوە یانی كەوتۆتە ناو فۆلكلور بەپێی پێویستی ئەو سەردەمە و باری لێكدانەوەی نووسەرەكە جێی خۆی گرتووە، كە ئەو ووشەیەشی دەكەیتەوە كوردی نەك هەر شوێنەكە بەردەدات واتاش دەگۆڕێ ٠٠ دوای ئەوەش مێژوویی پەرەسەندنی زمان لە تێكستە ئۆنانی و لە زمانی گێرانەوە دیارن ، بە تایبەتی تێكستەكان، كە هەریەكە لە لای خۆیەوە مێژووی سەردەمێك دەست نیشان دەكات جا لاداتیان ئەو مێژووەش تێك و پێك دەداو زمان ئەگەر لای ئێمە تا ئێستا زنجیرەی بەرەو پێشەوە چوونی ئەگەر لای ئێمە تا ئێستا دیراسە نەكرابێ و خەڵكی تریان پێ رانە هێنابێ لای نەتەوەكانی تر لەوە گەیشتوون كە زمان لە خۆیەوە ووشەی زیاد وەرنا گرێ ٠

بەلام تا ئێستا چی كراوەو چی نەكراوە ٠ دەبێ بەر لە هەموو شتێك ئەو سەرەتایانە باس بكرێت و لەم لاو لەو لا رێگا بۆ بەرەو ناو ئەو باسە خۆش بكرێت تا ئەگەر هەر قوتابیەك ، نووسەرێك ویستی لەوانە دەست پێ بكات و بیتە نەتەوەی كۆ بكاتەوە یان بەوەنا هەندێ زانیاری سەرەتایی لەواتە دەست پێ بكات و ببێتە رێ نیشەن دەری ئەو كەسە ٠

ئێرەوە ئەبەر واز لەم سەرەتایش بهێنین دێینەوە سەر ئەوەی تێ زەمەت دەدات كامەیەن دەتوانێ سامانی نەتەوەی پاراستن و دووبارەش كێیە دیراسەی دەكات ؟

تا ئێستا شتێك بۆ كۆ كردنەوەی سامان كراوە بەڵام چەندەو چەند نی‌یە یان ئێستە ئەوانەی ئەم سامانەیان كۆ كردۆتەوە ؟ ئەوانەی سامانی نەتەوەی كۆ دەكەنەوە یا هەر كەسێك بێ بەڵام بەراستی دەست پاكی لە گەلدا بێت چونكە ئەو بەرهەمانە هێنی هیچ كەسێك نین هی میللەتن خۆیەتی ، تا ئێستا ئەوەی خزمەتێكی گەورەی كۆ كردنەوەی فۆلكلوری كردبێ مامۆستای خوا لێ خۆش بوو (ووردی) بوو خەڵكی تریش هەن بەڵام ئەوەی هەر دیار بووە ئەوە ، تاكە لێكولینەوەی‌زانستی‌یانەش تا ئێستا لە بواری لێكدانەوەی سامانی كراوێ كتێبەكەی

(د٠ عیزەدین مستەفا)یە كە بە شێوەیەكی‌زانستی و ووردبینانە باسی فۆلكلور دەكات و لە هۆو بنجی هەموو شی دەدوێت ، ئەو دوو كەسەشم بۆ ئەوە هێنایەوە راستی ئەو مەسەلەیەی پێ بدركێنم لە وابزانم خوێندەواریش هەو هەمان رای هەیە ، ئەوەش دڵنیام خەڵكی تریش زۆرن زانستی‌یانەش لە باس و بەرهەمەی فۆلكلوری بەرزنەوە بەڵام ئەوا بەرهەمەكانیەن !!

كە وای لێ هات بە نیسبەت ئەوانەی (بە تایبەتی قوتابیان) كە كەرێكی زۆر بەربلاوی ئەم مەیدانەن و زۆریشیان خەڵكی گوندن و دەتوانن هەر هیچ نەبێ لەرێی هەست بە لێ رسینەوەیەن دەست بەوە بكەن بە ئەو سامانە بپارێزن و نەهێلن بفەوتێ ، ئەگەر مەسەلە گەیشتە ئەو رادەیە قوتابیان دەتوانن ئەركی مێژوویی خۆیان تۆزێكی تریش گەم بكەنەوەو بەرامبەر ئەنەوەكەیان روح سوك نەبن و كەڵە پووری ئەم نەتەوەیە زیندوو بكەنەوەو لە فەوتان رزگاری بكەن ٠ جگە لەمەش هەر قوتابی‌یەك دەتوانێ نەك هەر باس و بابەتی شێوەی فولكلوری نێمە هەڵبەستی هەموو رووەكی ژیانی كوردەواری‌یە ، وەنەرێنی نە لاوەیەكی ترن ، پاراستنی دەستنو سێكی كۆن ، زیندوو كردنەوەی داستان و سەرگوزەشتەیەك ، تۆمار كردنی گۆرانی‌یە میللی‌یەكان ناو نووس كردنی شایەرو

بڕوانە ل ـ٢ـ

قوتابی و كۆمەڵ

(ج ـ م)

ـ ٢ ـ

لە زنجیرەی پێشوودا ئەوەمان روون كردەوە كە قوتابی‌یان دەورێكی گەورە ئەبینن لە دامەزراندنی كۆمەڵایەكی پێشكەوتوودا ، بەم پێیە قوتابی جگە لەوەی كە خۆی یەكێكە لەو كۆمەڵە ، لەهەمان كاتدا دامەزرێنەرێكی راستەقینەیە ٠٠ دامەزرێنەی بەردی بناغەی شارستانی‌یەتی، ژیانی كۆمەل ژیانی ئەوە ، بەلام ئەو تاقی كردنەوانەی قوتابی پیا ئەڕوات جیاوازە لە تاقی‌ـ كردنەوەی مرۆڤێكی سادەی نەخوێندەوار ، بۆیە پێوستە ئاگاداری ئەوەبین كە رێگەیەكی سەركەوتوو بدۆزینەوە بۆ ئەوەی بتوانین ئەو شتەی ئەمانەوێ بهێنینەدی ، چونكە دوور نی‌یە كە گەلێ شت ئەبێ كە لە گەل پیروهۆشی مرۆڤێكی سادەی نەخوێندەواری دوا كەوتوودا نەگونجێ، وە ناهەقی لە گەل ناكرێ ، چونكە مرۆڤی نەخوێندەوار هەر بەدەوری خۆی‌دا خول ئەخوات ، بەلام لە بەر ئەوەی پلەی رۆشنبیری زۆر نزمە هەر لەو قالبەدا ئەمێنێتەوە كە تیا ژیاوە لێرەدا ئێمە نابێت بكەوینە دەریای گومانەوە ورەمان ئەمێنێ متمانەمان هەرەس بهێنێ ٠ بەلكو بەپێچەوانەوە ، پێوستە زیاتر تین بدەینە خۆمان و هەوڵی ئەوە بدەین كە ئەو كەسە لە دەریای گومان و دوو دڵی‌دا دەربهێنین ، رێگای هۆشمەندی پیشان بدەین ، بیروو باوەڕی فەلسەفی بۆ باس بكەین، ئەگەر پەیڕەوی ئەمەمان كرد ئەوە بێ گومان ئەمەمان گەیاندێتە ئەوەی قۆناغێكی ترمان بڕیوە لە ئەركی خزمەت كردنی كۆمەڵدا ٠

(ماویەتی)

Institut kurde de Paris

گۆشەی فەلسەفە :

سانت ئەنسلم

لە نێوان لاهوت و فەلسەفەدا

حەمید عزیز

ئەنسلم ناوێکە لەو ناوانەی لە لاهوت‌و فەلسەفەی سەدەکانی ناوەڕاستدا ئەدرەوشێنەوەو لەسەر لاپەڕەکانی مێژوو سەرنج ڕائەکێشن ‥ قەشەیەکی قوڵ‌و مەند ، ڕۆشنبیرێکی بیرتیژ ، فەیلەسوفێکی کاوامەو دووربین‌و لەسەرخۆو جوامێر ، مامۆستایەکی شارەزا ، قوتابی‌یەکی هەمیشە ئەسرەوت ، لاهوتناسێکی بێ‌وێنە بووە ·

لە ساڵی ١٠٣٣ی زایین لە ئوستای ئیتالیا هاتۆتە دنیاوە ، باوکی لەمنداڵی‌یەوە ناردویەتیە بەرخوێندن ‥ وەکو نەریتێکی ئەو سەردەمە بەخوێندنی ئینجیل‌و لاهوت‌و ئاینی مەسیحی‌و زانستی سەدەکانی ناوەڕاست گۆش کراوە ··· لەدێری (بك)ی بەندیکاتی نۆرماند خوێندنی تەواوکردوە کە لەژێر چاودێری لانفرانك ناوێك دابووە ‥ ئنجا بووە بە سەرۆکی (سانت)ەکانی کانتربری ·

ئەنسلم زۆربایەخی بە کێشەی (نەقل)ی(١) نەداوە بەڵکو بەتەنگەوە بووەو هەوڵیشی‌داوە کە باوەڕو لاهوتی مەسیحی بە شێوەیەکی ڕێك‌وپێك‌و پشت ئەستور بە عەقل بخاتە پێش‌چاو · لەسەر داخوازی قوتابی‌یەکانی دوو کتێبی داناوە بەناوی (ڕازی دەرون و سەرەتا)(٢) تیایاندا چوار بەڵگەو نیشان ئەهێنێتەوە دەربارەی بوونی ئافەریدەکار (الخالق)و ڕەخنەی ناحەزانیشی ڕەت‌ئەکاتەوەو ئاوڕێك لەچەند کێشەی تری لاهوت‌و فەلسەفە ئەداتەوە ·

ئەنسلم وەکو قەشەو ڕوشنبیرێکی سەردەمی خۆی ، خامەکەی بەشەوتمی بەرەبەیانی سەدەی یازدەهەم پاراوکردوە ، وەڵامی ئەو پرسیارانەی داوەتەوە کە ئەوکاتە لە مێشکی شارەزایانی ئاین‌و لاهوت‌و فەلسەفەدا بەنگیان خواربووە ·

فەلسەفەی ئەنسلم :

لەسەدەی یازدەهەمدا فەلسەفەی ئەفلاتون‌و سانت ئۆگستین لق‌وپۆیان بۆ هەموو گۆشەیەکی کلیسا هاویشتبو ، ئاتارادەیەکی زۆریش ببون بە فەلسەفەی ڕەسمی کلیسا ‥ ئەنسلم ڕێچکەی ئەو فەلسەفەیەی گرتەبەرو شاڕێکاکەی کوێر نەکردەوە ، لەمەش زیاتر هەنگاوێکی تری بەرەوپێش نا کە دانانی بەڵگەی ئەنتۆلۆجی بوو ، ئەو بەڵگەیەش لەئەنسلم بەولاوە مافی کەسی پێوە نی‌یە ·

بە باوەڕی ئەنسلم تێگەیشتنی عەقل‌و بڕوای باوەڕ توندوتۆل بەیەکەوە بەستراونەتەوە ، هیچیان بەبێ ئەوی تریان نابن · وە بڕوا هێنان‌و باوەڕبوون بەخوا سەرچاوەی هەموو زانینێکە ، هەر بۆیەشە ئەیوت (بڕوا بهێنە تاوەکو عاقڵ‌و دانیشمەند بیت) ·

لاهوت‌و بوونی خواو بڕواو باوەڕ بەری بناغەی بەرهەم‌و زیارەتەی ئەنسلم پێك ئەهێنن ‥ لە لاهوت ا خاوەنی (ڕازی دەروون) چوار بەڵگە ئەهێنێتەوە کە سیانیان لەبەرهەمی فەیلەسوفەکانی پێش‌وتردا ئەبینرێ‌و ئەو بەدەستکاری‌یەوە پێشکەشیان ئەکات ‥ بەڵگەی چوارەمیشیان داهێنانی خۆیەتی ‥ کەواتا ئەم بەڵگانە کامانەن ؟!

بەڵگەکان :

لە سەرەتادا ئەنسلم ئەڵێ : ئەگەر سەرنجێك لە دەورو پشتمان بدەین‌و ئۆرێك وردبینەوە چەند بەڵگەو نیشانێك بەدەمی خۆیان هاوار ئەکەن‌و بوونی ئافەریدەکار ئەسەلمێنن ، گرنگترینی ئەم بەڵگانەش ئەوانەی خوارەوەن :

● یەکەم : بەڵگەی خێرو چاکە :

ئەو شتانەی لەجیهانی دەوروپشتماندا هەن‌و هەست بە بوونیان ئەکەین بەپێی چاک و باشی‌ی لەیەکتری جیا ئەکرێنەوە (ا لە ب چاکترە ··· هتد) کەواتا ئەبێ بوونێك ، سەرچاوەیەك هەبێ کە خۆی ئەم چاکەو باشی‌یە ··· ئەو بوونەش یان لەخۆیدا خێری ڕووتە یاخود باشی‌یەکەی لە سەرچاوەیەکی ترەوە وەرگرتووە ··· زنجیرەی (ا لە ب وەری گرتووەو ب لە ج وەری گرتووە) هەتا هەتایە بەردەوام نابێ‌و بڕناکات ، هەر ئەبێ لەلای بوونێك کۆتایی بێت ، بەمەش ئەو کە خۆی لەخۆیدا سەرچاوەی بوونی چاکەیەو لەکەسی ترەوە وەری نەگرتووە ··· کەواتا ئەم بوونە ئافەریدەکارە (الخالق)ە ‥

● دووەم : بەڵگەی ماهیەت‌و کەمال :

هەروەها هەموو شتێك بەپێی کاملی‌و ماهیەت‌و(٣) سروشت لەیەکتری جیاوازن ··· ئاژەڵ لە درەخت پەرەسەندوترەو ئادەمیزاد لە ئاژەڵ کامل‌و پێشکەوتوو پەرەسەندوترە ··· بەڵام ئەم ماهیەت‌و کاملی‌یە ئەبێ هۆیەکی هەبێ (دانا لەمنەوەو منیش لەباوکمەوەو باوکیشم لەباپیرمەوە بۆمان‌هاتوە ماوەتەوە ··· هتد) ئەم زنجیرەیە هەروا بەردەوام نابێ بەڵکو ئەگاتە ڕادەیەك ، ئەگاتە بوونێك (الوجود) کە ئەو هۆو سەرچاوەی هەموو کەمال‌و بەخشندەی هەموو ماهیەتێکە ئەو بووەش خوایە ·

● سێیەم : بەڵگەی بوون :

ئەو شتانەی کە ئێستاکە هەن ، ئەگونجا ببن‌و ئەشگونجا هەر نەبن ، بەڵام زاڵ‌بوونی بوونیان بەسەر نەبوونیاندا (واتە لەبەر ئەوەی هەن) ئەم کارە پێویستی بە هۆیەك (علە) هەیە ‥ ئەم هۆیەش یان پێویستە ببێ واتە (واجب الوجود) بێ یاخود ئەگونجێ ببێ (ممكن الوجود)ە · ئەگەر بڵێین ئەم هۆیە (ممكن الوجود)ە ئەوا بوونەکەی پێویستی بە (واجب الوجود)ە زنجیرەکەش ئەگاتە ڕادەیەك کە ئەو هۆیە بوونی لەخۆیەوەیەتی‌و ئەبی هەبێ ··· ئەمەی دواییش ئافەریدەکارە کە بوونەکەی پێویستی بە هیچ بوونێکی تر نیە ·

ئەم سێ بەڵگانەی ئەنسلم هەرچەندە لە بەرگێکی ڕێك‌وپێك‌و لۆجیکدا ڕازاندراونەتەوە بەڵام کۆن‌و پێش ئەویش باوبوون وە ئەو هیچی نوێی نەوتووە ··· ئەمێنێتەوە بەڵگەی چوارەم کە هی خۆیەتی‌و هەرایەکی زۆری لەسەر بەرپابوو ·

● **چوارەم : بەڵگەی ئەنتۆلۆجی :**

هەر یەکێك لەئێمە بیرێکی (فكرة) لەمێشکدایە دەربارەی بوونێك کە کەسی لێ گەورەتر نی‌یە ··· بەڵام ئەوەی هیچ شتێکی لێ گەورەتر نیە نابێ بەتەنیا هەر لەمێشکدا هەبێ ··· چونکە ئێمە ئەتوانین بەبیری خۆمان بۆ ئەوە بچین کەئەبێ ئەو بوونە لەواقعیش‌دا هەبێ‌و لەوەی مێشك بچێ‌و لەویش گەورەتر بێت(٤) ··· ئەنجامەکەشی ئەمەیە :ـ ئەوەی لەمێشکدایەوە هیچ شتێکی لێ گەورەتر نیە ··· هەیە لەو گەورەتر بێت ! ئەمەش (خلف)و پێچەوانەیە ··· کەواتا بوونێك لەمێشك‌و واقیعدا هەیەو کەسی لێ گەورەتر نیە ئەو بوونەش ئافەریدەکار (خوایە) ·

ئەنجام :

هەرچۆنێك بێت ئەنسلم بە فەلسەفە دەستی‌پێ‌کردوەو لە دەریای لاهوتدا نقوم‌بووە ··· بگرە تاکە هەنگاوێکیشی نەهاویشتوە بۆ ئەوەی لەو دەریایەدا بێتەدەرەوە ··· بەڵام کەس گومانی لەوە نی‌یە کە ئەنسلم فەیلەسوف‌و لاهوتناسە ··· بەڵکو گومان ئەوە ئەکرێ کە بەڵگەکانی ئەنسلم ئەو ئەنجامانە نادەنە دەست کەخۆی لافیان پێوە لێ‌ئەدات ··· جالیرەوە هێرشە توندوتۆڵەکەی (ئەمانۆییل کانت) دێتەوە یاد کە کردیە سەر بەڵگەی چوارەمی ئەنسلم ··· (کانت) لەم بارەیەوە ئەڵێ :ـ

بوون (محمول) نیە بخرێتە سەر ماهیەت‌و مەفهومە مەنتیقی‌یەکەی فراوان بکات ··· هەروەها بوون (کمال) نی‌یە کە ئەوەندەی‌تر بوونەکە بەپیت‌و پێزبکات یاخود ئەگەر (کمال)ەکەی لەدەست چوو کەلەبەرو کەم‌و کوڕی‌ی تێ‌بکەوێ ··· گیانلەبەر کە (صفات)ی هەبوو وەکو (تێ‌گەیشتن ، توانا ، جوانی‌ی ··· هتد) ئەوکاتە کامل ئەبێ ··· بەڵام بوون (صفە)یەك نی‌یە لەمانە بچێ ··· کێشەی فکرەی بوونی ئافەریدەکار بەهیچ جۆرێك لەفکرەی نەبوونی بەپیت‌و قوڵتر نی‌یە(٥) ··· کانت لە کۆتایی ڕەخنەکەی‌دا ئەڵێ :ـ

ئەنسلم بەو بەڵگەیەی لەو بازرگانە ئەچێ کە (١٠٠) دیناری هەبێ‌و بیەوێ دەوڵەمەندتط ببێ ‥ بەڵام چۆن ئەم پارەیەی زیاد بکات‌و دەوڵەمەند تر بێت ؟! بچێ سێ‌چوار سفر لەبەردەم سەد دینارەکەی‌دا دابنێ ! ·

سەرچاوەو پەراوێز :

(١) جیاوازی‌ی نێوان نەقلی‌و عەقلی ئەوەیە لە نەقلی‌دا فەیلەسوفەکە بۆ ساغ‌کردنەوەی باوەڕەکەی پەنا بباتە بەر تێکست‌و شتی نووسراوەو بەڵگەی ئەوانەی لەمەوبەر بۆی بەجێ‌ماون ، وەکو هێنانەوەی نموونە لەتەورات‌و ئینجیل‌و قسەی فەیلەسوفەکانی پێش خۆی ··· بەڵام عەقلی ، بەپێچەوانەوە ، بەڵگەو نوسراوەی خەڵکی‌تر کوێرانە ناجوونێتەوە بەڵکو پشت بەعەقڵ‌و بیر ئەبەستێ‌و مێشکی خۆی ئەگوشێ‌و بەکار ئەهێنێ بۆ ئەوەی بگاتە ئەنجام‌و بەرامبەرەکەی ڕازی بکات ·

(٢) الموسوعة الفلسفية المختصرة : ترجمة فؤاد كامل ، جلال العشرى ، عبدالرشيد صادق ، مراجعة الدكتور زكى نجيب محمود ، مكتبة الانجلو المصرية ، القاهرة – ١٩٦٣ ، ص ٧١ ·

(٣) كرم ، يوسف : تاريخ الفلسفة الاوربية فى العصر الوسيط ، دار المعارف بمصر ، القاهرة – ١٩٥٧ ، ص ٧٧–٧٨ ·

(٤) رسل ، برتراند : تاريخ الفلسفة الغربية ترجمة : د· زكى نجيب محمود ، لجنة التأليف والترجمة والنشر ، القاهرة – ١٩٦٨ ، ك٢ ، ط٢ ، ص١٨١ ·

(٥) ادام عبدالفتاح امام : المنهج الجدلى عند هيجل ، دار المعارف بمصر ، القاهرة – ١٩٦٩ ، ص ٢٩٣ و٢٩٢ ·

لەسامانی ئەدەبی نەتەوایەتیمان

کەشکۆڵێکی پڕ گەوهەر

ئەم نووسراوەی کاك (جەمال محمد) بلاوئەکەینەوە ، وەك بەرهەمێکی سامانی ئەدەبی کۆن ، تەنیا ئەو سەرنجە بەرچاو ئەخەین کە کاك جەمال دیاری نەکردوە (کەشکۆل)ە کە لەلای کێ‌یە ؟!

هاوکاری

زانکۆی سلیمانی
جەمال محەمەد

١ ـ ئەم کەشکۆڵە برینی‌یە لە (٢٣٧) لاپەڕە ، ٢٨٧ غەزەلی تیا ڕۆنووس کراوە بەکوردی‌و فارسی ·

٢ ـ (٢٢٣٥) بەیت شیعرە جگە لەدیوانی یەکێك لە شاعیرە هەرە بەرزەکانی کورد (نالی) ·

٣ـ بەرهەمی (٨٢) شاعیری تیایە ، هەندێکیان ناسراون ، هەندێکیان نەناسراون ·

ماوەیەکی زۆرە لەدووی دەست نووس‌و بەرهەمی شاعیرەکان ئەگەڕێم ، لەم ماوەیەدا گەلێ شتم دەست کەوتووە کە لێرەدا ماوەو جێگەی باس‌کردنیان نی‌یە بەڵام بە کەشکۆڵێکتان ئەناسێنم کە یەکجار بەنرخەو بەختەتی

شکستەی فارسی نووسراوەتەوە لەلایەن مەلا عەبدوڵلای گەلاڵە لە (١٨ – مانگی ڕەبیع الاول ١٣١٦هـ) گەلێ بەرهەمی شاعیرە کۆنەکانی تیایە کەکاتی خۆی مامۆستا ڕەفیق حیلمی باسی کردوون بەڵام دەستی نەکەوتووە ، وا لەخوارە ناوی شاعیرەکان‌و ژمارەی غەزەلەکانیان‌و ژمارەی بەیتەکان بەیان ئەکەم بەبێ دەسکاری :ـ

١ ـ سالم	٤٠ غەزەل	٢٣٦ بەیتە	کوردی‌و فارسی‌یە	
٢ ـ فایەق	٣ غەزەل	٢٣ بەیتە	کوردی	
٣ ـ ئازەری	٢ غەزەل	١٧ بەیتە	کوردی	
٤ ـ طووبا	١ غەزەل	٢٢ بەیتە	فارسی	
٥ ـ هیجرەتی	١ غەزەل	٧ بەیتە	کوردی	
٦ ـ نظامی	١ غەزەل	٧ بەیتە	فارسی	
٧ ـ خالد	٣ غەزەل	٤٦ بەیتە	فارسی	
٨ ـ نەظیری	١ غەزەل	٩ بەیتە	فارسی‌یە	
٩ ـ شەمس	٣ غەزەل	٢٨ بەیتە	فارسی‌یە	
١٠ ـ نەدیم	١ غەزەل	١٩ بەیتە	فارسی‌یە	
١١ ـ هیلالی	١٠ غەزەل	١١٣ بەیتە	کوردی‌یەو فارسی	
١٢ ـ مەلا شەریف	١ غەزەل	١٢ بەیتە	کوردی‌یە	
١٣ ـ شێخ ڕەزا	١٣ غەزەل	١٨٠ بەیتە	کوردی‌یە	
١٤ ـ خواجە عیصمەت	١ غەزەل	٧ بەیتە	فارسی‌یە	
١٥ ـ شفایی	١ غەزەل	١٧ بەیتە	کوردی‌یە	
١٦ ـ خالیص	٢ غەزەل	٢٨ بەیتە	کوردی‌یە	
١٧ ـ نەصرەتی	١ غەزەل	١٠ بەیتە	کوردی‌یە	
١٨ ـ غیاثی	١ غەزەل	٢٣ بەیتە	کوردی‌یە	
١٩ ـ جامی	٣ غەزەل	٢٢ بەیتە	فارسی	
٢٠ ـ خواجەکی	١ غەزەل	٦ بەیتە	فارسی‌یە	
٢١ ـ غەریب	١ غەزەل	٧ بەیتە	فارسی‌یە	
٢٢ ـ فتنە دوختەر	١ غەزەل	٦ بەیتە	فارسی‌یە	
٢٣ ـ فیدائی	٤ غەزەل	٢٨ بەیتە	کوردی‌یەو فارسی	
٢٤ ـ سەعدی	٥ غەزەل	٤٢ بەیتە	فارسی‌یە	
٢٥ ـ قەصاب	١ غەزەل	١٢ بەیتە	کوردی‌یە	
٢٦ ـ خاقانی	١ غەزەل	١٠ بەیتە	فارسی‌یە	
٢٧ ـ خەسرەو	١ غەزەل	٨ بەیتە	فارسی	
٢٨ ـ ئەهلا	٥ غەزەل	٣١ بەیتە	فارسی‌یە	
٢٩ ـ کەمال	٦ غەزەل	٤٠ بەیتە		
٣٠ ـ خادمی	٤ غەزەل	٢٨ بەیتە	کوردی‌یە	
٣١ ـ مەقصوود	١ غەزەل	٧ بەیتە	فارسی‌یە	
٣٢ ـ حەکیم	٢ غەزەل	١٤ بەیتە	کوردی‌یە	
٣٣ ـ طالب	١ غەزەل	١٨ بەیتە	فارسی‌یە	
٣٤ ـ شەوقی	٢ غەزەل	١٦ بەیتە	فارسی‌یە	

بڕوانە ل ١١

دایکی ناپاکە پاشماوە

بنواره ـ ئێمە نازانین کە (ئێنی) یا (ڕەمۆ) ڕۆمایان بنیات ناوە ، کەچی ناوی (ئەلاریخ)و پاڵەوانە وێرانکەرەکانی تری ئەو شارە ، زۆر باش بەگوێمان ئاشنان ‥ دایکە بیری خستەوە :

ـ ئەوەی سەری ناوەکانی تری خوارد ·

بەم جۆرە ، تا بەرەبەری ڕۆژ هەڵات ، کوڕە لەسەری دەرۆیشت‌و دایکە بەرپەرچی دەدایەوەو هێندی هێندی سەرە پڕ شانازیەکەی دەهاتە خوارەوە ·

دایك ـ دروست دەکات‌و دادەهێنێ · دایك ـ دەپارێزێ · ئەوەی باسی ویرانکاری بکات مانای وایە وژی دایك دەدوێت ·

ئەو پەی بەوە نەدەبردو نەیدەزانی بەو قسانە هیچ مانایەك بۆ بوونی دایکی ناهێڵێتەوە ·

دایك ـ هەمیشە دژی مردنە ئەو دەستەی مەرگ دەکات بە ماڵانا ، ئەو دەستە دوژمنی دایکە · بریسکەی ساردی ناوبانگ‌و شکۆ بە ڕادەیەك چاوی کوڕەی کوێر کردبوو ، دڵی کوشتبوو ، کە ئەو ڕاستیەی لەبیر بچێتەوە · نەیدەزانی ئەگەر مەسەلە مەسەلەی ژیان بێ دایك ـ دڕندەیەکی ژیر ، دڵڕەق ، چاونەترسن ·

دایکە ، بە کووڕی دانیشتبو لە درزی‌خیوەتی دەوڵەمەندانەی سەرکردەڕا شار دیار بو ، ئەو شارەی بۆ یەکەم جار تیا موچڕکی زگپڕبوونی پیا هات‌و بەدەم ژانی دانانی ئەو منالەوە پێچی خوارد ، کە ئێستا دەیەوێ بیروخێنێ ·

تیشکی ئەرخەوانی لۆژ · خوێن ئاسا ، لە دیوارو منارەکانی شاری دەدا ، شوشەی پەنجەرەکانی دڕندانە شەوقی دەدایەوە ، شار دەتگوت سەرتاپا نوقمی برینەو لە برینەوە شەربەتی سوری ژیان دادەچۆڕێ ·

کات بەرەو پێش چوو ، شار وەك لاشەیەك ڕەشن هەڵگەڕا ، ئەو ئەستێرانەی بە سەریەوە دەبریسکانەوە بە تەواوی لەو مۆمانە دەچوون کە بە دیار تەرمەوە داگیرسابن ·

ئەو خانوە تاریکانەی بینی کە چرایان تیا نەدەسوتا ، تا سەرنجی دوژمن ڕانەکێشن · سەرنجی دایە شەقامی ئاخنراو بە تاریکی ، بۆنی لاشە ، چپەی خنکاوی ئەو خەڵکەی چاوەڕوانی مردن بون ـ کە ئەمانەی دی ، هەستی بە نزیکی هەمو شتێك کرد لە خۆی ، هەمو شتێك چاوەنواڕی بڕیاری ئەوی دەکرد ، وای بە خەیاڵا هات کە دایکی هەمو دانیشتوانی شارەکەیە ·

چەند پەڵە هەورێك ، لە ڕووتکە ڕەشەکانی چیاوە بەسەر دۆڵەکانا شۆڕ دەبوونەوەو وەکو ئەسپی باڵدار بەرەو ئەو شارە دەفڕین ، کە مردنی لە ناوچەوان نوسرابو ·

کوڕەکەی گوتی :

ـ ئەگەر شەوەزەنگ بێ ، دوور نیە شەبەیخوونێك بکەین ! کوشتن هیچ لەزەتێکی تێدا نیە ، کاتێ ڕۆژ لە چاو دەداو شەوقی چەك چاو کوێر دەکات ـ لە کاتی وادا گەلێ جار لە خۆڕا شیر دەوەشێندری کە ئەمەی گرت تەماشایەکی شیرەکەی خۆی کرد ·

ـ وەرە ڕۆڵە ، سەرت لە سەر سنگم دانێ ، پێنێك بدە ، بیرێك لەوە بکەوە کە تۆ لە منالی‌یا چەند دڵگەش‌و ژیرکەلەبوی ، چۆن هەمولایێك خۆشیان دەویستی ‥

کوڕە بە قسەی دایکی کرد هاتە سەرچۆك‌و چاوی لێك‌نا ، گوتی :

ـ من تەنیا ناوبانگ‌و شکۆم خۆش دەوێ ، تۆشم خۆش دەوێ چونکە بەو تەرحە منت هێنایە سەردونیا ·

دایکی خۆی بەسەر داهێناو لێی پرسی :

ـ ئەی ئافرەت ؟

ـ ئەوان ـ زۆرن ، وەکو هەر شتێکی زۆر شیرین پیاو زوو لێیان وەڕس دەبێت ·

بۆ جاری دوایی دایکی لێی پرسی :

ـ حەز ناکەیت منالت ببێ ؟

ـ بۆچی ؟ تا بیانکوژن ؟ یەکێکی وەکو من دەیانکوژێ ، کوژرانیشیان ئازارم دەدات لە کاتێکا پیرو بێ‌هێز دەبم‌و ناتوانم تۆڵەیان بسێنم ·

دایکە هەناسەیەکی هەڵکێشاو گوتی :

ـ تۆ قۆزی ، بەڵام بێ‌بەری وەك بروسکە ·

ئەویش بە زەردەخەیەکەوە وەڵامی دایەوە :

ـ بەڵی ، وەك بروسکە ‥

ئەمەی گوت‌وـوەك زاڕۆیەك لەسەر سنگی دایکی وەنەوزی نا ، دایکەش مشەمما ڕەشەکەی دابەسەریو کێردێکی لە ڕاستی دڵی‌دا ‥ کوڕە تاقە هەناسەیەکی هەڵکێشاو دەم‌و دەست تەواوبو ـ دایکە چاکی دەزانی دڵی کوڕەکەی لە چ ڕاستێك لێ‌دەدا :

لاشەکەی فڕێ دایە بەر پێی نوبەتدارە حەپەساوەکە پاشان ڕووی‌کردە شارەکەو گەوتی :

ـ من مرۆڤم ـ ئەوەی لە دەستم هات لە پێناو وڵاتەکەی خۆما کردم ·

من دایکم ـ لەگەڵ کوڕەکەی خۆما دەمێنمەوە ! بۆ من درەنگە کوڕێکی ترم ببێ ، ئێستا ژیانی من بە کەڵکی کەس نایێ ·

ئەو کێردەی هێشتا بە خوێنی کوڕەکەی ـ بەخوێنی خۆی ـ گەرم بو بە دەستێکی قایمەوە گرتی‌و نوقمی سنگی خۆی کرد · کێردی بۆرە ئەمجارەش دڵی پێکا ، چونکە ئەگەر دڵێك پڕ ئێش‌و ژان بێ بە ئاسانی دەپێکێنرێ ·

پەراوێز

لەبن نایی :ـ کۆتایی نایێ

موشکێت : جۆرە چەکێکی کۆنە ، لە تفەنگ دەچێ ·

لە پەلوپۆی خستبوون : زۆر شپرزەو ماندووی کردبون بە قونەخشکی : بەخشکە خشك ·

مەتاڵ : قەڵغان ·

بێ ئەوەی خزە بکات : بێ ئەوەی دەنگ بکات ·

گەفی لی‌کرد : هەڕەشەی لێ‌کرد ·

ناوچەوان ڕەش : بەدبەخت

سەرادوویان دەنا : ڕاویان دەنا·شوێن پێیان هەڵدەگرت·

لێی دەڕەوینەوە : لێی دوور دەکەوتنەوە ·

مادۆنا : لێرە مەبەست لە مریەی دایکی حەزرەتی عیسایە

هەنووکە : ئێستا ·

بەو تەرحە : بەو چەشنە ، بەو جۆرە ، بەو ڕەنگە ·

زارۆ : منال ·

Institut Kurde de Paris

● پەروەردە :-

منال و درۆ

کمال صابر

لەو گیروگرفتە گەورانەی کە پەیوەندیەکی زۆر بەهێزی لەگەڵ ترسا هەیە درۆیە • وە زوربەی زاناکانی منال ڕایان وایە کە درۆی ڕاستەقینە لای منال تەنها لە ئەنجامی ترسدا دروست ئەبێ •

وە منداڵیش مەبەستی سەرەکی لە درۆ کردن ، خۆ پاراستنە • گرنگی ئەم باسەمان لە دوو شتی بنەڕەتیدا بۆ دەرئەکەوێ ، وەلەبەر ئەوەی کە درۆ کردن زۆر باوە لەناو منالانی ئێمەدا بەلکو هەندێ لە گەورەکانیشمان هەر ئەوخلتەیەی منالیان هەر لەلاماوە لەبەر ئەوە سیکولۆجیەتی تازەی منال گرنگیەکی زۆر بەم باسە ئەدات • تاکو بتوانێ هەر لە منالیەوە بەسەر ئەم خووەدازاڵ ببێ • هەر وەکو ووتمان لەبەر دوو هۆ گرنگی بەم باسە ئەدەین :

١ـ چونکە زۆرجار درۆبەکار ئەکا • **ئەهێنرێ بۆ داپۆشینی تاوان** •

٢ـ چونکە پەیوەندیەکی تەواو لەبەینی سیفەتی درۆکردنو سیفەتی دزیو دەست بڕی داهەیە •

وە لە زۆر تاقی کردنەوەدا دەرکەوتووە ئەگەر منالێك دەستی درۆی هەبێ ئەوا دەستی دزیو خرابەی تریشی هەیە • وەشتێکی سەیریشە کە ئەتوانین ئەم سێ شتە واتە درۆو دزیو خراپەکاری هەرسێکی لەیەك ووشەدا کۆبکەینەوە کە ئەویش نادەست پاکیە واتە (دەست پیسی) • چونکە لەکاتێکد ئەزانین کە درۆ یەعنی دەم پیسی (ناپاکی) لەگێڕانەوە ڕاستیدا ، یەکسەر ئەشزانین کە دزیو دەست پیسیش ناپاکیە بەرامبەر شتومەکی کەسانی تر •

جا باپێشەکی بزانین ڕاستی یەعنی چیو درۆ یەعنی چی وەهەریەکەیان سنوورێکیان بۆ دابنێین ، چونکە زۆر جار لەوەدا ئەشێوێین کە بلێین ئەم کەسەیان فلانەکەس ڕاستگۆیە یا درۆزنە ، وەناتوانین فەرمانێکی کتوبڕیو لەسەدا سەدی بەسەر بدەین ، چونکە کە ئێمە ئەلێین ڕاست یەکسەر ئەوەمان بەبیردا دێت کە چەسپاندنی قسەیە بەسەر ئیشدا ، بەڵام زۆرجار ڕوو ئەدا کە قسەکەش ناچەسپێ بەسەرکارەکەدا کەچی مرۆڤەکەش هەر بەڕاست گۆ لەقەلەم ئەدرێ وەکو : پێشینان ووتوویانە زەوی تەختە یاخود ڕۆژ بەدەوری زەویدا ئەسوورێتەوە • وەجاری وایش هەیە کە قسەکە بەسەر کارەکەدا ئەچەسپێ بەڵام مرۆڤەکە هەر بە درۆزن لەقەلەم ئەدرێ وەك ئەگەر یەکێك ووتی (ویل للمصلین)و ئیتر قسەکەی بڕیو ئەوی تری تەواو نەکرد •

جا بائێستە زۆر لەمەبەستە سەرەکیەکەمان دوور نەکەوینەوەو بێینە سەر باسی درۆی منال چونکە هەموو ئەزانێن کە منال زۆر جار درۆ ئەکا • چونکە شتێکی سەیر نیە ئەگەر منال ئینکاری لەوەبکا کە فلانە شت ئەو نەی شکاندوە وکەچی ئەویش بووە بەلام سەیرەکە زیاتر بێزاری دایكو باوکە بەرامبەر درۆی منال چونکە وای دائەنێن کە درۆ سەرەتایەکە بۆ ئەو کاتەی کە منالەکەیان تووشی تاوانو گرتنو دەربەدەری ئەبێ بە درێژایی ژیانی • وەزیاتر لای دایكو باوك واباوە کە ئەگەر هاتو منالەکەیان درۆی کرد ئیتر بە قسەپێ ووتنو شکاندن ولێ دانی ئەیانەوێ لە درۆ دووری بخەنەوە ، کە لەڕاستیا ئەم کردەوانە زیاتر منال هان ئەدا بۆ درۆکردنو شاردنەوەی ڕاستی لەترسی ئەو ئازارانەی تووشی ئەبێ • لێرەدا ئەوشتەی ئەمەوێ زۆر لێی بکۆلمەوەو جەوهەری مەسەلەکەیە ، بۆ چوونێ دایكو باوکە بەرامبەر منال چونکە دایكو باوکی منال کاتێ محاسبەی منالەکانیان ئەکەن بەهەلە یەکی زۆر گەورەدا ئەچن وەهەتا ئێستاش وا بووە ئەویش ئەوەیە : هەمیشە دایكو باوك بەپێی گەورەو بچووکی تاوانەکە محاسبەی منال ئەکەن نەك بەپێی گەورەو بچووکی عەقلیەتی منالەکە • منالێك پەرداخێك ئەشکێنێ زللەیەکی لێ ئەدرێ هەرهەمان منال سوراحیەك ئەشکێنێ دووسێ زللەو سیخوورمە ئەخوا دیسان هەرهەمان منال کارێکی لەوەگەورەتر ئەکا لەوانەیە داخ بکرێ ئەی ئەگەر ڕۆژی لە نەفامیەوە ژوورێکی گڕ تێ بەردا ؟؟

ئەگەر بەوپێو دانە ئەبێ منالەکە بکوژرێ !

بەلێ منالەکە پەرداخەکەی شکاندو تاوانێکی کرد وسوراحیەکە تاوانێکی لەو گەورەترە وەسووتاندنی ژوورەکە لەهەموان گەورە ترە ••• بەلام بمانەوێو نەمانەوێ ولەهەموو جورە تاوانەکاندا منالەکە هەر یەك عەقلیەتە ئەویش ئەو عەقلیەتەی خۆیەتی •

کەواتە منالیش بۆ پارێزگاری لەخۆی لەهەموو ئەم تاوانانەدا پەنا ئەباتە بەر درۆو دەلەسە •

هەر چونێك بێت ئەبێ ئەوە بزانین کە درۆ خوویەکی وەرگیراوەو زگماك نیە ، چونکە ئەم خووە بەهۆی لاسایی و ڕاهێنانەوە لای مرۆڤ دروست ئەبێ • وە ئەبێ ئەوەش بزانین کە درۆکردن تەنها پیشانداێنکی ڕووکەشەو هیچی تر ، وەئێمەش ئەم پیشاندانە زۆر مەبەست نیە لامان ، بەلکو ئەوەی مەبەستمانە ئەوهۆ سیکولۆجیە بەهێزانەیە کە ئەبێتە هۆی دەرکەوتنی ئەم پیشاندانە •

لێرەدا دووشت هەیە کە منال ئامادە ئەکات بۆ درۆکردن یەکەمیان توانای زمانی منالو کارامەیی وەهەر لەبەر ئەمەیشە کە پێشینان ووتوویانە ئەگەر هاتو منال لە چەند هەفتەی یەکەمی ژیانیدا زمان دەربێنێ ئەوا ئەو منالە لەدووا ڕۆژا زمان پاراو وقسەڕەوانو درۆزن دەرئەچێ • ئەمەیان بەکاتە بەهەندێ منال ووتووە •

وەدووەمیان فراوانی وچالاکی خەیالی منال خۆیەتی ، منالێك لەتەمەنی سێ سالیدا ئەلێ پشیلەیەکم دی دوو شاخی پێوە بوو ، ئەمەش پاش ئەوەی باوکی منالەکە بەرخێکی هێنابووە مالەوەو سەری بڕی بوو •

وەمنالەکە بەخەیالی خۆی شاخی لەبەرخەکە دامالی بوو کردبووی بەسەری پشیلەکەوە•

وە هەندێ جار کە منال درۆ ئەکا یەکسەر هەست بە زیرەکیەکی تەواو ئەکەین لەو منالەدا ، چونکە مانای وایە خەیالی زۆر فراوانەو ئەتوانێ چارەسەر بۆ هەندێ گیروگرفتی خۆی دانێ بەهۆی درۆوە •

**

بۆ ئاگاداری

لە دەزگای ڕیکخستنی بازرگانی دەغلودان چەندوەزیفەیەکی بەتاڵ هەیە ، جا ئەوکەسانەی سەربازی لەسەرنەماوەومەرجی ئیش کردنیان هەیەو خەلکی ئەو پارێزگایەن کە ئەو وەزیفەیەی تیایە ، داخوازی ئیش کردن پیشکەش بارەگای دەزگای ڕیکخستنی بازرگانی دەغلودان بکەن لە باب المعظم ، یا لە بەرێوەبەرایەتی سایلوکان • دوا مۆلەتی وەرگرتنی ئەو داخوازیانە تاکۆتایی دەوامی ڕۆژی شەممەی ڕێکەوتی ٣/٦ یا وکاتی چاوپێ کەوتنی ئیشخوازەکان ڕۆژی هەینی ڕێکەوتی (١٩٧٦/٣/١٢) •

بەرێوەبەری گشتیو
سەرۆکی ئەنجومەنی بەرێوەبر
أبو طـالب عبدالمطلب الهاشمی

ژمارەی ئیشەکان	ناونیشانی ئیشەکان	پلەی ئیشەکان	جێگای ئیشەکان	ئەو مەرجانەی ئیشخوازەکان ئەبێ هەیانبێت
١	محاسیب	١٢٥ـ٥٠	بارەگای دەزگاکە	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاسەبەو بەرێوەبردن ئیشوکاردا هەبێت ـ لەمحاسبەدا لەوەوپێش لە ٦ سال کەمتری ئیش نەکردبێت •
١	محاسیب	١٢٥ـ٥٠	سایلوی حلە	
٣	مدەقیق	٩٥ـ٣٦	بارەگای دەزگاکە	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاسەبەو بەرێوەبردن ئیشوکاردا هەبێت ـ لەمحاسبەدا لەوەوپێش لە ٣ سال کەمتری ئیش نەکردبێت •
١	مولاحـز	٩٥ـ٣٦	بەغدا بەرێوەبەرایەتی گواستنەوە	
٤	مولاحـز	٩٥ـ٣٦	بارەگای دەزگاکە	
١	مولاحـز	٩٥ـ٣٦	سایلوی تکریت	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە یاساو بەرێوەبردنو ئابوری هەبێت ، لەماوەی سێ سال پتر لەومەیدانەدا ئیشی کردبێت
١	مولاحـز	٩٥ـ٣٦	سایلوی ربیعە	
١	مولاحـز	٩٥ـ٣٦	سایلوی رەمادی	
١	مولاحـز	٩٥ـ٣٦	سایلوی ئەبو سخیر	
١	مولاحـز	٩٥ـ٣٦	سایلوی شامیە	
٣	جێگری محاسیب	٩٥ـ٢٨	بارەگای دەزگاکە	
١	جێگری محاسیب	٩٥ـ٢٨	بەغدا ـ گورەپانی فەلەستین	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاسەبەو بەرێوەبردن ئیشوکاردا هەبێت ـ محاسەبە •
١	جێگری محاسیب	٩٥ـ٢٨	سایلوی حلە	
١	جێگری محاسیب	٩٥ـ٢٨	بەغدا بەرێوەبەرایەتی گواستنەوە	
٢	مەموری مەخزەن	٩٥ـ٢٨	سایلوی کوت	
٢	مەموری مەخزەن	٩٥ـ٢٨	سایلوی موسل	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاسەبەو بەرێوەبردن ئیشوکارداهەبێت ، یا دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەی بازرگانی بێتو بەلای کەمەوە لەوەو پێش لەومەیدانەدا چوار سال ئیشی کردبێت •
١	مەموری مەخزەن	٩٥ـ٢٨	بەغدا بەرێوەبەرایەتی گواستنەوە	
١	مەموری مەخزەن	٩٥ـ٢٨	سایلوی بەسرە	
١	مەموری مەخزەن	٩٥ـ٢٨	بارەگای دەزگاکە	
٢	جێگری مودەقیق	٩٥ـ٢٨	بەغدا ـ گورەپانی فەلەستین	
٢	جێگری مودەقیق	٩٥ـ٢٨	سایلوی کوت	
١	جێگری مودەقیق	٩٥ـ٢٨	سایلوی هەولێر	ئەبێ باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە محاسەبەو بەرێوەبردن ئیشوکاردا هەبێت ـ محاسەبە •
٢	جێگری مودەقیق	٩٥ـ٢٨	سایلوی بەسرە	
٤	جێگری مودەقیق	٩٥ـ٢٨	بارەگای دەزگاکە	
١	جێگری مودەقیق	٩٥ـ٢٨	سایلوی حلە	
١	جێگری ملاحز	٩٥ـ٢٨	سایلوی شامیە	
١	جێگری ملاحز	٩٥ـ٢٨	سایلوی تکریت	شەهادەی بەکالوریوسی لە حقوق یا قانون یا موحاسەبە بەرێوەبردنی ئیشوکاردا هەبێت •
١	جێگری ملاحز	٩٥ـ٢٨	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری ملاحز	٩٥ـ٢٨	سایلوی رەمادی	
١	جێگری ملاحز	٩٥ـ٢٨	سایلوی ئەبو سخیر	
٤	کاتب	٦٥ـ١٥	بارەگای دەزگاکە	
٣	کاتب	٦٥ـ١٥	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
٥	کاتب	٦٥ـ١٥	سایلوی بە عسی لە عەمارە	
٢	کاتب	٦٥ـ١٥	پرۆژەی گەنمە شامی زەرد لە ناسریە	لەدەرچوانی ئامادەیی بازرگانی یا لقی عیلمی یا ئەدەبی یادەرچێری قوتابخانەی ناوندی بێت •
٦	کاتب	٦٥ـ١٥	سایلوی حلە	
١٥	کاتب	٦٥ـ١٥	سایلوی بەسرە	
٢	کاتب	٦٥ـ١٥	سایلوی تکریت	
٢	کاتب	٦٥ـ١٥	سایلوی رەبیعە	
٢	کاتب	٦٥ـ١٥	سایلوی رەمادی	
٢	کاتب	٦٥ـ١٥	سایلوی ئەبو سخیر	
٢	کاتب	٦٥ـ١٥	سایلوی شامیە	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥ـ١٥	بەغدا ـ گورەپانی فەلەستین	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥ـ١٥	سایلوی حلە	
٢	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥ـ١٥	سایلوی بەسرە	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥ـ١٥	بەغدا بەرێوەبەرایەتی گواستنەوە	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥ـ١٥	سایلوی تکریت	لەدەرچوانی پلەی ئامادەیی بێت یا ناوەندیی ، بزانێ بەعەرەبی چاپ بکات •
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥ـ١٥	سایلوی رەبیعە	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥ـ١٥	سایلوی رەمادی	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥ـ١٥	سایلوی ئەبو سخیر	
١	کاتب تابیعە بە زمانێك	٦٥ـ١٥	سایلوی شامیە	

ژمارەی ئیشەکان	ناونیشانی ئیشەکان	پلەی ئیشەکان	جێگای ئیشەکان	ئەو مەرجانەی ئیشخوازەکان ئەبێ هەیانبێت
٣	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	بارەگای دەزگاکە	باوەڕنامەی بەکەلوریوسی لە ئەندازیاری کارەبایی ، میکانیکی یا مەدنیدا هەبێت •
٢	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی هەولێر	
٢	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
٢	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی بەعس لە عەمارە	
٢	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی بەسرە	
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی تکریت	
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی رەمادی	
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی ئەبو سخیر	
١	جێگری ئەندازیار	١٢٥_٢٤	سایلوی شامیە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی حلە	لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی بازرگانی بێت یا ئامادەیی لقی عیلمی •
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	
٨	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	بارەگای دەزگاکە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	بغداد ـ سایلوی مەنسور	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی موسڵ	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی بەعس لە عەمارە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	پرۆژەی گەنمە شامی زەرد لە ناسریە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی تکریت	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی رەمادی	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی ئەبو سخیر	
١	جێگری ئەمینداری سندوق	٦٥_١٨	سایلوی شامیە	
١	موەزع	٤٥_١٥	سایلوی کوت	لە دەرچوانی قوتابخانەی ناوەندی بێت •
١	موەزع	٤٥_١٥	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
١	موەزع	٤٥_١٥	بەغداد ـ بارەگای دەزگاکە	
١	رەزام	٤٥_١٥	سایلوی کوت	لە دەرچوانی قوتابخانەی ناوەندی بێت •
١	رەزام	٤٥_١٥	بارەگای دەزگاکە	
١	رەزام	٤٥_١٥	بەغدا ـ گورەپانی فەلەستین	
١	رەزام	٤٥_١٥	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
١	رەزام	٤٥_١٥	سایلوی بەعس لە عەمارە	
١	رەزام	٤٥_١٥	سایلوی حلە	
١	رەزام	٤٥_١٥	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	
١	مامور بدالە	٤٥_١٥	بەغدا ـ گورەپانی فەلەستین	لە دەرچوانی قوتابخانەی ناوەندی بێت و بزانێت لە سەر بەدالە ئیش بکات •
٦	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	بارەگای دەزگاکە	لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی بەشی بازرگانی یا عیلمی بێت •
١	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	پرۆژەی گەنمەشامی لە کوت	
١	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	پرۆژەی گەنمە شامی لە ناسریە	
٤	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی حلە	
٨	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی بەسرە	
١	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	
١	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	بەغداد سایلوی ١٤ تەمموز	
٢	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی تکریت	
٢	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی رەمادی	
١	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی ئەبو سخیر	
٢	جێگری مأمور مەخزەن	٦٥_١٨	سایلوی شامیە	
١	موراقیب فەنی	٦٦_٢٨	سایلوی بەعس لە عەمارە	لە دەرچوانی قوتابخانەی پیشەسازی بەشی کارەبا ، یا میکانیك بێت و ٤ ساڵ لەو مەیدانە ئیشی کردبێت •
١	جێگری مراقیب فەنی	٤٥_١٥	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	لە دەرچوانی قوتابخانەی پیشەسازی بەشی کارەبا یا میکانیك بێت •
٢	جێگری مراقیب فەنی	٤٥_١٥	سایلوی حلە	
١	جێگری مراقیب فەنی	٤٥_١٥	پرۆژەی گەنمە شامی لە ناسریە	
١	برین پێچ	٤٥_١٥	بارەگای دەزگاکە	لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی بێت و باوەڕ نامەی ئەوەی هەبێت کە لە برین پێچی شارەزایە •
١	برین پێچ	٤٥_١٥	سایلوی بەسرە	
١	مەساح	٦٥_١٥	بارەگای دەزگاکە	دەرچوی خوێندنگای تەکنەلوژی بەشی مەساحی بێت •
١	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	باوەڕنامەی بەکالوریوسی لە ئەندازیاری کارەبا یا میکانیکدا هەبێت ، یا لە دەرچوانی قوتابخانەی پیشەسازیی بێت بەمەرجێك لەمەوپێش چوار ساڵ کاری کردبێت •
١	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی بەعس لە عەمارە	
٣	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی بەسرە	
٢	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	بەغدا بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوە	
١	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی تکریت	
١	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی رەبیعە	
١	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی رەمادی	
١	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی ئەبو سخیر	
١	جێگری ملاحز فەنی	٩٥_٢٨	سایلوی شامیە	
٣	نوتی	٤٥_١٥	سایلوی بەسرە	لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی بەشی عیلمی بێت •
٢	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	بارەگای دەزگاکە	باوەڕنامەی بەکالوریوسی کۆلیجی کشتوکاڵی یا کۆلیجی علوم بەشی کیمیا یا علومی حەیاتی ، یا لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی کشتوکاڵی بێت ، یا قوتابخانەی ئامادەیی بەشی عیلمی • وەرگرتن بەگویرەی تەسەلسولە •
٤	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی موسڵ	
٣	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی رەبیعە	
٢	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی تکریت	
٢	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی بەعس لە عەمارە	
٢	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	
١	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی کوت	
١	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی حلە	
١	فاحس موختەبەر	٦٦_١٨	سایلوی هەولێر	

پاشماوەی کەشکول

٣٥ ـ وەحشی	١ غەزەل	٩ بەیتە	فارسییە
٣٦ ـ شەهیدی	١ غەزەل	٤ بەیتە	فارسییە
٣٧ ـ موحتەشیم	١ غەزەل	٦ بەیتە	فارسییە
٣٨ ـ نوری عەلی	١ غەزەل	٦ بەیتە	فارسییە
٣٩ ـ بێدل	٢ غەزەل	١٣ بەیتە	فارسییە
٤٠ ـ سەرباز	١ غەزەل	٥ بەیتە	فارسییە
٤١ ـ مەستی	١ غەزەل	٣ بەیتە	کوردییە
٤٢ ـ کوردی	٣١ غەزەل	٢٨٢ بەیتە	کوردییە
٤٣ ـ مەولەوی	٤ غەزەل	١٠٠ بەیتە	کوردییە
٤٤ ـ خواجە جلال الدین	١ غەزەل	٧ بەیتە	فارسییە
٤٥ ـ زێوەر	٢ غەزەل	١٩ بەیتە	کوردییە
٤٦ ـ شەوکەت	٢ غەزەل	١٥ بەیتە	کوردییە
٤٧ ـ موجریم	١ غەزەل	٥ بەیتە	فارسییە
٤٨ ـ مەحوی	١١ غەزەل	٨٣ بەیتە	کوردییە
٤٩ ـ صابری	٧ غەزەل	٥٢ بەیتە	کوردییە
٥٠ ـ خەستە	١٢ غەزەل	١٠٢ بەیتە	کوردییە
٥١ ـ ئاهی	٦ غەزەل	٤٥ بەیتە	کوردییە
٥٢ ـ بیمار	٢ غەزەل	١١ بەیتە	فارسییە
٥٣ ـ عراقی	١ غەزەل	٣٥ بەیتە	فارسییە
٥٤ ـ خواجە عیصمەت	١ غەزەل	٧ بەیتە	فارسییە
٥٥ ـ شاهی	١ غەزەل	٩ بەیتە	فارسییە
٥٦ ـ طالع	٢ غەزەل	٧١ بەیتە	کوردییە ، هەورامی
٥٧ ـ نەورەس	١ غەزەل	٩ بەیتە	فارسییە
٥٨ ـ کەیفی	٣ غەزەل	١٨ بەیتە	کوردییە
٥٩ ـ سوڵتان محمە	١ غەزەل	٦ بەیتە	کوردییە
٦٠ ـ فەتحی	٢ غەزەل	١٤ بەیتە	کوردییە
٦١ ـ فکری	٥ غەزەل	٤٠ بەیتە	کوردییە
٦٢ ـ قادر	٢ غەزەل	١٠ بەیتە	کوردییە
٦٣ ـ حاجی قادر کۆیی	١ غەزەل	٧ بەیتە	کوردییە
٦٤ ـ کۆشکی	١ غەزەل	٧ بەیتە	کوردییە
٦٥ ـ ڕەمزی	٢ غەزەل	٢٦ بەیتە	کوردییە
٦٦ ـ نیعمە توڵڵا	١ غەزەل	٢٧ بەیتە	کوردییە
٦٧ ـ نەزیری	١ غەزەل	٩ بەیتە	فارسییە
٦٨ ـ ئەنایی	١ غەزەل	١٧ بەیتە	فارسییە
٦٩ ـ ئەمین	١ غەزەل	٩ بەیتە	فارسییە
٧٠ ـ حافظ	١ غەزەل	٦ بەیتە	فارسییە
٧١ ـ عورفی	١ غەزەل	٤ بەیتە	فارسییە
٧٢ ـ فەقە	١ غەزەل	٢٩ بەیتە	کوردییە
٧٣ ـ حەسرەت	١ غەزەل	٧ بەیتە	کوردییە
٧٤ ـ زەلیلی	١ غەزەل	٧ بەیتە	کوردییە
٧٥ ـ لامع	١ غەزەل	٧ بەیتە	کوردییە
٧٦ ـ مەفتوون	٢ غەزەل	١٦ بەیتە	کوردیو فارسی
٧٧ ـ ئاصەفی	١ غەزەل	٦ بەیتە	فارسییە
٧٨ ـ کفت	٣ غەزەل	١٧ بەیتە	فارسییە
٧٩ ـ مەخفی	١ غەزەل	٦ بەیتە	فارسییە
٨٠ ـ فەرەیدوون	١ غەزەل	٩ بەیتە	فارسییە

ـ کەلامی فەتحی ـ

ڕەفیقان بێن دەخیلتان بم خەلاسم کەن بەیەکجارە
بەتیری ناوکی ئەبرۆ کەمانێ دڵ بریندارە
دەهان توتی ،سوخەن شەکەر ،نیگا ئاهو ،سەوبەر قەد
سەمەن کاکوڵ و خەت مشکین ، سیاخاڵ ، کەبکت ڕەفتارە
لە هەر کووچەو سوقاقێکا دەبینی جەمعی خاص و عام
بەتیری ناوکی موژگانی ئەو بێ‌ڕەحمە ئەفکارە
لەبەر ترسی ڕەقیب ئیسمی شەریفت دەر زوبان ناخەم
دەکەم بۆ خاتری تەسکینی دڵ ئەم ئەختە ئیزهارە
حەیاتە بۆ دەروون چاکی چاکی دڵ بەسەر یەکدا
بە (جووت قافیە) بەدەرزی ناوکی موژگانی خونخوارە
لەبۆ (فەتحی) دڵی یاران ئەمیش ئەوعە سروورێکە
وەگەر ئەمن لەکوێ بووم لایقی ئەم تەرزە گرفتارە

فکری

جەژنی قوربانە شوکر سبحەینێ قوربانی دەبم
لەم گەردنی قوربان نیشانەی تیری موژگانی دەبم
دینێ وەعدەی‌دا بەمن شوبحەینێ بەتیری غەمزەکەم
دەیکوژم ، بایمکوژێ ، قوربانی موژگانی دەبم
چارەکەی تۆ حەیفە هەرکەس بێتو قوربانی ببێ
ڕۆژی حەشرێ بیکەمێ دەست و گرێبانی دەبم
جەژنی قوربانە لەباتی پێشکەشەو جەژنانەکەی
دێم بەبەزوانەی ڕوخی شەمعی شەبوستانی دەبم
ئەوعەزیزی میسری حوسنە عالەمی یەعقووبییە
نەک ئەمن تەنهاگە فیدای چاوی کەنعانی دەبم
شەهسواری من لەسەر مەیدان بەقەصدی کوشتنم
هەر ئەوە وا چابوکە قوربانی جەولانی دەبم
ڕۆژی جەژنێ نۆشەوێ بوو ، ڕۆیی نایێ بێیەوە ؟
بەس بڵێ (فکری) بەتووتی شەکەرستانی دەبم

صابرای

عەزیزم نووری چاوم بێوەفابووی
ئەتۆ یاهەر لەبەختی ئێمە وابووی
لەبەرچی والەمن بێگانەبووی تۆ
نەبەک ئاخر دوو ڕۆژم ئاشنا بووی
ئەگەر ئێم عاجزی حازر سەروتیخ
چە پەروانە کەتۆ خۆت پادشابووی
ڕەقیبان بۆچی زولمی وابکەن ئێم
تۆ ئەڵێیێ کەتۆ فەرمان ڕەوابووی
بەدەردی عشق (صابر) چەند دەناڵێ
لەسایەی عشقەوە ئەنگوشت نمابووی

[illegible] لێرەدا هەر ئەوەندە توانیاو دارە [illegible] ئەم کەشکوڵە [illegible] بە سوانم [illegible] کوردییەکانەوە [illegible] لێ بلاو کەمەوە ، وە ئەوانی تریش ئامادەی چاپ بکەم •

ـ ماوتی ـ

مامۆستا : (صدام حسین •• پاشماوە)

سەرۆک و ئەندامانی لیژنەکان گرد کەبامی جونیەتی ڕاپەڕاندنی ئیش و کارەکانیان کرد دەربارەی ئەو بەرنامانەی لەم بوارەدا گەڵاڵە کراون •

لەو کۆبونەوەیەش‌دا کاک عزەت دوری ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و سەرۆکی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ و چەند کاربەدەستێکی تر ئامادە ببون •••

ئا•د•ع

مەولەوی ١٨٠٦ پاشماو

(روحی مەولەوی)وە بۆ سەر شێوەی سلێمانی چونکە مەلا عەزیز شیعری هەورامی چاك ئەزانی وەکو ووتمان ••

با بێینەوە سەر پێشەکی چاپی (روحی مەولەوی) وە دیسان پیرەمێرد دووپاتی ئەکاتەوە لەلاپەڕە (ج)ی بەرگی یەکەم ئەڵێت :

(ئاخ خۆم ئەزانم چەندم ڕەنج داوە لەم لاو لا کۆم کردۆتەوە ، وخوا حەقە بۆ ئەمە مفتی هۆی کردەوە ، دیوانێکی مەولەوی دامێ و حەسەن بەگی عەلی بەگی جافیش سەر ئاوردی مەولەوی دەست خستم‌خودا هەردووکیان پایەدراو کامگار کات) ••

پێم وایە خزمەتێکی بچکۆلەم کردبێ و خوێنەرە خۆشەویستەکانیش لەهەلەم ببوورن ••

ژمارەی سپاردن بە کتێبخانەی نیشتمانی ١٥٦ ساڵی ١٩٧٤

Institut Kurde de Paris

دەنگێك لە ئەفەریقاوە

مریەم ماکیبا

ئەمڕۆ لە گینیادا کچە گۆرانیبێژێکی قولەڕەش هەمیشە ناوی لەسەر زارە ، مەترسی دارترین شتلای ڕەگەزپەرستەکان دەنگی دلێرانەو گۆرانییە شۆڕشگێڕەکانی ئەم کچە هونەرمەندەیە ، کە لەسەرشانۆی هەموو پارچەکانی ئەفەریقاو دەرەوە ، دەنگی چەوساوەکانی بە دنیا ئەگەیەنێ و ئیمپریالیزم ریسوائەکات و گۆرانی بۆسەربەستی ئەڵی · ئەم گۆرانی بێژە قولەڕەشە ناوی – مریام کیبا – یەو لەساڵی ١٩٣٢دا ولەگۆشەیەکی ئەفەریقا چاوی هەڵێناوە لە تیرەیەك کە هۆزی (کۆزا)ی ناوە کارەساتەکانی ئەفەریقاو خەمی ئاوارەکان ، بوون بەهەوێنی سەرەتای هاتنە سەرشانۆی مریام ، بۆیە لە هەموو پارچەیەکی دنیا باوەش بۆ گۆرانییە شۆڕشگێڕەکانی کرایەوە · لە ساڵی ١٩٥٤دا چەند گۆرانی یەکی فۆلکلۆری نیشتیمانی تۆمار کردو لەپاشان بوو بە ئەستێرەیەکی هەرە ڕۆشن لە نۆیەرێتدا ، ئەو گۆرانییەی لە نۆیەرێتەکاندا ئەی ووت سەرجەمی شۆڕشگێڕانە بوون·· تەنانەت بووبە یەکەم کچە گۆرانی بێژێکی قولەڕەش لە سەرا ای ئەفەریقادا · لەپاشان ویستی دەنگی خۆی بە هەموو جیهان بگەیەنێ و – چووە دەرەوەی ئەفەریقاو دەستی کرد بەدەرهێنانی فلیمێکی شۆڕشگێڕانە لە ژێرناوی ئەفەریقاو – بکەڕێوە ئەی ئەفەریقا – · کە لە میهرەجانی هونەریدا یەکەم خەڵاتی وەرگرت · لەم ڕووەوە ڕەخنەگرێکی ئیتالیا ووتی : مریەم ماکیبا تاقە ئەستێرەیەکی درەوشاوەیە لە ئەفەریقاو دلێرترین دەنگی شۆڕشگێرانەی ئاوارەکانی ئەفەریقایە لەم سەردەمەدا · – مریام – وانە بێ تەنیا کچە گۆرانی بێژێك بێ ، بەڵکو یەکێکە لە شۆڕشگێڕەکانی ئەفەریقاو شان بەشانی ئاوارەکان لە تێکۆشاندایە ، بۆیە خۆی لەخۆی ئەدوێ و ئەڵێ : هەر لەو ساتەی دەستم کرد بەگۆرانی ووتن ، دەنگی خۆم بەکارهێنا وەك چەکێك لە پێناوی ئەو وولاتەی هەمیشە خۆشم ئەوێ و باوەڕم پێیەتی ·

شێرزاد عەبدولڕەحمن

***

جیهانی سینەما

● فلیمێکی نوێ دەربارەی مەسیح ●

دەرهێنەری ناسراوی ئیتالیا « ڕۆبرتۆ ڕۆسیلینی » کە یەکێکە لە هەنەرمەندە ناسراوەکانی ڕێبازی ڕیالیزمی نوێ لە سینەمادا دوو هەفتە لەمەوبەر فلیمێکی نوێی تەواو کردوە کە دەربارەی ژیانی « مەسیح »ەو فلیمەکەش هەر بەو ناوەوەیە ، « بیار ڕۆسی » ئەکتەری ئیتالیایی دەوری « مەسیح » ئەبینێ ·

لەدەرەوەی سنوور

● شەڕو ··· باڵا بەرزی

لێکۆڵینەوەیەك ، کە کۆمەڵەی پەرەپێدانی خواردەمەنی لە شاری نیو دەلهی ، پایتەختی هیندستان بڵاوی کردۆتەوە ، بڵاوکراوەتەوە ، ئەوانەی لە دوای شەڕی دووەمی جیهانی لە دایك بوون ، باڵابەرزترن لەو کەسانەی بەر لەوشەڕە لە دایك بوون · هوی ئەمەش ئەگەرێتەوە بۆ بەکار هێنانی زیاتر لە ماددەی پرۆتینات لەخواردەمەنیدا ·

● بەڵام ، زەمانی زوو باڵابەرزتر بون !

لە لایەکی ترەوە ، لە وڵاتی ئەسپانیا ٣ شاری کۆن دۆزراونەتەوە کە مێژوویان ئەگەرێتەوە بۆ سەدەی دووەمی زاین ، لەیەکی لەو شارانەدا ، گۆرستانێ دۆزراوەتەوە کە ١٠٠ هەیکەلی ئیسقانی مرۆڤی تیایە ،زۆر بەی زۆریان درێژیان دوو مەترە کە ئەمە بەڵگەی ئەوەیە ،مرۆڤ ئەوسا تێکڕا باڵا بەرز بوون !

● کچی ئەسپی کورتە باڵاش هەیە !

لە ... یەکی خوارووی ئەمەریکا ، ماینێك ، جوانویەکی کورتە باڵای بوە ! « وەك لەوێنەکەدا دیارە » بەرزی ئەم جوانوە لە کاتی لە دایك بوونیا ٣١سم ، ئیستا وەك لە وێنەکەدا ٨٠سم ، لە کاتێکدا بەرزترین ئەسپ لە جیهاندا بەرزی یەکەی ٢ر١٣ مەترو قورسایی ١٣٦٠ کیلۆیە ! بێ گومان ، بەلاتەوە سەیر نەبێ ئەو ئەسپە بچکولەیە ئیستا تەمەنی ٢٥ ساڵە !

● هاوکاری ●

ڕۆژانی پێنج شەممەوان

خوێنەرە بەڕێزەکان ئاگادار ئەکەین ، کە لەم ژمارەیەوە ڕۆژنامەی « هاوکاری » ڕۆژانی پێنج شەمموان دەرئەچێ نەك ڕۆژانی هەینی ·

چاپکراوی نوێ

ڕۆژی کوردستان

ژمارەی (٣٥)ی گۆڤاری (ڕۆژی کوردستان) کە گۆڤارێکی ڕۆشنبیری گشتی یەو مانگی جارێك بەکوردی و عەرەبی لەلایەن کۆمەڵەی ڕۆشنبیری کوردی یەوە لە بەغدا دەردەچێ ، کەوتە بازاڕەوە ·

لەم ژمارەیەدا چەندان نووسراو باسی ڕۆشنبیری و مێژووی و ئەدەبی بەکەڵك بڵاو کراوەتەوە ·

ئاوڕێك لە ڕابوردوو / ئالم ئامادەی کردووە

لەژمارەی پێشوی هاوکاریدا بەیانە انتخابیەکەی خوالێخۆشبوو مامۆستا بشیر مشیرو ڕقە هەستاندنی لە نووسەرێك کە داوای لێ کردبوو ، ئەگەر ئەو پەیمانەی لەبەیانەکەدا داویەتی ئەی هێنانەدی ئەبێ نیوەی مانگانەی مبعوثیەکەی بدا بەزانستی ،بڵاوکرایەوە ئەمە وەڵامی مامۆستای گەورەیە کە لەژیانی ژمارە (٥١٤)ی ساڵی (٩٣٧)دا نووسیبووی ·

پاسخی استاد بشیر

بۆیە کێك لەوانەی هەڵبژاردنی پێسپێرراوە :

لەم ڕۆژنامەیەدا ، لە ژمارە (٥١٢)دا بەونلوە لایحەی سەرەوەتان لەژێر سەر لەوحەی (خۆزگە وابوایە بەئافەرینەوە بەڵێنەکانتمان لطفا پەسند فەرموو ، سوپاستان ئەکەم · داوای جەوابی ئەگەر ئەمانە بەجێ نەهێنا چیئەکەم تانم ، بە تعهد نامەیەکی امضاکراوەوە لێ کردوم ·

ئێوە لە دجلەدا ماسی دەفرۆشن ، جارێ بامن هەڵم بەرگەوێ و ڕەفتارم پێچەوانەی گفتم بوو ، تۆ ئەو حەلە چیت لەپێشوانم کردوە لێم بکە · لەپێشی بڕونا نامەوێ جوابێکی ناپوختتان بدەمەوە ·

ئێستە حەقی تردد تان نییە ، جارێ مسئلەی یارمەتی مسئلەیەکی حمیتە ، ئەمە تەنیا بەپارەی مندوبی ئە ناکرێت ·

ئەمویت ا لاپەرەی (ژیان)دا ، سەر دەفتەر ناوتان و مقداری تبرعتان بۆ زانستی بخوێنمەوەو منیش أقتدا بەئێوە بکەم معلومی جەنابتانە یارمەتی عیلم لەسەر هەمولایێك فرضە نەك هەر مندوب ··

کەریم کابان

٤٧ ساڵ تەمەن و سۆزی گۆرانی کوردی

دەنگی بەسۆز لە گەڵ هەستی جەماوەردا ئەژی زۆر هونەرمەندی بەتوانامان هەیە بە بێ ئەوەی نۆتە مۆسیقا بزانن ، ئەندێشەو بیرکردنەوەی خۆیان، بەرهەم پێشکەشی بە جەماوەر ئەکات · کاك (کەریم کابان)یش وە یەکێك لەو هونەرمەندانە کە دەنگەکەی سۆزێکی تایبە ئەبەخشێتە گوێگر ، لەگەڵ گۆرانی کوردیا خۆشەویس ئەکاو شیعری جوان ئەخوێنێتەوەو ئاوازی جو ئەبێتە دیاری دەستی ·

چل و حەوت ساڵ تەمەن و تەنگوچەڵەمەی ژیا خۆشەویستی هونەر ، نزیکی ئەکاتەوە لە جەماوەر لە دانیشتنێکدا دووانم ·

هەوێنی ئەو دانیشتنەمان بووە ئەم گفتو گۆیە ·

● کاك کەریم ·· لە کەی وە ئاشقی گۆرانی بووی ؟

– لە ساڵی (١٩٤٣)وە خەریکی گۆرانیم ·· لە (٩٤٥–٩٤٦) لە ئیستگەی کوردی بەغدا هەمو ڕۆژانی هەینی ئاهەنگی گۆرانیم هەبوو ، کە ئەوسا یەکسەر ئەوتراو تۆمار نە ئەکرا ، ئینجا لە ئیستگە برام تا (٩٥٤) کە هەشت گۆرانیم تۆمار کرد · پێنجیان فۆلکلۆری بوون و سیانیشیان لە ئاوازی خۆم بوون ·

● چۆن ئاوازی گۆرانیەکانت لە دایك ئەبن ؟

– ئاواز دانان وەکو هەر هونەرێکی تر ئیلهامێکەو لە کاتێکی دیاری نەکراوا لە دایك ئەبێ · ئەو شیعرەش کە ئەمەوێ ئاوازی بۆ دابنێم زۆر بە ووردی سەرنجی ئەدەم تا بزانم ، تاچ ڕادەیەك کار لە گوێگر ئەکات ·· ئەو کاتە ئاوازێك کە لە چوار چێوەی شیعرەکە نەچێتە دەرەوە ئەبێتە هاوسەری ئەو شیعرە ·

● ئەی جگە لەو سێ گۆرانیەی خۆت ·· چیتر ؟

– ئاوازی (لە درزی بەجەوە) لە شیعری گۆران داومە بە (قادر کابان)ی بر لە ئیستگەو تەلەفزیۆن تۆمار کردوە · هەروەها گۆرانی (یاران وەسیەتم)ی شیعر وەلی دیوانەو گۆرانی (شەو کە پێنج خشتەکی ئەحمە هەردییە لەسەر غەزەلێکی شێ نوری شێخ صالح ، ک هەردوکیان لە ئیستگە تەلەفزیۆن تۆمارم کردووە ·

● ئەی بەرهەمی تازەت ؟

– سێ ئاوازی تازەم پوخت کردووە یەکەمیان (گۆچ دوایی) لە شیعری مەولەوی د... یان (خەنەبەندان) شیعری بێسارانی و ئەو تریش (گریانی دڵ) لە شیعر بێخود· هیوام وایە بەم نزیک لە ئاهەنگێکی تایبەتی تی مۆسیقای سلێمانیدا (کە بە شانازیەوە من ئەندامێکم ل تیپەدا) پێشکەشی جەماوەر خۆشەویستی بکەم ·

● دوا ئاواتت ؟

– دوا ئاواتم ئەوەیە تەنی خزمەتی گۆرانی کوردی بکە ئەوەی لە توانامانداية پێشکە میللەتەکەمی بکەم ·

مارف عمر بەرزنجی

مشك و قەڵەم

● قەڵەمەکە ، دوای ئەوەی، بازنەیەکی ڕەسم کرد ، سێ بازنەی تری بچوکی لە ناوبازنەکەدا کرد ، مشك وتی ئەبێ بەئیرەکە کون کون بوبێ!

● قەڵەمەکە بەبێ قسەکردن بازنەیەکی گەورەی تری کرد ، مشك وتی : ئەمە سێوە··· قەڵەم پێی وت : وەنەبە سێوبێ !

● ئینجا قەڵەمەکە هەندێ شتی درێژی بۆ بازنە گەورەکە کرد کە زیاتر لە دەستو بێ حەیوانێك ئەچو !

ئەم دیمەنە

چاوەڕوانین ···!

چاوەڕوانی زەردەخەنەی خۆشەویستین ··
چاوەڕوانی بەهاری جوانی و نازین ··
لە نیو چاوی سەرکەوتنا ··
چاومان بڕیوەتە ڕاستی ··
ئێمەو منالەکانی هاوڕێمان گوڵی دیارین ·· بۆ دڵدارەکانی کوردستان ··
خۆشەویستی هەموو تانین
چاوەڕوانی تیشکی ناسۆی ژشەویستین ··

لەسلێمانیەوە

دایکی – هاژە – ئاردویەتی

شیعری منالان

سروود

عومەر حەسەن

نیستا ئێمە منداڵین
وەك میوەیەکی کاڵین
پاش ماوەیەك پێ ئەگەین
چاك و خراپ تێ ئەگەین
بە خوێندن پێ ئەگەین جوان
ئەچینە کوڕی لاوان

بە قوتابخانەوەو خوێندنەوە
وەك گوڵ ئەگەشینەوە
ئەگەینە ئاوات بەرەنج
کەس تێمان ناگرێ توانج
ئاواتی بەرزی بەخشین
کە ڕووناکی بێنت بۆ ژین

گۆشەی منداڵان ٥٥

چیروکی گۆشە

« شلێر » کردویەتی بەکوردی

ڕۆژێك لە ڕۆژان کابرایەك بەرێکایەکی چۆڵدا دەڕۆی لەبڕ توشی گورگێکی گەورە بوو گورگە گوتی :

– خۆت ئامادەکە ئێستا دەتخۆم !

– بۆچی دەمخۆی خراپەم چیە ؟ زیانم بۆتۆ چی بوە ؟

– لەخۆت دەوڕێی یانی نازانی ؟

– نا بەخوا هیچ نازانم تکایە بڵێ پێم سوچ و تاوانم چیە ؟

– ئەم ڕۆ بەیانی ئەوەندەت زوڕنا لێداوە خەوت لێ هەراسان کردوم · نەت هێشت خەوم لێ بکەوێ · ئێستا لەبەر بێ خەوی سەرم دێشێ ·

– قوربان بەساقەتبم نەختێ بیر بکەوە بزانە چی دەڵێی زوڕنای چی هەراهەرای چی من زوڕنام لێ نەداوە بەس لوتم ئەسڕی ·

– فەرقی نیە هەر دەتخۆم ·

– باشە ئەگەر هەر دەمخۆی لێم گەڕێ بچمە قەراخ ئەو ئاوە هێندێ دەم و چاوم بشۆم چونکە زۆر تۆزاویم ·

– باشە بڕۆ دەم و چاوت بشۆو خۆت خاوێن کەوە · گورگ لەولاوە هەڵتروشکاو چاوەڕوانی کابرابو · کابرا چوە سەر جۆگەلە ئاوو بەبیانوی دەم و چاو شتنەوە خۆی خافڵاند تا دارێکی لەباری بڕی · گورگ بانگی کرد دەرنگە ئامادەی ؟ کابرا هەستاو چو بۆ لای گورگ · لەپڕ بەدەستی چەپ پڕیدایە کلکی گورگ و بەدەستی ڕاستیش لێی دەداو دەیگوت :

– تۆ هێزت هەیەو منیش ئاقڵ تۆ ددانت هەیەو منیش هۆش · ئەوەندەی لەپشت و پەراسوی گورگەدا کەوڵی پێوە نەما · گورگ ئەوەندەی خۆ لێرو لەوێدا ئاخری کلکی هەڵکەندراو هەڵات ·

کابرا کلکی گورگی نایە تورەکەو ڕۆشت · گورگ دوای ئاوێك هاتەوە سەرخۆو دەستی کرد بە قوڕەقوڕ · ئەوەندەی لوراند گورگی کەی لێ کۆبونەوە · هاواری کرد ·

– فریام کەون · بگەنە هاوارم · کابرا گوێی لە لورە لورەی گورگەکان بو زانی دوای کەوتون · گورگە قولە حاڵ و حیکایەتی بۆ ئەوانی تر گێڕایەوە هەمویان بە لورەلور دوای کابرا کەوتن · کابرا لەترسان چاری نەما چوە سەر دار چنارێك و لەسەر لقێکی قایم دانیشت و تەماشای خوارەوەی دەکرد · گورگەکان لە دەوری دار چنار کۆبونەوە تێیان هەڵدەڕوانی و بەیەکتریان دەگوت : دەبێ بیهێنینە خوارێ ·

– بەڵێ دەبێ بیهێنینە خوارێ بەڵام چۆن ؟ گورگەکان کۆبونەوەو پاش ڕاو تەگبیر ئەوەی لەهەموان پیرتر گوتی :

– یەکێك لەبن دارەکە ڕاوەستێ ئەوانی تر یەك دەچینە سەر پشتی یەك تا دەیگەینێ · ئەو دەم دەیهێنینە خوارو دەیخوێن ·

– هەمو ئەو تەگبیرەیان پەسەند کرد · گورگە قولە

بروانە ل – ٢ –

یەکتری ناسین

جوانە علی — ئەژی عزالدین — بروا طاهر — بەرۆش محرم — سەیران محرم — ناز ناز محرم — نیگا طاهر

هاوکاری

التضامن

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتی یە
لە دەزگای هاوکاری چاپو بلاوکردنەوەی
کوردی دەردەچێ
لە « دار الحریة »چاپ دەکرێ
وزارة الاعلام
دار التضامن للطباعة والنشر الكردية
بغداد – شارع الجمهورية – ساحة الخلاني
تلفون (٦٨٣١١ ، ٦٨٣١٢ ، ٦٨٣١٣)

HAWKARI, TEL 68311, 68312, 68313

سالی ١٩٧٠ دامەزراوە — ١١–٣–١٩٧٦ (٣٠٨) — « ٢٥ » فلس

هاونیشتمانیانی کورد : ئەو دەسکەوتانەی شۆڕش بەدی هێناون وەکو بەرزەبەك وان بۆ گەیشتن بە ئەواوی ئامانجە نەتەوەییەکانتان لە ژێر سێبەری ئەم نیشتمانە خۆشەویستە و یەکگرتنی گەلە جوامێرەکەی دا

سەرۆکی فەرماندە
احمد حسن بکر

سڵاو لە سەرکردایەتی سیاسی شۆڕشی ١٧ی تەموز کە

ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستانی

بۆ گەلی کورد بەدی هێنا لە عێراقی شۆڕش و یەکێتی نیشتمانیدا

سەرەتای گۆڕانێکی شۆڕشگێڕانەی قوڵ لە تێکۆشانی بەتەوی کوردو عەرەبدا

لە سەرەتای ئەم چەرخە تازەیەدا ، کە چەرخی ئازادیو خەباتی ناو کوێی گەلانە ، گەلی کوردی کوڵنەدەر ، لە تێکۆشانی بێ وچانیا بەرەو ئاواتو ئامانجی خۆی ، دوا رۆژو چارە نوسی بەختیاری خۆی بەستەوە بە کاروانی خەباتی سەرکەوتوی نەتەوەی عەرەبەوەو روباری خوڕی جوڵانەوەی نەسرەوتی هەمیشە رژاندۆتە دەریای بێ بنی ئارام نەگرتوی بزوتنەوەی بێ پایانی رزگاری خوازی عەرەبەوە • هەردولا وەك دوبرای هاوپشتی دلسۆزی خاوەن ئاواتو ئامانجی یەکگرتوی داخ لە دڵ بێ سڵ کردنەوە لە خۆ بەخت کردنو قوربانی دان قوڵنگی ئازایەتیو چانەترسیو لێ وەشاوەیان ئاراستەی سەرسینگی زۆرداران و ئیمپریالیزم و کۆنەپەرستانی ناوخۆو دەرەوە کردوە •• [illegible] هێنانە دی ئازادیو مافی بێ شێل کراویاندا خوێنیان بەلێشاو رشتوە •

لە سەردەمی پاشایەتی پاشبەندی رژێمی ئیمپریالیدا رۆڵە نەبەزەکانی هەردو گەل بێ سڵ کردنەوە بەرامبەر بە ئاگرو ئاسنو چەكو جبەخانەو دارو دەستەی ئیمپریالیزم ، راپەرین لە دوای راپەرینیان بەر پا ئەکردو دڵو گیانی جەماوەری زەحمەتکێشیان ئەهەژاند •• رەورەوەی مێژویان بە خوێنی لەشیان چەور ئەکرد ، سنگیان کردبوە قەڵغانی گوللەی شەستێری دوژمنو لە شەقامەکانی بەغداو شارەکانی تری عێراقا بەك ئامانجو ئاوات جەماوەری ئازادیخوازی خەڵکیان ئەورووژان •• لەژێر دروشمی ئازدیو راپەرین لە دژی ئیمپریالیزم دا ئاڵای خەباتی بەرەی گەلیان بەرز ئەکردەوە •• تاکو لە شەوزەنگی تاریکی پاشایەتی کۆنەپەرستدا خۆری گەرمی شۆڕشی ١٤ی تەموز هەڵهات • دنیای سەربەستیو ئازادی گەلی هاتەکایەوە •

شۆڕشی ١٤ی تەموز ئاسۆیەکی فراوانی گەورەی لەبەردەم وریا بونەوەو پێشکەوتنی گەلدا کردەوە ، بوو بە سەرەتای بەرەڵلا کردنی ژیانی سیاسی تێکرای گەلی عێراق ، شیرازەی برایەتی کوردو عەرەب چەندان جار زیاتر لە جاران پتەوتر بۆوەو یەکێتی نیشتمانی بە هێزتر بوو ، وڵات لە هەمو رویەکەوە بەرەوپێش چوو ، هەر لە گەرمەی جەژنی بەهاری تێکۆشانی گەلابوو دان بە بەشدار بونی کوردو عەرەب لەم نیشتمانە دانرا لە چوارچێوەی کۆماری عێراقا •• بە پێی بەندی سێیەمی دەستوری کاتیی ساڵی ١٩٥٨ کە دەستکەوتێکی نەتەوایەتی مەزن بو •

دامو دەزگاکانی سەر بە ئیمپریالیزم ئەم رۆژو چەرخەیان بە دڵ نەبو ، بۆیە کەوتە کنەو نەخشەکێشان و رەنگ رشتن بۆ ئاوەژۆ کردنو تێکدانی یەکێتی نیشتمانیو رشتنی تۆوی دوبەرەکیو ناکۆکی لە نێوان دو برای هاوخەباتی سەختی چەند ساڵەی کوردو عەرەبا •• بۆ ئەوەی جێ پێی خۆیان لە وڵاتەکەدا بکەنەوەو دەستی خۆیان بوەشێننو شەوەزەنگی دەوری ئیمپریالیزم بگێڕنەوە بۆ وڵات •• بەم جۆرە توانیان لە ناو ریزی جوڵانەوەی کوردا پێی خۆیان قایم بکەن بکەونە جموجوڵو تەڵەکە بازی تاکو رووی پرشنگداری جوڵانەوەی کورد لەکەدار بکەنو پردی برایەتی چەند ساڵەی خەباتی ناو کۆیی ئەم دو گەلی برایە برو خێننو وڵات بخەنە کێشەو دەریایەکی خوێنی ئەو تۆوە برا لالە برانەکاتەوە ، سەر گەردانیو ماڵ وێرانیو دوا کەوتن بکەنە هاوسێی ئەم گەلە •

بە هۆی ئەم سیاسەتە پیسەی ئیمپریالیزمەوە گەلی

بڕوانە ل –٢–

له بروسکەیەك دا بۆ سەرۆکی فەرماندەو هەڤاڵ صدام حسین

کرێکارانی بازرگانی عەرەب سڵاو لە گۆڕانە شۆڕشگێڕیەکانی وڵات ئەکەن

سەرۆکی فەرماندە کاك احمد حسن بکرو هەڤاڵ صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەم بروسکەیەیان لە کرێکارانی بازرگانی عەرەبەوە پێشکەشتره کە لە پانزە هەمین دەورەی تایبەتی یەکێتی کرێکارانی بازرگانی عەرەبدا بەشدار بیون • ئەمەش بروسکەکەیە :–

بەڕێز سەرۆك [illegible] ئەنجومەن
كاك احمد حسن بکر
بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش کاك صدام حسین

ئێمەی کرێکارانی عەرەب کە بەشدار بووین لە پانزەهەمین دەورەی یەکێتی کرێکارانی بازرگانی عەرەب بە لە دەزگای رۆشنبیری کرێکارانی عێراق لە بەغدا دەستی پێ کرد •• سڵاو ئەو تەقەلایە دلسۆزیە ئەکەین کە ئەیدەن بۆ سەرکردایەتی کردنی گۆڕانی شۆرشگێرانە لە وڵاتی عێراقی شۆڕشگێڕدا •

ئەو دەسکەوتانەی کە لەم وڵاتەدا بە دی هاتوونو ئێمە بە چاوی خۆمان بینیمانن نیشانەی خواستی دلسۆزانەی سەرکردایەتی یە جوامێرەکەتانە بۆ بەکار خستنی هەموو توانایەك لە پێناو سەرکەوتنی نەتەوەی [illegible] عەرەب [illegible] ماندا دژی پیلانەکانی ئیمپریالیزمو زایۆنیزم • ئەو بایەخەی کە عێراق بە دەورەی کرێکارانی عەرەب ئەیدات نیشانەی یەکبوونی چینی کرێکارانی عەرەبە لە پێناو بە دی هێنانی ئاواتی نەتەوەی عەرەبدا لە یەکگرتنو سەربەستیو سوشیالیستیدا •

ئا • د • ع

بۆنەی ... ی رۆژی ئافرەتانی جیهانەوە

یەکێتی ئافرەت بایەخی بەو دەسکەوتانە داوە کە شۆڕش بۆ ئافرەتانی بەدی هێناوە

یەکێتی گشتی ی ئافرەتانی عێراق بایەخی بەو دەستکەوتانە داوە کە شۆڕشی ١٧ی تەمموزی نەتەوەیی سۆشیالیست بەسەرکردایەتی حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب لە وڵاتدا بۆ ئافرەتانی بەدی هێناوە •

رۆژی یەك شەممەی رێکەوتی ٧ی ئەم مانگە بەبۆنەی رۆژی ئافرەتانی جیهانەوە یەکێتی گشتی ی ئافرەتانی عێراق بەیاننامەیەکی بلاوکردۆتەوە ، لەبەیان نامەکەدا ئەوەی ساغ کردۆتەوە کە ئافرەتان بەردەوام لە هەوڵو تەقەلادا دەبن بۆ جێبەجێ کردنی ئەو بڕیارانەی سەرکردایەتی حیزبو شۆڕش سەبارەت ئافرەتان دەری کردوە •

ئافرەتان لەبەیان نامەکەیاندا داوایان لە هەمو هێزەکانی کۆمەڵ کردوە کە بەردە لەروی هەمو بیرو باوەڕێکی گەندەڵو کۆنەپەرستانە هەڵماڵن کە بەسوكو کەم نرخی دەرواننە ئافرەت •

لەبەیان نامەکەدا دەڵێن : یەکێتی ئافرەتان رێکخراوێکی شۆڕشگێرانەیە لەو رۆژەوەی دامەزراوە تا ئێستا بەردەوام هانی جەماوەری ئافرەتانی داوە تا لە دەوری شۆڕش کۆببنەوەو دەستکەوتەکانی بپارێزن •

فیداکارانی فەلەستین ١٨ جار پەلاماری دوژمنیان داوە

خاکی زەوت کراو :
ئاژانسەکان :

رۆژی ٩–٣ بلاوکرایەوە کە فیداکارانی فەلەستین لەم دواییەدا لە ناوچەرگەی خاکی زەوت کراودا (١٨) جار پەلاماری هێزو دەزگاو دامەزراوەکانی دوژمنیان داوەو زیانی گەورەیان لێداوە •• وە ئەم هێرشانەش لە ناوچەی تەل ئەبیبو یافاو قدسو غەزەدا کراون وە دوژمن هێزێکی گەورەی لە ناوچەکاندا کۆ کردۆتەوە بۆ بەربەست کردنی ئەم هێرشانە •

وە قسە کەرێکی فیداکاران وتویە لەم هێرشانەدا دەستی جوامێرانە لە دوژمن وەشێنراوەو گازینۆیەك لە شەقامی (هجانە) لە تەل ئەبیب کۆل کراوەو چەند زایۆنیزمێك پێکراون • وە لە ناوچەی (خسەین) ئۆتۆمۆبیلێکی زرێ پۆش سوتێنراوەو ئەوانەی تیایدا بوون کوژراون •

وە لە بەرزاییە زەوت کراوەکانی سوریاو جەلیلی زووروودا فیداکاران دوو هێرشیان کردۆتە سەر دوژمنو لە یەکەم هێرشدا چەند سارۆخێکیان گرتۆتە مستعمرەی (حانیتا) لە جەلیل وە لە دووەم هێرشدا دەوریەیەکی دوژمنیان گوللە باران کردوە •

مانگرتن لە نابلس

بە هۆی ئەو مانگرتنە گشتیەوە کە هاووڵاتیان لە شاری نابلس کردویانە بە یەکجاری هەموو دامو دەزگاو کاروباری ژیانی رۆژانە لە ناوچەکەدا پەکیان کەوتووە

بڕوانە ل –٦–

تیتۆ : سیاسەتی خۆتی هەڵقورتاندن زیان لە خاوەنەکەی ئەدات !

بریۆنی : ئا • ر • ن : ئا • د • ع :

جۆزێف برۆس تیتۆی سەرۆکی یۆگوسلافیا رۆژی ٩–٣ رایگەیاند کە پەیوەندی نێودەوڵەتان خەریکە سەر لە نوێ بەرەو ئاڵۆزبوونو تێك چوون ئەچێتەوە بەهۆی سیاسەتی هەندی دەوڵەتی گەورەوە کە دەست ئەخەنە ناو کاروباری ناوخۆی وڵاتانەوە بۆ خزمەتی بەرژەوەندی خۆیانو بە دەست هێنانی شوێن پێی تازە • لەم سەردەمەماندا جیهان دوو چاری گیروگرفتی خۆ

بڕوانە ل –٦–

هەڤاڵ نعیم حداد سەرپەرشتی میهرەجانی دۆستایەتی عێراق و سۆڤیەتی کرد

ئێوارەی ٧–٣ هەڤاڵ نعیم حداد ئەندامی سەرکردایەتی قطری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو سەرۆکی یەکێتی کۆمەڵەکانی دۆستایەتی نێوان ئەلان لە هۆڵی خولد سەرپەرشتی میهرەجانی دۆستایەتی عێراقو سۆڤیێتی کرد •

وە لە میهرەجانەکەدا دکتور سعد عبدالباقی سەرۆکی کۆمەڵەی دۆستایەتی عێراقو سوڤیێتیو دکتور مکرم تالەبانی سکرتێری گشتی کۆمەڵەو چەند ئەندامێکی لیژنەی بەرێوەبردن

بڕوانە ل –٦–

ماموستا صدام حسین : حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب فەرماندەی شۆڕش و کۆمەلە

ئێوارەی ٢٥–٢–١٩٧٦ مامۆستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە کۆبونەوەی گشتی یەکێتی نەقابەکانی کرێکاران لە عێراق وتارێکی خوێندەوە تیایدا باسی چەند کێشەیەکی گرنگی ناوخۆو عەرەبو پاشەرۆژی وڵاتی کرد ••• لەبەر بایەخی ئەم وتارە وابەشێکی لە رۆژنامەکەماندا بلاو ئەکەینەوە :–

برایانی خۆشەویست •• ئێمە شادمانین کە ئەمرۆ لە گەڵتاندا بەیەك ئەگەینو گوێ لە تێبینیو پێشنیازە سودبەخشەکانتان ئەگرین •• لەچەند بەیەك گەیشتنێکی پێشوودا پرسیار ئەکرا کە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بۆ کێیە ؟! تەنیا بۆ بەعسیەکانە؟ یاخود هەر بۆ عەرەبە؟! یان لە چوار چێوەی عێراقدا بۆ هەموو عێراقیەکانەو لە چوارچێوەی نیشتمانی عەرەبدا بۆ نەتەوەیە ؟!

ئێمە بەبێ چەندو چۆن لێ کردنو بە بڕوایەکی قایمو لە بۆچوونی شی کردنەوەی زانستیانەوە ئەڵێین : حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب تەنیا بۆ بەعسیەکان نییە بەڵکو بۆ هەموو گەلی عێراقە •• هەروەها تەنیا بۆ عەرەب نییە بەڵکو بۆ تێکرای عێراقیەکانە عەرەب بن یاخود کورد یان هینی تر •

لەو پرسیارەدا کە ئایا ئەگونجێ کوردێك حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بە حزبی خۆی بزانێ لە هەمان کاتیشدا بەکورد بمێنێتەوەو بڕوای بەوە بمێنێ کە ئەو عێراقیە بەڵام لە نەتەوەی کوردە سەرەرای نەتەوەی عەرەب لە چوار چێوەی وڵاتی عێراقدا ؟! وە ئایا ئەگونجێ کە ئادەمیزادێك تورکمانی عێراق بێتو بڕوای هەبێت کە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب حزبەکەیەتی ؟!

لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا ئەڵێین ، ئەگونجێ وباشیش ئەشێ •• چونکە ئەبێ هەموو عێراقیەك باش بزانێ کە پاشە رۆژی پەرەسەندنی عێراق لە سەر رێگای یەکگرتنی عەرەبدا پاشە رۆژیەتی ••کە عێراق بەشێکە لە نەتەوەو عێراقیەکەش بەشێك ئەبێ لە نەتەوەدا ئەمە هیچ شتێکی نەشیاوی تیادا نییە •• ئەگەر عێراقیەکان بەشێك بن لە نەتەوەی عەرەب ئەوا پاشە رۆژیان گەشاوەتر ئەبێتو مافو بەرژەوەندییان ئەپارێزرێ ••

چونکە ئەو مافانە کە داتیان پیادا نراوە لە بیروباوەڕەکانی شوڕشەوە هەنگاویان بۆ هاوێژراوە کە بیروباوەڕەکانی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبن •

لە بۆچوونی ئێمەوە ، عێراقیەکان ، هەموو عیرقیەکان هەتا ئەوانەی لە پارتی سیاسی تردان نابێ واهەست بکەن کە ناگونجێ حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب حزبی ئەوان بێ چونکە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب فەرماندەی کۆمەڵە •• فەرماندەی شۆڕشە وە ساغیشی ئەکاتەوە ،

بڕوانە ل –٢–

عێراق شان بە شانی گەلان لە پێناو دیموکراتی رۆشنبیریدا خەبات ئەکا

لە پێنجی مانگی ئایندەدا رێکخراوی یۆنیسکو لە شاری پاریس کۆئەبێتەوە بۆ لێکۆڵینەوەی کێشەی دیموکراتیەتی روشنبیری •• بەم بۆنەیەوە وەزارەتی راگەیاندنی کوماری عێراق رۆژی ٩–٣ راپۆرتێکی پێشکەشی بەرێکخراوەکە کردوە تیایدا رایگەیاندوەکە هەموو گەلێکی تێکۆشەری ئەم جیهانە مافی دیموکراتیەتی روشنبیریو پاراستنی مەڵبەندو پایەکانی ئەم روشنبیریەی هەیە لەوڵاتەکەی خۆیدا •• عێراق شان بەشان ئەو گەلە تێکۆشەرانە ئەجەنگی کە لە پێناو

بڕوانە ل –٦–

لیژنەیەك بۆ رێکخستنی مانگرتنی گشتی لە خاکی زەوت کراودا

خاکی زەوت کراو :
ئاژانسەکان :

هاووڵاتییانی عەرەبی خاکی زەوت کراو لیژنەیەکیان پێك هێناوە بۆ سەرپەرشتی کردنو رێکخستنی ئەو مانگرتنە

بڕوانە ل –٦–

Institut Kurde de Paris

وتارەکەی مامۆستا صدام حسین «پاشماوە»

صدام حسین : ئێمە وەکو شۆڕشگێڕێك لەم شوێنەی جیهاندا ئەبێ لە هەموو تاقی کردنەوەی شۆڕشەکانی جیهان بکۆڵینەوە بەڵام نەك کوێرانە وەریان بگرین

هەموو ڕۆژێ ، کە ئەشێ ورێگای ئەو پاشە ڕۆژەی کە هەنگاو بەهەنگاو بۆیان ئەهێنێتەدی ٠

چون ئێمە شانازی بە حزبێکەوە ناکەین کە حزبمان بێتو بیروباوەڕەکەیمان خستبێتە بەر تیشکی لێکۆڵینەوەو تاقی کردنەوە ، ئایا ڕێگایەکی تر لەم ڕێگایە زانستی یانەتر هەیە لەمبارەیەوە٠٠ لێکۆڵینەوەی بیروباوەڕو تاقی کردنەوەی ڕەفتارو پراکتیك ، پەیوەندی پراکتیكو بیروباوەڕ لە بواری ژیانی ڕۆژانەدا ٠٠ بیروباوەڕەکانی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبیش ستراتیجین کە بریتین لە یەکگرتنو سەربەستیو سوشیالیستی ٠ لەسیاسەتو لە بیروباوەڕی ستراتیجی یانەدا ، حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب حزبی ئێوەیە ٠٠ کەواتا با ئێوە ، ئیلتزامی سیاسی‌تان هەبێ ئەبێ بۆچی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب حزبی ئێوە نەبێ ٠٠؟ تەنانەت ئەتوانین بڵێین کە ئەگونجێ شیوعیش حزبی بەعس بە حزبی خۆی دابنێو ئەندامی دیموکراتی کوردستانیش ئەشێ حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بەحزبی خۆی بزانێ، چونکە حزبمان فەرماندەیەو ئەبێ لەم گۆشەیەوەو بەمچاوە سەرنجی بدەین،هەروەکو لە مەوبەر باسمان کرد ٠

دوور نی‌یە هەندێ هەڤالی بەعسی بڵێن ، هەڤال صدام حسین لەم قسەو شی‌کردنەوەی دا وا لەعیراقی‌یەکان ئەکات کە سەر بەبزوتنەوەی سیاسی تربنو لە گەڵ ئەوەشدا حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بە حزبی خۆیان بزانن ٠٠ ئەڵێم عیبرەت لە وە دانی‌یە کەسەر بەلایەنێك بێت ، بەڵکو عیبرەت لە بنچینەدا لە بڕواو باوەڕەوە هەڵئەقوڵێ ٠

هەرکەسێك لە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب دا بێتو بڕوای بە بیروباوەڕەکانی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب نەبێ ئەوکەسە بەعسی نی‌یە ، هەر کەسێکیش لە دەرەوەی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبدا بێو بڕوای بە بیروباوەڕەکانی هەبێو جێ‌بەجێیان بکات ئەوکەسە بەعسی‌یە ٠

بێ گومان ئێمە کەئەو بیروباوەڕانەمان بە تاقی کردنەوە سەلماندووەو ساغ کردۆتەوە ناتوانین دەوری ڕێکخستن ـ التنظیم ـ لە کۆمەڵدا پەك بخەین یان بیخەینە پشت گوێ ٠

هەڤالینە ، بمانبەخشن کە بڵێین : ئێمە ئاواتە خوازین کە هەمووتان ئەندام بن لە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبدا ٠٠ وە شتێکی نەگونجاو نیە کە هیوای ئێمە ئەوەبێ هەموو عیراقی‌یەکانو بگرە هەموو عەرەب لە دەرەوەی عیراق بە ئارەزووی خۆیان [illegible] سوشیالیستی عەرەبەوە ٠ چونکە ئەگەر ئێمە بڕوامان بە بیروباوەڕەکانی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب نەبووایە ئەشکونجێ ئەم باوەڕانە بە بەعسی ٠

ئنجا باسی لایەنێکی تری ڕەوتو بەرەوپێش چوونی شۆڕش ئەکەین کە پەیوەندی بە کاروباری ڕۆژانەتانەوە هەیە :

ئێمە وەکوا شۆڕشگێڕێك لەم شوێنەی جیهاندا ئەبێ لە هەموو تاقی کردنەوەی شۆڕشەکانی جیهان بکۆڵینەوە ٠٠ بەڵام نەك کوێرانە وەریان گرین٠٠ ئێمە ئازاو هوشیارینو توانای سوود وەرگرتنمان هەیە لەو شۆڕشانە ٠

ئێمە واهەست ناکەین کە تاقی کردنەوەیەك هەیەو لە هینی ئێمە گەورەترە وناشڵێین کە تاقی کردنەوەکەی ئێمە لە هەموو تاقی کردنەوەکانی تر گەورەترە ٠٠ ئێمە بە شانازیو بەبێ دەمارگیری‌یەوە ئەڵێین کە تاقی کردنەوەکانی جیهان ، جیهانی سێیەمو جیهانەکەی‌تر هەر چۆنێك بن نموونەیەکی تاقی کردنەوەی وامان دەستگیر نابێ کە بەتەواوەتی لەگەڵ ئەو تاقی کردنەوەی ئێمەدا لە یەك بچن کە ڕەنگی ئەرێزینو بنیاتی ئەنێن لەم ولاتە تێکۆشەرەدا ٠

ئێمە بۆچی ئەم حوکمە ئەدەین ؟! چونکە بیروباوەڕ لە واقیعەوە لەواقیعی جولاوەو زیندو نەك واقیعی مردوو ، هەڵئەقولێ ئەو واقیعەی لەگەڵ هەموو هۆیەکانی پێك هاتنی کۆمەڵ هاوبەندە ، لەلایەنی ئابوریو سیاسیو سایکۆلوجیو کۆمەلایەتی‌یەوە ، بیروباوەڕ دێتە کایەوە ، دووریش نیە ئەم بیروباوەڕانە بە پێچەوانەی کۆمەڵەوە بن ، ئەشکونجێ ئەم باوەڕانە بە جۆرێك دابنرێن کە شۆڕشگێڕانە پەرە بەواقیع بدەن ٠

بەڵام بەبێ واقیعی جولاوەو زیندو هاوپەند لەگەڵ ئەو لایەنانەی باسمان کرد بەبێ ئەمانە بیروباوەڕی نوێ نایەتە کایەوە ٠

کەوا بوو ئەوکەسەی فەیلەسووفی کەلەکەبەتیو تیوری بۆدائەنێ ئەبێ بەشێك بێ لەو گەلە ، لە واقیعەکەوە هەلبهێنجێ بۆ گۆڕینی واقیع ٠٠ ئەوەی کە هەیە تێی بپەڕێنێو گەلو چێو ئابوریو توانا ئابوری‌یەکانو ناکۆکی ناو کۆمەڵ وەربگرێو لەبەر تیشکیانەوە تیورەکەی دابنێ٠ هیچ کاتێك ناتوانین بڵێین کە تیوردانەرێك ـ منظر ـ ئەتوانێ کۆمەڵو واقیعی ولاتەکەی ٠تێ بپەڕێنێو تیور ـ نظریە ـ بۆ هەموو جیهان دابنێ ٠٠ زۆر تیور دانەر سوودیان بەجیهان گەیاندوە ٠٠ بەڵام جیاوازی لە نێوان ئەوەدا هەیە کە مرۆڤ سوود بە جیهان بگەیەنێ یاخود بە شێوەیەکی ـ مطلق ـ سەرنجی جیهان بدات ٠

بانموونەیەك لەم بارەیەوە بهێنینەوە سەرنجێك لە تاقی کردنەوەی یەکێتی سۆڤییەت بدەین کە (٥٨) ساڵی بەسەردا تێ پەڕیوە ٠٠ یەکێتی سۆڤییەت مارکسیزم جێ‌بەجێ ئەکات بەڵام تەنیا لەم رادەیەدا نەوەستاوە ، بەڵکو یەکێتی سۆڤیەت ئەڵێ ئێمە مارکسیزم ـ لینینیزم جێ‌بەجێ ئەکەین٠٠ واتە مارکسیزمی لینینی ڕوسی سوفێتی نەك بە تەنیا مارکسیزمی مارکسو مارکس کە لە کۆمەڵی ڕۆژ ئاوادا ژیاوە ٠٠ بۆچی یەکێتی سۆڤییەت ناڵێ ئێمە مارکسینو لەو رادەیەدا ناوەستێو بۆ ئەڵێ ئێمە مارکسیزمی لینینیزم جێ‌بەجێ ئەکەین ؟! لە وەڵامدا ئەڵێین بۆیە وائەڵێ چونکە بەتەنیا بە بیرو باوەڕەکانی مارکس نەیان ئەتوانی ڕەنگی تیورێك بۆ کۆمەڵی سۆڤێتی بڕێژن ٠٠ بەڵکو ئەوەی تیورەکەی دارشت بەیارمەتی بیرەکانی مارکس ، لینین بوو ٠٠ لە بەرچی ؟! چونکە لینین لە کۆمەڵی ڕوس‌دا ژیاودو بەچاوی خۆی گیروگرفتە ئابوریو کۆمەلایەتیو سیاسیو ناکۆکیو زۆرانبازی نێوان چینەکانی بینیوە ٠لە بەرتیشکی ئەم واقیعەدا ئەم تیورەی داناوە ٠

ئێمە کە باسی جێگیر کردنی سوشیالیستی ئەکەین لە عیراقدا ئەبێ واقعو دۆخی کۆمەڵەکەی خۆمانمان لەبەر چاوبێت ، لەپێش ئەمەشدا ئەبێ بۆ چونە تیوری‌یەکانی خۆمان بە بنچینەو بەردی بناغەدابنێین ٠

ئنجا مامۆستا صدام باسی کاروبارەکانی ئەنجومەنی ئەنجومەنی نەخشەکێشانو چونیەتی کەیاندنی کاڵوبەڵی کرد لە کارگەو فابریقەکانەوە بۆ بازاڕو بە پێچەوانەشەوە ٠

وە دەربارەی کاروباری کریکارانو فەرمانبەرانی دەوڵەت وتی هەندێ برا وا ئەزانن کە دادو یەکسانی لە یەك ڕێگاوە دێتو ئەویش پتروزیاد کردنی ڕۆژانەیە ٠٠ ئەوەیان لە بیر چۆتەوە کەدادو زوڵم جەوریش بە چەند ڕێگایەك دا دێن و لە کۆتاییدا لە یەك دەریا ئەدەنو ڕۆژانەش لەم بوارەدا لقێکە لەم دەریایە نەك هەموو شتێکە تیایدا ٠

ئەمانە چەند تێبینی‌یەکی خێرا بوون کە باسمان کردن لەم کۆبونەوەدا وەئێمە لە تواناو لێ هاتوویی ئێوە دڵنیاین کە بە کردەوەتان خزمەتی کۆمەڵو شورشو حزبەکەتان ئەکەن حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب لە چوار چێوەی ئەو تێگەیشتنو بۆ چوونانەی کە باسمان کرد ٠٠ ئیتر سوپاس٠

سیمینارێکی جوتیاران لەناحیەی شـوان

لیژنەی هاوبەشی لە بەرێوەبەرێتی دەزگای ڕوشنبیری جەماوەر لەپاریزگای تەئمیم لە ناوچەی شوان کۆبونەوەیەکی فراوانی جوتیارانی پێك هێناوە کە زیاتر لە هەزار فەلاح بەشداری تیا کردوە ٠

لە کۆبونەوەکەدا باسی بایەخدان بە ئیش‌کردنی جۆری نوێی بەرهەم هێنانی کشتوکاڵیان کردوە کە چۆن کار ئەکاتە سەر بەرز بونەوەی پلەی ئابوری نیشتمانی وە باسی ئەوەشیان کردوە کە کۆمەڵە هەرەوەزیە کشتوکاڵیەکان چۆن بە شێوەیەکی کاریگەرانە ڕواڵەتی لادێکان ئەگۆڕن ٠٠

ئەم سیمینارە یەکێکە لە چالاکی ڕوشنبیری کە لیژنەی ناوبراو لە لادێکانی پاریز گاکەدا ڕێکی ئەخات ٠٠

نەخشەیەکی نوێی پەرەپێدانی کشتوکاڵ

پێنجەم کۆنگرەی ساڵانەی کشتوکاڵ لەکۆتایی کۆبونەوەکانیدا نەخشەیەکی نوێی بۆ کشتوکاڵ داناوەو نەخشەکە بەو جۆرەیە کە لەگەڵ چەسپاندنی سۆشیالیستی لە لادێکان‌دا بگونجێت ٠

● مامۆستا عزت الدوری ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشو سەرۆکی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ بەیاننامەی کۆتایی بۆ بەشدارانی کۆنگرەکە خوێندەوە ٠

ئاشکراترین سیمای بڕیارەکانی کۆنگرەکە بایەخدانە بە بڵاوکردنەوەی کشتوکاڵێکی میکانیکی وچەسپاندنی سۆشیالیستی لە لادێکان‌دا لەگەڵ برەو دان بە زیاد کردنی سامانی ئاژەڵ لە ولاتدا ٠

بەیاننامەکە بەبەڵگەو سەرژمارکردن ئەنجامی نەخشەی پێشوی ڕون کردۆتەوە لەگەڵ ئەو کوسپو تەگەرە نەراندا کەهاتونەتە سەر ڕێگای جێ‌بەجێ کردنی ئەو نەخشەیە٠ بەمەش پوختەیەکی بەیاننامەکەیە ٠

لەبەر ڕوناکی ئەو باوەڕەی کە نەخشەکێشان شێوەیەکی دروستو ڕاستە لە پێش خستنو برەو پێدانی کشتوکاڵدا وە بە هیوای هێنانەدی باشترین ڕێگا لە کشتوکاڵدا بەسەرۆکایەتی مامۆستا عزت الدوری ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشو سەرۆکی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ پێنجەم کۆنگرەی ساڵانەی کشتوکاڵ لەنێوان ٢٨ی شوباتو ٦ی مارتدا لەژێر دروشمی « لەپێناو زیادکردنی بەرهەمو چەسپاندنی سۆشیالیستی لە لادێکان‌دا » گیرا ٠ ئەو کۆنگرەیەی بەرێز مامۆستا صدام حسین دەورێکی کاریگەری لەزوربەی لیژنەکانیدا بینیوە ٠

هەروەها بەشێك لەبەرێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش تیایدا بەشدار بون ٠

کۆنگرەکە ١٩ لیژنەی پێك هێنا ئەوەی لە هەمو لایەنەکانی کشتوکاڵ بوردی‌و لەسەر بنچینەیەکی زانیاری لەمەسەلەی کشتوکاڵو برەو پێدانو نەخشەکردنو خەملێنی کشتوکاڵ بکۆڵنەوەو ئامۆژگاریو پێشنیاری خۆیان پێشکەش بکەن بەشێوەیەکی گشتی لیژنەکان بریتی بون لە لیژنەی بەرهەم هێنانی کشتوکاڵو

بروانە ل -١٤-

فراوان کردنی خزمە تگوزاری تەندروستی لە ناوچەی ئۆتۆنومی

ڕۆژی دوشەممەی ڕابوردو مامۆستا محمد زیوەر شریف ئەمینداری گشتی بەڕێوەبردنی کاروباری کۆمەلایەتیو تەندروستی لە ئەنجومەنی تەنفیزی ناوچەی ئۆتۆنۆمی‌دا لەگەڵ مامۆستا یەحیا جاف پاریزگاری دهۆك کۆبۆتەوەو باسی ڕەوتی کاروباری دەزگا تەندروستیەکانیان لە پاریزگاکەدا کردوە ٠

دکتۆر محمد زیوەر چوە بۆ سەردانی هەندێك لەو دەزگا تەندروستیانەو ئاگاداری جۆری ئیش کردنیان بوە ٠٠

سەرۆکی دەزگای گشتی بروسکەو تەلگراف بۆ «هاوکاری» ئەدوێ

مامۆستا سالم خلف العانی سەرۆکی دەزگای گشتی بروسکەو پۆستەو تەلگراف بەهاوکاری ڕاگەیاندوە کە بڕیار وایە لە ئاعەندەکانی ئەمڕۆژیداهاتودا دەزگایەکی مایکروویف لە شاری هەولێر بکرێتەوە، کە ئەم دەزگایە ناوچەی ئوتونومی بە دەزگای « مایکروویف »ی نیشتمانیەوە ئەبەستێ ٠٠ وە هەروەها وتی : ئیستە خەریکی ئیش‌کردنن بۆ دروست کردنی خانوبەرەی دەزگای ناوبراو کە چەرخ ئامێرەکانی تیا دابمەزرێنن ٠٠ ئەم پرۆژەیە زیاتر ١١ ملیون دینـاری تێ ئەچێو هەموو ناوچەکانی ولات دائەپۆشێ وە لە هەموو لایەکەوە دەزگاکانی تەلگراف بەو تۆڕە مایکروویەوە ئەبەستێ ٠٠ ئەمە ٩٦٠ قەناتی قسە کردنی تیایە لە ژووری ولاتەوە تاکو خواروی ولات بۆ ئەوەی هاو ولاتیەکان بە ئاسانی بتوانن قسە لەگەڵ یەکتریدا بکەن ٠ هەروەها ئەم پرۆژەیە ئەتوانێ ئیستگەکانی تەلەفزیون لە ژوورو خواروی ولاتدا بە ئیستگەی تەلەفزیۆنی بەغداوە ببەستێ کە بتوانن ڕاستەوخۆ بەرنامەی ئیستگەی تەلەفزیونی بەغدا وەربگرنو لە هەمان کاتیشدا بەرنامەکانی خۆیان بدەن بە تەلەفزیونی بەغدا ٠٠ بەم هۆیەوە هاوولاتیەکان لە ناوچەی ئوتونومی‌دا ئەتوانن زۆر بە ئاسانیو بە زوترین کات قسە لەگەڵ هەمو ناوچەکانی ولاتدا بکەن ٠٠ جگە لەوەی کە هەمو بەرنامە جۆر بە جۆرەکانی سەرجەم ئیستگەکانی تەلەفزیون وەر ئەگرن ٠

پرۆژەیەکی تاقی کردنەوەی ئەم تۆڕە بێ تەلە خرایە ئیش کە ١٢٥ هەزار دیناری تێ چوە، ئەم پرۆژەیە پاریزگاکانی [illegible] بەیەکەوە بە ٢٤ قەناتی تەلگرافەوە هاوینە هەواری [illegible]لاحەدینو هەولێر بە ٣٠ قەناتەوە ئەبەستێ ، ئەمەش یەکێکە لە پرۆژە نوێکانی ولات کە شەپۆلی تایبەتی هەیە بە جێ‌تی هێڵی تەلی ئاشکرا ٠٠

سەرۆکی دەزگای ناوبراو باسی هەندێك ئەو پروژانەی کرد لە ناوچەکەدا وەکو :

لە پاریزگای هەولێر :

خانوبارەی بەرێوەبەرێتی بروسکەو تەلگراف لەگەڵ هەمارێکی گەورەو دانانی دەزگای ئۆتوماتیکی تەلگراف لە قەزاکانی مەخمورو کویسنجەق‌و

بروانە ل -١٥-

سەردانی وەزیری شارەوانی لە ئیشو کارو پرۆژەکانی وەزارەتەکەی

ڕۆژی سێ شەممەی ڕابوردو مامۆستا عبدالستار طاهر شریف وەزیری شارەوانیەکان سەری لە ڕەوتی ئیشو کاری دامەزراندنی بۆری ئاوابە سەرەکیەکانی البیاع و الدورە داوە ، وە چوە بۆ سەردانی مەخزەنەکانی وەزارەت لە ناوچەی تەلمحەمەد ٠

ناوبراو داوای لە ئیشکەرانی پرۆژەکە کردوە کە زۆر تر خۆیان ماندو بکەن بۆ ئەوەی ئەو پرۆژەی کە بایی ملیونێك‌و ٦١٠ هەزار دینار ئەبی بەر لە کۆتایی ئەمساڵدا تەواو بێ ٠

سەرەتای گۆڕانێکی شۆڕشگێڕانە «پاشماوە»

عیراق ماوەیەکی زۆر تاڵاوو زوخاوی نۆشی ، کێشەی کورد وڵاتی خستە ناو گێژاوی دواکەوتنەوە برسێتیو هەژاریو کوشتنو بڕین وەکو کاڵا بە باڵای گەلی کوردا برا ٠٠ گەل چاوەڕوانی بارو دۆخێکی هەلکەوتو بو کە بکەرێتەوە سەر هێڵی برایەتیو ڕیزی نیشتمانیو پشت لە ناکۆکیو دوبەرەکایەتی بکاتو ، بەرگی شادیو پێشکەوتن ببۆشێو سەر لە نوێ ڕێگای ڕاستی تێکۆشان بگرێتەوە ، باڵی لە خەباتی یەکگرتوی دژ بەئیمپریالیزمو کۆنەپەرست هەڵبێنێ ٠٠

شۆڕشی ١٧ی تەموزی نەتەوایەتی پێشکەوتنخواز هەر لە سەرەتای بەرپابونیەوە نەخشەی چارەسەر کردنی کێشەی کوردی ڕتەئەستۆی خۆیو پێك‌هێنانی یەکێتی نیشتمانی لەوڵاتدا ، گەڕانەوەی ئاشتیو باری هێمنی وڵاتی کردە دروشمی تێکۆشانی ٠٠ بەم چەشنە کەوتە هەوڵو تەقەلادانو هەنگاونان تاکو وڵات بخاتەوە دۆخێکی تازەی ئەوتۆوە کە ئیتر ببڕای ببڕای توشی وەیشومەی کێشەی وانەبێت ٠٠ ڕەنگێکیوا بڕێژێو بەردێکی وا بکاتە بناغە بۆ کۆشکی بەرزی برایەتیو یەکێتی کە هەتا دنیا دنیایە چەرخی ئیمپریالیزم بۆی تل نەدرێ ٠تاکو سەرتاپای عیراق ببێتە وڵاتێکی پێشکەوتوو ئاوەدارو دەرگای ناکۆکیو دواکەوتن بە جارێ بە کلیل وکڵۆمی‌هەتا هەتایی سەرکڵۆم بکرێ ٠٠ وڵات بە هەنگاوی گەورە گەورە بەرەوپێش بڕوات ، ئاوەدانیو بنیات نان ببێتە دروشمی ڕۆژانەی وڵاتو عیراقێکی دیموکراتی یەکگرتوی سوشیالیستی‌ی پێك‌بهێنرێ ٠

بەیاننامەی مارتی مێژوویی سەرەتای گۆڕانێکی سیاسی قوڵی دارشتو گوزێکی گران بوو ئاراستەی مۆرگەی پشتی ئیمپریالیزمو نۆکەرەکانی کرا ، گەورەترین ڕوداوی گۆڕینی ڕواڵەتی وڵات بوو لە ڕێڕەوی کاروانی خەباتی گەلی عیراقا ٠٠ قەوماوێکی ئەوەندە دیاربو وەکو ئەستێرەیەکی ڕۆشن لە ئاسمانی دەسکەوتەکانی گەلی عیراقا ئەدرەوشێتەوە ، بۆیەکا تێکڕا جەماوەری گەلی عیراق بە دڵشادیو کامەرانیەوە بەرەوپیری ئەم بەیاننامە مێژوییە چوونو ئەم ڕۆژەیان کردە ڕۆژی جەژنی بەهارێ سەرکەوتنو دەستکەوتو شادی ، قوربان دابەچاوی هەموو بەکرێ گیراوو ئەو کەسانەدا کە قازانجیان لە شەڕی برا کوژیدابو ٠

حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب (حزبی فەرماندە) جارێکی‌تر ئەو ڕاستیەی سەلماندوە کە لە توانایا هەیە وەکو حزبێکی نەتەوەیی‌و مرۆڤایەتیو سوشیالیستی ، چارەسەری کێشەی کورد بکاتو ئەم مەسەلەیە بەبارێکا بخات کە بەرژەوەندی بەرزی وڵاتی تیابێ و یەکێتی نیشتمانی بەهێز بکاتو عیراق بە هەنگاوی گەورە بەرەو پێشەوە بەرێت لە ڕێی پێك‌هێنانی کۆمەڵگایەکی پێشکەوتوی دیموکراتی یەکگرتوی سوشیالیستی‌دا ٠

هەروەکو لە ڕاپورتی سیاسی هەشتەمین کونگرەی (قطر)ی دائەڵێت : کیشەی کورد گەورەترینو ئاڵۆزترین گیروگرفتە کەروبەروی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بووە ، پێویستە لە سەر حزب بۆ گەڵاڵە کردنو دانانی ڕێبازێکی باشی زانستی بە کردەوەی ئەونو هەستێ کە گنومت بگونجێ لەگەڵ خواستو ویستی جەماوەری کوردا لە گەڵ یەکێتی وڵاتو یەکێتی جوڵانەوەی نیشتمانی پیشکەوتنخوازدا کە دیسان لە گەڵ ئامانجو ئاواتی تێکۆشانی عەرەبدا بگونجێ ٠

بەیاننامەی مارت هەروەکو بەیاننامەیەکی مێژویی ئەمرو بەرنامەیەکی سیاسی گەلی کورد ، ئەمێنێتەوە بارێکی ئەوتۆ ساز ئەکات کە بە تەواوی شیلەی بەرهەمی ئەم بەرنامەیە بچێژێو سود لە بەندەکانی وەربگیرێو بیکات بە بەرنامەی تێکۆشانی ڕۆژانەی تاوەکو خێرو بێری ئەم دەسکەوتە مەزنە هەمو ناوچەی کوردستان بگرێتەوەو ببێتە وێنەیەکی بێ گەردو تاقی کردنەوەیەکی تازە لەم وڵاتەدا ، وێنەی برایەتیو شیرازەی دارشتنی پەیوەندی نێوان حوکمی ئوتونومی لە گەڵ حکومەتی مەرکەزی‌دا ٠

بێگومان قوڵکردنەوەی حوکمی ئوتونومی و بەرەوپێش خستنی دامو دەزگای ئەنجومەنی یاسادانانو تەنفیزی ئەرکو فەرمانێکی گەورەیە کە کەوتە ئەستۆی گەلی کورد ، کە پێویستە بە چاوی ڕێزەوە بڕوانێتە هەردو ئەنجومەنەکەودامو دەزگاکانی حوکمی ئوتونومی بۆ ئەوەی ئەم تاقی کردنەوەیە ببێتە بەردی بناغە بۆ دامەزراندنی یەکێتیو برایەتیو دوستایەتی هەتاهەتایی گەلی کوردو عەرەبو ببێتە هۆی پێشکەوتنی ناوچەی ئوتونومیو ئاوەدان کردنەوەو بنیات نانو خۆش کردنو گەشەکردنی باری ئابوری ئەم ناوچەیە ، کە ماوەیەکی زۆرە دواکەوتنو هەژاری بە سەریا زاڵ بوە ٠

گەلی کورد ئەمڕۆ لێ‌پرسراوە کە بەو پەڕی چستو چالاکی‌یەوە ئەم دەستکەوتە گەورەیە بپارێزێو پشتگیری ئەم بەیاننامە مێژوییە بکات و هەوڵی جێ‌بەجێ کردنی بەندەکانی بدات ٠

ئەوەی شایانی باسە بەیاننامەی مارت ٠٠ حوکمی ئوتونومی ٠٠ دەسکەوتی گەورەی خۆماڵی کردنی نەوتو دەسکەوتەکانی تری گەل ٠٠ گشتی بەستراوە بە تێکۆشانی سەروەری لە پێناوی پاراستنی دەستەڵاتی نیشتمانیو لە پێناوی بەهێز کردنی یەکێتی نیشتمانیو قوڵ کردنەوەی برایەتی کوردو عەرەب ٠٠ ئەمانە هەموی دیسانەوە تونگ بەندن بە شورشی ١٧ی تەموزو سەرکردایەتیە سیاسیەکەیەوە ٠

ئیتر با هەر شەکاوە بێ بەیاننامەی مارتی مێژویی هەر ڕیسواو دارزاوبن دوشمنانی بەیاننامەی مارت ٠

Institut Kurde de Paris

ماوۆستا عبدالستار طاهر شریف سەبارەت بە بیرەوەری بەدیهێنانی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان ئەدوێ

• ئەم یاسایە مێژووییە هەوڵی دڵسۆزانـە بۆ چەسپاندنی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستانو خزمەتکردنی زیاتری گەلی کورد ئەدرێ

• ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان تاقی کردنەوەیەکی تازەیە پێویستە بەردەوام سوور بین لە سەر پاراستنی.

• پێویستە زیاتر باوەڕ بخرێتە سەر توانای جەماوەر لە ناوچەکەدا.

بەبۆنەی بیرەوەری شەشەم ساڵەی دەرچونی بەیاننامە مێژوویەکەی ١١ی مارتـەومو رابوردنی دوو ساڵ بە سەر دەرچونی یاسای ئۆتۆنۆمی ناوچـەی کوردستانـەوە ، رۆژنامـەی « هاوکاری » گفتوگۆیەکی لەگـەڵ ماموستا « عبدالستار طاهر شریف » وەزیری شارەوانیەکاندا کرد ·

سەبارەت بە ئەهمیـەتی بەیاننامەکەو دەرچونی یاسای ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان لە ساڵی ١٩٧٤دا ماوۆستا شریف وتی :·

(بێگومان ، بەیاننامـەی ١١ی مارت ، بەلای منـەوە ، ئەبێ لە دوو لایەنـەوە سەیر بکرێ ، لە ساڵی ١٩٧٠ دا کە حزبی بەعـسی سۆشیالستی عـەرەب ، سەرکردەی دەسەڵات داریەتی نیشتمانی لە عیراقـدا ، وەك حزبێکی پێشـکەوتوخوازو سوشیالستو نەتەوەیی ، دانی نا بە مافی رەوای گەلی کـوردا لە کوردستانی عیراقدا بـە مافی ئۆتۆنۆمیدا بۆ کوردستان لەچوار چێوەی کۆماری عیراقدا لە ماوەی چوار ساڵی پیـش دەرچونی یاساکەدا ئـەو مافانەی کە لە بەیاننامەکـەدا دیاری کرابوون ، جێبەجـێ کران وەك خوێندن بە کوردیو کردنەوەی زانکویـەك لـە کوردستانداو رێدان بە پارتە سیاسی یەکانی کورد لە وڵاتدا کە ئیش بکەن ، رێگای کردەوە کە مەسەلەی کـورد وەك مەسەلەی هەموو گەل سـەیر بکرێو چارەسـەری هەموو کیشەکانی ئەم مەسەلەیە لـەرێگای ئاشتی یەوە بکرێ ، لـە ماوەی چوار سـاڵدا و دوای ئەمانە مافـی ئۆتۆنۆمی دراو ئەنجومەنی تەشریعی و تەنفیزی دانرانو ئەم تاقی کردنەوەیـەو سەرکەوتنی لە ژیانی هەردووگەلی کوردو عەرەبدا لە عیراقدا زۆری ویست ، ئەوە بـو زۆرهەوڵی ئەوە درا گرمـانی بخرێتە بەردەم توانای جێبەجێ کردنی ئەم تاقی کردنەوەیـە، ئەوانەی ئەم هەوڵەشیان ئەدا، بەرای من دەستە ئاوان بارەکەی مستەفا بەرزانی بو ، بـەبێ ئەوەی من لێرەدا خۆم بـەوەوە ماندو بکـەم بۆ رون کردنەوەی هەڵویستی ئـاوان کاری یان بەرامبەر کـوردو خاکی کوردستان ، ئیسـتا ئەم مەسەلەیە بە لای گـەلی کوردەوە بوە حەقیقەتێك شایانی گومان لێ کردن نیە ·

هەروەها بەرێز وەزیـری شارەوانیەکان وتی :

(لە ١١ی مارتی ١٩٧٤ دا، حزبی بەعس ئیعلانی ئۆتۆنۆمی بۆ ناوچەی کوردستان کـردو ئەنجومەنی تەشریعیو تەنفیزی دانراو لە ٧٤وە تا ئیسـتاش هەوڵی بەردەوام ئەدرێ بـۆ ئەوەی ئۆتۆنۆمی لە ناوچـەی کوردستاندا زیاتر بچەسپێو بتوانێ خزمەتی زیاتری گـەلی کورد لە کوردستانی عیراقدا بکاتو ئەرکەکانی سەرشـانی بەجێ بگەیەنێ ، ئۆتۆنۆمـی لە کوردستانی عیراقدا ، تاقی کردنەوەیەکی تازەیە پێویستی بە یارمەتی بەردەوامە لە لایەن حوکمی مەرکەزی یەوە تا بتوانی لە سەر پێ رابوەسـتێ وپێویستە لە سەر هەمـوو کوردێکی دڵسۆز هەمـووتوانای تەرخان کات بـۆ سەرکەوتنی ئەو تاقی کردنەوەیە بـەردەوام سووربون لە سەر پاراستنی ئەم دەسـکەوتەگەورەیە لە لایەن گەلـەوە ئەرکی سەر شانی هەمـوولایەکە ، چونکە کونـە

هەوڵدان بۆ زیاتر پتەوکردنی یەکێتی تێکۆشانی کوردو عەرەب رێگای چەسپاندنی باشتری دەوری جـەماوەرە بەرەو فراوان کردنی دەسکەوتەکانمان ·

پەرستەکانو ئیمپریالیـزمی ئاغایان بەردەوام هەوڵی ئەوە ئەدەن ئەم تاقی کردنەوەیـەلە عیراقدا سەر نەکـەوێ ، چونکە لە سـەرکەوتنی دامەترسی گەورە هەیە بۆ سـەر وەزعی ئیمپـریالیزم لـە ناوچەکەدا ·

ماوۆستا عبدالستار طاهر شریف ، سەبارەت بەسەلماندنی زیاتری دەوری جەماوەر لـەقوڵ کردنەوەی ئەم دەسکەوتە مەزنەی سەرکردایەتی شۆڕشی ١٧ی تەموزی پێشکەوتوخوازدا وتـی :

(باشترین رێگا بۆ ئـەوەی جەماوەری گەلی کورد دڵی بەو مافەی خۆش بێو خۆی ماندوو بکات بۆ چەسپاندنو پەرەپێدانی ، ئەوەیە ، زیاتر بـاوەڕ بخرێتە سەرجەماوەر لە نـاوچەکەدا) ·

هەروەها وتی :

(یاسای ژمارە ٩٠ی چارەسەر کردنی کشتوکاڵ کـە دەسکەوتێکی مەزنەو زەویوزاری بۆ فەللاحەکان زامن کرد ئەم دەسکەوتە بۆ ئەوەی زیاتر فەللاحەکان هان بدات دابەش کردنی تۆو سلفەو ماکینـە بەسەر فەللاحەکاندا بەفراوانی دابەش بکرێ لەگەڵ زیادکردنی کێڵگەی هەرەوەزیو کۆمـەڵـە هەرەوەزکاری یەکان ، بـۆ ئەوەی زەحمەتکێشـەکانی کوردستان زیاتر دڵیـان بەخاکەکەیان خۆش بـێ هەروەها کارگە لەو شوێنانەی کوردستاندا بکرێنەوە کـە بۆ پیشەسازی دەست ئەدەن ، دیسان ئاوەدان کردنـەوەی هاوینە هەوارەکانو گەیاندنی ئاووکارەبا بە هەموو شوێنێکی ناوچەکە ، ئەمانەو هـەوڵدان بۆ پتەوکردنی زیاتری یەکێتی تێکۆشانی کـوردو عـەرەب رێگان بۆ سەلماندنی زیاتـری دەوری جەماوەرو دڵخـۆش بونی زیاتریان بـەو دەسکەوتانەی بۆیان زامـن کراوە ·) ·

ئازادی و ئەرکی - پاشماوە -

دەست پێدەکا کە چەوسانەوە نەمێنێ(٣) ·

ئاشکرایە ئەو کاتەش هێشتا نەهاتوە ·· بەڵام گومانیش لەوەدانیە کە هەموو شتێکیش لەم جیهانەدا (نسبی)یە ، کەوابێ ئێمە لێرەدا باسی ئەو ئازادییە دەکەین کە لە بەرەبەیانی مێژووەوە لەگەڵ پەیدا بوونی ئادەمیزادەوە پەیدا بووەو لەگەڵ بەربەرەکانیو چەوسانەوە تۆمار کراوە ·· یا لە چۆنیەتی ژیانی ئێستاماندا بە شێوەیەك لە شێوەکانی جۆری سوود لێ وەرگرتنی بەکاری دەبەین ·· یا لە ئاسۆی گەشی پرشنگداری دوارۆژی مرۆڤایەتیدا بەدی دەکرێ ·

ئازادی لە هەموو شوێنو قۆناخێکدا پێوانەو سنووری دیاری کراوی نیە ، تا هەموو وەك یەك تێی بگەینو بەکاری بەرین · هەروا بەربەستی ئازادی تەنیا لە لایەن دوژمنانی کۆمەڵەوە ناگرێ ·· تا نووکی پێنوسی نووسەرانی ئازادیخواز لە سەرتاسەری گیتیدا ئاراستەی دوژمنانی بکرێو کاربېرێتەوەو ئەرکی سەرشانی هەموان کۆتایی پـێ بێت ·· ئەوەی راستیبێ ئەم روانگەیەو گەیشتن بە ناسینو زانینو تێگەیاندنو پێگەیاندنی جەماوەر کارێکی ئاسان نیە·· بەڵام ئەوەی ئێمە دەمانەوێ تەنیا هەوڵدانێکی سەرەتایی یە بۆ کردنەوەی دەرگای ئـەم باسە پێچەڵو گرنگەیەو بەس· جالە وەختێکا دوژمنانی وشەی ئازادی بۆ لەناو بردنی هـەر شێوە ئازادی یەك لە هیـچ پیلانو دەست درێژی یـەك نابەزێنەوە ·· بێگومـان دەوری نووسەرانی ئـازادیخوازو پێشکەوتوو هـەروەها گرنگی یەکی ئێجگار فـراوان پەیدا دەکا ، لەو دیاریانـەی لافاوی چاپەمەنی رۆژ ئاوای رزیو بۆئێمەی هێناوە و بازاڕی پێ پڕ کردووە ، ئـەدەبو رۆشنبیری ژەهراوی یە ، تـا نووسەرو رۆشنبیرانی گـەلان بە شتی پووچو بێهـوودە خەریك کەنو لە هەڵگرتنی نامەی پیرۆزی سـەرشانیان دووریان کەنەوە ·· سا لەبەر ئەم هۆیانە ئەرکی سەرشانی نووسەران روو بەرابەر دەبێ ·· ئاشکراشە دووره پەرێز وەستان لە هیچ قۆناخێکـدا کارێکی راست نیە ·

دەقیقە بەشێوەیەکی زانستی یانە ساغ بۆتەوە کە : **(··· هەموو نووسەرێك وەکو سەرباز ئەرکی پاراستنی شۆڕشی لەسەر شانە(٤) ·**

کە وا بێ کۆششی نووسەرانی عێراقی خۆشەویستیش بۆ تێگەیاندنی کۆمەڵ بـە هەڵوێستی میری نیشتمانیو پێگەیاندنی بۆ رۆیشتن لەگـەڵ کاروانی شۆڕش لە کاتێکا بـە کارهێنانی ئازادی خۆمانە بـە شێوەیەکی ئاراستە ، لە هەمان کاتیشدا خەباتە بۆ گەیشتن بە ئازادی تەواو کە ئامانجی سەرەکیمانە ·

لە رۆژ ئاوایا : کە دونیای سەرمایەداری ، بە تایبـەتی ئەمریکای داگیرکەر بە ئاگرو ئاسن لە فەلەستینو لوبنانو ئەنگولاو مۆزەمبیقو عومـان و قوبرس ·· وەڵامی ئـازادیخوازان ئەداتەوە ، لافـاوی چاپەمەنی لامەعقولو بێبەندو بەرەڵلا ، بازار داگیر دەکـا ، مێشك ئەتەزێنێ ، بیرو باوەری هەڵاتن و بەرەڵلایی بـڵاو دەکاتەوە ، ··

لە رۆژ ئاوایا : بە هـەزارو یەك ناوو شێوە هێزی بـازوو، مافی رەوا ، ئەدزن ، بە نووکی سەرەنێزە ولاتـانی کەم هێـز دەکەن بە بازاڕی کوتـالو کەرەستەی شەڕ ، پیتولی کڵاوی خۆ گرتن ··! وا بزانم هیـچ دەردێك دەرمان ناکا ·

ئاشکرایە ئازادی شتێکی وەهمیو خەیالی نیە ، کە بـزرو لە پشت پەردەو لـە دەروون دابێ ، بەڵکو راستەو خـۆ پەیوەندی بە چۆنیـەتی کۆمەڵایەتیو ئیشو کـارو رۆشنبیریو هیواو ئـاواتو خواستەکانی ئادەمیـزادەوە هەیە ·· جیمی کرێکار لـەو کاتەدا لە ژێر باری گـرانی یاسای نارەوای سەرمایەداریدا دەژی ، هێزی بازووی دەفرۆشێ بۆ ئەوەی ماڵو منداڵی لـە برسان نەمرێ ، گومانی تێدا نیە کە ئازاد نیە ، دیارە لـەو شوێنانەدا تروسکەی ئازادی بە شێوەی کارو کۆشـشو خەبات بەدی دەکرێ ، بناغـەیەکی تیوری دروست دەکا بـۆ چوونە پێشەوە ··

باری سەرنجێك ئەڵێ : **(··· هەر هەنگاوێك بـۆ پێشەوە لە کۆڕی شارستانیەتدا لە راستیدا هەنگاوێکە بەرەو ئازادی(٥) ··**

هەروەها :

(··· ولاتی ئازادی تەنیا لە چرکەیەکەوە دەست پێدەکا کە هیچ کار نەمێنێ پێویست بە سەپاندنی دەرەوە بکـاو سنووری بۆ دابنێ (٦) ···

بەم چەشنە دەبینین ئازادی بەشێوەیەکی زانستی بـە بێ بەستنەوەی بە ملمـلانێو کشمەکەشی مرۆڤایەتیو خەباتی چینایەتی بۆ نان ، مافی نەتەوایەتیو چینایـەتیو مرۆڤایەتی کارێکی بێهودەو نەکردەنیە ·· جا لەبەر ئەوەی ئازادی راستەو خـۆ پەیوەندی بە ژیانو گوزەرانو قۆناخو چۆنیەتی کۆمەڵایەتیەوە هەیە ، وە لەبەر ئەوەی لە دونیـای سۆشیالیستی چەوسـانەوە نامێنێ ، بەلای ئێمەوە گەیشتن بەو قۆناخە لەگەیشتن بـە ئازادی تەواو جیا ناکرێتەوە·· خۆشبەختانە میری نیشتمانی بەرەو ئەو قوناخە هەنگـاو دەنێ کە هیـواو ئاواتـی هەموانە ·

سەرچاوەکان

(١) کتابی (دراسـات) نووسینی کۆمەڵێـك لە نووسەرانی لوبنانی ·
(٢) کـورت کراوەی ووشەیەکی مارکسی یە ·
(٣) گۆڤاری (القصـە)ی میسری ژمارە ٤
(٤) کتابی (الثورة الناقصة)ی نووسینی عەزیز سەید جاسم
(٥) سەرچاوەی پێشو ·

سەرۆکی دەزگای - پاشماوە

رەواندزو شەقلاوەو هاوینـە هەوازی سەلاحەدین ·· کردنـەوەی ٢٢ دایەرەی پۆستەخانەی نموونەیی لە قەزاکانی شەقلاوەو مەخموورو رەواندزو زیبـارو کۆیەو ناحیەکانی سەلاحەدینو ئازادیو عینکاوەو قوشتەپەو گرێو باڵەكو باەو خەلیفانو بارزانو خۆشـناوو حەریرو دیبەگەو سیدەکانو مزووری باڵا·

لە پارێزگای سلیمانی ··

فراوان کردنی بەدالەی شار بکرێ بە (١٠) هەزار هێـڵ و دامەزراندنی دەزگای ئۆتوماتیکی لە قەزاکانی هەڵەبجەو دەربەندیخانو پێنجوێنو شـارەدرو رانیەو دوکانو چەمچەماڵ ··· هەروەها کردنـەوەی ٢٤ خانوبەرە بـۆ دایەرەکانی پۆستەخانە لە قەزاکانی رانیەو پێنجـوێنو قەڵادزە ودەربەندیخانو ناحیەکانی بەکرەجـۆو بازیانو قەرەداخو بەرزنجـەو خورماڵو شـارەزوورو ماوەتو سورداشو عەربەتو سەنگەسەرو تەوێڵەو بیارەو ئاغجەلەرو سرۆچكو ئاودەشتو مەرگـەو چوار قورنەو پێنکرد ·

لە پارێزگای دهۆك :

لە ماوەی جەژنی سوپادا لـە رۆژی شەشی کانونی دووەمی رابوردوا بەدالـەیەکی ئۆتوماتیکی (١٠) هەزار هێڵی تەواو بوەو پڕۆژەی کابلـی زەمینـی جێبەجێ کراوە ·· لەگەل دامەزراندنی بەدالـەی ئۆتوماتیکی لە قەزاکانی ئامێدیو سەرسەنگو زاخۆو ئاکرێ ·· ٢٣ خانوبەرە بۆ پۆستەخـانە نموونەییەکانی زاخۆو سـەرسەنگو سمیلو الشـیخانو زێلەی الشارلو السـبعەو مانکیـشو سوارەتوکەو سلێفانیو دوسکیو مزوریو رێکانیو رزگاریو سـورچیو فیشخابورو کانیماسیو برواری باڵاو سـەردربانو ئارادن کراوەتەوە ·

یۆزیف شاعیری - پاشماوە -

١٩٣٦)ە ·· ئـەم شـاعیرە سەوداسەرە لە باڵ ئەوەیشدا، کە بەرەنگاری چەتە نازیەکانو داگیرکەرەکان ببوەوە شیعری خۆی بۆ ئەم مەبەستە پیرۆزە تەرخان کردبوو ·· بـەڵام خۆیو خودی شیعرەکـانی هەر لە گیانی تەوسو لاقرتێو کاریکاتێریانـە دورنەکەوتنەوە ·· چونکە ژان ئەیدوانـدو خەم دایئەبێژا !!

لە (٣)ی کانونی دووەمـی (١٩٣٧)و لە نزیك نەخۆشخانەیەکی سەر دەریاچەی باڵاتـۆن خۆی خستە بەردەمو ژێـر پێچکەی شەمەندەفەرێو دوایی بە ژیانی پڕ لە وەیشـومەی خۆی هێنا ·· !؟

یۆزیف سەر بە رێبـازی تازەی دەستەی (نیووگات)ی شیعر بوو ئەم لەو رایەدا بـوە کە بەندەواریەکی بە تین لـە نێوان شیعرو جیهانا هەیـەو ئـەلوێ گرفتەکانی ژیان لە نێو بۆتەی شیعرا چارە بـدرێ ·· بۆیە بەو پەڕی زیرەکی یەوە ، وەك هەر ئەندازیارێـکی هۆشمەنـد (وشـە)ی ئەلاواندەوەو لە شوێنی دیاری کراویا دایئەنا ، چونکـە یۆزیفو وشە جمکانە بـوون چونکە شاعیری جوانیو ژانو پاشەرۆژ بوو ··

**لە پشت قەشەو سـەربازو
بۆرجوازی یەکانەوە
ریزمان گرت ··
هیچ شتێکی وا ، دوای ئێمە
رووی نەداوە
تا مێژو پەنجەنوەای بکات··
کە سەرە قامکێك نەخشێنە
سەر ژێی کەمانجەکان
گوێت لە هەزاران داهێنانو
ئاوازی بەسۆزی
مرۆڤـی وڵاتـی ئێمـە
ئەبێت ··
کاتێ کە لە نێوان لیستەی
چەشتەکاندا
(رژێمی خۆر)مـان دۆزی
یەوە
هیچ شتێ بەقەد ئەم دۆزینە
وەی ئێمە نەمرتر نەبوو ،
سەرەڕای ئەوەیش کە :
رابردوێیـەکی ناشرینو گە
ئۆرمان هەیە ،
سەرەڕای ئەوەیش کە :
وڵاتەکەمـان لەژێـر باری
ناڵـەباری
گرانەتاو برسێتیو شێتایە
تیو دەمارگرژیدا
شەکەت کرد ··
وشەکان لەسەر لێـوی
شاعیرێکدا
کەژاوە هەڵئەخەن ،
بە ئاوازی شـیرین شیرین
دانەچۆرێن ،
سەرباری ئەوەیش کە :
خۆی ئەندازیاری گـــە
ردوونی
پڕلەجوانیوداهێنان ومرۆیی
سەربەرز دانەهێنێت ··
تا ·· لەبەر رۆشنایی بیرو
خەوبینینی ئەوا
بەوپەری رازراقیو شـەنگی
یەوە ·· بێگومان
بێگومان ئێوە گەردوونێکی
تازە بنیات ئەنێن ··**

خوێندنو شورش - پاشماوە

فێرکردن یەکێکە لەو خزمەتە پیرۆزانـەی دەسـەڵات بـۆ جەماوەری خەڵکی بەدی هێناوە، بەڵام لەگـەڵ ئەوەشدا حزب لەوە گەیشتووە کـە جیاوازی- یەکی زۆر لەنێوان شـارو گوندەکانا هـەیە بەتایبـەتی لـەباری کۆمەڵایـەتیو رەوتی روشنبیری یەوە·· بۆیە شۆڕش بەر لە هەموشتێك ئەم جیاوازیە کەم ئەکاتەوە بەونیازەی بنـەبڕ بکرێ·· تاکو بەئاسانی بتوانێ دەوری راستەقینـەی خـۆی بگێـڕێو کۆمـەڵانی خـەڵك لەبەهرەی شۆرش بێ بـەش نەبن ··

- ماوێتی -

بەسەرهاتی فیلێك - پاشماوە

فیلە بچکۆلەکەو زۆر سەرداندی ئاگر کوژانەوە کەیان کـردو کردیان بـە سەربازی ئاگـر کوژانەوە · فیلە بچکۆلەکە بەمە بەختیار بو هەسـتی بەشانازیەك نەکرد ، ئەوا ئیستا خودەیەکی زەردی ئالتونی لەسەر ئەکاتو بە دارستانەکەدا ئەسورێتەوە بۆ ئاگر کوژاندنەوە · جـار جارێکیش رێگـای کەروێشکە بچوکـەکان ئـەدا خودەکەی پڕ بکـەن لـە ئاوو بابۆری قاقەزینی بۆ یاری کردن تێ بخەن ·

بوزانین

درێژ کردنەوەی بە کـرێدانی یانەی شەوانەو سینەمای هاوینەی سەرسەنگ

لەبەر ئەوەی کەس نـەبوویانـەی شەوانەو سـینەمای هاوینەی سەرسەنگ بەکرێ بگرێ ئەوا بڕیارمان دا ماوەی ئەم بۆزانینە تا روژی دوشەممـەی ریکەوتی ١٥-٣-١٩٧٦ وە هەر بە هەمان مەرجی پێشوو درێژ بکەینەوە ·

**سیروان جاف
ئەمینداری گشتی بەڕێوەبردنی
شارەوانیو هاوینـە هەوارەکان**

Institut kurde de Paris

هاوکاری

سەرکەوتنی گەلی ئەنگولا

دەرگای لە بەردەم سەربەخۆیی گەلانی ئەفریقادا کردەوە

لەم ڕۆژانەدا ئاژانسەکانی دەنگوباس هەواڵی سەرکەوتنی یەکجارەکی حکومەتی کۆماری گەلی ئەنگولایان بلاوکردەوە بەسەر هەردوو بزوتنەوە کۆنەپەرستەکەی (فنلاو یونیتا) کە بەیارمەتی ئیمپریالیزمی ئەمەریکاو ڕەگەزپەرستی خوارووی ئەفەریقاو ڕودیسیاو کۆنەپەرستانی ئەفەریقا بەگژ هێزەکانی بەرەی گەلی ڕزگاریخوازی ئەنگولادا ئەچوون.

ئەو سەرکەوتنە گەورەو یەکجارەکی‌یەی مپلا (بەرەی ڕزگاری خواز) چەند کێشەو پرسیارێك ئەهێنێتە پێشەوە وەکو : ئایا دوای کۆتایی هاتنی شەڕی ناوخۆ باری ئەنگولا بەرەو کوێ هەنگاو ئەهاوێژێ؟!

دەوری ڕزگار بوونی گەلی ئەنگولا چی ئەبێ‌و چ کارێك ئەکاتە سەرباشە ڕۆژو سەربەخۆیی گەلانی چەوساوەی ئەفەریقا ؟! ئایا کۆنەپەرستان‌و بەکرێ گیراوو ڕەگەز پەرستان هەروا بەئاسانی بەم دۆخە تازەیەی ئەنگولا قایل ئەبن‌و لە مەیدانی نەخشەو پیلان‌و شەڕ ئەکشێنە دواوە یان نا ؟! ئەم پرسیارانەو چەند پرسیارێکی تر لەم ڕیپورتاجەدا وەڵام ئەدەینەوە.

ئەنگولا خەباتی درێژخایەن !

گەلی ئەنگولا کەوا خەریکە بەیەکجارەکی ڕزگاری ئەبێت‌و وڵاتەکەی لە بەکرێ گیراوو ئالقە لەگوێ کانی ئیمپریالیزم پاك ئەکاتەوە خاوەن ڕابوردویەکی پڕ خەبات‌و فیداکاری‌یەو لە زۆر دەمێکەوە چاکی مەردانەی لێ کردوە بەلاداو دلێرو جوامێرانە بەگژ داگیرکەراندا چووەو خوێنی گەش‌و ئالی خۆی لەسەر سەربەخۆیی گەل‌و نیشتمان ڕشتوە.

خەباتی گەلی ئەنگولا بە چەند قۆناغێکدا تێپەڕیوەو لە هەر قۆناغەدا شێوەیەکی تایبەتی هەبوە بەپێی زروفی زاتی‌و مەوزوعی ئەو سەردەمەی خەباتەکەی تیادا کراوە.

بزوتنەوەی ڕزگاری خوازی گەلی ئەنگولاش کە ئێستاکە بەسەرۆکایەتی دکتور ئۆگوستنو نۆتۆی سەرکۆمارە، دەورێکی بەهێزو بەرزی گێراوە لە بەتەوکردن‌و قولکردنەوەی هوشیاری سیاسی‌و نیشتمانی‌و دیسپلینی ئەو گەلەو بەپێی دۆخی مێژوویی سەرکردایەتی خەبات‌و تێکۆشانی کردوە تاوەکو لەم دواییەدا بە ئامانج گەیشت‌و سەربەخۆیی بە دەست هێناو کەوتە ڕاوەدوونانی دوژمنانی ناو خۆو بەکرێ گیراوانی دەرەوە.

دۆخی کۆمەڵایەتی گەلی ئەنگولا

گەلی ئەنگولا وەکو زۆربەی گەلانی ئەفەریقا لە زۆر کۆنەوە دوچاری دەستی ئیمپریالیزم‌و چەوساندنەوە بووە جا بۆیە ئێستاش بە دەست دواکەوتوی‌و چەندین نەخۆشی کۆنی کۆمەڵایەتی‌یەوە ئەناڵێنێ .. بۆ نموونە ڕێژیمی خێڵەکی‌و تیرەگەری پێك هاتنی کۆمەڵایەتی ئەنگولا پێك ئەهێنێ‌و گەلی ئەنگولا لە چەند تیرەو خێڵێك پێك هاتوە کە هەر خێڵە بە شێوە (لهجە)یەکی تایبەتی قسە ئەکات‌و خوو ڕەشت‌و نەریتی کۆمەڵایەتی خویان هەیە .. بەڵام زۆرو جەورو دەسەڵاتی ئیمپریالیستی‌و چەوساندنەوە تارادەیەکی زۆر ئەو خێلانەی لەیەکتری نزیك کردۆتەوە بۆ یەکگرتن دژی داگیرکەرو بێگانە .

هەرلەبەر ئەوەشە کە سێ بزوتنەوەکە باری سەرنج‌و بۆچوون‌و ئایدیولوجی تایبەتی‌یان هەیەو هەریەکە لەدەستەوچین‌و توێژو تاقمەکەس‌و خێڵێك پێك هاتوون .

بۆ نموونە بەری گەلی ڕزگاریخوازی ئەنگۆلا مپلا لە خەلکی شارو جوتیاران‌و خێڵەکانی ژووروی وڵات پێك هاتووە ، وە بەرەی نیشتمانی بە سەرۆکایەتی روبرتو هولدن لەلایەن خێڵەکانی (باکنگۆ)وە پشتگیری ئەکرێ‌و ئەم خێڵەش کەس‌و کارو لێ‌وتیرەیان لە زائیر هەیە بۆیە ئەم بەرەیە بەناچاری کەوتە ژێر دەستی زائیرو ئەمەریکاو ئیمپریالیزمی جیهانەوە ..

وە ڕێکخراوی یەکێتی نیشتمانی سەربەخۆیی تەواوەتی ئەنگولا یونیتاکە بەسەرۆکایەتی جان سواڤمبی‌یە نوێنەری زوربەی تیرەکانی خوارووی ئەنگولایە .. ئەم پێك هاتنە کۆمەڵایەتی‌یەو چەند هویەکی تر بوونەتە هۆی ئەوەی هەردوو بەرەی یونیتاو فنلا خۆیان بخەنە باوەشی ڕێژیمی کۆنەپەرستی زائیرو خوارووی ئەفەریقای ڕەگەز پەرست‌و ئیمپریالیزمی جیهان بەسەرۆکایەتی ئیمپریالیزمی ئەمەریکا .

خۆتێ هەڵقورتاندنی بێگانە

هەر لەگەڵ کشانەوەی هێزەکانی پورتوگال لەئەنگولادا بەپێچەوانەی موزەمبیق‌و ناوچەکانی تر خێرا بێگانەکان بەتایبەتی دەوڵەتانی ڕۆژئاوا هەریەکەی لە لایەکەوەو هەریەکەی بە شێوەو ڕێگایەك کەوتنە هەڵپەی لوت ژەنینە ناو کاروباری ناو خۆی ئەو وڵاتە ساواو هەژارەو هەریەکەی بەجورێك دەستیان کرد بە خولقاندنی ئاژاوەو هەراو هوریا بەرپا کردن خۆ ئەگەر بپرسین‌و بلێین هۆی ئەم خۆلە ئەنگولا هەڵقورتاندنە چی‌یە ؟ ئەوا باری ئابوری‌و خێروبێرو سامانی سروشتی ئەم وڵاتە

وەڵامی ئەم پرسیارە ئەدەنەوە‌چۆن ؟ وە بۆ چی ؟!

ئەنگولا شوێن‌و مەڵبەندێکی ستراتیجی هەیەو کەوتۆتە سەر ئوقیانوسی ئەتلەسی لەخوارووی قاڕەی ئەفەریقادا .. لە ژووروەوە زائیرو لەرۆژهەڵات زامبیاو رودیسیا (بوتسوانا)و لە خوارووو نامیبیای داگیر کراو لە چوارلاوە دەورەیان داوە .. ئەنگولا بەعەمارێکی گەورەو لەبن نەهاتوی سامانی مەعدەن‌و نەوت‌و یورانیوم‌و ئاسن‌و مس‌و زیوو پۆلاو ئەلماس‌و پلاتین دائەنرێ‌و ئەم هەموو خێرو بێرەش سەرنجی بێگانەی ڕاکێشاوەو خستونیەتە هەڵپە هەلپ بۆ جێگرتنەوەی پورتوگال یاخود هەر نەبێ بۆ ئەوەی دەستیان بە ئەنگولادا بگات بەرژەوەندی‌یە ئابوری‌یەکانیانی تیادا بپارێزن .

هەڵوێستی ئەمەریکا چی‌یە ؟!

وا شەڕی ئەنگولا خەریکە تەواو ئەبێت‌و بزوتنەوەی گەلیش دەستی بەسەرسەرانسەری وڵات گرت‌و هەموو شارو ناوچەکانی ڕزگار کردو کۆنەپەرستانی ناوخۆو بێگانەو کاسەلیس‌و نۆکەرانی ئەوروپا بەچۆکا هاتن‌و بۆ دەرەوەی سنور دەرکران ... لیرەدا پرسیارێك دێتە پێشەوە ..

ئایا بوچی ئەمەریکا بە‌تەنیا یارمەتی دارایی‌و چەك‌و تفاقی بۆ هەردوو بزوتنەوەی فنلاو یونیتا ئەنارد‌و ڕاستەوخۆ دەستی نەخستە کاروباری ناوخۆی ئەنگولاوە چونکە وا بە چاوی خۆی ئەبینێ کە نۆکەرانی بەزین‌و ڕایان کرد ؟!

لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا ئەڵێین چەند هۆیەك هەیە کە دەرفەتی ئەمەریکایان نەدا کە ڕاستەوخۆ دەست بخاتە ناو کاروباری ناوخۆی ئەنگولاوە لەمانە ئەوهۆیانەی خوارەوە:ـ

دۆخی ئەمەریکا ئەم دەرفەتەی نەدا چونکە وا سەرۆك هەڵبژاردنی نوێ لە ئارادایەو چەند کەسێك خۆیان بۆ جێگاکەی فۆرد ئامادە‌کردوەو ئەیانەوێ ببن بەسەرۆك‌و لە کۆشکی سپی‌دا دانیشن جا بۆیە نەیان ویست جارێکی تر ڕاستەوخۆ سەری ئەمەریکا لەم گیرگرفتانە تێوە بگلێنن .. جگەلەمەش تا ئێستا برینەکانی ئەمەریکا کە لە ڤیتنام تێی کراون بەتەواوەتی ساڕێژ نەبوون .

هەرچۆنێك بێت ئەمەریکا ئێستاکە لە ئەفەریقادا تاکتیکێکی‌تر بەکار ئەهێنێ ئەویش گەمارۆ دانی بزوتنەوەو سیستەمە پێشکەوتوەکانە لە مەیان‌و بواری سیاسی‌یەوەو لەم زروفەدا نایەوێ خۆی لە گێژاوی لوت ژەنین‌و تێ هەڵقورتاندنی عەسکەری‌یەوە بگلێنێ .. بەڵام ئەمەریکا تا چەند لەم تاکتیکە کۆن‌و نوێ‌یەی‌دا سەر ئەکەوێ ؟! وەڵامەکەی ئاشکرایەو گەلان هەرگیز بە چۆکا نایەن‌و جارێکی تر لوتی ئەمەریکا لە خۆڵ‌و قور ئەچەقێننەوەو تاقی کردنەوەیەکی تری سەرکەوتنی خەبات ئەخەنە سەر خەرمانی بەپێزی تاقی کردنەوەی سەرکەوتنی تێکۆشانی گەلانی جیهان .

لە بەر ڕوناکی جموجوڵی ڕیژیمە خۆ بە دەستەوەدەرەکاندا

خۆڕاگرتنی نەتەوەی عەرەب ڕێگای سەرکەوتنی‌یەتی

عادل

ڕۆژ بەرۆژ مەودای پەیوەندی نێوان قەوارەی زایۆنیستەکان‌و ئەمەریکا دەر ئەکەوێ کە چۆن ئەمەریکا لە پێناوی دوژمنایەتی کردنی نەتەوەی عەرەبا یارمەتی قەوارەی زایۆنیستەکان ئەدات.

ئەم مەودای پەیوەندی‌یە وە ئەبێ لە چوار چێوەی بەرژەوەندی دولانەی هەردولا بچێتە دەرەوە لە ناوچەی عەرەبا .. یان بەشێك ئەبێ لە ئایدیولوژیتی ڕەگەزایەتی ئیمپریالیزم کە دژی ئازادی گەلان‌و ئاسایشی جیهان ڕائەوەستێ .

لە کاتێکدا کە ئیمپریالیزمی ئەمەریکا هاوپەیمانیتی خۆی لەگەڵ زایۆنیستەکان مۆر ئەکات و بە توندی پشتگیریان ئەکات و داکوکی لەسەر ئەو هێنە دوژمنایەتیەی ئەکات کە لە دژی جوڵانەوەی ئازادیخوازانەی نەتەوەی عەرەب لە سەری ئەرۆن ئا لەو کاتەدا هەندێك ڕێکخراوو لایەنی دیار ئەیانەوی ڕواڵەتی باری هەڵوێستی ئەمەریکا بەرامبەر بە مەسەلەی عەرەب لەبەر چاوی خەڵك ئاوەژۆ بکەن .. وە بە هەموو توانایانەوە ئەیانەوی هاریکاری سیاسی لەگەڵ ئەمەریکادا بکەن لەگەڵ هێزە ڕاستڕەوەکانی سەر بە بەرەی ئیمپریالیزمدا دەستیان تێکەڵ بکەن.. ئەو ڕێکخراوانەخۆیان لە بەر پرسیاری مەسەلەی نەتەوایەتی عەرەب لائەدەن‌و سەر بە بەرژەوەندی زایۆنیستەکانن ..

قسەکانی ولیم سایمون وەزیری دارایی ئەمەریکا لەگەڵ لێ‌پرسراوە زایۆنیستەکانا لە تەل‌ئەبیب کە هەفتەی ڕابوردو دەستی پێ کردبو ، وە ٦٠ ملیۆن دۆلاری تەرخان کرد بۆ دامەزراندنی مەڵبەندێکی ناوکۆیی لە نێوان ئەمەریکاو زایۆنیستەکانا لە بارەی هاوکاری پیشەسازی نێوان هەردولاوە ئەمە بوو بە هۆی کردنەوەی بازاڕی ئەمەریکا لە بەردەم بەروبومی زایۆنیستەکانا .

هنری کیسنجەری وەزیری دەرەوەی ئەمەریکا لە کۆتایی مانگی ڕابوردوا وتویە : ئەمەریکا پێی ناخوش نیە ٥٠٠ ملیون دولار یارمەتی قەوارەی زایۆنیستەکان بدات لە ماوەی نێوان مانگی تەموزو تشرینی یەکەمی داهاتوی ئەمساڵدا ..

لیژنەی پەیوەندی‌یەکانی دەرەوەی سەر بە ئەنجومەنی شورای ئەمەریکا بڕیاری دا ١٥٠٠ ملیون دولار وەکو یارمەتیەکی ئەسکەری‌و ٧٥٠ ملیون دولاری تریش بە ناوی یارمەتی ئابوریەوە بە زایۆنیستەکان بدرێ ..

ڕۆژنامەی نیویورك دیلی تیوزی ئەمەریکایی وتویە : زایۆنیستەکان لە ساڵی ٧٦ دا نزیکەی ٤ ملیار دولار یارمەتی لە ئەمەریکا وەر ئەگرن ئەو یارمەتیە یەك لە دوا یەکانەی ئەمەریکا بە زایۆنیستەکانی ئەدات هەموی لە پێناوی دوژمنایەتی کردنی نەتەوەی عەرەبو بەهێز کردنی هەڵوێستی ئەمەریکایە لە بواری نێودەوڵەتان‌و لە ناو توێژو کومەلی دەزگا کۆنەپەرستیەکانا .. بەڵام ئەم کردارانە ناتوانی ورەی نەوەی ئێستاو داهاتوی

بروانە ل -١١-

زیمبابوی خۆی بۆ شەڕی ڕزگاری ڕودیسیا ئامادە دەکات

چاودێرە سیاسی‌یەکان بلاویان کردەوە ، کە ئەو هەوڵەی ، حکومەتی بەریتانیا بۆ چارەسەری گیروگرفتی دەستوری رودیسیا داویەتی سەری نەگرتوە .

دەنگوباسەکانیش وا ئەگەیەنن کە « ئەیان سمیث »ی سەرۆك وەزیرانی کەمە سپی‌یەکان لەرودیسیا نایەوێ گوێ ڕایەڵی خواستی زوربەی زۆری ئەفەریقاییەکان بێ لە وڵاتی رودیسیا ، کە ئەوان مافی ڕەوایان هەیە لە دەست گرتن بەسەر حوکمدا .

لە لایەکی ترەوە ، قسەکەریك بەزمانی حکومەتی ڕەگەزپەرستی رودیسیاوە بە ڕۆژنامەی « رودیسیا هیرالد »ی وتبو پێشنیازی (جوشوا نکومو)ی پێشەوای نیشتمانی سنووری رودیسیا خۆیان ڕەشەکان ئەوە ئەگەیەنی حوکم بدرێتە دەست ئەوان . ئەمەش لەلای ئێمەوە ناگونجێ .

دیسان لەنزیك سنوری موزەمبیق‌دا شەڕ دەستی پێ‌کردوەو ئەمەش بەڵگەی ئەوەیە شوڕشگێرەکانی ئەفەریقا بڕیاری ڕوو بەڕوو بونی توندی داگیرکارە ئەوروپاییەکانیان داوە‌و ئاژانسەکان وائەگەیەنن کە ئەوەی لەسەرسنوری موزمبیق ڕوی داوە دەست پێ‌کردنی شەڕی ڕزگاری‌یە .

هەروەها موزەمبیق کە سنوری بەستراوەتەوە بە رودیسیاوە ، ئاشکرای کردوە سوورە لەسەر یارمەتی دانی [illegible] زیمبابۆی ڕزگاریخوازو ئێستا شوڕشگێرەکانی ئەم بزوتنەوەیە لەسەر

خەباتی چەکدارانەی گەل حەشاردراوەو ترسێکی وایان خستۆتە دلی ڕەگەزپەرستەکانەوە ، حکومەتەکەی خوارووی ئەفەریقا ئەوەی ئاشکرا کردوە ئەگەر بزوتنەوەی زیمبابۆی هێرشەکانی فراوان بکا ، ئەم خۆی لەو شەڕەوە ناگلێنێ‌و یارمەتی ڕیژیمی (ئایان سمیث) نادات چونکە تاقی کردنەوەی خۆگلاندنە شەڕی ئەنگولاوە لەسەر ئەو ڕیژیمە ڕەگەز پەرستە زۆر کەوتوە .

شۆڕشگێرەکانی زیمبابوی ئێستا هێزو توانایەکی باشیان هەیەو سەرکەوتنی بەرەی ڕزگاریخوازی ئەنگولاش تین‌و تا‌وێکی تریان داوە کە زیاتر باوەڕیان بەتوانای خۆیان هەبێ‌و ئەمەش زیاتر ڕژێمی ڕەگەزپەرستی کەمە ئەوروپایی‌یەکانی ترساندوە .

ئەوەی شایانی باسە سۆشیالستەکان‌و مەشقێکی زیمبابۆی دە ساڵ لەمەوبەر باشیان کردو دەستیان کرد بە دەستی پێ‌کردو لە سەرەتادا هێرش بردنە سەر بنکەکانی توشی شکستەیەکی کوتوپڕ ڕیژیمی ئایان سمیث‌و دروشمی بو لەبەر ئەوە سەر لەنوێ‌و حوکم بۆ ئەفەریقایەکان‌و دەربە لەسەر ڕێ ڕەویکی نوی ڕاندنی ئەوروپای‌یەکانیان خۆی کۆکردەوەو زۆر لە هەڵگرت . جەنگاوەرەکانی نارد بۆ وڵاتە

(بارام) ئامادەی کردووە

وێنەیەکی جەنگاوەرانی زیمبابۆی لە کاتی مەشق کردندا

Institut Kurde de Paris

نەخشەی بەرەپێدان – پاشماوە

بەرهەمی پیشەسازیی و لێژنەی بەهێزكردنی زەوی كشتوكاڵیی و دارستان و بەستەنەر نەمامڕوانەن و بەرهەمی ئاژەڵ و پەرەپێدانی بیلدەكانی دەوڵەت و پەرە پێدانی هەرەوەزیە كشتوكاڵییەكان و لێژنەی ئاوكردنی و لێژنەی فرۆشتنی كرێ بازاڕی زەوی‌وزار و لێژنەی پێگەیاندنی كادیر و شارەزای كشتوكاڵ ..

ئەنجامی نەخشە كشتوكاڵیەكانی پێشو بەهەڤۆی كرێكوزاری و سەرپەرشتی و چاودێری‌یەوە بەچاكی ئەوەی ڕون كردەوە ئەگەر ئەو هەنگاو و گۆشت و ئەگەرەو فورتاتەدا ئە هاتونەتە سەر ڕێگەی جێبەجێ كردنیان بەڵام هەرمەیەن ڕون بینی و دڵ‌خۆش‌كردن بونی هانی ئەوەی داوە كە لەمەودوا زیاتر ڕێگەكانی پێشكەوتن و گەشەكردنی كشتوكاڵ خۆش كەین .

ئەوبو لەمەیدانی بەرهەم هێنانی كشتوكاڵدا ملیۆنێك و ٣٢٥ هەزار دۆنم زەوی كشتوكاڵی هاوینەی تیاكراوە واتە لە ٨٩٪ نەخشەكە جێبەجێ كراوە بەڵام لەمەیدانی كشتوكاڵی زستانەدا ١١ ملیۆن و ٧٩١ هەزار دۆنم زەوی چێندراوە واتە ٦٣٪ی نەخشە جێبەجێ كراوە .

● نەخشەی نوێ

كۆنگرە بڕیاریداوە كە نەخشەیەكی نوێ بۆ كشتوكاڵ و بەرهەم هێنانی بەرهەم و سامانی ئاژەڵ دابنێت . كە لە دوای چەسپاندنی سۆشیالیستی دێ دانیدا بكونجێت ، وە زیاتر بایەخ بە بەكارهێنانی مەكینەو زیبەری زانستی‌یانە بدرێت لە كشتوكاڵدا ، وە كەلكێكی تەواو لەسەرچاوەكانی ئاو وەربگرێت و بیری نیرتوازی لەو جێگایانەدا هەڵكڵێنێت كە دوریان كەمە وە بایەخێكی تەواو بە فرۆشتنی بەرهەمە كشتوكاڵیەكان بدات و شاری لادێكان بەرپەكار بانێكی پێشكەوتوی هاوچەرخ بەیەكەوە ببەستریێن بۆ بەدی هێنانی ئەو ئامانجە ئاسانتركات .. گومان لەوەش ناكرێت كە جەماوەری جوتیاران گەورەترین و بەرزترین بنكەن بۆ سەرخستن و جێبەجێكردنی پلانی نەخشەكان دواجار كۆنگرە داوای لە هاوڵاتیان كردوە كەوەك مەسەلەیەكی نیشتمانی لەپێشخستن و برەوی كشتوكاڵی بڕوانن و هەوڵی سەرخستنی پلانە كشتوكاڵیەكان بدەن .

پۆستەی ئەدەب – پاشماوە

پرسیارێكی رەوان ، ...ی میللەت ، بەهار ، پرسیارێكی بێ وەڵام ، یانەكەم ، یارەی دلداران ، شیرینەكەم تۆ بڵێی یەكترمان خۆش بوێ ؟ داماوی ،

نامەزۆری رۆژتەر ، موختارەكەم .. » بمانبەخشن

كە ئەم شیعرانەتان بڵاو ناكەینەوە ، چونكە یا ئەوەتە بیرەكەیان تەواو نیەو یان ئەوەنە قالبی داڕشتنیان لەو رادەیەدا نیەو یان ئەوەنە زۆر ساوان و ماویانە پێ‌بەهەن ! هەر چۆن بێت هەق وایە خۆشتان پەلە لە بڵاوكردنەوەیان نەكەن، چونكە یەكێ نە سەر تەواو بێ نەكا ناتوانێ بەرهەمی وا بڵاو بكاتەوە كە لێی پەشیمان نەبێ ، ئێوەش رۆژێ دێ لەم بەرهەمانە پەشیمان دەبنەوە چونكە دەگەنە رادەیەكی پێشكەوتووترو ئاسۆی بیرو شێوەی نووسین و ئاستی لێكدانەوەی داهاتووتان لە زۆر باری تاقی‌كردنەوەی ژیان و خوێندنەوەدا فراوانتر دەبێ و ئومێدەوارین پەلە لە بڵاوكردنەوە نەكەن و هەر بخوێننەوە ، چونكە خوێندنەوە پیاو قاڵ دەكاو لە زەلكاوی دواكەوتن دەربازی دەكا ..

◆ بۆ خاوەنەكانی ئەم لێكۆڵینەوانە : « **لەگەڵ چیرۆكی – لە خەوما – ، هەوڵەوی لە چەند لاپەڕەیەكدا ، خونچەی سەهۆڵ و پشكۆی رەخنەیەك ، ئێمەو هونەری مەقاڵە** ... » ئەم باس و لێكۆڵینەوانەتان كەلكی بڵاوكردنەوەیان نیە ، چونكە كاڵ و كرچن و زۆریان ماوە بە لێكۆڵینەوەی پەسند بدرێنە قەڵەم ، هەر كامەیان دەگری بریتی‌یە لە كۆمەڵە رایەكی دز بەیەك و ناتۆكو كەڵەكەكراو ، نە سەریان دیارەو نە بن ، جگە لەوەی هەتانە بەنجەی بۆ سەرچاوەكان رانەكێشاوە ، و هەتانە بە زۆر قسەی ئەم و ئەوی هێناوەو دەیەوێ زرق بخاتە گەردنی شاعیرەكانمانەوە ... هەرچی و چۆنێ بێ ، ئەم لێكۆڵینەوانەتان سەركەوتوو نین و لە بەرهەمی‌ترا ئومێدی سەركەوتنتان بۆ دەخوازین و ئەم جارە ببوورن ، با بزانین بۆ جارێكی‌تر چۆن دەبێ !

ئەم جارەش بەوەندە وەڵامە وازدێنین و تا لەگەڵ پۆستەیەكی‌ترا وەڵامی خاوەن بەرهەمەكانی‌تر دەدەینەوە بە خوێندنەوەی زۆرو لێكۆڵینەوەی ووردو ئینجابە بەرهەمی‌چاكتان دەسپێرین !!

پاڵەوان – پاشماوە ..–

بە تەوری ئەو وەڵامە بیڕنەوە . رووی بەیەكدا دایەوە .

ئەمیش لە دڵی خۆیدا وتی‌یەوە » – چەند بێ‌ئاكایە ، وا نەزانێ سەرچاوەكەی كانی ئاسكان هەروەك خۆی‌ماوە ! . » پاسەكە لە دوا قونغیا وەستا ، ئافرەتێك لە پێشیانەوە وەكو بیەوێ خۆی لە دەستی شتێكی نائاسایی دەربازكات خێرا چووە خوارەوە ، ئەفەنی‌یەكیش كە سەرنجی‌دایە رانی خەڵكی ئەرەكی خۆیان نی‌یە ! وەكو بە دووی شتێكا عەودال بێت خێرا دابەزی .

بەدەم رێكەشەوە پێدەنگی‌یەكەی مامە هەستی‌ی ئالۆزاندبوو ، چەشنی قوتابی‌یەك چاوەڕێی ئەوە بێ كە مامۆستاكەی مژدەی دەرچوونی بداتێ ، ئاوا حەزی بەوە دەكرد، مامە پێی بڵێ « – ئافەرم كورم ، چاكت كرد ، لە ئاتەتە پێ‌كردنی خەڵكی رزگارت بو ، ئیتر منیش سەرگوزشتەكە بۆ كەس ناگێڕمەوە ! »

هەستی كرد ئەفەنی‌یەكە ئەنگێ بە رۆیشتنی ئافرەتەكەی پێشیانەوە هەڵئەچنێ ، جار جارەیەكیش وەكو شتێكی پێ‌بڵێ دەم ئەجوولێنێ ، ئافرەتەكەش لە ناو حەیای خۆی قاچی تێكەڵ ئەبێت و ، عەباكەی لە خۆی توند ئەكات ئەو كاتە وێنەی خۆی لە رووی پاوكیا دۆزی‌یەوە ، ئەفەنی‌یەكەشی وەكو سەربازێكی عوسمانی هاتە پێش چاو .

لەبڕ ئافرەتەكە وەستاو ، دەمی لە ئەفەنی‌یەكە بەرێوو :

– بێ شەرەف، بێ نامووس، عەیب ناكەیت ... وەكو كارەبا رایتەكێنی ، رەنگێكی هێناو برد ، دەماری رق و كینەی گرژبوو ، خۆی پێ‌رانەگیرا ، رای‌كرد، پەلاماری ئەفەنی‌یەكەی دا ، تا هۆشی لێ‌نەبڕی دەستی لێ‌هەڵنەگرت.

مام ئەحمەد وەكو درەختی هیواكەی جارێكی‌تر سەری هەڵدابێتەوە ، پێی‌وت :– ئافەرم ، بەراستی كوڕی حەمە شەریف پاڵەوانی !.

ئەو كاتە بەلای ئەمەوە وابو كە مامە لەمەو دوا دووسەر گوزشتە بۆ خەڵكی‌ئەگێڕێتەوە.

بۆیە پێی وت :–

– مامە بە دایكم بڵێ (پاڵەوان) دێتەوە .

ئابی ١٩٧٥

●

پاشماوەی ژمارەی پێشو

كەشكۆڵێكی پڕ گەوهەر

– خەستە – (١)

كوڵم سەرمایەی ژین‌و حەیاتم
عەزیزم باعیسی عەیش‌و نەشاتم
دەزانی خۆ ئەمن سەودازەدەی تۆم
نەچیری ئاهوی چاوی سیاتم
هەمیشە من لە كونجی دەردو غەمدا
ئەسیری شەرت‌و مەحبووسی وەفاتم
بەسالی جارێ قوربانێ دەكەن حاج
ئەمن هەردەم بەقوربان‌و فیداتم
خەریكی مشت‌و مالی خاكی پاتم
بە جارووبی موژەی چاوم هەمیشە(٢)
لەشەرعی زەوقی عالەم بوومە فارغ
كەچونكە مازی هیجران‌و بەلاتم
لە چاوم وەكو قوڵزوم هەڵمەدا خوێن
لە وەختێكا كەمە حرومی نیگاتم
ئەگەر كردوومە تەقسیرو گوناهێ
هەزاران تۆبەیێ نابۆی مەماتم
لەمن عاجز مەبە [illegible]
خۆشە ئەربمكوژی ئەركی خەلاتم
بەمەرگی تۆوەها (خەستە)و زەبوونم
نەماوە زەڕڕە سەبرو تابم

وێنەیەك لە دەست نووسە ئەصڵی‌یەكە
لە شیعری خەستە

(١) لەراستی‌دا مامۆستارەفیق حیلمی‌و عەلادین سەجادی لەچەند شیعرێكی‌خەستە بەولاوە هیچی تریان بەرچاو نەكەوتووە لەم كەشكۆڵەدا تەواوی دیوانەكەیان هەیە .

(٢) جارووب :– گسك .

تێ بینی :– جگە لەم شتانەی ناوم بردوون گەلێ پێنج خشتەكی تیایە لەسەر شیعری شاعیرەكانی تر . بەتایبەتی (نالی)و (مولانا خالیدی نەقشبەندی) .

جەمال محەمەد

هەواڵەكانی یەكێتی – پاشماوە

● دەستەی لقی دهوك كۆرێكیان بەست ، سەرۆكی لق بەخێرهاتنی بەشدارانی كۆڕەكەی كرد وباسی چالاكی قوتابیانی بۆ كردن . وەباسی ئەو دەسكەوتانەی كرد كە حزب بۆ قوتابیانی بەدی هێناوە . وەلامی گەلێك پرسیار درایەوە ، بەشدارانی كۆڕەكە بروسكەیەكیان بۆ سەركۆمار نارد كە قوتابیان هەمیشە سەربازێكی بەوەفای حزب دەبن بۆ پاراستنی دەسكەوتەكانی شۆرش .

● بەبۆنەی بیرەوەری ٢٣ ساڵەی دامەزراندنی یەكێتی قوتابیانی كوردستانەوە لەهەمو قوتابخانەكانی شاردا ئاهەنگ دەستی پێ‌كردم چەندان شیعرو وتاربەم بۆنەیەوە خوێندرایەوە .

هەولێر

● رۆژی ١٨ی شوبات قوتابیانی هەولێر لەبەر بارەگای لقی ژووری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب كۆبونەوە هەڤاڵانی حزب پیرۆزباییان لێ كردن .

● رۆژی ٢٠-٢-١٩٧٦ لە هۆڵی سینەمای سەلاحەدین ئاهەنگێكی گەورە سازكرا ، وتاری لقی هەولێر خوێندرایەوەو هەڤاڵان عبدالغفار الصائغ‌و علی السامرائی ئەندامانی لقی ژورو هاتبون .

مامۆستا عبدالله ئیسماعیل وەزیری دەوڵەت :

بەیاننامەی ١١ی مارت یەكەم هەنگاوی شۆڕشگێڕانەی پێشكەوتنخواز بوو كە شۆڕش و سەركردایەتی یە دووربینە سیاسی یەكەی نای لە رێگەی گۆڕینێكی بنەڕەتی دا لە ژیانی خەڵكی عیراق دا

دانی نانی بەمافی نەتەوایەتی یەكانی گەلی كوردا لە چوارچێوەی ئۆتۆنۆمی دا رێگەی بۆ تێكۆشەرانی كورد كردەوە كە سەر لە نوێ بۆ كۆكردنەوە وە رێكخستنی جەماوەری كورد لە دەوری ئاڵای برایەتی كوردو عەرەب و یەكێتی نیشتمانی گەلی عیراق دا

رزگار كردو ئەو كەڵێن‌و كەلەبەرانەی پڕ كردەوە كە بەهۆی ئەو شەڕە ناوخۆیی‌یەوە كەوتبوونە ریزەكانی گەلی عیراق ، وە سوپای پاڵەوانی‌عیراقی لەوە سەربەست كرد كە لە كاتی لێقەوماندا بە دەنگ وڵاتە عەرەبەكانی براوە بچێت و لە سەریان بكاتەوەهەروەكو لە شەڕە رزگاری خوازە پیرۆزەكەی تشریندا بەگورجی فریای سوریاو میسر كەوت ، وە ئەوە ندە بە خێرایی گەیشتە نێو كوورەی شەڕی « جۆلان » كە چەتە رەگەزپەرستەكانی ئیسرائیل واقیان وڕماو قەڵەمی دەست‌و پێیان شكا ، وە ئەوەی بە خەیاڵی داگیركەرانەی خۆیان دایانمەزراندبوو لە گەڵ وڵاتی سوریادا بیكەن هەمووی هەرەسی هێناو بوو بە كەفی سابوون‌و رەوی‌یەوە ، وە بە ناچاری پشتیان داو لە مەیدانی جەنگاوەرانی سوپای بەجەرگی‌عیراق خۆیان رانەگرت‌و بەرەو **پاش ڕكشانەوە** .

بە بۆنەی بیرەوەری بەیاننامەی ١١ی مارتی مێژوویی‌یەوە « رۆژنامەی هاوكاری » چاوی بە مامۆستا عبدالله ئیسماعیل وەزیری دەوڵەت كەوت‌و سەبارەت بەم بیرەوەری‌یە پیرۆزەو بایەخی بەیاننامە مێژوویی‌یەكەو چەسپاندنی ئۆتۆنۆمی ناوچەی كوردستان لە ١١ی مارتی ١٩٧٤داو كارتێكردنی ئەم دەسكەوتەیە بۆسەر بزووتنەوەی نەتەوایەتی گەلی كوردو یەكێتی نیشتمانی عیراق ئەم گفتوگۆیەی لەگەڵ بەرێز وەزیری دەوڵەت كرد كە تیایدا وتی :–

بە بیروڕای من بەیاننامەی ١١ی مارت نەك هەر بەیەكێك لە هەنگاوە گرنگەكانی شۆرشی پێشكەوتنخوازی ١٧ – ٣٠ گەلاوێژ حسێب دەكرێ‌و بەس، بەڵكو یەكەم هەنگاوی شۆرشگێڕانەی پێشكەوتنخواز بوو كە شۆرش‌و سەركردایەتی‌یە دووربینە سیاسی‌یەكەی نای لە رێگەی گۆڕینێكی بنەڕەتی لە ژیانی خەڵكی‌عیراقدا ، وە بوو بە بناغەیەكی پتەو بۆ سەركەوتن بە سەركەمپانیا چاوچنۆكەكانی بێگانەو بە چۆكا هێنانیان و سەرپێ شۆڕكردنیان لە یەكی مارتی ١٩٧٣دا بوو بە ناچاری قبوول‌كردنی بڕیارە مێژوویی‌یەكەی خۆماڵی كردنی نەوت ، وەهەروەها بۆ هەموو هەنگاوەشۆرشگێڕانەكانی دوایی لە سەر رێگەی بەختەوەری كردنی خەڵكی عیراق .

هەروەها وتی :

بەیاننامەی ١١ی مارت لە سەرێكەوە دوایی بە شەڕی برا كوژی نێوان هەردو گەلی كوردو عەرەبی برا هێنا كە لە قازانجی ئیمپریالیزم‌و كۆنەپەرستانی دوژمنی كوردو عەرەب‌و یەكێتی نیشتمانی گەلی عیراق بەولاوە هیچی تێدا نەبوو ، وە دانی نا بە مافە نەتەوایەتی‌یەكانی گەلی كورد لە شێوەی ئۆتۆنۆمی‌دا . وە دەستی مەلا مستەفاو دەستەو تاقمە گەلۆزەكەی خستە روو بە گەلی كوردی ناساندن بۆ ئەوەی كە ئەگەر لە دوارۆژدا بە هاندانی دوژمنانی گەل جارێكی تریش سەرپێچی لە جێبەجێ كردنی ناوەرۆكی ئەو بەیاننامە مێژوویی‌یە كرد ئەوا خەڵكی كوردی زوو لێ بەگێتەوەو ئەتوانێ درێژە بەكردەوە وێران كاری‌یەكانی بدات ،ئەوە بوو لە پاش دەركردنی یاسای ئۆتۆنۆمی هەرێمی كوردستان‌و دامەزراندنی دەزگا یاساكارو هەڵسوڕاندنەكانی بە ماوەیەكی كورتی ئەوتۆ كە بەلێكدانەوەی ئاسایی لێی رەچاو نەدەكرا ، دام‌و دەزگا یاخی یەكەی تێك وپێك درا ، بەوە گەلی كوردی لە گێژاوێك قوتار كرد كە بە بێ ئامانج تێدا خولی ئەخواردو سەری بە هیچ لایەكدا لێ دەرنەئەكرد ، وە لە زەرەرو زیانی كوشتارو ماڵ وێرانی بەولاوە شتێكی لێ دەسگیر نەئەبوو ، وە بزووتنەوەی نەتەوایەتی گەلی كوردیش لەو سەركردایەتی‌یە پووچەڵە رزگار بوو كە ناوو دەنگی زڕاندبوو بۆیاخی كۆنەپەرست‌و نۆكەرایەتی بێگانەی تێ هەڵساوی بوو ، وە رێگەش بۆ تێكۆشەرانی كورد كرایەوە كە سەر لە نوێ یەكتری بگرن‌و خۆیان كۆ بكەنەوەو سەرمەشق دابدەن بۆ پێكهێنان‌و رێكخستنی بزووتنەوەیەكی نەتەوایەتی‌ی پێشكەوتنخواز بۆ كۆكردنەوەو رێكخستنی جەماوەری كورد لە دەوری ئاڵای برایەتی كوردو عەرەب‌و یەكێتی نیشتمانی گەلی عیراق‌و پاراستنی گەشەپێدان‌و خەملاندنی دەسكەوتەكانی هەموو خەڵكی عیراق بە ئۆتۆنۆمی كوردستانیشەوە لە ژێر سێبەری شۆرشی پیرۆزی ١٧-٣٠ گەلاوێژی ئەمرو بەرەی نیشتمانی‌و نەتەوایەتی پێشكەوتنخوازدا بە سەركردایەتی پارتی بەعسی سۆشیالیست .

مامۆستا ئیسماعیل ئەوەی سەلماند كە :

لە سەرێكی تریشەوە بەیاننامەی ١١ی مارت وڵاتی عیراقی لە شەڕێكی ناوخۆیی كوشندەی بێ سوودو سەمەر

چارەسەركردن ، دۆزینەوەی كاكڵەی كێشەكەیە ... پوختەی ئەم كێشەیەش ئەوەیە كە گەلێك لە عیراق هەیەو گەلە كەمانە... لە دوو نەتەوەی سەرەكی پێك هاتووە : عەرەب و كورد ، وە كەمە نەتەوەییەكانی تر جەوهەری مەبدەئی‌یانەی بڕیاردان لە سەر ئەم راستی‌یەش ... دان نانی مەبدەئی و دەروونی و یاسایی و دەستوری‌یە بەم راستی‌یەدا لە گەڵ رەفتاری كردنی .

هەڤاڵ
صدام حسین

Institut Kurde de Paris

سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستان ماموستا بەکر پشدەری بۆ هاوکاری ئەدوێ :

بەیاننامەی مارت بەرهەمی بیری پێشکەوتنخوازو شۆڕشگێڕانەیە .

لە دوخێکی ئاسایشو برایەتیدا پەرەسەندنی خێرا باڵی بە سەر کوردستاندا کێشاوە .

بە بۆنەی بیرەوەری شەش ساڵەی دەرچوونی بەیاننامەی یانزەی مارتەوە ماموستا بەکر پشدەری سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی سڵاوی لەو یادەو لە سەرکردایەتی سیاسیو ئەو دەسکەوتانە کرد کە لە سایەی سەرکردایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو بەرەی نیشتمانیو نەتەوەیی پێشکەوتنخوازدا هاتۆ ئەتەدی ٠٠ وە لە وتووێژێکدا لەگەڵ پەیامنێری « هاوکاری » بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانان فەرمووی :

بێگومان کێشەی کورد ، مەسەلەی مافی نەتەوەیی ڕەوای گەلی کوردمانە لەگەڵ ئەو خەباتە جەماوەرییەدا کە تەلەکەمان لە پێناو بە دەست هێنانی ئەو مافانەدا کردوویەتی ٠٠ مەنتقی عەقڵو مێژووش دان ئەنێنە بەو مافانەو خەباتکردنە لە پێناویدا لەگەڵ بە گژا چوونی ئەو هێزو ڕژێمانەی ئەیانەوێ گەلی کورد لەو مافانە بێ بەش بکەن . پێشێل کردنی ئەم مافانە بێبەست کردنی حەقیقەتەو نکوڵی کردنە لە بیرو ڕێبازی مرۆڤایەتیو بە پێچەوانەی بیری پێشکەوتنخوازو شۆرشگێڕانەوەیە .

لە بەر ئەمە هێزو پارتییە نیشتمانییەکان لە عیراق لە خەباتدا لە پێناو بەرژەوەندی ئامانجە ناوکۆییەکانی هەردوو گەلی برا ، کوردو عەرەب بەشدار بوون ، وە هێزە نیشتمانی و پارتیو دەستەو تاقمە سیاسییەکان لە سەر ئەوڕایە کۆبونەوە کە ئەبێ مافی نەتەوەیی گەلی کورد بدرێتو بەهۆی دامەزراوی ناوخۆییەوە کە دەستووردانی پیادانابێ ئەو مافەی خۆی بێبڕیو ڕەفتاری پێ بکات .

کێشەی کورد بەنێك ئاڵۆزییەکانیەوە ڕوو بە ڕووی شۆرش ببوو ٠٠ بەڵام شۆڕش بە سەرکردایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بۆچونێکی کامڵو تێگەیشتنێکی واقعی دەربارەی ئەم کێشەیەهەبوو . هەنگاوی بەرەوپێش هاویشت بۆ چارەسەر کردنی ئاشتیو دیموکراتییانەی ئەو مەسەلەیەو ڕێگای بۆ خۆش کردو پێش دەرکردنی بەیاننامەی مارت چەند کارێکی لە پێناو بەرژەوەندی کێشەی کوردو چارەسەر کردنی دا ڕاپەڕاند .

لە یانزەی مارتی ساڵی ١٩٧٠ بوو هەستی بە شانازییەوە بە لە دایك بوونی بەیاننامەکەهێزی خێرو چاکە سەرکەوتن ٠٠ گرنگترین بەندی ئەم بەیاننامەیە ئۆتۆنومی ناوچەی کوردستان بوو بەم پێیە سەرکردایەتی سیاسی ڕێگای فرتو فێلو جموجوڵی لە بەردەم سەرکردایەتی بەکرێگیراوی تیرەگەر پەرست بە ستو سەرکەوتنی لە دواسەرکەوتن بە سەر ئەم تاقمەدا بەدی هێنا . ناوەرۆکە پێشکەوتنخوازەکەی بەیاننامەی مارتو ڕەنگ ڕشتنی نەخشەی جێبەجێ کردنی ئۆتۆنومی دەسکەوتێکی لە ئەندازە بەدەرو ئیجگار گەورە بوونو ڕادەیەکیان دانا بۆ ئەوخوێنەی لە دڵی کۆمەڵ ئەتکاو ..و زیانەی لە ئابوری ئەکەوت .

گەلی عیراقو هێزە نیشتمانیو پێشکەوتنخوازەکانی ناوچەی عەرەبو ئازادیخوازانی جیهان بە گەرمیەوە پێشوازی ئەم ڕووداوەیان کرد .

ئەم دەسکەوتەش ئیمپریالیزمو کۆنەپەرستانی وروژاند چونکە هێزو توانا لە یەکگرتنی گەلی عیراقەوە دێتە کایەوەو ئەمەش بەرژەوەندیو مۆنۆپۆلەکانی ئیمپریالیزم وردو خاش ئەکات ٠٠ هەربۆیەش بوو ئەم لایەنانە ئەقەللایەکی زۆریان دا لەرێگای سەرکردایەتی یە بەکرێگیراوەکەوە بۆ بن کۆڵ کردنی ئەم بەیاننامەیە ٠٠٠ بەیاننامەی ئادار کۆسپو تەگەرەیەکی زۆری هاتە بەردەم . بەڵام شۆڕش سوور بوو لەسەر جێبەجێ کردنی ناوەرۆكو بەندەکانی یەك لە دوای یەكو بە پێی زنجیرەی کاتی خۆی ٠٠ وە هەڵویستەکانی سەرکردایەتییە بەکرێگیراوەکەوجمو جۆڵیی هێزەکانی دوژمن نەیانتوانی کار بکەنە سەر خۆئامادە کردن بۆ قۆناغی ئۆتۆنومیو ٠٠٠ هەڵوێستە مەبدەئییەکانی حزبی بەعس .

وە لە کاتی بڕیار لە سەر دراودا کە پوختەو کاکڵەی بەیاننامەکەیە ، یاسای ئۆتۆنومی بلاو کرایەوەو گەلی کوردی خستە قۆناغێکی ترەوە قۆناغی ڕاستەوخۆ سەرپەرشتی کردنی کاروباری خۆییو بەمافی نەتەوەیی گەیشتنیو وەرگرتنی مەڵبەندی شیاوی خۆی لە بزوتنەوەی گۆڕینی کۆمەڵایەتیدا ئەوە بوو دامو دەزگاکانی ئۆتۆنومی دامەزرانو ئەرکی مێژووی درایە دەست ، ئەمەش خاڵێکی یەکانگیر بوو لە ژیانی گەلەکەمانو ئامانجە نەتەوەییەکانیدا .

لەو ڕۆژەوە یاساکە بلاو کراوەتەوە هێزە شەڕخوازەکان دژی شۆڕشو ئۆتۆنومیوەستان بەڵام یەکگرتنی جەماوەری عەرەبو کورد و دامەزراندنی بەرەی نیشتمانیو نەتەوەیی پێشکەوتنخواز بە سەرکردایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو جوامێریی دەسەڵاتی نیشتمانی ڕێگایان لە بەردەم خەباتگێڕان ڕووناك کردەوە ٠٠ بورکانەکانی شۆڕش ، شۆڕشی میللی کردنو چارەسەرکردنی کشتوکاڵو هەنگاوە پێشکەوتنخوازەکانی تر زەوییان لە ژێر پێی دوژمنان هێنایە لەرزینو نۆکەرو کاسەلێسیان حەبەساندو لەناویان بردن بەم پێیە یاخی بوونەکە ڕووخاو حەقیقەتی ئەم تاقمە کەسانە کە زوربەیزۆری جەماوەری کوردیان خەڵەتاندبوو ، دەرکەوتو ئاشکرا بوو ئەو تاقمەی کە بە هۆی دروشمی درۆو دەلەسەو بریقەدار خەڵکیان تەفرە دابوو .

ئەوانە گاڵتەیان بە خواستی گەل ئەکردو وڵاتیان بەرەو شەڕی ناوخۆ بردبوو ، بۆ زیان دان لە هێزوتوانای لەسەر حیسابی گەلی ڕەنجدەر ، ئەمانە بەرژەوەندی گەلیان خستبۆ ژێر ئارەزووی ئاکە کەسیی خۆیانەوەو ئاواتو ئامانجەکانی ئیمپریالیزمیان ئەهێنایەدی بەڵام ئەمانە مافی هەڵەشەییو سەرەڕۆییو بەکرێگیراوی خۆیان بێ برا کەبەهیچ جۆرێك فرمان بەسەر نەریتو بەهاو ئیلتزامی نیشتمانیو ئەخلاقییەوەنەبوو .

جەماوەری کورد لەزەمینەیەکی لەباری برایەتی نەتەوەییدا بەرەو پەرەسەندنی خێرا هەنگاو ئەنێ ، ناوچەکە لەسای سێبەری سەربەخۆیی سیاسیو ئابوریو دەزگاکانی ئۆتۆنومیدا نەخشەیەکی گەشە پێدانی فراوانی بە خۆیەوە دیوە لەگەڵ کردنەوەی کارگەو فابریقەو گۆڕینی پەیوەندییەکانی بەرهەمی کشتوکاڵو بەکار هێنانی سەرمایەی نیشتمانیی و بزوتنەوەی بنیات نانو ئاوەدان کردنەوەو کاری بێوچان لە هەموو بوارێکی ڕوشنبیریو کۆمەڵایەتیداو هەروەها تەقەللایەکی زۆر ئەدرێ بۆ پێشخستنو خزمەت کردنی ڕەنجدەران لە کرێکارو جوتیارو کاسبکاران . وە بایەخێکی زۆر بە خاسییەتی نەتەوەییو نەریتی گەلی ئەدرێو ڕوشنبیری کوردی و پەرەپێدانی وچاودێری کردنی ئەدەبو هونەرو شانۆ لەو بابەتو لایەنانەی کە بە چاوی بایەخ پێدانەوە سەرنجیان ئەدرێت .

ئێمە لە سایەی شادبونمان بەبەرهەمی تێکۆشانی ناوکۆیمان دا سڵاو لە یادی مارتی خۆشەویست ئەکەینو دەستی ڕێزلێنان بۆ ئەو دەسکەوتانە بەسینگەوە ئەگرین کە شۆڕش لە پێناو بەرژەوەندی گەلی عیراق بە عەرەبو کوردو

بڕوانە ل -٥-

گەشتێ سێیەم بە کوردستاندا

گوندی : کانی هەنجیرە
گوندی : دارشمانە

گوندی کانی هەنجیر ٠٠

ئازاد حەمە سوورو ٠٠
کەیفی بابان ئامادەیان کردوە

گەشتو گەڕان لە هەر ناوچەیەکی کوردەواری مەبەستی ڕوونو ئاشکرای تێدایەو ئەو گرنگیەش دەگەڕێتەوە بۆ لاپەرەی هاوکاری ئازیز کەڕێگای ئەوەی داوە لەرێگەی ئەوەوە باری ژیانو چونیەتی پێش کەوتنو دواکەوتنی ئەو ناوچەیە ڕوون بکرێتەوە کە خەیاڵی جەماوەری کوردو دۆستانی هاوکاری دەگرێتە باوەش خۆی ومەبەستێکی گرنگیش لێرەوە دەست پێ دەکات کە ڕاکێشانی سرنجی لێپرسراونە بۆ ئاوەدان کردنەوەو وکردنەوەی پرۆژە لەناوچە بێبەشەکان ئەوە جگە لەوەی کە بەلای کەڵێ کەسییشەوە ئەو ئارەزوە هەیە کە دەیانەوێ ئەو شوێنانە بناسنو ئەو هەواڵانە بزانن کە نەیان دیتونو نەیان بیستوون .

لە دەشتێکی کورتی ئەمجارەم دا ڕەهێڵەی سەرماو سۆڵو بەفروباران بواریان هێندە نەدامێ ئارەزوکەم تەواو بێتەدی ٠٠ هەنگاو بەهەنگاو سەرم ئەیاندە ئەو گوندە جنجیلانەی کە هەر لە منداڵیمەوە لە قەلادزەوە پەنجەم بۆ ڕادەکێشا کە لە بەرزایەکی چیای ئاسۆسدا گۆشەگیر بوە من ئەوکاتە وام دەزانی ئەو گوندە قبیلەی موسلمانانە چونکە لە قەلادزە کە نوێژیان دەکرد ، ڕوویان لەوێ دەکرد ، خۆمم نەگرت تا ڕۆژێك پرسیارم لە خاڵ میرزا کرد وئەویش گووتی ئەوەگوندی کانی هەنجیرە بەڵام نەکانی ئاوی هەیەو نەهەنجیری هەیە ناوی گەورەیەو دێی ویران ئەو گوندە زۆر بچوکە بەڵام دەنوارێتە چیای بەرزی قەندیلو ناوچەی پشدەری لە ئامێز کردوە وباڵی داوە بەئاسۆسەوەو تەنها لە شەش ماڵ پێك هاتووەو ژمارەی دانیشتوانی نزیکەی (٥٠) پەنجا کەس دەبێ وهەموویان خزمن وەخزیان گووتەنی هەموو پشتو قەوەنی یەکترین .

سەر چاوەی ژیانیان مەڕو ئاژەڵ بە خێو کردنو زەوییەکی ئەوتۆی نیە بکرێتە کشتوکاڵ جگە لە چەند - بەیارێك - کە دەیکەنە گەنمو جۆ جگە لەوەش ئاوی هێندە نیە کشتوکاڵی لە بەر بکرێ یەکێکیان گووتی بێ ئاوی بۆ کیلۆیەك تەماتە دەمان کەێنێتە قەلادزێ بەڵام یەکمان ناکەوێ لە ماستو پەنیرو کەرەو لۆرکو شیرێژ وخۆشمان دەی خۆینو بەشی خەڵکیشی دەدەین ٠٠٠

لەگەڵ ئەوەی ئەم هاوینە هەوارە پێویستە ئاوڕی لێ بدرێتەوەو جێی بایەخ بێتو نەخۆشخانەی تێدا بکرێتەوەو ڕێگای بۆ ببرێت تا ئێستا لە قوتابخانەیەکی سەرەتایی بەولاوە هیچی تری تێدا نەکراوە ٠٠٠ ئەم گوندە کاتی خۆی زۆر گەورەو ئاوەدان بوە بەڵام بەداخەوە تەنیا شوێنەواری کەلاوە کۆنەکانی نەبێ کە ئەوانیش بەباشی نەماون خراونەتە پشت گوێو ئەمەش وێنەی گوندەکەو قوتابخانەو قوتابێکانێتی .

گوندی داره شمانه

کاك کەیفی بابان سەبارەت بەگوندی دارەشمانە لە نووسینەکەیدا دەڵێ :

ئەم گوندەش یەکێکە لە گوندە جوانەکانی کوردستانی عیراقو دەکەوێتە ناوچەی پشدەرەوە لە پارێزگای سلێمانی ٠٠ نزیکەی (٩) کیلۆمەتر لە شاری قەلادزەوە دوورەو دڵی داوە بە چیاکەوە ، شێوەیەکی سروشتی یەکجار جوانی هەیەو هاوینان هاوینە هەوارێکی تەواو دڵگیرە بەتایبەتی بەهۆی ئەو دارستانو باخو باخاتو زەرزە مێوانەوە کە کەوتونەتە دۆڵی دروێنەدانو دەوروبەری ئەم گوندەو بەرهەمێکی زۆریان هەیە ٠٠ ئەمەش بەهۆی ئەو کانیاوانەی ئاوی زۆریان پێدا دێو لەناوو نزیك ئەم گوندە هەڵئەقوڵێن .

سەرنج و چەند وردبینییەك

لە هاوکاری ژمارە (٣٠٤)دالێکۆڵینەوەیەکی زمانەوانی کاك « فیصل مصطفی »م بەرچاوکەوت لەبارەی پاشگری (**خانە ، گا ، گاهە ، گەرگەهە**) چەند وردە تێبینییەکم هەبوو بەپێویستم زانی بەرچاوی خوێنەرانی بەڕێزی بخەم . برای نووسەر . وشەی « زۆرخانە »ی بەکار هێناوە بۆ شوێنێك کەزۆرانبازی تیادا دەکرێت ، بەڕای من ئەم وشەیە ئەومانایە نابەخشێت چونکە زۆر بەمانای زوڵم دێت کەواتە زۆرخانە بەمانای ئەوشوێنەی کە زوڵمی لێدەکرێ دێت .

میوانخانە « میوانخانەی » مانەوە تەنها بۆ میوان دانراوەو خاوەنی ماڵەکە بەکاری ناهێنێت » .

ئێمە ئەوڕۆ بۆ میوانمان تەرخان کردووە بێی ناڵێنی میوان خانە بەڵکو بێی دەڵێین ژووری میوان ، زۆر جاریش دەبێ هەندێ ماڵ ژووری تەرخان کردووە بێی ناڵێین لەگەڵ ئەوەشدا میوانیان هەر دەبێت . ئەی بەمەیان چی بڵێین ؟!

(ئەوشتەی کە پەیوەندییەکی توند لە نێوان بەکارهێنانیو شوێنەکەیدا هەیە ، وانە بەکار هێنانی لە سنووری شوێنی خۆی دابێت ، پاشگری (خانە)ی لەگەڵدا بەکاردێت) .

وشەی قەساب خانە ، نانەوا خانە بەکارهێنانیان لە سنووری خۆیاندا نیەو لەگەڵ ئەوەشدا پاشگری « خانە » مان خستۆتە سەری . گۆشتو نانەکە دەبرێتەوە ماڵەوە وەکو « چا » کەنیە کە لە چایخانەکەدا بخورێتەوەو ئیتر کە کابرا هاتە دەرەوە پەیوەندی بە هیچەوە نەمێنێ » .

پەرتووکخانە (بۆ پەرتووکخانەکانی گشتی ڕاستترە کە پەرتووکەکانیان هەر لەناو سنووری خۆیاندا بەکاردە هێندرێنو دەخوێندرێنەوەو ناشفرۆشرێن ٠٠٠)

ئاشکرایە کەلەپەرتووکخانەی گشتیدا کتێبەکە هەر لە سنووری خۆیدا بەکار ناهێنرێت بەڵکو زۆرجار خوێنەر کتێبەکە بە قەرز ئەباتە دەرەوە بۆ ماوەیەك ، کەواتە توانی شتەکە ببانەدەرەوە ، ئەمەش دیسانەوە ئەوەمان بۆ ئەسەلمێنێ کە پاشگری « خانە » دەرج نیە لەگەڵ ئەو وشانەدا بەکاربهێنرێ لەسنووری شوێنی خۆیدابێت .

نەخۆشگا بەڕای من بەو مانایە نایەت کە بۆ شوێنی نەخۆشیو دەست نیشانکردنی دەرمان بێت ، چونکە « گا » بەمانای شوێن دێت کەواتە نەخۆشگا بەمانای « شوێنی نەخۆشی » دێت ، واتە ئەوشوێنەی کە نەخۆشی لێیە ، کە ئەگەر یەکێك ئاگاداری باسەکەمان نەبێت وا تێدەگات کە شوێنە پیسەکان ئەڵێین کە نەخۆشیان زۆر تیایە .

دیسان ئەڵێت :- (ئەگەر مرۆڤێك ویستی لە شوێنی دەرمانگەیەك جلو بەرگ دابنێتو بفرۆشێت ، ئەم جلوبەرگانە ڕاست لەشوێنی دەرمانەکان دادەنێتو پێویستی بەگۆڕانی شوێنەکە نیە ، لێرەدا پیشانگا ، ئۆگا ، فرۆشگا تەواون) .

وابزانم شوێنی دەرمانو ناقە بچکۆلەکانی بەشی جلوبەرگ پیشاندان ناکەن ، جاری واشەیە شوێنەکە هێندە بچوکە کە شوێنی ناقە بلوزێکی بەپێچراوەییش تیا نابێتەوە ، دیسان ئەڵێ « فرۆشگا »ش ڕاستە ، ئەی ئەگەر کابرا سەوزەی تیافرۆشێ ئەوتاقە وردانەش هەر دەستنەدەن بۆ دانانی سەوزە ومیوەکەی ؟!

(ئەگەر وشەکە بۆ ناوێکی وانایی بەکاربێت پاشکوی « خانە » وەرناگرێت) .

ئێمە « تەماشاخانە » مان هەیەکە لە بری « سینەما » بەکارئەهێنرێ ، خۆ تەماشا ناوێکی وانایی یە !

دیسانەوە دەبێت بزانین جیاوازی لە نێوان « فێرخانەو کارخانە »و « فێرگەو کارگە »دا هەیە .

فێرخانەو کارخانە بەمانای خانووی فێرکردنو خانووی کارکردن دێن ، بەڵام فێرگەو کارگە بەمانای ئەوشوێنەی کە شتەکەی لێفێردەبێت یان ئەو شوێنەی کە کارەکەی لێدەکەیت یاخود فێری دەبێت ، ئیتر سوپاس .

سلێمانی ئەمیرە محەمەد ئەمین

لەبەر ڕووناکی - پاشماوە

عەرەب بەر بدات بەڵکو هەر ئەوەیە کە درێژە بە ڕەوتی دوژمنایەتی خۆیان ئەدەن ٠٠

خەباتی درێژخایەنی نەتەوەی عەرەب وە لە پێش هەمویانەوە شۆڕشی فەلەستینی لە بواری نێودەوڵەتیدا ئەیکێ بایەخی پێ دراوەو زۆلیك دۆستی ڕاستەقینەی بۆ ئەو مەسەلە پیرۆزە پەیدا کردوە ٠٠

ڕاوەستانی قارەمانانەی نەتەوەی عەرەب و ئەو خەباتە سەختەی کە لەڕوی ئیمپریالیزم و داروودەستەکەیا ئەیکات ئەوە تەنیا ڕێگای لەناو بردنی دەسەڵاتی ئیمپریالیزمە .

Institut Kurde de Paris

لە میهرەجانە ئەدەبیەکەی لقی هەولێردا

لەمێژە یەکێتی قوتابیانی کوردستان بە تەنگ ئەوەیەوەیە رادەی تێگەیشتنی قوتابیان بەرز بکاتەوە و لە هەمو بوارێکی روشنبیری یەوەهانیان بدات تاکو لەگەڵ کاروانی روشنبیری سەردەمدا برۆن و کۆمەڵ وریا تر بکەنەوە، ئەمەش نەك هەر لە لایەنێك بەڵکو هەمو لایەنێکی گرتۆتەوە ئەمڕۆش شتێکی ئاسایی یە لە سایەی شۆرشی ١٧ی تەموزی نەتەوەیی و پێشکەوتنخوازو ئوتونومی ئەم رێکخراوە خاڵە پیرۆزەکانی خۆی جێ بەجێ بکات و بکەوێتە هوشیارکردنەوەی قوتابیان ئەوەتا بۆ یەکەمین جار لەمێژوی یەکێتی دا وە بە بۆنەی هەڵدانەوەی ٢٣ ساڵی رەبەق کاری جوامێرانەوخەبات، لە مێژوی پرشانازی بزوتنەوەی قوتابیانی کوردستان لیژنەی روشنبیری و راگەیاندنی مەڵبەندی لقی هەولێر میهرەجانێکی ئەدەبی بۆ قوتابی یەخاوەن بەهرەکان ساز کرد ،قوتابیانیش بەشانازیەوە رویان تێ کردو بەرهەمە پر سودەکانیان پێشکەش کرد ••

رۆژی ١٩-٢-٩٧٦ لە هۆڵی دوا ناوەندی رزگاری‌دا ،بەرێز پارێزگاری هەولێرو سەرۆك و ئەندامانی لقی هەولێرو چەند هەڤاڵێکی حزب ئامادە بوون ، لە بەراییەوە کاك عەبدولعەزیز محەمەد دزەیی ئەندامی لقی هەولێرو بەرپرسیاری لیژنەی روشنبیری و راگەیاندنی مەڵبەند میهرەجانەکەی دەست پێ کردو وتی : بۆ ئەوەی یەکێتی‌مان بە باشی بسەلمێنێت کە باوەشی بۆ هەمو قوتابیەکی بەهرەدارو زیرەك کردۆتەوە بێوچان هەوڵی داوە ••

ئیمەش لە رێگای ئەم لیژنەوە توانیمان ئەو دەنگە نەمەیوانە بگەیەنینە جەماوەر، ئەم میهرەجانە یەکەمین تاقی کردنەوەی یەکێتیمانە لە هەولێر •• وە ئەمە ئەبێتە بناغەیەکی پتەوو لەبار بۆ ئەوەی لە دوارۆژدا هەمو لقەکان ئەم هەنگاوە پیرۆزە بنێن و قوتابیان هان بدەن

بۆ ئەوەی بیروباوەری حزب دەر ببڕن کە ئەمڕو سەرکردایە گەلی عیراق ئەکات وە بە تایبەتی بەنیسبەت ناوچەی کوردستانەوە کە ماوەیەکی درێژ بوو کەوتبوە ژێر دەسەڵاتی دەرەبەگ و چەوسێنەران ، بۆیە ئەمڕۆش

جێگای خۆیەتی میهرەجانی ئەدەبی بەم جۆرە لە هەولێرو هەمو شارەکانی تریش بکرێتەوە ، تا سەرەتای بانگەوازی شیعرو دەنگی راستی قوتابیان دەست پێ بکات •

بەرهەمەکانیش هەندێکیان بە عەرەبی بون ، هەروەها یەکەمین جارە کە دو خوشك بەشداری میهرەجانی خوێندنەوە ئەکەن ••

دوای خوێندنەوەی بەرهەمەکانیان بەرێزان بەرێوەبەری پەروەردەو لقی هەولێرو نوێنەری مەکتەبی قوتابیان خەڵاتیان بەسەر بەشدار بواندا بەخشیەوە کاك جەمالەدین محەمەدیش خەڵاتێکی رێز لێ نانی وەرگرت •

لیژنەیەکی باڵا سەرپەرشتی

کاروباری میهرەجانەکەی ئەکرد کە بریتی بون لەم برایانە :

١ ـ عەبدولعەزیز محەمەد
٢ ـ نەجدەت ئاکرەی
٣ ـ هەمزە حامید
٤ ـ نەجات دەربەندی
٥ ـ فەرید حەسەن
٦ ـ جەمالەدین محەمەد

هیوادارین هەمو لقەکانی تری یەکێتی ئەم جۆرە میهرەجانانە ساز بکەن بۆ ئەوەی ئاستی روشنبیری قوتابیان زیاتر فراوان و پایەی چاوکردنەوەیان بەرز تر بێتەوە •

ئەم خوشك و برایانە لە میهرەجانەکەدا شیعرو وتاریان خوێندەوە :

١ ـ مەسعود پەریشان	شیعر
٢ ـ نەجم عەبدوڵلا	شیعر
٣ ـ فارس زبیدی	شیعر
٤ ـ رەشاد خەمبار	شیعر
٥ ـ جەمالەدین محەمەد دزەی	پەخشان
٦ ـ سەمیرە شاکر	شیعر
٧ ـ سالار سەرهەنگ	پەخشان
٨ ـ سەباح رەشید	شیعر
٩ ـ ئیسماعیل ئەنوەر	پەخشان
١٠ـ سەحەر ساهر	شیعر
١١ـ ئازاد خۆشناو	شیعر

هاوکاری

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتی‌یە لە دەزگای هاوکاری چاپ و بڵاو کردنەوەی کوردی دەرئەچێ

ژمارەی سپاردن بە کتێبخانەی نیشتمانی ١٥٦ ساڵی ١٩٧٤

لە ئامادەیی بازرگانی تێکەڵاودا

عەبدولعەزیز محەمەد ئامادەی کردوە

لەدوای شورشی ١٧ی تەموزی نەتەوایەتی پێشکەو تنخواز کە کۆمەڵ (ئارادەیەك) باری ئابوری و سیاسی و کۆمەڵایەتی بەرەوپێش گۆرا•• باری سەرنجی خەڵکیش گۆرانێکی بنەڕەتی بەسەردا هات •• حزب کەوتە هێنانەدی ئاواتەکانی کۆمەڵ، خوێندنیش یەکێك بوو لەو لایەنانەی کە زۆر بایەخی پێ درابو ، لەدوای دەرچونی یاسای ئوتونومی لە سایەی شورش‌دا چەند ئاموزگاو قوتابخانەیەکی تر کرایەوە ، وەکو ئامادەی بازرگانی لە هەولێر کە قوتابی کوروکچ تیایا ئەخوێنن •• لە چاوپێ کەوتنێکی قوتابخانەکەدا ئەم پرسیارانەمان لە خوشك و برایانی قوتابی کرد •

ئوتونومی‌دا ئامادەیی بازرگانی تێکەڵاو کراوەتەوە ، یەکێتی زور هەولی دا تا کردیانەوە ، تێکەڵاوی کوروکچ لەم قوتابخانەیەدا شتێکی ئاسایی یە

● کاك حیسامەدین خزر لەبارەی چالاکی یەکێتی لە قوتابخانەکەدا وتی :

ـ لیژنەی یەکێتی چالاکی باڵای نواندوە ، توانیویەتی قوتابیان لەدەوری خۆی کۆبکاتەوە ، ئەرکی سەرشانی خۆی بەجێ بێنێ •

● خوشکە سامیە جەلال وتی : تێکەڵاویمان لەگەڵ کوران گەیشتۆتە ئاستێکی بەرز ، لەسەرەتادا کەمێك کەنارە گیری ئەکرا بەڵام لیژنەی یەکێتی توانی ئەم شوێنەوارە لابەرێت •

● خوشکە لەیلا فەتاح لەبارەی چالاکی کچانەوە لە ناو یەکێتی‌دا وتی :

ـ کچان بەشداری دامەزراندنی لقی یەکێتی‌یان کرد، شان‌بەشانی کوران هەوڵ ئەدەن بۆ چارەسەر کردنی گیروگرفتەکانی قوتابیان ، بەرای من ئەمە سەرکەوتنێکی گەورە بەدەست دێنێ •

● لەبارەی چالاکی کچانەوە لە لیژنەکەدا وتی : چالاکی زۆریان هەیە ، بەشداری بەرێوەبردنی کاروباری قوتابیان ئەکەن ••بەڵام هێشتا پێویستمان بە پشتگیری و هاندان هەیە •

● کاك فاخر عەبدوڵلا وتی: پەخشنامەی روشنبیری‌مان هەیە ، ئەمەش بۆتە هۆی فراوان کردنی ئاستی رۆشنبیری برا قوتابیەکانمان•

● کاك شەمسەدین یونس لەبارەی پەیوەندی لیژنەی یەکێتی لەگەڵ بەرێوەبەرایەتیدا وتی :

ـ پەیوەندی‌یەکی بەهێز هەیە ، پێکەوە گیروگرفتەکان چارەسەر ئەکەین •

● خوشکە یاسەمین محەمەد وتی : یەکەمجارە لەناوچەی

مەسەلەی کورد

لە راپورتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی قوتری حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبیدا

حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب لە روانینا بۆ کێشەی کوردو لە هەوڵ دانیا بۆ ئەوەی چارەسەری بۆ بدۆزێتەوە لەم خاڵە بنەرەتیانەوە هەلوێستی خۆی دیاری کرد :

١ ـ بزوتنەوەی نەتەوەیی کورد لە عیراقا ، هەرچەندە هەندێ ئاڵۆزی میژویی لە گەلا بووە ، لەگەڵ ئەو شوێنەوارو خلتەو رەوتە دورەپەرێزیە کۆنەپەرستانەیەی تیایا بوو ، کە هەندێکیان پەیوەندی‌یەکی ئاشکرایان بە دام و دەزگا ئیمپریالیستی و کۆنەپەرستەکانەوە هەیە •• بەڵام لە پوختەو ناوەڕوك بنەرەتدا بزوتنەوەیەکی نەتەوەیی‌یە و لە سنوری داخوازی کردنی مافە نەتەوەیی‌یە رەواکانی گەلی کوردا ، کە لە سەرویانەوە ئۆتۆنومی‌یە لە چوار چێوەی کۆماری عیراقا •• لەم سنورەدا بەڵگەی مەبدەئی و ریالیستی بەدەستەوەیەو لەم چوار چێوەیەدا بەشێکی بنەرەتی‌یە لە بزوتنەوەی نیشتمانی لە قوتری عیراقدا •

٢ ـ حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب حزبێکی نەتەوەیی و مرۆڤ پەروەری سوشیالیستی و دیموکراتی باوەرە •• لەبەر ئەمە زۆر ئاساییە کە لە مافە رەواکانی جەماوەرانی کورد تێ بگات و لە پێناوی زامن کردن و پاراستنیاندا تێ بکۆشێ•• وە لەبەر ئەوەی حزب لە ١٧ـ٣٠ی تەموزی ١٩٦٨ەوە دەسەڵاتدارێتی شورشگیری وڵات ئەبات بەرێوە ، هەرخۆیشی بەرپرسیارێتی بنەرەتی لە ئەستۆدایە ، بۆ زامن کردنی ئەم مافانە لە چوار چێوەی دەستورو یاساو کارگوزاری دا •

٣ ـ ئەو رێبازە بنچینەییە نەگۆرەی کە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب پشتی پێ بەستبو بۆ هێنانە دی ئەم مافانەو زامن کردنیشی رێبازی ئاشتی و دیموکراتیانە بوو لە رێگەی یاریدەدانی دڵسۆزانەو ئیجابیانە لەگەڵ هێزە خێر خوازە نیشتمانپەروەرو پێشکەوتوو خوازەکانا لە ریزەکانی جەماوەرانی کورداو لە چوار چێوەی کاری ناوکۆیی نیشتمانیەوە کە لە بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی و پێشکەوتن خوازا خۆ ئەنوێنێ •

لەبەر ئەو بایەخانە •• حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بە هەموو ئەو رێ‌یانەی لە بەردەمیا بوو ، وە لە ١٧ ـ ٣٠ی (تەموزی ١٩٦٨)ەوە هەوڵی دا چارەسەری کێشەی کورد بکات کە گەیشتبوە پلەیەکی هێجگار گیرو ئاڵۆز بە هۆی چەندەها دەست تێوەردانیەوە ، بە تایبەتی دەست تێوەردانە بێگانەییەکان، لە ئەنجامی ئەو هەڵوێستە توندو تیژو شوفینی‌یانەوە بو کە رژێمە کۆنەپەرست و دیکتاتوریەکان بەرامبەر جەماوەرانی کوردو ئاواتە رەواکانیان گرتبویان ، وە بە هۆی بەردەوامی کوشتارو بۆ چەندەها ساڵ هەروەها بە هۆی دۆخی بزوتنەوەی کوردو چەندین هۆی ترەوە • ئەوی راست بێ کێشەی کورد لە گیرمەو کێشە هەرە

ئێمە بە پەرۆشەوەین، کە گەلی کوردمان بەشداری ئەرکی دامەزراندنی سۆشیالیستی بکات •

هەڤاڵ صدام حسین

سەختو ئاڵۆزەکان بوو کە روبەروی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب و شۆرش بۆ وە لە ساڵانی رابوردوی دا، ئەبوایە چوارچێوەو دارشتنێکی تیوری و پراکتیکی وای بۆ گەڵاڵە کردایە کە لە گەڵ ئاواتە نەتەوایەتیەکانی جەماوەرانی کوردماناو یەکگرتوویی وڵات و یەکگرتویی بزوتنەوەی نیشتمانی و پێشکەوتنخوازیا بگونجێ و بەرپەرچی ئامانجەکانی خەباتی عەرەبیش نەبێت•

حزب توانی چوار چێوەیەکی راستەقینەی بۆ بدۆزێتەوە کە لە بارەی تیوری و سیاسی و زانستیەکانەوە پڕ بە پێستی خۆی بێ لە بروا نامە مێژوییە مەزنەکەدا دای رێژێ •• بەیاننامەی ١١ی مارتی ١٩٧٠ کە بە بنکەی گۆرانکاری ئەژمێردرێ لە خەباتی جەماوەرانی کوردماناو ئاواتە نەتەوەی‌یە رەواکانیاناو لە خەباتی گەلەکەمانا لە قوتری عیراقدا بە تێکرایی ،لە پێناوی پێك هێنانی کۆمەڵێکی دیموکراتی پێشکەوتنخوازی پەرەسەندوو دا •

هەروەها راپورتی سیاسی ئەوەی دیاری کردوە کە باری ئاشتێتی و کار کردنی کۆڵ نەدەرانە لە پێناوی جێ‌بەجێ کردنی بەندەکانی بەیاننامەی مارت و لابردنی خلتەو شوێنەوارە پڕ ئێشەکانی کە بە درێژایی ساڵانی کوشتار دروست بوو بون ، وە بۆ هێنانەدی گەشەکردنێکی تێکرایی و خێرا لە ناوچەی ژوروودا و کارکردن لە چوار چێوەی بەرنامەیەکی بەرەیی یانەدا ، کە هەمو هێزە نیشتمانی و نەتەوەییە پێشکەوتنخوازەکان لە عەرەب و کوردو کەمایەتیە براکانی بگرێتە خۆی •• هەمو ئەمانە مەرج و پێداویستی‌یە باس کراوەکان دەستەبەر ئەبن •

⊙

● **ئێمە کە باسی جێگر کردنی سۆشیالیستی ئەکەین لە عێراقدا ئەبێ واقیع و دۆخی کۆمەڵەکەی خۆمانمان لەبەر چاوبێ •**

هەڤاڵ صدام حسین

ـ جەژنی نەورۆز ـ

ژمارەی داهاتووی رۆژنامەکەمان پاشکۆیەکی هەشت لاپەرەیی تەرخان ئەکات بۆ جەژنی نەورۆز ئەوەی شایانی باسە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش بە بریارێکی تایبەتی رۆژی ٢١ی مارتی کردە پشوویەکی رەسمی وەك جەژنێکی نەتەوەیی بۆ گەلی کورد •

هاوکاری

ماموستا بەکر پشدەری (پاشماوە)

کەمایەتی‌یەکانی‌یەوە بەدی هێناون •• هەروەها ئەم ئەرکێکی گەورەمان ئەخاتە ئەستۆ بۆ کارکردنی چوست و چالاکانە و بەدی هێنانی دەسکەوتی پترو لە دەوری شۆرش و سەرکردایەتی‌یە سیاسەیەکەی کۆبینەوە بۆ لێدانی ئیمپریالیزم و زایونیزم و کۆنەپەرستی و هەڵتەکاندنی مەلبەندو هێلانەیان و پڕ کردنەوەی هەموو کون و کە لە بەریك لەبەردەم پیلان و پیلان گێران‌دا •

هەنگاوە پیرۆزەکانی شۆڕش بەر لە دەرچونی بەیاننامە مێژوویەکە

لە بیرەوەری شەشەهەم ساڵەی دەرچونی بەیاننامەی ١١ی مارتی مێژوویی داو بیرەوەری دووەم ساڵەی جێبەجێ کردنی ئۆتۆنومی ناوچەی کوردستاندا ، وەك تۆمارێکی مێژوویی و سەرنجدانەوەیەك لە روانینی وردبینانەی سەرکردایەتی سیاسی شۆرش بەرامبەر کیشەی کوردو هەنگاوەکانی بۆ بەدیهێنانی خواستو ویستەکانی جەماوەری کورد لە کوردستانی عیراقدا . ئەم بەشە لە راپۆرتی سیاسی هەشتەمین کونگرەی قوتری حزبی بەعسی سۆشیالستی عەرەب بەرچاوی خوێنەران ئەخەینەوە :

لە ١١ی مارتی ١٩٧٤ ، یاسای ژمارە ٣٣ دەرچو کە چوار چێوەی ئیش کردنی ئۆتۆنومی ناوچەی کوردستانەو بەدی هێنانی ئەو بەڵێنەیە ، کە سەرکردایەتی شۆڕشی ١٧-٣٠ تەموزی پێشکەوتنخواز لە بەیاننامە مێژوویەکەی ١١ی مارتی ١٩٧٠دا بە جەماوەری گەلی کوردی دابوو .

بە بێ دەرچونی بەیاننامە کە وجێبەجێ کردنی ئەو بەڵێنەی تیایەتی (ئۆتۆنومی بۆ ناوچەی کوردستان) لە چوار چێوەی کۆماری عیراقی یەکگرتو پێشکەوتودا دوای چوار ساڵ ، کارێکی کوتوپڕ بوبێ و بەبێ وەختێکی دیاری کراو . نەء ، بەڵکو هەڵقوڵاوی بیروباوەری مرۆڤایەتی و سەربەستی خوازی حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبی سەرکردەی شۆرشە لە عیراقدا بەدی هێنانی ئەم دەسکەوتە مەزنە ، جەندان هەنگاوی پێشکەوتنخوازانە لەسودی جەماوەری کوردو تێکرای جەماوەری گەلی عیراق دروستی کرد . وە ئاشکرایە کە بەپێی بریارەکانی حەوتەمین کۆنگرەی قطری حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبو لە هەموو بەیاننامە رەسمی و رۆژنامەکانی دەسەڵاتی شۆرشگێڕییەوە دانراوە بە بوونی رەوای نەتەوەی کوردو ئەم راستیەش بە یەکجاری لە دەستوری کاتی دەستوری هەمیشەییدا جێگیر ئەکرێت . والێرەدا بە خێرایی هەندێ لەو هەنگاوانە بەرچاو ئەخەینەوە کە شۆڕش بەر لە بەیاننامە مێژوویەکە لەسودی جەماوەری کورد ناوێنی :

● ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش دامەزراندنی زانکۆی سلێمانی و کۆڕی زانیاری کوردی پەسند کرد .. هەروەها هەموو مافی روشنبیری و زمانی نەتەوەی کوردی پەسند کردو بریاریدا زمانی کوردی لە هەموو قوتابخانەو پەیمانگاو زانکۆو قوتابخانەی مامۆستایانو کۆلیجی ئەشکرو پولیسدا بخوێنرێ ... هەروەها بە پێویستی دانا کە کتێبو نووسراوی زانستی و ئەدەبی و سیاسی کورد بڵاوبکرێنەوە ئەوانەی خواستو ئاواتی نیشتمانی و نەتەوەیی گەلی کورد دەربەبڕن ، بۆ ئەوەی ئەدیب و شاعیرو نووسەرانی کورد بتوانن یەکێتییەك بۆ خۆیان دابمەزرێنن و بەرهەمەکانیان چاپ بکەن .. هەروەها رۆژنامەیەکی هەفتانەو گۆڤاری مانگانە بە زمانی کوردی دەرچوون و بەرنامەی کوردی لە تەلەفزیونی کەرکوك پتر کران تاوەکو کە ناڵێکی کوردی لە مارتی ١٩٧٤دا لە تەلەفزیونی ناوبراو کرایەوە .

● لە ئاستی دانان بە مافی هاوڵاتیان کوردا ، بۆ زیندوو کردنەوەی نەریت و جەژنی نەتەوەییان و بۆ ئەوەی تێکرای گەل لە جەژنی رۆڵەکانیدا بەشدار بێ ، ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بریاریداکە جەژنی - نەورۆز - جەژنی نیشتمانیی بێت لە کۆماری عیراقدا .

● هەروەها ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش یاسای پارێزگاکانی دەرکرد کە بریتی بوو لە (لامەرکەزیی) بەڕێوەبردنی ناوخۆو دامەزراندنی پارێزگەی دهۆك .

دوو پارچە پارەی یادگاری بەبۆنەی بیرەوەری دەرچونی یاسای ئۆتۆنومی یەوە

لە روژی ١١ی ئازاری ئەم مانگەدا بانکی مەرکەزی عیراق بە بۆنەی دووەمین بیرەوەری دەرچونی یاسای ئۆتۆنومی یەوەدو پارچە پارەی یادگاری لە زێرو زیوو دروست کردوە .

روی یەکەمی پارەکە نیگاری نوسراوە (بمناسبة الذکری الاولی لقیام الحکم الذاتي وعودة السلام الی شمال الوطن) .. بە جلو بەرگی میللییەوە ، دو مرۆڤی رەمزی کوردو عەرەبە لەلای راستی وێنەکان مێژووی لەلای خوارەوەش بەرواری ١٧ی کۆچی و لای چەپ بەمێژووی صفری ١٣٩٤ ، ١١ی مارتی زاینی نوسراوە، بەلای سەرەوەی ١٩٧٤ی لێ دراوە . پشتی پارەکاندا نوسراوە (الجمهوریه العراقیه) .. ناوەراستەکەیا بە عارەبی .

پارەی یەکەمیان زێرەو لە کێشی ٣٨ گرامە بە ٧٠ دینار ئەفرۆشرێ دووەمیشیان زیوەو کێشەکەی ٣١ گرامە ئەدرێ بە ٣ دینار .

بانکی ناوبراو داوای لە هاووڵاتیەکان کردوە هەرکات ویستیان ئەم پارانە بگرن سەر لە سندوقی بانك بدەن ، ئەم پارانە بۆ کاروبارو پارمەتەی یاسایی بەکار ناهێنرێن .

عێراق شان بەشانی (پاشماوە)

دیموکراتی یەتی روشنبیریدا خەبات ئەکەنو هیچ کاتێك بی لایەن ناوەستێ لەشەردا دژی دوژمنانو لەپێناو دەستەبەر بوونی روشنبیری و ئاشتی و خۆراك بۆ هەموو گەلانی خەباتگێر .

هەروەها عیراق پشتگیری هەموو بریارێك ئەکات کەلەپێناو بەرژەوەندی گەلانی بێبەش و بەشخوراودا ئەدرێ وە لەپێش هەموویانەوە گەلی عەرەبی فەلەستین کە چەوساوەو دەربەدەر کراوە لەخاکو نیشتمانی خۆیدا .

راپۆرتەکەی وەزارەتی راگەیاندن وتویە گەلی عیراق بە مافی دیموکراتی یەتی روشنبیری خۆی گەیشتووە لەم هەنگاوەش لەژێر تیشکی بیروباوەرەکانی حزبی فەرمانڕەوا حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبدا جێبەجێ ئەکرێ لەیەکگرتن و سەربەستی و سۆشیالیستیدا .

ئەوەی شایانی باسە کاك محمد جمیل شلش بەڕێوەبەری گشتی روشنبیری لەوەزارەتی راگەیاندن لەجیاتی عیراق لەم کۆبونەوانەدا بەشدار ئەبێت .

ع.د.ا

... (پاشماوە)

...شتیەی کە لە (٣٠)ی ئەم مانگەدا لە خاکی زەوت کراو دەست پێ ئەکات .

دوای ئەوکۆبونەوەیەی کە لە شاری ناصرە لە لایەن سەرۆکی شارەوانی یەکانو لێپرسراوی ئەنجومەنی لادێکانی (٤٨) گوندو شاری عەرەب کردویانە ئەم بریارەیان داوە بۆ قەدەغە کردنی دوژمنو رێگا نەدانی بۆ ئەوەی پتر خاکی جەلیل زەوت بکات .

هەروەها لە کۆبوتەوەکەدا بریاردراوە مانگرتنەکە بەردەوام بێت تاوەکو دوژمن واز لەو نەخشەیەی ئەهێنێ کە ئیشاوەیەتی بۆ زەوت کردنی زەوی و زاری عەرەبەکان .

ئەوەی شایانی باسە هەفتەی رابوردوو کاربەدەستانی زایۆنیزمی دوژمن بریاریان دابوو کە چەند پارچە زەوییەکی جەلیلی ژوورو داگیر بکاتو تیایدا (مستعمره) بۆ زایۆنیستەکان دروست بکات .

تیتۆ سەیاسەتی (پاشماوە)

دەستێوەرکردن لە کاروباری وڵاتانی تر بووە هەروەکو لە وڵاتی ئەنگۆلادا رووی دا .

تیتۆ بەم زوانە سەر لە وڵاتی مەکسیك ئەداتو بەبونەی نزیك بوونەوەی ئەم سەردانەی بۆ بەیامنێری دەزگای تەلەفزیونی مەکسیك دواوە . سەرۆکی یۆگوسلاڤیا وتی :

ئیمە خاوەنی ئەم جۆرە بەیدە بەتوندی ئاگادار ئەکەینەوە کە ئەنجامی ئەم کارەیان زیان لە خۆیان ئەبێ لە کەسی تر نادات .

... کردانی فەلەستین (پاشماوە)

قوتابخانەو دوکانو کۆگاکانیش داخراونو هاتو چۆش بەیەکجاری وەستاوە .

لە لایەکی ترەوە قوتابیان لەگەڵ هێزێکی دوژمندا بەیەکا ئەلبرژاونو لە چەند جێگایەکی شاری نابلسدا بەردو کیسەو کونیە گلیان داناوە بۆ ئەوەی ... لە هێرش و هاموشۆی ئوتومبیلو زرێ پۆشەکانی دوژمن بگرن .

وە دوژمن بڵاوی کردەوە کە هێزەکانی ئاسایش دەستیان بەسەر کیسەیەکی ٧ کیلو ... ی ماددەی تەقەمەنیدا گرتووە کە لە ناو جانتایەك دابووەو لە نیستگەی شەمەنەفەری مستعمرەی ناتانیا دانراوە لە زووزوی خاکی زەوت کراودا .. دوای ئەمە دژمن ٢٠ کەسی گرتوە بۆ لێکۆڵینەوەی ئەم رووداوە .

هەڤاڵ نەعیم حەداد پاشماوە

ئامادە ببون . هەروەها هەڤاڵ ستیاتنکو جێگری سەرەك وەزیرانی کۆماری ئۆکرانیاو ئەووەفدەی لەگەڵیا بوو سەرەڕای چەند هەڤاڵێك ئەندامانی بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی و نوێنەرانی رێکخراوە پیشەیی و گەلییەکان لەوڵاتداو چەند هاووڵاتی یەك لە میهرەجانەکەدا بەشداربوون .

لە سەرەتای میهرەجانەکەدا دکتور سعد عبدالباقی وتارێکی خوێندەوە تیایدا وتی :- دوای بەرپابوونی شۆڕشی نەتەوەیی و سۆشیالیستیی (١٧)ی تەموز دۆستایەتی عیراقو سۆڤیەت بە خێرایی بەرەو سەرەوەو ئەمەش نیشانەی راستی رێرەوی شۆرشە لە عیراقدا بەرەو پتەوکردنی پەیوەندی دۆستانەو هاوکاری لەگەڵ یەکێتی سۆڤییەتدا ..

هەروەها وتی : راپۆرتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی قطری حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب ساغی کردەوە کە پەیوەندی دۆستایەتی لەگەڵ یەکێتی سۆڤییەتدا لە جۆری پەیوەندی ستراتیجیانەیە کە بەندە بەبیروباوەڕو بەرژەوەندی ناوکۆییەوە .

خەبات کردن دژی دەوڵەتە ئیمپریالیستەکان چەندین شێوە وەرئەگرێ لەمانە خەباتی سیاسیی و بیریی و راگەیاندن ئەمەش شێوەیەکی هەمیشەیی و نەگۆڕاوە ... هەروەها خەبات کردن دژی ئەو دەوڵەتانە شێوەی خەباتی چەکدارانە . وەرئەگرێ لەشێوە جیا جیاکانیەوە . خەباتی ئابوری شوێنێکی ئاوەندی گرنگی هەیە لەپێناو لەناوبردنی بەرژەوەندییەکانی ئەو دەوڵەتانە دەست بەسەراگیرانەو جێبەجێ کردنی سەربەخۆیی ئابوریمانو پێویستە ئەم هەموو رێگاو شێوازانە بگرینە بەر وە بەپێی دۆخو قۆناغو تواناکانمان بۆ ئەوەی لەناوبردنی شوێنی پێکانی ئیمپریالیزم پاکو دانێکی ریشەییو یەکجارەکی خێرا تربکەین .

راپۆرتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی قطری حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب

خوێندن و شۆڕش

فریاد بلال

هەمو نەتەوەیەك سەر گوزەشتەی تایبەتی لەگەڵ نەخوێندەواری و دواکەوتوییدا هەیە ، بەڵام شورشی ١٧ی تەموز بریاری ژمارە (١٠٢)ی لە ٧ی شوباتی ١٩٧٤دا بڵاو کردەوە کە ئەڵێ (خوێندن بەخۆڕایی ئەبێو هەمو کتێبەکانی قوتابخانەش لەهەمو قۆناغەکانی خوێندندا بەخۆڕایی ئەبێ) .. بەڵێ ئەم بریارە مەزنە هەمیشە لەدڵی هەمو مرۆڤێکی تێگەیشتووی ئەم عیراقەدا زیندوە ، چونکە ئەگەر لەمەوبەر خوێندنو پێویستییەکانی بارگرانی خستبێتە سەرشانی قوتابیانو تەنیا تاقمێکیش توانیبێتیان بخوێننو کوڕە هەژارەکان بێبەش بوبن ئەوا شورشی گەل ئەم جیاوازییەی نەهێشتو هەمو منداڵێك دەتوانێ بخوێنێ ..

شۆڕش ئەم بریارەی بەسەرەتای لادانی مۆتەکەی نەخوێندەواری دائەنێتو لەهەمان کاتیشدا بناغەیەکە بۆ فێرکردنی سوشیالیزمی کە لە ئاوانەکانی حزب دانابرێ ..

شۆڕشی راستە قینە :-
شۆڕشو حزبە تێکۆشەرەکەی هەر لە سەرەتاوە گەلێک بایەخیان بە خوێندنو پەروەردە داوە ، ئەم بایەخدانەش بۆتە هۆی گۆڕانێکی بنەڕەتی لەهەمو لایەنێکی خوێندنو پەروەردەدا .. وە بیروباوەری کۆنەپەرستی و بورژوازیانەش شوێنەواری سڕاوەتەوە .

شۆڕش کە بریارێك دەرئەکات بەوردی لێی ئەکۆڵێتەوە ، ئەوەش ئەزانێ کە قۆناغی ئەمرۆ تەنیا بەرزکردنەوەی دروشمی رەنگاورەنگ نیە بەڵکو ئەبێ ئەو دروشمانەی باسیان ئەکات هەمویان بێنێتەدی چونکە جەماوەر پێویستی بەکار کردن هەیە نەك هەر بە وتار ..

هەمو شۆڕشەکانی جیهان لەوەدا یەك ئەگرنەوە کە ئەبنە هۆی گۆڕانێکی بنەڕەتی لەسەرتاپای ژیانی کۆمەڵدا .. شورش لە وڵاتی ئێمەدا ئەم کامل بونو یەکێتییەی پاراستوە بەوەی بریارە مێژوویەکەی بەخۆڕایی خوێندنی بڵاو کردەوە تا بەرەو پێشەوە چوونی روشنبیری لەگەڵ گەشە سەندنی ئابوری یەك بگرێتەوە .. وەك خۆماڵی کردنو بەرزکردنەوەی هێزی کڕینو لەگەڵ رۆیشتنی سیاسیانەش وەك (بەرەی نیشتمانیو ئوتونومی) .

بروانە ل -١٥-

یەکیەتی قوتابیانی کوردستان ئامادەی ئەکات

هەواڵەکانی یەکێتی

● یەکێتی قوتابیانی کوردستان - لیژنەی ئامادەیی پیشەسازی - بەبۆنەی تێپەڕبونی ٢٣ ساڵەوە بەسەر دامەزراندنی یەکێتیدا ئاهەنگێکی گەورەی سازکرد .

● لیژنەی زانکۆ ئاهەنگێکی گەورەی پێکهێنا .

● لیژنەی ئامادەیی کچانی سلێمانی بەبۆنەی ١٨ی شوباتەوە ئاهەنگێکی قەشەنگیان رێکخست .

● لیژنەی یەکێتی لەقوتابخانەی (فریشتەی کچان) کۆڕێکی فراوانی پێک هێنا .

● لقی یەکێتی کۆڕێکی بۆ قوتابخانەی مامۆستایان سازکرد کە باسی چالاکی یەکێتی تیاکرا .

● رۆژی ١٨ شوبات سکرتێری گشتی و سەرۆکی لقی لەگەڵ بەرپرسیاری زانکۆ سەریان لە لیژنەکانی زانکۆ داو پیرۆزباییان لێ کردن .

● کەرتی دوکان ئاهەنگێکی فراوانی بۆ قوتابیان سازکرد ، کە لێپرسراوی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب پیرۆزبایی لەقوتابیان تیاکرد .

● لیژنەی رۆشنبیریو راگەیاندنی کەرتەکان نزیکەی ٥٤ بەخشنامەیان بڵاوکردۆتەوە .

● کەرتی ئاوشار ٧٤ بەخشنامەی بڵاوکردۆتەوە .

● رۆژی ٢٤-٢-٩٧٦ لەلایەنی زانکۆی سلێمانی کۆڕێکی فراوان رێکخرا کە وەڵامی ... پرسیار درایەوەو گەلێک گیرو گرفتی قوتابیان چارەسەر کرا .

دهـوك

● یەکێتی قوتابیانی کوردستان - لقی دهوك - ئێوارەی ١٧-٢-١٩٧٦ کۆڕێکی فراوانی رێکخست ، کەرتی کورانو کچانو زاخۆو ئامێدی تیا ئامادە بون .. کاك عەبدولهادی عارف سەرۆکی یەکێتی قسەی بۆ قوتابیان کردو ئامۆژگاری کردن .. ئەم کۆڕە سێ سەعاتی خایاند .

بروانە ل -١٤-

لەگەڵ قوتابیاندا

سەباح میرزا

هەرقوتابیەك مافی ئەوەی هەیە رەخنە بگرێ بەومەرجەی لەسنوری بەرژەوەندی گشتی وبەرەوپێشەوە بردنی کاروانی سەرفیرازی یەکێتیدا نەچێتە دەرەوە .. ناوچەکانی دەوروپشتی سلێمانی ماوەیەکە جموجوڵێکی بەرفراوانیان دەست پێ کردوە .. وەکو بڵاو کردنەوەی زنجیرە بەخشنامەیەك و چەند کۆڕو کۆبونەوەیەك ئێمەش بەو بۆنەیەوە لە ناوچەکانی پێنجوێنو ئەولەو دوکان ئەم گفتوگۆیەمان سازکرد :

● بەکاك عوسمان حەسەنمان وت : رات بەرامبەر لیژنەی یەکێتی لە ناوچەی دوکان چیە ؟

- لیژنەی یەکێتی لە هەر شوێنێك بێ چالاکی خۆی هەڵئەنوێنێ ، بۆ دابین کردنی پێویستییەکانی قوتابیانو بەرزکردنەوەی رادەی هوشیارییان ..

● کاك حەمید حەمە ئەمین سەبارەت بەلاپەرەی قوتابیان وتی :

- دیارە لاپەرەی قوتابیان بۆ بەرزکردنەوەی ئاستی هوشیاری قوتابیانە ، بەرهەمو باسو بابەتی قوتابیان بڵاو ئەکاتەوە . هیوادارین پێشتر بکەوێ .

● کاك جوامێر عەبدولرەحمان دەربارەی بەخۆڕایی خوێندن وتی : لەمەوبەر هەژاری کاری ئەکردە سەر رەوتی خوێندنی قوتابیان ، گرێتی کەرەسەی خوێندن ئەرکێکی گەورەبو لەسەر قوتابیان ، بەڵام کەدەسەڵاتی سیاسیو حزب بریاری بەخۆڕایی خوێندنیاندا هەمو ئەو ئەرکانە لابران .

● ئەی دەربارەی لیژنەکەتان لەناوچەی دوکان ؟

- لیژنەکەمان رۆڵی چواری ئامادەیی کردەوەو خانویەکی بۆ کۆبونەوەی قوتابیان دەستەبەر کردوە .

● کاك میرزاش دەربارەی بەشداربونی کچانەوە لەکاروباری یەکێتیدا وتی :

- هەر قوتابیەك هەستی بەوە کرد خزمەت بکات لیژنەکانی قوتابی وەریان ئەگرێ .

● کاك جەلال عەبدوللا دەربارەی لیژنەی روشنبیری ناوچەی پێنجوێن وتی :

- روشنبیری چەکی هۆشیارکردنەوەی هەمو نەتەوەیەکە ، لیژنەی ئێمەش لەم روەوە ئەرکی سەرشانی خۆی دابین کردوەو بەپێی رەوتی کاروانی یەکێتی ئەروات .

چەپکێ شیعری - پاشماوە -

دێری یەکەم ـ ٥ ـ بڕگەیە
دێری دووەم ـ ٧ ـ بڕگەیە
دێری سێیەم ـ ٥ ـ بڕگەیە

دەبا بۆ نموونە سەیری شیعرێکی ژاپۆنی بکەین کە لە جۆری (هایکو)یەو لە سێ دێر پێک هاتووەو بڕگەکانی (٥ + ٧ + ٥)و هەمووی دەکاتە (١٧) بڕگە، ئەمەش دەقی شیعرەکەیە بە زمانی ژاپۆنی :-

ماناکەشی بەم جۆرەیە :-

(Furuike = دێنە کۆم (یك ، ەکە) (ان)) واتە دەشێ مانای بـە (کۆنەگۆمێك) ، (کۆنەگۆمەکە) ، (کۆنەگۆمەـ کان) لێك بدرێتەوە ، یاخود بڵێن ئەم ووشەیە هەم بۆ ناوی شوناسەو هـەم نەشوناس ، هـەم دەشێ تاك بێو هـەم دەشێ کۆ بێ ·

(ya = بەڵێ ··)

(Kawazn = بۆق (یك ، ەکـە) (ان) ··) لێرەش ووشەی (بۆق) بە ژاپۆنی هەر چوار بار هەڵدەگرێ (شوناس، نەشوناس ، تاك ، کۆ)

(Tobikomu = بازدان (بە توندی) ·

(Mizo = ئاوەکە)

(no = (هی) یا (ی)

وەك کراس (ی) ئازاد ·· یان (هی) من)

(oto = پـڕژان ، دەپڕژێ)

ئەمە مانای ووشە بە ووشەی شیعرەکە، بە یەکڕایی شیعرەکە بەم جۆرە ڕێك دەدرێتەوە :

کۆنەگۆمێك ، بەڵێ ··
بۆقێك بازی دەداتەناو
ڕووی مـێـپ دەپڕژێ !

ئەمە لە بارەی ڕیشەوە ، لە بارەی ناوەرۆکیشەوە کەسەیری ئەم شیعرە ژاپۆنییانە دەکەی دەبینی سروشت جێگایـەکی زۆری لـە نەخشەی شیعری ژاپۆنیدا گرتووە، ئەم سروشتە پان و فراوانە بـە چیاو دۆڵو ئاشەو ڕێو زوورەکەو تەلانو دەشت و مێرگو مێرغوزارو گوڵو ڕیکو ئاو بەروولەو زێ و دریاو کەشتی و قایـەغو کـە نارو مـانگ و مرواری و مەرجەنو زمروتو گەوهەرو تانە بەردو نلیشمە شاخو درەختو ·· لـە ناو دلی شـاعیردا تواونەتەوەو خوێنی دلی شاعیر بەسەر ئـەم هەموو شتانەدا ڕژاوە ، بۆیـە پەیوەندییەکی قووڵو سۆفیانە ، پـەیوەندیـ یەکی ڕۆن و بەردەوام لە نێوان شاعیرو سروشـت دایـە ، شـاعیری ژاپۆنی هـەستێکی بەرزو مرۆڤانەی هەیە ، بەندو کۆیلـەی خۆشەویستییە !! هـەموو بنیادەمو گیان لەبەرو زیندەوەرێکی خـۆش دەوێ ، تـامێکی بێ ئـەندازە لـە بزووتنەوەی ژیان و بوونـەوە دەچێژێ !! ئەنانەت شـتی

بێ گیانیش لای شاعیری ژاپۆنی کەرمایی ژیانی دەچی بەبەراو دەجوولێتەوە ، بۆیە سروشتی کڕو کپو بێدەنگ ، سروشتی هێمنی قووڵ بۆتە قیبلەگـای شاعیرو کڕنوشی بۆ دەکا !!

ئەگـەر لـە شیعرەکانی (هایکو) وردبینەوە کە چەند نموونەیەکمان لێرە کردۆتـە کوردی دەبینین شـاعیر زۆر عـەودال شـتی ووردو شاعیرانەیە ، پەپوولەو گوڵو دار ئـەرازو مانگو دەریـاو کەشتی و ··· زۆر بە نـەرمو شلی دەکەونە بەر دەسـتی شـاعیرو شاعیر شارەزایانە دەیانخاتە بەرچاو !! لەم جۆرە شیعرەشدا (هایکو) کە لە سێ دێر پێك دێ ، شاعیر لە دێری یەکـەم وێنـەیەکی سروشت دەگرێو لە دێری دووەم خوێنی ژیانی تێدەخا ، لـە دێـری سێیەمیش جوولەو دیمەنەکـە تێدەن دەکا ، بەڵام لەبەر هێناو بردنی زۆرو چـەند جـار وەرگێڕانەوە ئـەم نموونانەی لێرەدا دەبینرێن ڕەنگە ئـەو ڕیزەیان تێدا نەمابێ هەر وەك چۆن کێشەکەشیان وون کردووە! هەولیشمان نەدا بە زۆری ئەم ڕێزەی دەربڕینو ئەم کێشـە بەسـەر وەرگێڕانەکـەدا بسەپێنین چونکە ڕەنگە زمانو شیعری کوردی زۆر بە خورتی نەبێ ئەم کۆتانەی ژاپۆن نەخاتە گەردنەوە !! خۆ دیارە ئێمەش حەز ناکەین خۆمان تووشی ئەم خورتی کێشـییە بکـەینو مەبەستمان هەر ئەوەندەیە کـە چـەند نموونـەیەکی ئـەم شیعرەتان بخـەینە بەرچاوو هیچی تر ·· ئیتر فەرموو ئێوەو چەپکە شیعرێکی ژاپۆنی :-

١ ـ باشو :

هەوری تار شەقی بردو
دەنێو شەوا وەربوو
ئێستا بڕۆرە چیای بەر تریفەمانگەشەو !

⊙

ئای لە جوانی مانگ !!!
بە خوای چا بوو ئەم هەورەرەشە هاتو
گەردنی حەسانەدینەوە ·

⊙

لە وندی بێ زەنگۆلا
ئاحۆ بەهاران چ بکەن
بـۆ ئـەوەی تاریکی ئاوس بێ ؟!

⊙

ئاقگەی روونو بچکۆلە
مانگی هاوین
بەشەپۆلان دەشواتەوە

⊙

بەم بەربەیانە بەفرینە
لەو قەلەباچکەیە بەستم
بەڵام جوانیشمە ·

***

تریفەی مانگ
لەگەڵ ئاوازی بولبولا
دەرژێنـە نـاو جخـوردی حەیزەرنا !!

⊙

مادەم برنجمان نییە
با ئەم گوڵانە
بخەینە ئەم ئنجانە جوانەوە

⊙

شەونم گیان ! لێ گەڕێ بـ
دەستی ڕەشی ژیان ،
بە وورده شەپۆلە شیرینـەکانت بشۆم !

***

٢ ـ ئیستا :

هۆ باڵداری دوودڵ !
چییە سەیری ئەم لاو ئەو لادەکەی !
جانتات بزر کردووە ؟

***

بەخوا دایەنێکی گێلە
خۆرو با
لـە گۆڕیـەی خرینـادەشارێتەوە !

***

کە تێپەڕین ،
گۆڵێکی حەسوود تا مـەردتەماشای کردین !
کەرەکەمان برسییەتی !!

***

بەراسـتی بولبـولێکی ڕەشیدیت
لەبەردەم (شا)شدا
چریکـەت تـاسو لووس نادەی !

***

سەربازی خورت !
وریا بە ! باز نەدەی !
مرواری شەونم بشکێنی !

***

ئیستا چونکە پیر بوویم
لەبەهاری شیرینیشا
دەبینی لە شینام

⊙

ئای ! دەتەوێ
چ دەسکە قەنەفلێك
بخەیتـە ڕیز باوەشینـەبچکۆلانەکەم

⊙

خوناو دەبێتە هەلم
دونیاش هەمووی خوناوێکی
تەڕو ئازیزە
زوو دەڕەوێتەوە !

⊙

٣ ـ بوسون :

نیوەڕۆ کە ئاو هەڵدەسێ

کولیك لە دوورەوە
گوێ لـە هـەنیسکی دەریائەگرن !

***

لە ئاخی دارستانی تاریکا
مشتو مرێکی بەلاشە !

لە بەینی تەورو داربڕا ·

***

باران خورِ خورِ دەباری
منیش لە ناو نوینا ڕاکشاوم

وای لـە سیردوەری ئـاوی پیر !!

***

خەم هەموو ئاسۆی داگرتووە
دەستم شکێ چۆن دلم هات
ئەم قەنەفلە لێکەمەوە !!

⊙

لەبەر بارانی ئێوارەدا
سەیوانو قابووت پـسـتپست
دەدوێنو بە ڕێدا دەڕۆن !

✪

عەرەبانەیقورس تێدەپەڕێو
جزذەی دێ بەرێدا گلـۆردەبێتەوە
سێ قەنەفل هەڵدەلەرزن !!

***

ئەم دوو دارخۆخە چـەندسەخین ،
سەیرکە ، یەکێ ئەمڕۆ گوڵ ئەداو
ئەوەی تر بەیانی !

***

لەسەر زەنگوڵی دێرێ
پەپوولەیـەك لـە شـیرین خەوایە !
کتوپڕ زەنگـوڵی پۆلاین زرنگەی دێ !!

***

پایزەومانگ دەدرەوشێتەوە
لـە سێبەری هەر پەلـکە
گیایەکیشا
سیکەی تەیرۆکەیەك دێ

⊙

(١)

(٢) گۆڤاری سخن ی فارسی سالی شەشەم ، ژمارەی دەیەم ·

(٣) رؤیه شرقیه (أشعار يابانيه) ترجمـه : عـدنان بغجاتی ·

(٤) الزهور ـ ملحق مجلـه (الهلال) المصريه · السـنه الثالثه، العدد السابع ـ ١٩٧٥ ·

چیرۆك

پاڵـــەوان

چیرۆکی محمد رشید فتاح

فەرمانبەرەکە بـەر لەوەی خـەت بەسـەر ناوەکـەی پێشوویدا بهێنێ ، لێی پرسی : « ـ بۆ ناوی خۆت ئەگۆری ؟· » بەلای ئـەمەوە کاکلی ئـەم پرسیارەش چـەشنی ئـەو پرسیارانە بوو کە هەموو دەم خەلکی بە روویان دا ئـەدا ، « ـ بەراست ئەوە بۆ ناویان نـاوی پالەوان ؟! · » ئەمیش وەکو ئەوزە کوت کرێ ، دوای ماوەیـەك رامـان ، لێی ئەپرسینەوە « ـ ئەرێ بۆ وایان ناو ناوم ؟! » کە ئەوان بـەم جـۆرە روو بـە رووی پرسیارەکەی ئەبوونەوە ، دوای زەردەخەنەیەك کە ئـەم بەلای خۆیەوە گاڵتە پێکردنی تیـا بـەدی ئەکـرد ، روویان لێ وەرئەگێرا ·

ئەمیش لـە دلی خـۆیدا ئەیوت : « ـ من لە ژیانمـا هیچ پالەوانیەتێکم نەکردووە ، باوکـم پالەوان بوو ، بـەلام ئێستە کێلەکەی بە ئاخی کردی سەیوانا رۆچووە ، خۆزگـە ئازناوەکـەشی لەگـەلیا رۆبچوایە ! · »

لـە وەلامی پرسیارەکـەی فەرمانبەرەکەدا وەکو قەلەمەکەی دەستی بە مەقەستێك بزانێت ، کەبۆ دواجار ئەو پەتەی نێوانی ئـەمو ناوەکەی پێشـووی ئەقرتێنێ وتی : « خۆم وا حەز ئەکەم · »

تەزکەرەکەی وەرگرتەوەو ، ئاهێکی سەر فرازی هەلکێشا · ئەو کاتە وای هەست کرد ، کە دوای بەند کردنێکی چـەند ساڵە ، بۆ جارێکی تر دەستی لە ملی سەربەستی کردەوە !·

تەزکەرەکـەی خسـتەوە گیرفانی ، لـە دایـەرەکە دوورکەوتەوە ، دیسانەوە دەری هێنایەوەو ، چاوێکی بـە ناوە نوێیەکـەیدا خشـاندەوە ، خستییەوە ناو گیرفـانیو · ماوەیـەکی تر هەنگـاوی نا ، جارێکی تریش دەری هێنایەوە، ئەو کاتەی کە ناوە نوێیەکەی ئەکەوتە بەرچـاو ، هەسـتی شادیی وەکو ئەو لاوە دلبراوە ئەورووژا کە خۆشەویستەکەی بۆ یەکەمجـار پێی ئـەلێ : « ـ تۆم خۆش ئەوێت ! » ··

گەیشتە ئاستی چـەتری چاوەروانی پاسەکە ، چـاوێکی بە ناو خەلکەکەدا گێرا ، مـام ئەحمەدی هاوەلی دێرینی باوکی بەدی کرد ، خێرا وەکو مزدەی سەرکەوتنێکی گەورەی بداتێ ، کـە چووە لایـەوە پێی وت :

« ـ مامە ناوی خۆم گۆری · »

مامە بە رووبەکەوە کە بەلای ئەمەوە وا بو ، تـەمی خەمێکی خەست پێش چاوی تاریك کرد، لێی پرسی :-

ـ گۆریت بەچی ؟!·

ـ شەماڵ ·

ـ چاکت نەکرد !·

وای هەست کـرد مامـە شیشێکی سوورەوەبووی بـە دەروونیا کـرد ، بۆیە بـە ئاومێدییـەوە لێی پرسی : « ـ بۆ ؟ · »

کـە مامە بێدەنگ رووی لێوەرگێرا ، دەرگای شـادیی بە روویا داخرا · دەم و دەست وای بـە بیرا هات ، تا مـام ئەحمەد ئەمرێ ، سەرگوزشتەی پالـەوانێتی باوکی کۆتـایی نایەتو ، ناوە نوێیەکەش بنج داناکوتێ !·

لای لە مامە کردەوە ، بـە دەم جوولاندنەکەیا ، ئـەم وای زانی جـارێکی‌تریش سـەر گوزشتە نەمرەکە بۆ ئەو خەلکە راوەستاوە ئەگێرێتەوە ، لە تاوا جێی بـە خۆی نەئەگـرت ، ئەهاتو ئەچوو ، ئەوەشی لە بیر نەئەکرد ، کە چاوی پر لـە پارانەوە لە چاوی مامە گیربکا، تـا وەکـو سەرگوزشتەکە نەگێرێتەوە ، (تازە ئەم ناوی خۆی گۆری ، با ئەو قەوانەش بشکێ ، چی تیایـە ، خەلـکی گـەر گوێ لە مامەنەگرن !) ئەمەی لـە دلی خۆیدا وتو ، کەوتەوە تێروانینی خەلکەکە ، بەلایەوە وابو ئەو خەلکە بـە پێچەوانەی ئـەمەوە تامەزرۆی بیستنی ئـەو جۆرە داستانە نەمرانەن !

مامە وتی :-

« ـ خەلکینـە ، ئـەو سەردەمەی کـە سەربازەکانی عوسمانیی لەناو شارا بکـوژو ببڕ هەر خۆیان بوون ، باوکی ئـەم کورەی کەوا لـە ناوتانا وەستاوە ، رۆژێکیان دەمـەو چێشتەنگاو ، بەرەو سەرچاوەکەی (کانی ئاسکان) ئەکەوێتە رێ ، لـە نزیك شەخسەکەی (شـێخ ئەولاوە) ئەبینێ وا سەربازێك گەرِی لە ئافرەتێکی گۆزە بـە شـان ئالاندووە ، ئـەویش خۆی پێراناگیرێ ، پەلاماری سەربازەکە ئەداو ، تا شل‌کوتی عومری ئەکـات ، دەستی لێ‌هەلناگرێ ، لەوە بـە دواوە ناوبانگی بـە (حەمـە شەریف پالەوان) دەرچوو ، کە خوا ئەمیشی دایە هەر ناوی نا (پالەوان) · »

پاسەکە گەیشت ، خەلکەکە بە جارێ خۆیان بۆ کوتا ، ئەم لە دلی خۆیدا وتی « جا چـی بوو ؟ حەز ئەکەی رۆژی هەزار جار وەکو داستانی روسـتەم ئەمە بە گوێی خەلکیدا بدە ، تازە رویشتو برایەوە ، مـن ناوی خۆم گۆری ! · »

پاسەکە سێ قۆناغی بڕی ، ئەم وەکو ناوە کۆنەکەی لـە رووی مامـەدا ببینێتەوە ، لای لێ نەکردەوە ·

لە ناکاو مامە لێی پرسی :-

ـ باشە ئەوا تۆ ناوی خۆت گۆری ، ئـەی ئازناوەکـەی باوکت ؟

وای زانی دەرگـای شادیی هەمدیس بـە روویا خرایـە سەرپشت ·

لـە وەلامدا خێـرا وتی :- ئازناوەکەی باوکم لە تەزکەرەدا تۆمار نەکراوە !·

وەکو درەختی هیوای مامـە

بروانە ل ـ١٤ـ

بۆ ئەسنەی ئەدەب و ژیان

ئـەم لاپەرەیە سنگی بـۆ هـەموو بەرهەمێکی ئـەدەبی کردۆتەوە کە خزمەتی نەتەوەی کوردو زمانو ئـەدەبی کوردی پێوە بێو هەمیشە هەولی داوەوهەول دەدا بەرهەمی پوختـەو بە کەلك باوێتـە بەردەستی خوێنـەرانی خۆشەویستەوە ، ئـەم بەرهەمانەش کـە بلاوناکرێنەوە لێرە ، لەم گۆشەیەدا وەلامیان دەدرێتەوەو هـۆی بلاونەکرانەوەکەیان دەسـت نیشان دەکرێ ·· ئومێدەوارین ئـەم برا نووسەرانە لێمـان ببوورن کە لەبەر هەر هۆیەك بێ بەرهەمـەکانیان بـلاو ناکرێتەوەو لێرە هۆیەکەیان بۆ روون دەکرێتەوە ، ·· حـەز دەکەین هەردەم ئەوەیان لە بیر بێ کـە نابێ بلاونەکردنەوەی بەرهەم ساردیان بکـاتەوە ، بەلکـو دەبێ گـەرمتر بێو چالاکانەتر تێ‌هەلبچنەوە بـۆ ئەوەی بتوانن هەموو کـەمو کورتیو ناتەواوییەك چارەسەر بکەنو بەرهەمی نایابو رەسەن پێشکەش بکەن ··· ئێستا لەم‌ژمارەیـەدا وەلامی چـەند برایـەکی‌تر دەدەینـەوە ، ئومێدەوارین بە دلێکی خۆش‌و سنگێکی فراوانەوە قسەکانمان وەربگرن :

◆ بـۆ خـاوەنی (بەندی ئاسوس) سوپاس بۆ ئەو دەقە فۆلکلۆرییە رەسەنەی کە بۆت ناردووین ، زۆرمـان پێ‌خۆش بوو بلاوی بکەینـەوە ، بەلام لەبەر ئەوەی کە گەلێ دێرەکانی ئـەم بـەندە لەنگ بوونو هەندێکیان سـەروا (قافیە)یان تێك‌چووەو لە گەلێ شوێنـەوەزنجیرەی باسەکە پچـراوە و یاپاش‌و پێـش بووە ، بۆیـە هیواداری‌ن کە دووبارە بە ووردی بۆمانی بنووسیتەوەو ئەگـەردەزانی جیاوازی لەنێوان چـەند دەقێکیان هـەیە ، هەموویان بەراورد بکـەن بـۆ یەکێکی بخوێنەوە کە ئاگای لەم بەندوسەربردەیە بێ ، ئنجـا بۆمانی بنێرەو زۆر بـە سوپاسەوە بلاوی دەکەینەوە ·

◆ بۆ خاوەنەکانی ئـەم شـیعرە وەرگێردراوانـە : « لەپای سێدارەدا ، خەوەکە ، بەشێك لـە نامەیـەکی نازم حیکمەت ، دوو شیعری سميح القاسم ، دایك ، فەلسـەفەی دلداری ، دوو گۆرانی دوورەوولاتی نازم حیکمەت ، » برایان لێمـان مەگرن ئـەم شیعروەرگێردراوانەتان بلاونەکەینەوە چونکە یان ئەوەتە گۆڕینەکـە تـەواو نیـە ، واتـە دەقو وەرگێڕانەکە لێك دوورنو یان ئەوەتە دارشتنەکە کزو لاوازەو کوردییەکەی شـلو شێواوو پچرپچرە ، یان ئەوەتە پێشتر هـەیانە کراوەتـە کوردیو پێویست ناکـا جـارێکی‌تر بکرێتەوە کوردیو بخرێتە بـەردەسـتی خوێنەرانەوە ، یان ئـەوەتە ئەسلەکەی لەگـەل نەبووە بۆ ئەوەی بتوانین بڕیار بدەین ئاخۆ وەرگێڕانەکـەدروستە یان نا ··· هەر بـەم بۆنەیەوە حەز دەکەین وەبیـر ئەم هەموو برایانە بێنینـەوە کە شیعرو بەرهەمی‌تر دەکەنـەکوردی ، دەقەکەی لەگـەل بنێـرنو ناوی سەرچـاوەولاپەرەو سالی چاپی کتێبەکەش لە بیر نەکەن ··· تا پێشتان‌دەکرێ لـە زمانی ئەسلیەوە بیکەنە کوردی چونکە ئـەوبەرهەمەی لـە عـەرەبییەوە دەیکەنە کوردی لەبەردەسـتی‌هـەموو کوردێکی خوێنەوارەو دەتوانن سوودی لێ‌وەربگرن··

◆ بۆ خاوەنەکانی ئـەم‌چیرۆکانە : «بلیمەتە شاراوەکە کـەی دەناسن ، تێکۆشـە ،هەوال ، بە لایەنی کەمەوە سێ پارچە ئالتوونیش ، وەسیەتی گاوان ، نەورۆزەخان ، منـانە جگەرفرۆشەکە ، حەفتیانە·· »ناتوانین ئەوەتان لێ‌بشارینەوە، کـە هەندێ لەم چیرۆکانەتان‌وێنـەی جـوانو رەگـەزی رەسەنیان تێدایە ،هەیانە بیری بـەرزو مرۆڤانـە دەردەبڕنو هەشیانە بە زمانێکی زۆر باراوداڕژاون ، بەلام لەگەل ئەوەشا هەریەکەیان کەمو کورتی وای‌تیـایە کـە نەتوانین بلاویان بکەینەوەو حەز دەکەین زۆرتـرخۆتان بە خوێندنەوەی کورتـە چیرۆكو لێ‌کۆلینەوەی کورتـەچیـرۆکەوە خـەریك بکەنو شارەزاییەکی باش لە هـەموو کـەلێنو قوژبنو شـێوەو مەرجەکانی کورتە چیرۆك پەیدابکەن ئینجا دەست‌بدەنە قەلەمو چیرۆکی وا بەرهەم بێنن کـەبە شانازییەوە بلاوی بکەینەوە ·· دەی ، چاوەڕێین !

◆ بـۆ خاوەنەکانی ئـەم‌شیعرانە : « بانگەوازێك بـو خۆشەویستەکەم ، خوێنەکۆلای گەرووتانم، بیستوومە دەپرسی ئاوازێکی هەسـت پێ‌کراو ،شیوەن بـۆ باوکی کـۆچ کـردووم ، ئومێـدەواری‌وشیعرەکـانی‌دی ، قودس ، هەناسەیەك لە دلەوە ، سـێ کۆپلەی‌تر لـە هۆنراوەکانم ،

بروانە ل ـ١٤ـ

Institut Kurde de Paris

ئازادی و ئەرکی نووسەر

« ئازادی ئەکسیری ژیانە، نایگۆڕمەوە بەهێز ، بە ئایش ، بە گەشانەوە پیرۆزی ، نا ، نامن ئازادی بە هیچ شت ناگۆڕمەوە »(١) •

تاریانی

مەحمود سۆران

ئازادی بەلای زاناو هونەرمەندانەوە وەك ئاوو هەوا وایە ، هەموو کەس بە پێویستی دەزانێ ، بەلام بمانەوێ یا نەمانەوێ بە پێی دەوروپشتو رۆشنبیریو پێوەندی کۆمەلایەتیو ئابووریو جینایەتیمان هەریەك بە جۆرێ لە ئازادی دەکەین •

لە کۆنەوە مرۆڤ خۆی لەناو دەیەها کۆتو زنجیری بەندایەتی بینی و رێگای پێشکەوتنی بە دەیەها کۆسپو سنوور لێبەسترا ، ئێستاش کەمو زۆر ئەو کۆتو زنجیرانە بۆ بەربەستی ئازادی هێشتا هەر ماون ، بەلام لە هیچ قۆناخێکیشدا ئادەمیزاد بۆ شکاندنی کۆتو زنجیری لابردنی کۆسپو سنوور لە کۆششو خەبات نەکەوتوە •

ئازادی بە پێی زانستی تازە ، یەکێتی بیرو رامیاریو تێگەیشتنی پێویستە (٢) •• جێبەجێ کردنو بەکار هێنانی لە قۆناخەکانی پێشوو ئێستا تا بە قۆناخی سۆشیالیست دەکا ، هەنگاوێکە بەرەو ئازادی تەواو •• لەبەر ئەم راستییە بۆ ناسینی ئازادی هەولم نەداوە لە تیۆری میتافیزیکیو خەیالی بافیو فەرهەنگی زاراوە مەیوەکان سوود وەرگرم ، بەلکو هەموو کۆششم ئەوەیە لەم چەند ووشە سادەیەدا جۆنیەتی کۆمەلایەتیو بەرژەوەندی جینایەتی پەیوەندیدیان بە ئازادییەوە لەلایەك •• ئەرکی سەرشانی نوسەران لەم قۆناخە ناسکەدا بۆ گەیشتن بە ئازادی تەواو کە پەیوەندی بە هەموو ئاواتەکانی مرۆڤەوە هەیە لەلایەکی ترەوە بە کورتی بخەمە بەرچاو ••

بە پێی بیروباوەری دیموکراتیانە ، بۆ پەیوەندیو نزیك بوونەوەی گەلان لە یەکتر ولابردنی جیاوازیو دووبەرەکی ورەگەز پەرستی لە پێناوی ئاشتیو ئاسایشی جیهانی ••

بە پێی قانوونی « ئاگاداری مافەکانی مرۆڤ » کە لە کۆمەلەی نەتەوە یەکگرتووەکانەوە دەرچووە هەر مرۆڤێك لە دەربڕینی بیرو باوەری ئازادە •• جا ئێمەش بە پێی ئەم مافە لێرەدا لە بابەت ئازادی و ئەرکی نووسەرەوە ئەدوێین • هەر چەندە من لەو بروایەدانیم کە قانوون ئازادی بە ئادەمیزاد دەبەخشێ بەلکو وا دەزانم کە ئادەمیزادە قانوون دروست دەکا ، هەر جینەو دەستەیەکیش کە قانوون دادەنێ لە پێش هەموو شتێکا بەرژەوەندی خۆی تێدا دەنوێنێو رەچاودەکا بەلام لەم رووەوە کە قانوونی ناوبراو بۆتە نموونەو زۆربەی زۆری دەولەتەکانی جیهان کە نووماینەو نوێنەری زۆربەی زۆری ئەم جونیەتەی دونیاو رۆژگاری ئێستامانن و مۆریان کردوە ، بە پێویستم زانی لەم لایەوە سوودی لێوەرگرم • راستە کە دەڵێن :

ئازادی راستەقینە کاتێ

بروانە ل -١٥-

چەپکە شیعرێکی ژاپۆنی

ئامادە کردنی : عزیز گەردی

شیعری ژاپۆنی ماوەیەکی دووروودرێژ بوو کەوتبووە ژێر باری شیعری چینییەوە ، ئەم کارتێکردنی تەنیا لایەنی بیرو ناوەرۆکی گرتبووەوە چونکە ئەوساو ئێستاش ئەگەر تەماشای شێوەی داڕشتنو ووشەو زمانی ئەم دوو میللەتە بکەی دەبینی جیاوازیان عەردو عاسمانە !! هەریەکە شێوەو مۆرکو شەقلی تایبەتیو سەربەخۆی هەیە !••

شانیشانەی شیعری ژاپۆنی ئەوەیە کەروو لە «کورتی»یە•• لەسەر پشتی پیرە زەمیندا کەم نیە کە نەوەکانی هێندە پشوو کورت بن لە شیعر گوتندا ، کە دەڵێم پشووکورت مەبەستم ئەوەیە حەزیان لەچەنەبازیو درێژدادڕی نییە ئەوەی بیانەوێ بیلێن لە چەنددێڕێکی کورتو خەستا دەری دەبڕنو زۆر بە وردو خەستوقوولیش دای دەڕێژن !! نەك هەر شیعریاندا واکورتە بگرە بەخشانەکەشیان هەر وایە ، بەرهەمی بەخشانیان هەر چەنددرێژیش بێ بە زۆری وایە کە ئەتەوەی وا هەیە یان هەردەیکەنە چەند پارچەو بەشێکی کورت کورت ••

زمانی ژاپۆنی تا سەدەی حەفتەمو هەشتەم هەر زمانی قسەو گفتوگۆ بووو نەبوەبوو بە زمانی نووسین ، واتە نەنوسرابووەوە سالەهای سال بوو شیعرو داستانی ژاپۆنی دەم بە دەمو نەوە بە نەوەدەهاتە خوارێ ، هەر سەبارەت بەمەشە کە داستان - نۆڤل - لە مێژووی ئەدەبی ژاپۆنی پلەو پەیسکێکی بەرزی هەیەو جێی خۆی بە توندی گرتووە •••

لە دوا دوایی سەردەمی (نارا -) دا (یا سەدەی هەشتەمی زایینی) واتە پاش قەرزکردنی خەتی چینی بۆ نووسینەوەی بەرهەمی ئەدەبی، یەکەم کۆمەلە شیعری ژاپۆنی بە ناوی « مانیۆ شۆ - » - کۆمەلەی هەزار بەرگ - بلاو کرایەوە کەچوار هەزار پارچە شیعری زیاتر تێدایە و زۆرینەیان سەربە سەدەی (هەفتەمو هەشتەم)ن ••• شیعرەکانی دوو توێ بەرگە زلەکانی ئەم کتێبە کە بە هاندانو دەست لەپشتدانی دەسەلاتی ئەوسای ژاپۆنی نووسراوەتەوەو کەوتۆتە سەر قاقەز ، بتر هەستو سۆزو خواستو نیازی گەورە گەورەکانی ئەو سەردەمە دەنوێنێو بە شانو باهۆی ئەوان هەلدەدا • بەلام لەگەل ئەوەشدا جاروبار شیعری وایان تێدا دەکەوێتە بەرچاو کە لە بارەی ژیانی هەژارو بێدەرەتانو چەوساوەکان دەدوێ •••

پاش « مانیوشو » دیوانی « کوکین شو - » دێ کە لە سەدەی یازدەمین بەکردو کۆشی مەردانەی شاعیرو ئەدەب ناسی ناسراو « تسورایوکی - » نووسراوەتەوە و ئەم شاعیرە پێشەکییەکی وا ووردو خەستی دەربارەی شیعرو شاعیرێتی بۆ ئەم دیوانە نووسیوە کە ئێستاشی لەگەلدا بێ کە نۆ سەدەی بەسەر رابردووە هێشتا نرخو بایەخی خۆی نەدۆڕاندووەو سوودی خۆی هەر هەیە !

کێشو سەروای شیعری ژاپۆنی - کۆن بێ یا نوێ - رێو شوێنی تایبەتی خۆی هەبووەو هەیەو هیچ دەمێك شاعیر بە بەرەللایی - مەبەست لە کێشو سەروایە - شیعری ژاپۆنی لە چەند بڕگەیەك پێك دێتو ژمارەی ئەم بڕگانە نایەنە گۆڕانو دەبێ لە کاتی شیعردانانو هەست دەربڕینا شاعیر رەچاویان بکات ! باوو بلاوترین کێش ، ئەو کێشەیە کە بڕگەی دێرەکانی یا (٥) یا (٧) بڕگەیە ••

شیعری کۆنی ژاپۆنی کە (تانکا -) ی پێدەلێن لە بارەی ژمارەی بڕگانیەوە کێشی هەر دێرێکی بەم چەشنەیە :

دێری (١) - ٥ - بڕگە
دێری (٢) - ٧ - بڕگە
دێری (٣) - ٥ - بڕگە
دێری (٤) - ٧ - بڕگە
دێری (٥) - ٧ - بڕگە

ئەم جۆرە شیعرەش کە لە سەدەی حەفدەم سەری لە قەپێلك دەرهێناو ئێستاش هەر وا لە کاردایە ئەوەیە کە پێی دەلێن (هایکو - Haiku) ، ئەم جۆرە شیعرانە لە بارەی کێشەوە هەر پارچەی لە سێ دێر پێكدێو بڕگەکانیان بەم چەشنە دابەش دەبێ :

بروانە ل -١١-

بۆژێن

شاعیری بەهارگی و بێزاری

م • زامدار

یەکزمانیو توندوتیژیو وردەکاریو راستەوخۆیی وئاوازی راستەقینەی شیعری ئەم شاعیرە (ئەتیلا یۆژێف ١٩٠٥ - ١٩٣٧) •• ئەتلاوێنێتەوەو لەئامێزیا هەست بە گریانو نائومێدیو بێزاریو بەرگری ئەکەیت •• ئەوەندە دەردەسەریو ژانە دلێو ژیانی دیوە بۆیە •• لە بارەی دایکە (نانکەر)و جلشۆرەکەیەوە ، هەناسەیەکی قوول ئەداو ئەلێ :

بە درێژایی رۆژانی هەفتە
تەنیا ، تاکە هەستێ رامئەکێشێ
هەستی بیرکردنەوەم لەدایکم
ئای ! کە بە خەیال ئەیهێنمە بەر سەمتی چاوم
کە چۆن بە پەلە ئەچووە سەربان
بە خۆیو بە زەمبیلە قورسەکەی سەرشانیەوە

بۆژێفی شاعیر ، شان لەشانی شاندۆر پیتۆفیو ئاندری ئادی ئەدات •• لە بۆدابێستو لە باوکێکی هەژارو لە دایکێکی هەژارتر کەوتۆتەوە •

ژیانی شیعرو شاعیرایەتی لە قوتابیەتیدا دەس پێ کردوە، لە تەمەنی (١٧) سالیدا ، دیوانی (سوالکەری جوانی) بە چاپ گەیاندوە •• دوای ئەمە بە دوو سال دیوانێکی کەی نە ژێر سەرناوی (مــن هاوار ناکەم •• زەوی یەو ئەگرمێنێ) دا و دوای پێنج سالو لە پاش گەشتێکی بەرگوشادی بە پاریسو ڤیەنا وزانستگای بۆدابێستا سێهەم دیوانی (بێ دایكو بێ باوك)ی بلاو کردوە •• سالانی (١٩٣١ - ١٩٣٦) گەیشتۆتە چلەپۆپەی شیعر ونن ، بەتایبەتیو دوای ئەوەی چەرمەسەریو هەژارە تەنگی پێ هەلچنیوە •• دوای ئەوەی کە میللەتی مەجەرستان روبەرووی درندایەتیو تۆقاندنو خوێنو جەوری تازیەکان بۆتەوە ••

لەو دیوانانەی کە بلاوی کردنەوە (شەو لە زنجەلانەوازەکاندا - ١٩٣١)و (سەمای ورچ - ١٩٣٤)و (ژیانێکی پڕ ئەندێشە -

بروانە ل -١٥-

پارچە ئالتوونەکە

نووسینی : تشانج بۆلۆك

گۆڕینی

نوری سەعید قادر

شەڕی جیهانی دووەم تەواو بوو، کۆمەلە شەڕکەرێکی فەرەنگی گەڕانەوە گوندەکەی خۆیان ، زۆر بەیان ژیانێکی خۆشیان پێکەوەنا ، جگە لە - فرانسوا لیبۆ - کە بە هۆی گاز بەرکەوتنی یەوە بێهێز بووبوو • لەبەر ئەوە نەی ئەتوانی کارێکی رێكو پێك بگرێتە دەستو خێزانەکەی پێ بەرێوە ببات • بەرە بەرە هەژارییەکی کوشندە رووی تێ کرد ، رووشی نەدەهات دەست لەمو لەو یان بکاتەوە ، چونکە سەر بەرزبوو •

شەڕکەرەکانیش کردبوویانە خوو هەموو سالێك ئاهەنگێکی گەورە بگێڕن ، یەکێ لەم ئاهەنگانەیان لە مالی - جۆل جراندان - داساز کرد ، جۆل کابرایەکی زورکن بوو ، کەشخەی بە سامانەکەیەوە زۆر ئەکرد ، هەمیشە حەزی دەکرد باسی خۆیو سامانەکەی بکات بۆیە ئەو شەوە ، لە هۆلەکەدا کە مێزێکی گەورەی تیا دانرابوو ، میوانەکان مەستو سەر گەرم بوون بە بادەی مەی ، جۆل پارچەیەك پارەی کۆنی هێنا کە لە ئالتوون داڕێژرابوو تا نیشانی میوانەکانی بدات و ستایشی زۆر کرد، بۆیە ئەوانیش یەك لەدوای یەکدا بەوی تریان ، تا دوای ماوەیەکی کەم بە هۆی سەرگەرمیو ووتو وێژکردنەوە پارچە ئالتوونەکە لە بیرچۆوە ، کە جواندان بیری کەوتەوەو داوای کردەوە کەس نەی ئەزانی چی لێ هاتووە ، یان چۆن وون بووە •

ووتە ووتی بێزاریو پاکانە کردن لە هەموو لایەکەوە دەست پێکرا ، ئەیان پرسی کەچی لێهاتووە ، بەلام هیچ کەلکی نەبوو ، لەبەر ئەوە ، جێگری دادگای دێیەکە پێشنیازی کرد بۆ پشکنینی خەلکەکە ، بە گشتی بڕیاریان لەسەر دا تەنها - لیبۆ - نەبێت !!

هاوڕێکانی بەسەرسوورمانەوە سەیریان کرد ، جواندان کە هەرگیز ئەمەی بەبیردا نەدەهات لێی پرسی :

- چۆن ؟ تۆ ناتەوێ بت پشکنن ؟

لیبۆ ڕەنگی سوور هەلگەڕابوو وەلامی دایەوە :

- بەلێ من هەرگیز ماوەی پشکنینم نادەم !!

دیسانەوە جراندان بە حەپەساویو بڕوانە کردنەوە لێی پرسییەوە :

- ئایا ئەزانیت ئەمە مانای چی یە ؟•

لیبۆ وەلامی دایەوە :

- مانای هەرچییەك بێت ، من ئالتوونەکەم نەدزیوەو ناشهێلم بمپشکنن ••• میوانەکان یەکە یەکە گیرفانەکانیان پشکنێنرا • بەلام نەیان دۆزییەوە ، بە گشتی شکیان کەوتە سەر - لیبۆ - ی بەسەزمان •

جێگری دادگا پێی ووت :

- بێ گومان تۆ لە بڕیارەکەت پەشیمان نابیتەوە؟

لیبۆ هیچ وەلامی نەدایەوە ، جراندان بە تووڕەییو بەستییەوە چووە دەرەوە ، کەس قسەی لەگەل لیبۆدا نەکرد ، تا لە دووای کەمێك بەسەر گرژیو شەرمێکەوە ، چەشنی تاوانبارێکی بێ گووناه چووە دەرەوە ، هاوڕێکانیشی بە چاوی پڕ بەزەییو سۆزەوە بەرێیان کردو بۆ مالەکەی خۆیان گەڕایەوە •

لەو رۆژەوە - لیبۆ - بووە یەکێك کە مۆرکی ناپاکیو سپلەییو ڕسوایی لەناوچەوانیا هەلکەندرا بێ ، کە خەلکەکە نەیان بینی ڕوویان لێوەرئەگێڕا ، تا هەژاریو سەرگەردانی زیاتر سواری کۆلەی شانە لاوازەکەی بوو ، زۆری نەبرد کە خێزانەکەشی مرد • کەس نەی ئەویست کە بزانێ لە شەرمە زاریا مردووە یان لە برسێتیدا !!

چەند سالێك تێپەڕیو ڕووداوەکە وەکوو ئەفسانەو سەرگوروشتە لەم لاو لەولادا ئەگێڕرایەوە ، تا جراندان ویستی هەندێ گۆڕان لە مالەکەیا بکات • رۆژێك کە لە هۆلەکەدا کاری دەکرد ، لەدرزی دوو تەختەدا پارچە ئالتوونەکەی دۆزییەوەو بردی بۆ جراندان ، هەر چەندە ، پیاوێکی بە فیزو لەخۆبایی بوو بەلام ، کە بۆی دەرکەوت لیبۆ تاوانبار نیە ، زۆر بە پەلە چووە لایو داوای لێبووردنی لێ کردو پێی ووت :

- بە ڕاستی گەلێ شەرمەزارم ، هاوڕێکەم چونکە پارچە ئالتوونەکەم دۆزراوەتەوە باشە ، کە تۆ نەت دزی بوو ، بۆچی نەت هێشت بت پشکنن؟

لیبۆی لاوازی تێك قووپاوی بێ بەرگ هەژاری ، کە تۆزی پیری بە تەواوی کرد بوو بە ڕووخساریا ، چاوە بێ پرشنگەکانی هەلبڕیو بە دەنگێکی پڕ لە کەساسییەوە ووتی :

- ڕاست ئەکەی من پارچە ئالتوونەکەم نەدزی بوو ، بەلام ئێستا پێت ئەلێم کە ئەو رۆژە من - دز - بووم ، خۆمو خێزانەکەم ماوەی چەند هەفتەیەك بوو کە بێ خواردن بووین ، برسی بووین ، بۆیە ئەو شەوە گیرفانەکانم پڕ کردبوون لە خواردنی سەر مێزەکە ، تا بیبەمەوە بۆ خێزانەکەم کە لە برسانا ئەیان نالاند •

سلێمان بەگی هەلەبجەیی و

محەمەد عەلی قەرەداغی

بەرەو سەندنی شارستانییەتو پەلکوتانی ئادەمیزاد بە هەموو لایەکداو هەولو تەقالای بێووچان بۆ دروستکردنی خانوو بەرەو پەرەپێدانی کۆشکەو تەلار گەلێ سەیرانگاو مەلبەندی کۆبوونەوەو یادگاری ئەدەبیانو هونەرمەندانی بێشێل کردووەو رەنگی سادەو جوانی سەردەمانی پێشووو بە ڕەنگی تایبەتی ئێستە گۆڕیوە •

هەر شارو قەسەبەچەیەکی کوردستان کە خانوو بەرەی بلاو بوو بێتەوەو کۆشکو تەلاری بەسەر چەند ناوچەیەکدا کێشابێ لەسەر حسابی گەلێ لەو مەلبەندو سەیرانگانە تەواو بووە • لە سلێمانیدا ناوی سەرکارێزو کارێزی مەجی بەگو تووی مەلیكو چوارباغو چەندین جێگەی تر ئەبیسێ کە سەردەمێکی زۆر سەیرانگاو جێگەی ڕابواردن بوونو شاعیری وەکو (پیرەمێرد) لە جەژنو موناسەباتەکاندا کۆڕی سەیرانی تێدا پێك هێناون ، بەلام ئێستە لەبەر خانوو بەرە ئاوەدانیو ڕێوباریش بە ئاسانی ناتوانێ پێیاندا گوزەر بکاو هەمووئەو یادکارو بەسەرهاتانەی پێشوو وردە وردە لەبیر ئەکرێن هەروەها هەر شارو جێگەیەکی کەیش بگرین بەو شێوەو دەستوورەیە • ماوەیەکی زۆر نیە سلێمان بەگی هەلەبجەیی ، باوکی گۆرانی بلیمەت، هەستی خۆی لە عاستی باخی میرو شێخ قادردا لە هەلەبجە تۆمار کردووە • کەچی ئێستە ئەمدوو باخە لە باخی کەوتوونو خەریکە شوێنە واریشیان نەناسرێتەوەو یادگاری سەیرانکەرانیش لەبیر بکرێ • با لێرەدا ئەم هەستەی سلێمان بەگ پێش چاوی خوێنەواران بخەینو ئەم یادگارە زیندو بکەینەوە :

لە ئەوضاعی فەلەك قوربان هەمیشە ماتو حەیرانم
لە بەحری غوصصەوو غەمدا بە دایم دل پەرێشانم
بە تای گیسووی جانانە وەها دل قەیدی زیندانە
خەلاصی قەد نیە ئەصلا ئەلێی مەحبووسی ئێرانم
بە شمشێری برۆی دلبەر وەها مەجرووحە جەرگو دل
لەلای لوقمانو ئیفلاطوون نیە دەرمانی زامانم
لە (باغی میر)و «شێخ قادر» ئەگەر وەصلی ببێ دولبەر
ئیتر بۆچیمە من جەننەت ؟ ئەویشە حوورو غیلمانم
لە دەستی ساقیی مەدهۆش ئەگەر جامێ بەسەرکێشم
موحەققەق حاکمی شارم ، لەسەر تەختی (سولەیمان)م

جەماوەری كورد : لەدوا ڕۆژیش دا مێژوو شاهید ئەبێ
كە هەرگیز براو پشتگیرێكی دڵسۆزی تری نەبووە وەك گەلی عەرەب

سەرۆكی فەرماندە
أحمد حسن البكر

ئێمە ئەزانین كە ڕەنجدەرانی كوردستان بەشێكن لەگەڵی عیراقمان هەموو [illegible] لە كوردستاندا پێویستییان بە ئاسودەیی هەیە ... لەمەوبەرو ئێستاش پێویستییان بە بنیات نانو خۆشەویستیو [illegible] هەیە .

هەڤاڵ صدام حسین

بەیاننامەی ١١ی مارت ، چوار چێوەیەكی ساغی چارەسەری ئاشتییانەو دیموكراتییانەی مەسەلەی كوردە لەسەر بنچینەی ئۆتۆنۆمی بۆ گەلی كوردمان لە كۆماری عیراقدا .

پەیمانی كاری نیشتمانی

یاسای ئۆتۆنۆمی ناوچەی كوردستان ئەنجامێكی ئاسایی هەڵوێستی مرۆڤایەتی سەركردایەتی سیاسی شۆڕشە دەربارەی كێشەی نەتەوەوكەمایەتیەكان

لە یانزەی مارتی ١٩٧٤ ، یاسای ژمارە (٣٣) دەرچوو كە بەكردەوە چوارچێوەی ئۆتونومی گەلی كوردمانی دانا ، پێش پەسندكردنو دەرچوونی ، ئەم یاسایە بەرنامەیەك بوو سەركردایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب گەڵاڵەی كردبوو ، وەخستیە بەرچاوی لیژنەی بەرزی بەرەی نیشتمانیو نەتەوەیی پێشكەوتنخواز . بەرنامەكەش لەلایەن جەماوەری فراوانەوە بایەخی پێدرا . لێی كۆڵرایەوە ، بەتایبەتی لە كۆبونەوەی فراواندا كە كەسانی نیشتمان پەروەرو نەتەوەیی پێشكەوتنخوازی تیادا بەشدار بوون ، بە هۆی ئەولێكۆڵینەوەو شیكردنەوە زانستییانەی قۆناغەكەی چارەسەركردنی ئاشتیو دیموكراتییانەی كێشەی كورد ، یاسای ناوبراو لە كاتی بڕیار لەسەر دراودا هەروەكو سەركردایەتی حزبو شۆڕش بەڵێنیان دابوو ، بڵاوكرایەوە .

ئەگەر ڕەوتی بەرەو پێش چوونی ئۆتۆنۆمی ناوچەی كوردستان هەڵبسەنگێنین لە ماوەی ڕوداوەكانی ڕابوردوودا ئەوا ئەبێ لەبواری ناوخۆو عەرەبو جیهانیدا دەست بخەینە سەر ئەم خاڵەگرنگانەی خوارەوە :-

یەكەم : هێزەكانی ڕزگاریخوازو پێشكەوتنخوازی جیهانو نیشتمانی عەرەب بەگەرمییەوە پێشوازی دەرچوونی ئەم یاسایەیان كردو بەدەسكەوتێكی گەورەو ڕیشەییان دانا بۆ بەرژەوەندی تێكڕای گەلی عیراق بەگشتیو بۆ بەرژەوەندی گەلی كوردمان بەتایبەتی لەبەرامبەر ئەمەشدا هێزەكانی ئیمپریالیزمو كۆنەپەرستی بە ئاشكراو نائاشكرا دژی ئەم یاسایە وەستانو پشتگیری دەستەی بەكرێ گیراویان كرد بۆ دەرچوون لە ڕیزی نیشتمانیی گەلەكەمان لە عیراقدا . ئەم ڕاستییەش - بێگومان لێكردن - ساغی ئەكاتەوە كە یاسای ئۆتۆنۆمی لەگەڵ بەرژەوەندی گەلەكەماندا گونجاوە لە عیراقداو بە پێچەوانەی چلیسیو نەخشەكانی ئیمپریالیزم نۆكەرانیەتی . ئەو پێودانگەی بەهەلە ناچێ لە هەڵسەنگاندنی هەموو ڕدوداوێكدا ئەمەیە :-

« هەڵویستی ئیمپریالیستو نۆكەرانیان چییە دەربارەی ئەم ڕوودا‌وە » .

دووەم :-

كەرتەكانی گەلو هێزە پێشكەوتنخوازەكانی لە عیراقو بزوتنەوەی نیشتمانی لە ولاتانی ناوچە پشتگیری یاسای ئۆتونۆمیو ئەو هەنگاوانەیان كرد كە شۆڕش بۆ جێگیركردنی هاویشتنی .. بەڵام كۆنەپەرستانی ناوچەكە دژی ئەم یاسایە وەستان ..كەرتەكانی گەلی كوردمانو دەستە خێرخوازەكانی لە دەوری ئەم یاسایە كۆبونەوەو پشتگیری هەنگاوەكانی شۆڕشیان كرد . لەلایەكەی تریشەوە ، كۆنەپەرستانی ناوچەكە یارمەتی تاقمی بەكرێ گیراویاندا .

لەگەڵ جێگیربوونی ئاشتیو دەسەڵاتی یاساو ڕژێم خواستی خێرخوازی گەلی كوردمان بەكردەوە دەركەوت .. سەركردایەتییەكانی جەماوەری ڕێكخراوە گەلییەكانی كوردستان هاتنەكایەوە وەكو ئافرەتانو لاوو قوتابیو مامۆستایانو هینی تر .. ئەمانەش دەوری سەرپەرشتیو ڕابەری كردن ئەگێڕن لە كۆكردنەوەی جەماوەری كورد لەپشت یاسای ئۆتۆنۆمییەوە .

بێگومان هەروەكو یاسای ئۆتۆنۆمی بەرووبوومی خەباتی هێزە نیشتمانییەكانی گەلەكەمان بووە . ئەوا دەسكەوتێكی گەورەی شۆڕشی حەفدەی تەمووزیشە . لەلایەكەی تریشەوە ئەم دەسكەوتە ئەنجامێكی ئاسایی هەڵویستی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبە دەربارەی كێشەی نەتەوەو كەمایەتییەكان لەوڵاتدا بەگشتیو دەربارەی كێشەی كورد بە تایبەتی .

هەروەها ئەگونجێ بڵێین ، بەبێ پەلەكردن ، هەڵویستی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب دەربارەی كێشەی ئەو نەتەوەو كەمایەتیانەی لەگەڵ نەتەوەی عەرەبدا ئەژین ، هەمیشە هەڵویستێك بووە كە باری سەرنجی مرۆڤایەتیو هاوچەرخی هەبووەو بەند بووە بە تێگەیشتنی تەواوەتی بەرژەوەندی ڕەوای ئەو نەتەوەو كەمایەتییانەو ڕێز لێنانیانو هەوڵدان بۆ ئەوەی دەورو پایەی خۆیان وەربگرن لە بزوتنەوەی گۆڕینی كۆمەلایەتی پێشكەوتوودا .

چەند وێنەیەكی یادگار ،لە ئارشیفی « هاوكاری »دا ، كە لەئاهەنگی كردنەوەی یەكەمدەورەی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی كوردستاندا گیراوە ،لەوێنەی یەكەمدا ، نوێنەری سەرۆكی فەرماندە بەرێز احمدحسن البكر ، مامۆستا طە محیی الدینو بەرێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەركردایەتی شورش ئەبینرێن ، وێنەی دووەم لایەكی تر لە كۆبونەوەكەو . وێنەی سێیەم برایەك لەئەندامانی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی كوردستان لەكاتی سوێندی دەستوریدا .

Institut Kurde de Paris

وتەیەك لە
هەشتی مارت جەژنی ئافرەتانی جیهانداو سەرنجێك لە باری ئافرەتەکانمانی

« شەمە »

هەمو سالێك لـــە رۆژی ٨ی مارت دا ئافرەتانی جیهان بە بۆنەی جەژنیانەوە ئاهەنگ ئەگێرن ٠٠ ئـەم رۆژە بوەتە جەژنی ئافرەت لە سەرانسەری جیهاندا ، ئەوەش ئەوە ئەسەلمێنێ کـــە دان بـــە ماف‌و خـەباتی ئافرەتدا نراوە ٠٠ وە هـــەوڵدانی بێ وچـــانی دژی چەوسانەوەو چوون بەرەو ژیانێکی هەمیشە باشتر بەڕێ بووە ٠

ئافرەتی جیهان لە ئەنجامی خەباتێکی دورو درێژدا توانی ئەم رۆژە بکات بـــە جەژنێکی جیهانی خۆی ، ئەویش لەو رۆژە مێژوییەدا بوو کە ئافرەتە کرێکارەکانی کارگەی چنین لە نیویورك دا لـــە سالی ١٩٠٨ مانیان گرت‌و بە هەزارەهاش لە دەرەوەی کارگەکەدا لە گەلیان بون و گیان‌و مالیان لە پێناوی دروشمەکانیاندا بەخت کـــردو دروشـــمە کانیشیان (**مانمـان لــە پێناوی مرۆڤایەتی)دا ٠٠ یان (ئێمـــە مانمان لــە پێنـــاوی دادپەروەری دا)** گرتوە ، بو ٠٠ ئەو مانگرتنەش بـــە هێرش‌و کوتەك‌و لێدانی پۆلیسی ئەشکا ، بـــەو جۆرە ئافرەت ئەو ئەفسانەیەی بە درۆ خستەوە کــە ئەڵێ : گوایە (ئافرەت ناتوانێ بەرگەی ئەرکی قورس‌و زەحمەتی ژیان بگرێ) ٠٠

بۆ ئەوەی بیرەوەری ئەو مانگرتنە هەر بمێنێ لە دووەمین کۆنگرەی ئافرەتە سوشیالیستی‌یەکاندا لە سالی ١٩١٠ لە شاری کوپنهاگن (کلارازادکن)ی خەباتکەری ئەلەمانیایی پێشنیاری کرد کە رۆژی ٨ی ئازار بکرێت بە رۆژی ئافرەتانی جیهان ٠

ئافرەتان پتر لە نیو سەدە ئەو دەورەیان هەبو ، کەچی ئافرەت لای خۆمان ئەگەر لـــە کاتی چـــالاکی توانەنێکی بچوکیشدا ماندوو بین خێـرا لێی ســـارد ئەبێتەوەو (ئارادەیەك !) ئەوەستێ ٠٠ لە گەل ئەوەدا کە ئافرەتی جیهـــان بەشداری زوربەی لایەنی ژیانی ئەکات ٠٠ ئافرەت لە کارگە پیشەسازیە جۆربەجۆرەکان‌و کێلگەو کارە تەکنیکی‌یەکانا کار ئەکات‌و ئەچێتە ئاسمان‌و لە بوزای هونەری‌و تەندروستی‌و کۆمەلایەتیدا دیارەو دور نەکەوتۆتەوە ، کە زوربەی ئەو کارانە بەلای ئافرەتێ ئێمەوە بە (شورەیی) ئەزانرێ ٠٠ تا ئێستا رێگا نادرێ ئافرەتی ئێمە بەشداری هونەر بکات‌و چالاکی خۆی لەم مەیدانەدا بنوێنێ ٠٠ چونکە هونەر نواندنی ئافرەت لای کۆمەڵی ئەمرۆی ئێمە کارێکی سوکەسەرانەیە ٠٠! بەلام ئەوەی بووترێ با جارێ لـــەو سەرنج‌و قسانە لەسەر هونەرمەندەکانی کوڕان لابچێ ئینجا رو ئەکەینە ئافرەتە هونەر مەندەکانمان ٠ بەلام ئەو لایەنەی کە هەر بـــە جارێك ئەگەر لـــە بەر بێ چارەیی نەبێ کـــەس نزیکی ناکەوێ ئەو کارە تەندروستیانەیە بە تایبەتی (ممرضە) هەرچەند هەمو کەسیش لەوە گەیشتووەکە ئیشیان زۆر پیرۆزەو خزمەتێکی گەورەی مرۆڤایەتی ئەکەن ٠

ئەمـــە لایەنێکی ئیش‌و کاری ئافرەتانمانە ، بەلام ئەگەر بێینە سەر ژیانی کۆمەلایەتیان ئەوا سەرمان لـــە ژیانە ئالۆزو پر (تناقضات) ئەشێوێ لـــە لایەکەوە ئافرەتی وامان تیا هەلکەوتوە زیرەك‌و بە توانایەو شان بەشانی ئافرەتانی جیهان پێش ئەکەوێ ٠٠ پێچەوانەی ئەویش ئەبینین هێشتا زۆریشیان پێشکەوتن‌و گۆڕینی سەردەمی سەدەی بیستەم هیچ کارێکی لێ نەکردون ٠٠ هێشتا وەکو کەرەسەیەکی بازرگانی تەماشا ئەکرێن‌و بە کڕین‌و فرۆشتن مامەلەیان پێ ئەکرێ ٠٠ لە یەکێـــك زیاتریان ئەکرێ بە هاوسەری ژیانی پیاو ٠٠ زوربەی مافەکانیان بێ‌شێل ئەکـــرێ و بەزۆرداری منالیان لێ ئەسەندرێتەوە ، بـــە لێدان، زۆر شـــتیان بەسەردا ئەسەپێندرێ کـــەچی یاســـاش بـــەپێی پێویست لایەنگیریان ناکات ٠

ئەمـــە وتەیەك بوو لـــە باسی هەمە جۆرەی دۆخی ژیانی ئافرەتانمان کە زوربەی پێویستی بـــە چارەسەر کردن‌و دەست نیشان کردنی گیروگرفتەکانیان هەیە بۆ ئەوەی چارەسەری تەواویان بۆ دابنرێ ٠

لە کۆتاییدا چـــەپکێ گوڵ پێشکەش بـــە دایك‌و خوشکی کچانمان ئـــەکەم لـــە بیرەوەری رۆژی برواو سەرکەوتن‌و خەباتیاندا ٠

تـیودۆراکیـس و ئـاوازی شیعـرەکانی نیرۆدا

لەم دواییەدا ، هونەرمەندی ناسراوی یونانـــی میکیـــس تیودۆراکیس کەوتۆتـــەوە چالاکی‌یەکی بێ‌پشـــو ، دوابەرهەمی ، لە جیهـــانی ئاوازو گۆرانی‌دا ، چـــوار گۆرانی درێژە بەزمانی یونانـــی کە بریتی‌یە لە چوار شیعری وەرگێڕاوی پابلۆ نیـــرۆدای نەمر ، ئەم گورانی‌یانـــە بەتایبەتی(سرودە بەرینی)ەکەی ناوبانگێکی جیهانیان پەیـــدا کردوە ٠

هەرچوار گۆرانی یەکـــە «٤٥» دەقیقەیان خایانـــدوەو کورسێکی هونەری ئـــەم گۆرانی‌یانە ئەلی ولە ســـەر ئاوازێکی شورشگێرانـــەی بەهێزو لە ئاوازەکاندا سود لە موسیقای فولکلوری یونـــان‌و ئەسپانیا وەرگیراوە ٠

هونەرمەندە شارەزاکـــان ئەلێن : ئەم چوار گۆرانـــی‌یە جوانترین‌و بە هێزترین ئاوازی تیو دۆراکیس دایناوون ٠

پالتۆکەی «گوگول» و
تیپی پێشڕەوی شانۆی کوردی

لـــە ٦ی ئەمماندەوە ، تیپی پێشڕەوی شانوی کوردی لـــە سلیمانیەوە ، هاتۆتە بەغـــداو لەستودیۆی تەلەفزیونی ژمارە پێنجی سەر بەدەزگای گشـــتی رادیوو تەلەفزیون ، دەستی کرد بـــە تۆمارکردنی چیـــروکی ئەمســـیلی « پالتۆ »کـــەی « گۆگۆل » هونەرمەند « سمکو ناکام » سیناریوو دیالۆژی بـــۆ داناوەو هونەرمەند « کـــەمال صـــابر » ئامادەی کـــردوە بـــۆ تەلەفزیون ٠ هـــونەرمەندان« ئەحمەد سالار ، حیکمـــەت هیندی ، عومەر کەریم »و چەند ئەندامێکی تری تیپی پێشـــڕەو دەوری تیا ئەبینن ، دەرهێنانی« پالتو » هونەرمەند « جـــەمال محەمەد » رایی کـــردوەو تیپی‌موســـیقای « باواجـــی »یش پارچەیەك موسیقای بۆ پێشەکی ئەم چیروکە ئامادە کردوە ٠

دەستەی بەڕێوەبەری نوێی کۆمەڵی هونەرو ویژەی کوردی لە هەولێر

★———★

لـــــە ســـــەرەتای مانگی رابوردوودا ، کۆمەلی هونـــەرو ویژەی کوردی لـــە هەولێر ، دەستەی بەڕێوەبـــەری نوێی هەلبژاردو لە ئەنجامدا ئـــەم برایانە بەدەستەی بەریوەبـــەر دەرچوُن : خلیل پابە کـــریم سەرۆك ، عبداللە پشـــدری جی‌گرو فەرید زامدار سکرتیرو ئـــەنوەر شیخانی ژمیریارو برایان : عبداللە احمدو صلاح شفیع‌و سەردار محمدو مهـــدی ئومیدو رسمی جلال‌و عبدالرزاق شمس الدین‌و ئەحمد عبدالکریم بە ئەنـــــدام‌و سێ ئەندامی ئیحتیات ٠ هەروەها دەسـتەی بەریوەبەر لیژنەی : ئـــەدەب ، وینەکیشان ، شانۆ ، موسیقا ، راکەیاندنی هەلبژارد ٠

⊙

ئاورێك لە رابوردوو / ئارام ئامادەی کردووە

ژیانی ژمارە (٥٣٦) سالی ١٩٣٧ بەبۆنـــەی ئـــەو پاسە گەورەیەی ک، ل و سالەدا هێنـــابویانە سلیمانی کەتا ئەوسا شتی‌وا نەبینرابوو ، ئەمەی بلاوکردبۆەوە٠

اوتۆمۆبیل

ئەمجارە کهیای ئۆتۆمۆبێـــل عـــەبدەو مـــەلا ، ئۆتۆمۆبێلیکی زۆر شیرین‌ورەنگینیان هێنـــاوە (٤٠) کەس ئەگرێ ، ناوەکەی هەمو بەمارۆکـــەیی جوان‌و پاك رازاوەتەوە ، تا ئێستا ئیمەچشتی والجوانمان نەدیوە ٠
هەلبەتە وەکو ئەم کارشناسی وفعالیەتە ئەنوێنن‌لە اوتومۆبیل ، هەرزان تریش پیاو سوار دەکەن ٠

ئارام : ئەو پاسە لـــەرێگـــای بەینـــی سلیمانی‌و هەلەبجەدا ئیشی ئەکرد ،مەلای رەحمەتی لێی ئەخوری ، کاك ئەحمەد ناوێکیش ســـەکن بوو ، یەکێك پێ ئەوت قەتار ، یەکیکی تر ناوی نابوو (ئۆتەر) ، جـــارو بار دیوەخانەکەی مەلاشیان هەر پێ ئەووت ٠ ئەفەرێك بـــە (٥٠) فلس سوار ئەبو تا هەلەبجە ٠

شیعرەکانی ئەنجیلا دیفیز

ئەنجیلا دیفیز ، ئافرەتـــی تێکوشەری قولەرەشـــــەکانی ئەمەریکا ، لەم دواییەدا ،چەند بەرهەمێکی شیعری خـــۆی بلاوکردۆتەوە ، رەخنەگـــرە ئەدەبیەکان ئەلێن ، شیعرەکانی ئەنجیلا خاسیەتێکی رەسەنی شیعری تیایەکە بەجۆرێـــکی تایبەتی کاری خۆی ئەکاتـــە سەر خوێنەران ٠

ئەنجیلا ، نیازی وایە ، بەم زوانە هەموو شیعرەکانی لـــە دیوانێکدا داچاپ بکا ، ئەوەی شایەنی باسە ، بەکار هێنـــانی زمانی شیعری لە لایـــەن زۆر لە شۆڕشگێرەکانی دنیـــاوە کارێکی گەورە ئەکاتە ســـەر خەباتی ئەو گەلانەی ئـــەو شۆڕشگێرانە لـــە ناویـــا ئەژین ٠

لەدەرەوەی سنوور

خـــەلکی ســـوید ژیانی کۆمەلایەتیان هەلئەسەنگێنن

بەپێی سەرژماردەیەك کە لەسوید کراوە ، ٤٥٪ی خـــەلکی ئـــەم ولاتە لـــە باری ژیانی کۆمەلایەتی‌و خۆرەوشتی نـــاو خـــۆیان نارازین وە ٣٢٪یان رەزامەندیان بەرامبـــەر باری ئیستای ژیانیان دەربڕیوە ٠

ســـەر ژماردەکە ئـــەوەی دەرخستوە کـــە پیاوانی ولاتی سوید لەرووی بایەخ دانـــەوە بەژیان لـــە ژن بێ موبالاترن‌و پیریش لە لاوبایـــەخی زیاتری پێ ئـــەدرێ ٠ دیســـــان ئـــەوەی وون کـــردۆتـــەوە کـــە خەلـــکی سوید کەمتر باوەڕیان بەپاشـــە رۆژماوەو سەرەرای پێشکەوتنی ژیانیان رەش بینن ٠

مەحمود دەرویش
یەکێکە لە پێنج شاعیرە گەورەکانی ئـەم سەردەمە

ئەنجومەنی‌هونەر لە‌بەریتانیا شاعیرو نووسەری ناســراوی فەلەستینی بەیەکێك لە پێنج شاعیرە گەورەکانی ئـــەم سەردەمە داناوە ، ئـەم پێنج شاعیرە‌ش بانگێ کراون ، تا لە لەندەن‌و ئەوتی مەلیکـــە ئەلیزابیث دا شیعر بخوێننەوە٠ محمود دەرویـــش (٤٠) دەقیقەی بۆ دانراوەکە شیعری تیابخوێنێتەوە ٠

گـۆشـەی مـنـدالان

چیرۆکی گۆشە :

بەســـەرهاتی فیلـــێك

تسیگیروف نوسیوێتی سەبریە جاف کردویە بە کوردی

هەبو ، نەبو ، فیلێکی بچوك هەبو ، لەبەر ئەوەی ئێشـێکی وای نەبوو خەفەت دایگرتبوو ، رۆژێ لەبن‌دارێکدا دانیشتبوو، کەوتە بیر کردنـەوە ٠٠ باران [illegible] ٠٠ کە فیلەکەی بینی وتی :

ئای لەو گوێچکانەی کـــــە گەورەن بۆ ئەوە باشن بیـــان کەیت بە چەتر ٠

فیلە بچکۆلەکە بەمـە کـــە گوێچکەکانی بۆ چەتر دەست ئـــەدەن زۆر دلی خۆش بوو ، خەفەتی نەما ٠٠ کەباران ئەباری کەروێشك‌و ژیشکە بچکۆلەکانی لەژێر گوێ کانیا ئەشاردەوەو باران لێی نەئەدان ، بەلام کـــە باران برایەوە فیلە بچکولەکـــە دوبارە بێ ئیش مایەوەو خەفەتی زۆر خواردو بیری ئەکردەوە٠٠

هێندەی پێ نەچو، کەروێشکێ بەلایا رەت بوو ناوڕێکی لە فیلە بچکۆلەکە دایەوەو وتی :

ئای لـــەو خرتومە، درێژە ، هـــەر ئـــەلێی بۆ ئاو رژێن دروست کراوە ٠٠

فیلە بچکۆلەکە بەم قســـەیە دلخۆش بوو هەستاو کەوتـــە ئاودانی گول‌و گیاو درەختەکان ٠٠ بەلام کە لێ بۆوەو هیـــچ نـــەما ئیتـــر ئـــاوی بدات هەمدیسانەوە خەفەتی بێ ئیشی دای گرتەوە ٠٠ رۆژ ئاوا بوو ، ئەستێرەکان دەرکەوتن‌و شـــەو داهـــات ، تیکـــڕا هـــەمو کەروێشك‌و ژیشکەکان خـــەوتن ٠٠ هەر فیـــلە بچکۆلەکە نەبێ نەخەوتبوو ، بیـــری لـــەوە ئەکردەوە لەمەودوا ئـــەبێ چ ئیشێك بکات٠٠ ئ کرێکی بینی، گورج هەستاو لەبەر خۆیـــەوە ئەیگوت (ئاگر) ٠٠ چوە سەر چەمەکەو خەرتومەکەی پڕ کرد لە ئاوو هێنای قەدی درەختـــە گڕ تێ بەربووەکەو سێ قەدی سوتاوی تریشی کوژانـــەوە ٠٠ کە ئاژەلەکان لە خەو هەستان و بەم ئیشەیان زانی چوونە لای

بروانە ل ـ١٥ـ

بژار عزالدین — سەریاس فوئاد — محمد طارق — رزگار خدر — یادگار خدر — نیگار خدر — سەلام جەمال

مشـــك وقـــەلـــەم

ـ ٣ ـ

قەلەمەکە ، کە دووشتی لە سەربازنە گەورەکە دروست کرد ، مشکەکە موچرکەیـــەك بەگیانیا هات ٠

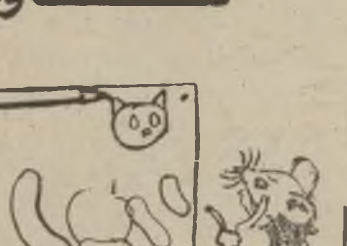

★———★

ئێجـــا قەلەمەکە ، بـــەبێ دەنگی ، سمێلێکی بۆ ویتەکە کرد ٠

مشکەکە ، دلنیابو ، کار لـــە کـــار ترازاوەو پشیلەی بـــە دروست کرد ٠٠ هەر ئەوەندەی کرا ، بە ترسەوە وتی :

ـ پـ ٠٠ پـ ٠٠ پشی ٠٠٠

هاواری کرد ٠٠٠

★———★

ـ رزگارم کەن ٠٠٠ وەخێرا رای کرد !!

ـ تەواو ـ

لە رۆژی ١ی ئەم مانگـــەدا هاورێی گوشەی منالان « علی عبدالرحمن » مۆمی سێیـــەم سالەی تەمەنی داگیر ساند ، بەم بۆنەیەوە پیـــرۆزبایی ئەکـــەین‌و بـــە شادی تەمەن درێژبێ ٠

ئێـــژاو

بەناونیشانی « ئێـــژاو » کۆمەلە چیرۆکێکی کـــاك « سەلام مەنمی » ئەم دواییـــەدا بلاوکرایەوە ، ئەم کۆمـــەلە چیرۆکەی کاك مەنمـی لـــە سلیمانی چاپکراوەو بریتـــی‌یە لەم چیرۆکانەی ئەم دوایـیـــەدا نووسیوێتی بەرلەمەشـــی بەرهەمیکی تری چاپکـــراوی بلاوکردۆتەوە ٠

چاپکراوی نوێ

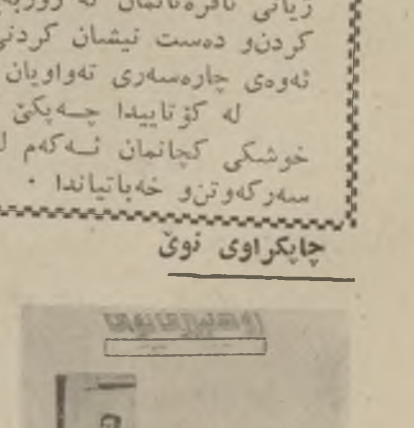

ژمارە ٤٦ی گۆڤـــــاری رۆشنبیری نوی کە بـــــلاو کـــراوە یـەکی ئەدەبـــی‌ی رۆشنبیری‌یە، بەڕێوە بەرایەتی‌ی گشتی‌ی رۆشنبیری‌ی کـــوردی دەری ئەکات ، کەوتە بازارەوە ئەم ژمارەیەش کە بە هەردوو زمانی کوردی‌و عەرەبی دەرچوە چەندان باس‌و وتـــــاری رۆشنبیری‌ی‌و ئەدەبی تیابـــلاو کراوەتەوە ٠

بلاوکراوەی دەنگوباسی زانکوی سلێمانی

لەم هەفتەیەدا ژمارە (٦)ی بلاوکراوەی زانکوی سلیمانی کە سەرۆکایەتی زانکو ـ لقـــی راگەیاندن‌و بلاوکردنەوە دەری ئەکات ، دەرچو ، لەم ژمارەیەدا پوختەی ئیشوکارو چالاکی‌یەکانی زانکۆ بلاوکراوەتەوە ٠